

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

αντί
Περίοδος Β'
Τεύχος 646
Παρασκευή
24 Οκτωβρίου 1997
Δρχ. 500

1 Ο ΝΟΕ. 1997

Α ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΤΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ

ΓΝΩΣΤΗ-ΑΓΝΩΣΤΗ
ΠΗΡΕΣΙΑ 1020/16

ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΣΤΙΣ
ΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ
ΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ
ΟΥ... ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

ΑΣΤΟΥΚΙΑ
ΤΑ ΣΩΣΤΑ ΜΑΓΟΥΛΑ

Ο ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ
ΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΑΙ Ο... ΝΑΝΟΥΚ
ΟΥ ΒΟΡΡΑ

- ΝΤΑΡΙΟ ΦΟ
- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΜΕ ΤΗΝ ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΝΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

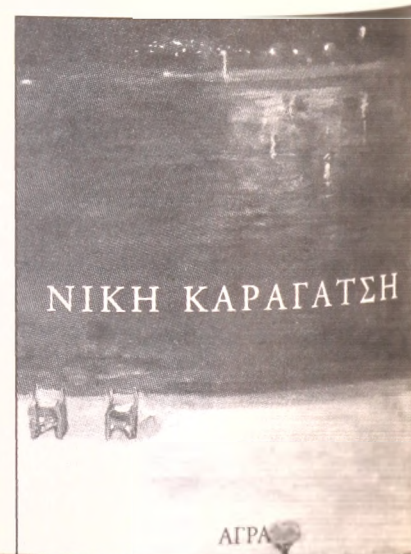
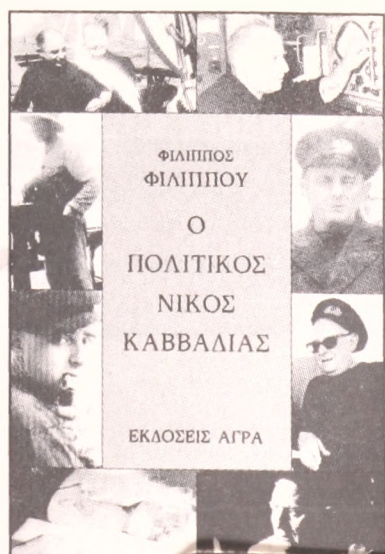
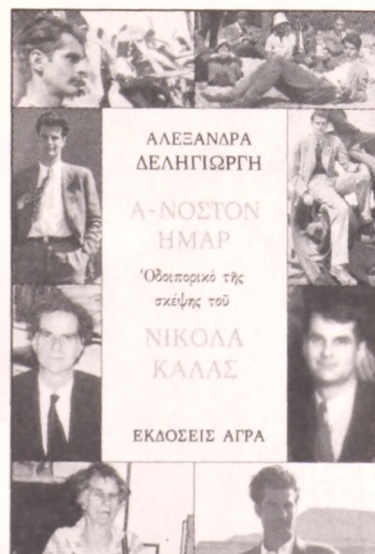
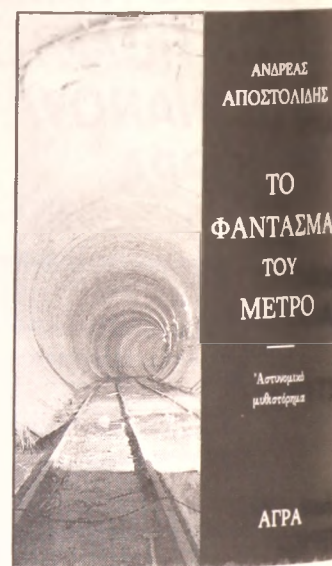
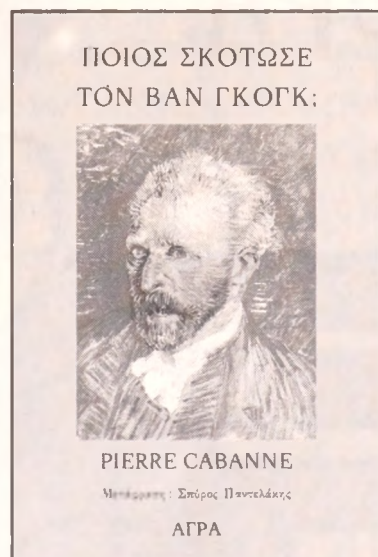
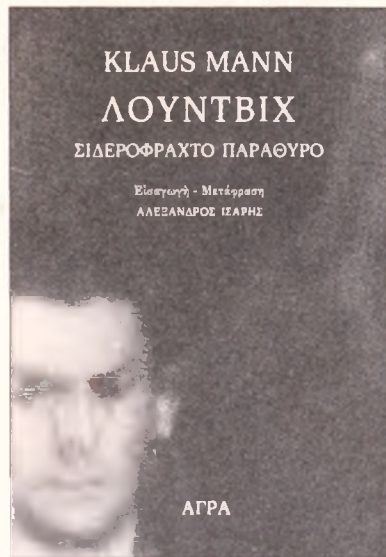
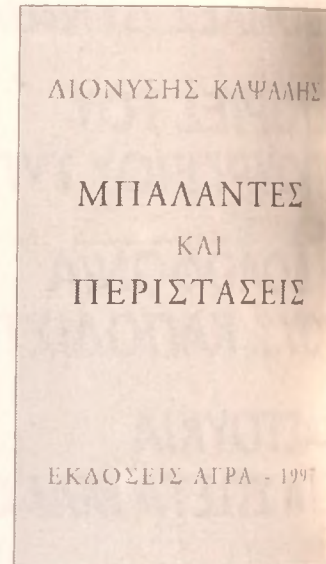
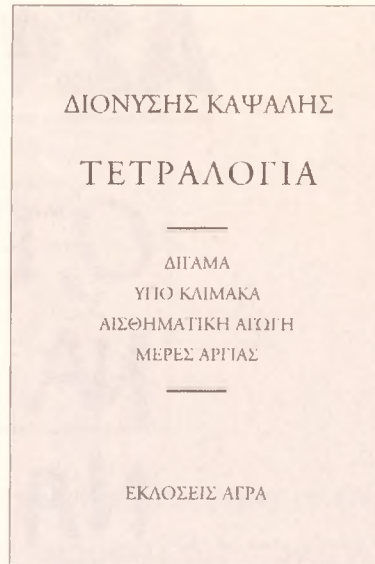
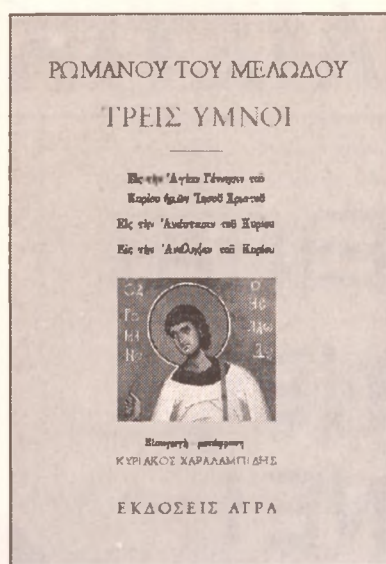
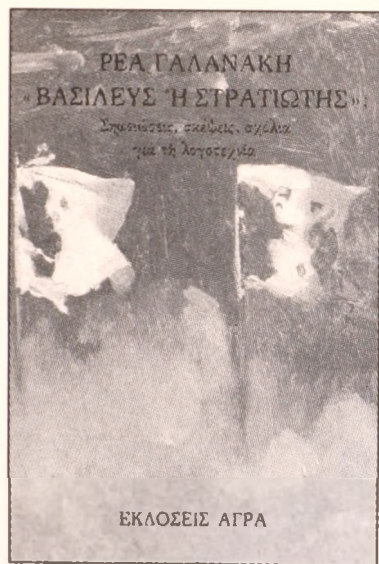
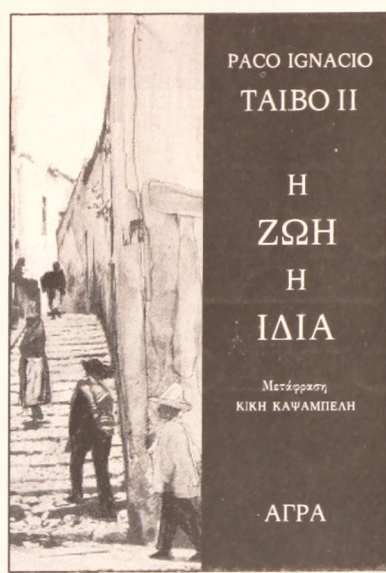
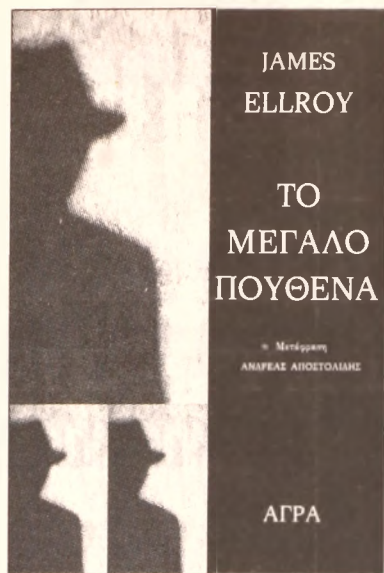
Ο,ΤΙ ΕΙΝΑΙ
ΝΑ ΓΙΝΕΙ,
ΝΑ ΓΙΝΕΙ
ΓΡΗΓΟΡΑ.

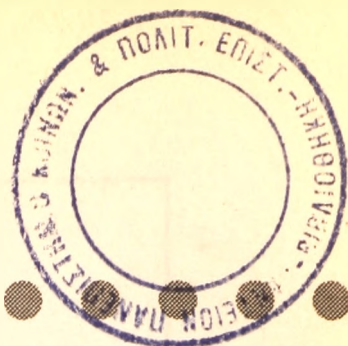

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΓΡΑ

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ ΣΤΗ ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

αντι

ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ
ΝΑ ΓΙΝΕΙ,
ΝΑ ΓΙΝΕΙ
ΓΡΗΓΟΡΑ.

Περίοδος Β' - Έτος 24ο - Τεύχος 646
Παράδοση 24 Οκτωβρίου 1997 - Δρχ. 500

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107
E-mail: <http://www.compulink.gr/anti>
E mail: anti@compulink.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: Ηλίας Κανέλλης
ΦΗΜΙΣΕΙΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου
ΛΙΤΕΡΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δημήτρης Γκέκας
ΜΟΝΤΑΖ: Τασία Λεβόν
ΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστερί
Τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:
για συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμην: 13 τεύχη
ΕΤΕΡΟΧΡΟΝΟ: Εξ. 5.000 δρχ., Ετήσια 10.000 δρχ.,
Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 40.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 8.000 δρχ.
ΕΤΕΡΟΧΡΟΝΟ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:
Εξ. 38 δολ., Ετήσια: 75 δολ.,
ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:
Εξ. 44 δολ., ετήσια 88 δολ.
ΑΝΤΙ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 500,
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 1.000
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,
για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:
Ποσειδών του βιβλίου - Α Πουλουκτάκη και Σία Ε.Ε.
Ποσειδών 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

Σελ. 11 ΧΑΣΤΟΥΚΙΑ ΑΝΤΙ ΡΑΠΙΣΜΑΤΩΝ Τι διακυβεύεται σ' ένα δημόσιο χαστούκι, έστω κι αν πέφτει στην ανελευθρίαστη παρειά της Δήμητρας Παπανδρέου; Γράφει ο Μάνος Στεφανίδης

Σελ. 12 ΟΙ ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΕΣ ΤΟΥ κ. ΣΠΡΑΟΥ Το κράτος που αντιπαλεύει την οικονομική ανάπτυξη - ή πώς οι εκσυγχρονιστές ξαναδιαβάζουν τον Άνταμ Σμιθ. Γράφουν: Κ. Τσαλόγλου, Δ. Καΐσης, Τ. Παππάς

Σελ. 18 Ο «ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΟΣ»... ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ... και η δολοφονία του! - του Π. Παπαγιάννη

Σελ. 20 Α-ΜΝΗ-ΣΤΕΙ-Α ΓΕ-ΝΙ-ΚΗ ΣΤΗΝ ΠΟ-ΛΙ-ΤΙ-ΣΤΙ-ΚΗ Σκανδάλων συνέχεια... Άρθρο Ειδικού Συνεργάτη

Σελ. 22 ΟΙ ΕΠΙΓΟΝΟΙ ΤΟΥ κ. ΛΟΥΒΑΡΗ Αποκαλυπτικό: Ποιοι διαγκωνίζονται σήμερα για τις μίζες στο εμπόριο όπλων; - του Ρεπόρτερ

Σελ. 22 ΜΗΠΩΣ ΗΡΘΕ Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ Και άλλα για τα γραφεία Τύπου του εξωτερικού - του Ρεπόρτερ

Σελ. 26 ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΝΕΩΝ «ΑΔΕΣΜΕΥΤΩΝ» Το Κυπριακό παραμένει ανοιχτό, και επίκαιρο - του Αλέξ. Ξύδη

Σελ. 50 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ: Γαλλία: Το 35ωρο - της Κατ. Καρύγιαννη. Αλγερία: Αναζητώντας τη σταθερότητα - του Σωτ. Ντάλη ΟΗΕ: Μια ψύχραιμη προσέγγιση - του Γ. Κωστάκου Κένυα: Η πολιτική κρίση - του Αστέρη Χουλιάρα

Σελ. 43 ΤΟ ΠΟΛΥΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ, Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ Ο... ΝΑΝΟΥΚ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ. Ή γιατί αξίζει το προσωνύμιο στον «θεσσαλονικάρχη» Ευ. Βενιζέλο - του Ηλ. Κανέλλη

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Τεχνοκράτες-τρομοκράτες, σελ. 4

ΛΟΓΙΚΗ ΚΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Γιώργος Φιλιδισάκος, σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Σχόλια, σελ. 8

ΡΟΜΑΝΤΣΟ

Απόστολος Διαμαντής, σελ. 37

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Πολιτισμός, σελ. 41

ΑΝΤΙ/ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Μ. Θεοδοσοπούλου, σελ. 63

ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ

Μάρω Δούκα, σελ. 66

Εξώφυλλο:

Βινιέττα του Αλτάν (λεπτομέρεια), επεξεργασμένη στον υπολογιστή από τον Δημήτρη Γκέκα.

ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΕΣ-ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ!

ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΕΣ-ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ: Μ' αυτά τα λόγια άρχιζε παλιό τραγουδάκι των Χειμερινών Κολυμβητών... Όταν το πρωτακούσαμε, νομίζαμε απλώς ότι είναι περιπαικτικό στιχάκι της ελεύθερης φαντασίας των μελών του συγκροτήματος. Πού να το φαντασθούμε πως, την εποχή των Εκσυγχρονιστών, ο τεχνοκράτης κ. Σπράος, παρουσιάζοντας τις στενά οικονομίστικες προτάσεις του για την οργάνωση της οικονομίας, θα συμπεριφερόταν ως... τρομοκράτης, ιδιαίτερα για τα μεγάλα στρώματα του πληθυσμού: τους εργαζόμενους, τους συνταξιούχους, τον κόσμο που υφίσταται τις άθλιες συνθήκες ζωής των εξίσου άθλιων πόλεων της χώρας – με πρώτη και κύρια, την Αθήνα του υδροκέφαλου κράτους.

ΚΑΙ Ο ΜΕΝ κ. Σπράος, αυτά καταλαβαίνει, αυτά εισηγείται. Τεχνοκρατικά αντιλαμβάνεται την πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση, διαγράφει κάθε έννοια κοινωνικού κράτους, παραγράφει τις ανάγκες των ανθρώπων αλλά και τη δυναμική των κοινωνικών ομάδων και εισηγείται κυνικά αυτό που αναπόδραστα οδηγεί στην κοινωνία των δύο τρίτων: ένα οικονομικό μοντέλο κυριαρχούμενο από τους κανόνες της ελεύθερης οικονομίας, του ανταγωνισμού, του κέρδους. Ξαναδιάβασε τον Άνταμ Σμιθ ο κ. Σπράος (όπως προσφυώς σημειώνει ο συνεργάτης μας Δημήτρης Καΐσης) και μόνταρε τον ηθικολογικό του οικονομικό φιλελευθερισμό στα πρότυπα του θατσερισμού και των απρόσωπων παγκόσμιων μηχανισμών. Ας πάει και το παλιάμπελο – ή μάλλον, το κοινωνικό κράτος, οι συντάξεις των υπερηλίκων, η πρόνοια...

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ που προκύπτουν, βέβαια, δεν αφορούν τόσο τον κ. Σπράο (σ' αυτόν μια δουλειά ανετέθη και την έφερε εις πέρας) όσο τον πολιτικό του προϊστάμενο: τον πρωθυπουργό Κ. Σημίτη, και την κυβέρνηση των εκσυγχρονιστών που, στα λόγια τουλάχιστον, επιμένει να επικαλείται τον σοσιαλισμό. Εκτιμά ο πρωθυπουργός ότι τα μέλη της κυβέρνησής του δεν έχουν να προτείνουν λύσεις στα καυτά θέματα της οικονομίας μας; Προτιμά οι σκληρές προτάσεις, που συνεπάγονται κοινωνικό κόστος, να υποβάλλονται από κάποιον μη εκλεγμένο «ειδικό», για να «τεστάρονται» στην κοινή γνώμη, να υπολογίζεται το πολιτικό κόστος – και μόνο αν διαφανεί πως μπορεί να είναι ανώδυνο να προχωράει (αφού κόψει και ράψει) στην υλοποίησή του. Διαφορετικά, υπάρχει και ο κ. Ρέππας, που σε τελική ανάλυση μπορεί να «νίψει τας χείρας του».

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΙΓΜΗ που αυτά τα εξόχως αποθαρρυντικά λαμβάνουν χώρα στην καθ' ημάς καθημερινότητα, το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης ψάχνει για 1,1 τρισ. δρχ., από πρόσθετους φόρους. Το κύριο μέρος των εσόδων αυτών, μας πληροφορούν οι εφημερίδες, θα προέλθει από την αύξηση της αντικειμενικής αξίας των ακινήτων και τη φορολογία των ελεύθερων επαγγελματιών. Νέες απεργίες ξεσπούν, το κλίμα της δυσαρέσκειας αναμένεται να διογκωθεί. Ίσως το κράτος καταφέρει να τις αντιμετωπίσει – ο κοινωνικός ιστός και η κοινωνική αλληλεγγύη δεν φαίνεται να έχουν συνοχή, πολλές κινητοποιήσεις γίνονται με συντεχνιακό πνεύμα. Ούτως ή άλλως, το πρόβλημα παραμένει. Το κράτος συνεχίζει να διερευνά τις αντοχές του κοινωνικού σώματος. Τα κόμματα αδυνατούν να προβάλουν πειστικό εναλλακτικό λόγο. Οι τεχνοκράτες γνωμοδοτούν ό,τι εντέλλονται. Κι εμείς, οι πολίτες, φαίνεται να σκύβουμε το κεφάλι αποποιούμενοι στοιχειώδη δικαιώματα: όχι μόνο το δικαίωμα στην υπεράσπιση της στοιχειώδους ποιότητας ζωής που μας αναλογεί αλλά ακόμα και το δικαίωμα να έχουμε λόγο. Και να μπορούμε και να τον επιβάλλουμε, ιδιαίτερα απέναντι στις ανάληπτες εξουσίες. Όποιο πρόσημο (σοσιαλιστικό, «εκσυγχρονιστικό», νεοφιλεύθερο κ.λπ.) και αν επικαλούνται.

αντί

ΛΟΓΙΚΗ & ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Κρήτη: Το «τοπίο» χλομό

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ αποκρούσεων, αποκηρύξεων, απαντήσεων, αναθεωρήσεων... Η ΓΣΕΕ, με την 24ωρη πανελλαδική απεργία της, «απέκρουσε», λόγου χάρη, την έκθεση Σπράου. [Την έκθεση «απεκήρυξε», έμμεσα, και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Δ. Ρέππας: Περιέχει αξιόλογες προτάσεις, αλλά δεν εκφράζει, κατ' ανάγκην, το κυβερνητικό όραμα, κ.λπ.]... Την αμερικανική πολιτική, και ειδικότερα τις θέσεις Ρούμπιν, για το επεισόδιο με το C-130, «απεκήρυξε» ο σούπερ συντονιστής Ρίτσαρντ Χόλμπρονκ. Ήταν μια προκλητική ενέργεια -δήλωσε- και είμαι εξοργισμένος γιατί το Σταίιτ Ντηπάρτμεντ δεν επιβεβαίωσε και δεν καταδίκασε αμέσως το επεισόδιο... Η κυβέρνηση άφησε, προς στιγμήν, ανοικτό το ενδεχόμενο αλλαγής του εκλογικού νόμου (επί το αναλογικότερον), εν όψει των προσεχών δημοτικών εκλογών. (Αλλά ο υπουργός Εσωτερικών «απάντησε» αυθωρεί: Το θέμα -και τυπικά και ουσιαστικά- είναι κλειστό από το υπουργικό συμβούλιο... Η κυβέρνηση αποφάσισε να επισπεύσει την αναθεώρηση του Συντάγματος -απόφαση την οποία ορισμένοι σχολιαστές συνέδεσαν με το χρόνο διενέργειας των προσεχών βουλευτικών εκλογών. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν εναντιώθηκαν, αλλά η πρόθεση της κυβέρνη-

σης να καθορίσει πλειοψηφία 151 ψήφων (αντί των 180) για την ανάδειξη του προέδρου της Δημοκρατίας μάλλον θα «αποκρουσθεί» από τη Νέα Δημοκρατία.

ΟΛΑ ΤΑ παραπάνω καταγράφονται ενώ η απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων έφθασε (τον Σεπτέμβριο) μόλις στο 35% του συνολικού προγράμματος Ντελόρ και η κυβέρνηση αναζητεί 1,1 τρισεκατομμύρια δραχμές για να στηρίξει τον κρατικό προϋπολογισμό 1998. Τα νέα φορολογικά μέτρα θα οριστικοποιηθούν στην προσεχή συνάντηση του οικονομικού κυβερνητικού επιτελείου με τον πρωθυπουργό Κ. Σημίτη και περιλαμβάνουν (μεταξύ άλλων) μηνιαίο τέλος στους κατόχους κινητών τηλεφώνων, αυξήσεις 30-40% στις αντικειμενικές αξίες ακινήτων και 20% στη φορολόγηση των ελευθέρων επαγγελματιών, αυξήσεις στη φορολογία των εντόκων γραμματίων και ομολόγων του δημοσίου, φόρο (με συντελεστή δύο ή τρία τοις χιλίοις) επί των χρηματιστηριακών συναλλαγών κ.ά. Μέτρα, πάντως, για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής δεν έχουν, μέχρι στιγμής, εξαγγελθεί ή διαρρεύσει.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ ΚΑΙ Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΗΜΙΤΗ - ΓΙΛΜΑΖ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ τα ελληνοτουρκικά και η

προγραμματισμένη συνάντηση Σημίτη - Γιλμάζ, στην Κρήτη, βρίσκονται στο κέντρο των διαβουλεύσεων του πρωθυπουργού με τα υπουργεία Εξωτερικών και Άμυνας. Για την πραγμάτωση της συνάντησης πιέζουν οι Αμερικανοί, ενώ τη ματαιώ- της ζητούν άνδρες επιφανείς, όπως ο Κωνσταντίνος Καραμανλής (παρεμπιπτόντως ζητεί και την πραγματοποίηση Πάγκαλου), ο Π. Οικονομολόγος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ, ο πρόεδρος της Άνοιξης Δημήτρης Σαμαράς (η αμερικανική στάση, σε, είναι συνάρτηση της «πρωθυπουργικής υποτέλειας και των αποτελεσμάτων της Μαδρίτης»), ο πρόεδρος του ΔΗΚΚΙ Γεώργιος Τσοβόλας κ.ά.

ΟΣΟ ΓΙΑ την ίδια την τουρκική πλευρά, ειδικότερα τον τελευταίο παροξυσμό της πλευράς του τουρκικού κατεστημένου, ερμηνείες ποικίλλουν: ο υπουργός Άμυνας Άκης Τσοχατζόπουλος απέδωσε τη φθορά και νευρική κατάσταση της Τουρκίας στην «προοπτική ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που ανοίγει νέες δυνατότητες επίλυσης του Κυπριακού», ενώ, από την πλευρά του, ο Κοινοτικός Επίτιμος Χρ. Παπουτσής μίλησε για αποου- ντονισμό μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση -δήλωσε- πιέζει

αντί

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΝΕΟΙ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ ΒΟΗΘΟΣ

Έτοιμοι οι νέοι τόμοι του Αντί. Στα γραφεία του περιοδικού μπορείτε να προμηθευτείτε μέχρι και τον τόμο ΜΑ' (Β' εξάμηνο 1994, δηλαδή μέχρι και το τεύχος 567).

Θα βρείτε, επίσης, τους τόμους των προηγούμενων ετών.

Στους τόμους του Αντί έχετε καταγεγραμμένη τη σύγχρονη ιστορία μας.

Α' εξάμηνο 1994

Β' εξάμηνο 1994

επίπεδο, ασφυκτικά την Τουρκία, θα έπρεπε να κάνουν και οι Ηνωμένες Πολιτείες, «γιατί, όσο δεν υπάρχει κόσμος, τόσο παραμένει ισχυρή η αδιαλλαξία σε όλα τα μέτωπα».

ΕΙΣΟΔΙΟ με το C-130 συνέπεσε ο σοσίευση του νομοσχεδίου για την «Εκπαίδευση της Άμυνας» που προβλέπει (ή τε...) την υποχρεωτική εκπαίδευση των Ελληνίδων από 18-50 Όπως ήταν φανερό, η δημοσίευση του νομοσχεδίου προκάλεσε αλυσίδες διαμαρτυρίας και έθεσε σειρά ερωτημάτων προς «ισραηλοποίηση» της ζωής της χώρας; Δικαιώνεται ο Πάπας Παπαθεμελής, βουλευτής και υπουργός του ΠΑΣΟΚ, που μας να επιλέξουμε μεταξύ «ισραηλοποίησης» και «φινλανδοποίησης», όπου η «ισραηλοποίηση» ίσον ενδοτισμός, υποταγή; Η κυβέρνηση, χωρίς να σκεφτεί το νομοσχέδιο, άρχισε να διδάσκει: Άλλος ο ρόλος των ομάδων άμυνας που θα δρουν στο Κόστα Βόρεια Προάστια, και άλλος των ομάδων στις παραμεθόριες... Στα αστικά κέντρα, οι ομάδες ως κύρια αποστολή την αντιμετώπιση των καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης, πυρηνικών, καταποντισμών, σεισμών, πυρών, ενώ, στη δεύτερη περίπτωση, η χρήση των ομάδων θα είναι κυρίως προληπτική, «χωρίς αυτό να σημαίνει θη-

ΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΣΥΡΘΟΥΜΕ ΣΤΟ ΤΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ...»

ΕΙΣΟΔΙΟ, και πέρα από το νομοσχέδιο, ένα που τίθεται είναι: τι κάνουμε, οδηγούμε σε μια ηγεσία τουρκική, ή δίνει να καλλιεργεί την ένταση; Ή και μεις τους τόνους; Ακυρώσαμε την συνάντηση Σημίτη - Γιλμάζ στην Αμερική μεταφέροντας την ελληνοτουρκική και μέσα στη Διαβαλκανική συγκορυφή; Προσφεύγουμε, μήπως, στο Δόγμα Ασφαλείας (όπως εισηγήθηκε ο Γενικός Γραμματέας Εξουσίας), όταν η ενημέρωση διεθνούς κοινότητας -υπαιτιότητα- πάσχει, όταν ο ίδιος ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ έφθασε να δηλώνει ότι η Ελλάδα διολισθαίνει σε πραγματικού πολέμου»;

ΕΙΣΟΔΙΟ επιτάσσουν ασφαλώς, ψυχικά «Η Ελλάδα -δήλωσε ο πρόεδρος της Κοινωνίας Νίκος Κωνσταντόπουλος- πρέπει να παρασυρθεί στο σκη-

νό μιας έντασης που δημιουργεί απρόβλεπτες τριβές», για να προσθέσει: «Χρειάζεται προσοχή μέχρι την έναρξη των διαπραγματεύσεων για την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μέχρι τις προεδρικές εκλογές στο νησί».

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, όλες οι ενδείξεις πείθουν ότι βαίνουμε προς συνάντηση των δύο πρωθυπουργών στην Κρήτη (2 - 4 Νοεμβρίου), στην οποία θα παραστούν και ο Ισμαήλ Τζεμ και ο Θ. Πάγκαλος, υπουργοί Εξωτερικών. Κανείς, μέχρι στιγμής, δεν φαίνεται να αισιοδοχεί, ενώ ο Ισμαήλ Τζεμ, κατά τη συνάντηση που είχε με τον υφυπουργό Εξωτερικών Γιάννο Κρανιδιώτη, στο Κίεβο, δεν απέκρυψε τον «προβληματισμό» του για την έκβαση της συνάντησης, με το αιτιολογικό ότι η Τουρκία, τις ημέρες εκείνες, θα πραγματοποιεί τη δική της στρατιωτική άσκηση, με την επωνυμία «Ταύρος». [Το κλίμα θα άλλαζε ίσως, αν η Άγκυρα ματαίωνε ή μετέθετε την άσκηση].

ΚΑΙ ΕΝΩ το τοπίο στη συνάντηση της Κρήτης διαγράφεται χλομό, η σύσκεψη του πρωθυπουργού με την πολιτική ηγεσία των υπουργείων Εξωτερικών και Άμυνας διαμόρφωσε την παραπέρα πορεία πλεύσεως σε ό,τι αφορά, τουλάχιστον, τη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων: η Ελλάδα θα μπορούσε να συναινέσει στην ενίσχυση των σχέσεων της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και να προχωρήσει στην απελευθέρωση του χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου, εφόσον η Άγκυρα δηλώσει την πρόθεσή της α) να προσφύγει στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (για το θέμα των Ιμια) και β) να δεχθεί τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζητεί, από την Τουρκία, σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειρηνικές σχέσεις με τις χώρες της Ε.Ε. (άρα και με την Ελλάδα) και συμβολή της για λύση του Κυπριακού. Εύκολο να χαράσσεις γραμμές πλεύσεως ή να απαριθμείς «προϋποθέσεις». Το θέμα είναι σε τι βαθμό ο δικός μας λόγος, εναρμονισμένος (στην περίπτωση αυτή) και με τον ευρωπαϊκό, γίνεται αποδεκτός και από τις ΗΠΑ. Η Άγκυρα το παίζει «μεγάλη περιφερειακή δύναμη». Οι Αμερικανοί τη βοηθούν προς την κατεύθυνση αυτή, αναθέτοντάς της κάποιον ειδικό ρόλο στην περιοχή της Συρίας, του Ιράκ, του Ιράν, του Καυκάσου. Η κοινή λογική, όμως, λέει ότι η γραμμή της έντασης στο Αιγαίο, ακριβέστερα οι εκφάνσεις τουρκι-

κού μεγαλοϊδεατισμού στο Αιγαίο, κάθε άλλο παρά συμβάλλουν στη σταθερότητα της περιοχής. Και, μακροπρόθεσμα, κάθε άλλο παρά εξυπηρετούν τα αμερικανικά συμφέροντα.

ΑΚΕΦΑΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ ΟΡΓΑΝΩΝ: ΠΟΥ «ΕΔΥ ΣΟΥ ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ»...

ΜΕΣΑ στο «Δεκαπενθήμερο» που επισκοπούμε, είχαμε, μεταξύ άλλων:

- Την καταγγελία του γνωστότατου (και στην Ελλάδα) γερμανού συγγραφέα Γκίντερ Γκρας, για το ρόλο της Γερμανίας στο Κουρδιστάν. «Ντρέπομαι για την πατρίδα μου» - είπε. «Στο τουρκικό Κουρδιστάν, η Γερμανία εκπροσωπείται επαξίως. Τούρκοι στρατιώτες πυροβολούν με όπλα Χέλκερ Κοχ, εισβάλλουν στο Ιράκ με τεθωρακισμένα της πρώην Ανατολικής Γερμανίας (που δόθηκαν στην Τουρκία δωρεάν), μεταφέρουν τις προμήθειές τους με φορτηγά Μερσέντες Μπενζ, αλλά και

- Το «όραμα» κατασκευής μιας τράπεζας «ζωντανών ανθρωπίνων οργάνων», ενός «σάκου» με κλωνοποιημένη καρδιά, ήπαρ, νεφρά, κ.λπ., αλλά χωρίς νευρικό σύστημα, χωρίς αισθήσεις, χωρίς πόνο. Η Καθημερινή τιτλοφόρησε: «Γενετικό όραμα ή εφιάλτης» (όπου εφιάλτης είναι η ύπαρξη «ακέφαλων ανθρώπων». Κάποιοι εκκλησιαζόμενοι θυμήθηκαν το «πού έδυ σου το κάλλος» -το κάλλος της ανθρωπίνης μορφής- ενώ άλλοι τις «κομμένες κεφαλές» του αξέχαστου Στρατή Τσίρκα...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ένα δημιουργικό ταξίδι στον εσωτερικό εαυτό

1. Ομάδες που έχουν ένα στόχο, π.χ. παχυσαρκία, πάσχοντες από σακχαρώδη διαβήτη, από χοληστερίνη, θυρεοειδή κ.λπ.
2. Ομάδες γενικού πληθυσμού, για καλύτερη ποιότητα ζωής.

Χαρά Παπαϊωάννου
Ομαδική θεραπεύτρια (Drama therapy-Θέατρο και θεραπεία)
Βιοχημικός-υγιεινολόγος
Τηλέφωνο: 7011952

ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΕΣ ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ;

Στα ελληνοτουρκικά έχουμε αγγίξει και πάλι για δεύτερη φορά από την κρίση των Ιμίων το ναδίρ, με ορατό ακόμη και τον πόλεμο (με βάση και το λανθασμένο δόγμα, *para bellum*, το ότι αν θέλεις ειρήνη προετοιμάσου για πόλεμο). Αυτή τη φορά κύριος υπαίτιος φαίνεται να είναι η Τουρκία, αλλά και εμείς δεν είμαστε άμοιροι ευθυνών. Και δεν εννοώ μόνο το ανήκουστο «φονιάδες, ληστές, βάρβαροι», το οποίο έχει κάνει ακόμη και τους πιο φιλειρηνικούς και εποικοδομητικούς Τούρκους να αμφιβάλλουν αν η διένεξη αυτή θα μπορέσει ποτέ να επιλυθεί.

Πώς μπορούμε να ξαναεπιστρέψουμε στο πνεύμα της Μαδρίτης ή σε μια νέα Μαδρίτη; Νομίζω ότι το κλειδί για να εξέλθει η ελληνοτουρκική διένεξη από το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται είναι να γίνει σε έναν προσεχή διάλογο, από τη συνάντηση στην Κρήτη και έπειτα, σαφής διάκριση –διανοητικά αλλά και πρακτικά– μεταξύ της διένεξης καθεαυτής, δηλαδή του ασυμβίβαστου των επιδιώξεων (της «αντικειμενικής διένεξης») από τα υπόλοιπα στοιχεία που την επιβαρύνουν, δηλαδή από την υποκειμενική και εσωτερική διάσταση της διαμάχης.

Αν εξετάσουμε τις ελληνοτουρκικές διαφορές ψύχραιμα μία-μία, χωρίς συναισθηματισμούς και αγκυλώσεις, μάλλον θα διαπιστώσουμε ότι δεν είναι τόσο ασυμβίβαστες όσο φαίνονται και ότι, αντίθετα, μπορούν να υπάρχουν λογικές και αμοιβαία συμφέρουσες λύσεις σε όλα τα θέματά, ακόμη και για το Κυπριακό.

Δεν ισχύει το ευρέως διαδεδομένο (και στο ΥΠΕΞ) ότι οποιαδήποτε λύση θα ήταν για μας χειρότερη από την υπάρχουσα κατάσταση σε Αιγαίο και Κύπρο. Στην ελληνοτουρκική αντιπαράθεση, τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους Τούρκους, χάνουν οι υποκειμενικές και εσωτερικές πλευρές της διένεξης, επισκιάζουν τις αντικειμενικές διαφορές, με αποτέλεσμα να γίνονται άλυτες. Πρόκειται για τους παράγοντες αμοιβαία εχθρότητα, δαιμονοποίηση του αντιπάλου, εθνικιστική-εθνογενετική, λογική, πολιτικό και κομματικό κόστος, τα συγκεκριμένα στοιχεία που τρέφονται από τη σύγκρουση και τη λειτουργική ανωσύνη που διαθέτει η ύπαρξη και η διαίκνιση της αντιπαράθεσης (συμβολή στην εσωτερική συνοχή και ομοψυχία). Γι' αυτό οφείλεται σ' αυτό που περικλείεται με τον όρο συγκρουσιακή δυναμική. Όπως και στις άλλες μεγάλες ιστορικές διένεξεις, η δυναμική της διένεξης είναι τέτοια ώστε η ειρηνική και λύση να φαίνεται χίμαιρα. Έτσι εξηγείται και η επαύριστη Μαδρίτης.

Και μία συγκεκριμένη πρόταση για τη συνάντηση της Κρήτης (αν βέβαια λάβει χώρα). Για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε το κατάλληλο κλίμα για διάλογο, θα πρότεινα όχι μόνο να μην έχουμε στις πτήσεις μαχητικών σε Αιγαίο και Κύπρο αλλά να μην έχουμε στα αεροδρόμια στις ύβρεις και τις κορόνες.

Αλέξης Ηρακλής

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ

Ένας από τους τελευταίους κοινοβουλευτικούς της μεταπολεμικής φρουράς, ο Γιάννης Ζίγδης, πέθανε την περασμένη Τρίτη σε ηλικία 84 ετών, ύστερα από καρδιακό επεισόδιο.

Ο παλαίμαχος πολιτικός ηγέτης του κεντρώου χώρου κηδεύτηκε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τη Λίνδο της Ρόδου. Ο Γιάννης Ζίγδης ξεκίνησε την πολιτική του σταδιοδρομία το

1950, όταν εκλέχθηκε για πρώτη φορά βουλευτής Δωδεκανήσιων. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωστής Στεφανόπουλος, ο πρωθυπουργός, ο πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων και αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων τον αποχαιρέτησαν τονίζοντας την ανιδιοτέλεια, την αγωνιστικότητα, το ακαταπρόκλητο δημοκρατικό του φρόνημα, τη συνέπεια και την επιμονή στις ιδέες του.

ΜΕΤΑ-ΓΛΩΣΣΑ

Εγκαλεί η Μαλβίνα από την εκπομπή της, στο Μέγκα, το *Αντί*, διότι λέει διασκεδάσει το κοινό του με τα γλωσσικά λάθη και τις αργούμπες του κ. Εμμανουήλ ενώ δεν πράττει το ίδιο με εκείνα του κ. Σημίτη.

Δεν κάνουμε θέμα τα σαρδάμ και τα σχοινοτενή «νοήματα χωρίς νόημα» μετά-γλώσσα του κ. **Σημίτη**, επειδή πιστεύουμε πως ο πρωθυπουργός γνωρίζει ελληνικά. Απλώς εκτιμούμε ότι, μετά-γλωσσικός αυτός (ο κ. Σημίτης), μεταφράζεται στις συναναστροφές του με... προ-γλωσσικούς (εν προκειμένω, όχι με τον κ. **Πανταγιά** και τον κ. **Τσουκάτο**, αλλά και με τον κ. **Βέλτσο**). Άρα, τι να λέμε εμείς, αμετανόητοι γλωσσαμύντορες, στον μετα-γλωσσικό κ. Σημίτη, μόνο που ταπεινά μπορούμε να ψελλίσουμε είναι το γνωστό ρητό: «Το μη χε βέλτσιστον»!

ΣΧΟΛΗ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Για να το πούμε σοβαρά, στην παρούσα φάση, δεν είναι το πώς λέει αυτός ο πρωθυπουργός. Ο κ. Σημίτης, παρά τις δυσκολίες του στην άρθρωση, αρθρώνει φράσεις χωρίς να γνωρίζει το νόημά τους. Απλούστατα, επιδιώκει να λέει διάφορα πομπώδη και στομφώδη, τόσο ευρέα νοήματα, που κατανοούνται μόνο χωρίς νόημα. Ή, όπως θα το 'λεγε ο μακαρίτης **Ανδρέας Παπανδρέου**, διώκει το μη νόημα. Ποιος είπε ότι ο εκσυγχρονισμός αποτάσσεται μετά από μία τη σχολή Παπανδρέου;

ΤΑ ΕΥΚΟΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΣΥΝΤΡΙΒΑΝΙΑ

Παρατηρούμε τις «εκσυγχρονιστικές» τάσεις και παρεμβάσεις στην Αθήνα από μέρους του Δήμου Αθηναίων με σκεπτικισμό. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να κριθούμε αυτόματα ως παλαιομοδίτες και γενικά ανίκανοι να αντιληφθούμε την ανάγκη για εξωραϊσμό της πρωτεύουσας· το αντίθετο θα έλεγα πως συμβαίνει. Ας πάρουμε για παράδειγμα τα συντριβάνια. Γέμισε η Αθήνα μέσα στην τελευταία χρονιά, συντριβάνια που φαίνεται πως έτσι, χωρίς καμιά επεξεργασία, θεωρούνται συνώνυμα του καλλωπισμού. Το να αντιταχθεί κανείς γενικά στα συντριβάνια ίσως φανεί παράδοξο, καθώς τίποτα δεν εμποδίζει ένα συντριβάνι να είναι όντως ωραίο. Να, λ.χ., οι «ομπρέλλες» του Ζογγολόπουλου, που αφήνουν το νερό να πηδά και να πέφτει κάτω απ' τη χαριτωμένη σκεπή τους, θα ήταν ένα θαυμάσιο γλυπτό συντριβάνι σε μια πλατεία. Το να βλέπουμε απλώς εύκολες λύσεις, κοινότοπες ροές νερού που χοροπηδάνε παντού με τον ίδιο τρόπο είναι το πρόβλημα. Πρόβλημα φαντασίας, δημιουργικότητας, ποικιλίας. Ας αναζητήσουν, λοιπόν, οι αρμόδιοι λύσεις για «δύσκολα συντριβάνια». Τότε μάλιστα.

ΑΤΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ + ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ = ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΗ

Ιστορική πλατεία της Δεξαμενής δεν είναι, βέβαια, αυτή που ήταν στις αρχές του αιώνα, ούτε μπορούμε να πούμε πως σήμερα διατηρεί το χαρακτηρισμό «λογοτεχνικό στέκι» που απέκτησε και διατήρησε για πολλά χρόνια. Η ιστορικότητα αυτής της πλατείας της έδωσε τα γνωρίσματά της, και διάσπαρτα και προφορικά και δεν χρειάστηκαν καμία αναμνηστική πλάκα για να είναι γνωστά. Ας συχνάζουν εκεί ή παραμερίζουν για μια μικρή ανάπαυλα: από δω πέρασε ο Παπαδιαμάντης, ο Λάκης, ο Βλαχογιάννης· από δω ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου, ο Πασαγιάννης, ο Δροσίνης, ο Χατζόγης και ο Μαλακάσης· από δω, αργότερα, ο Βάρναλης, ο Αυγέρης, η Νάκου, η Αλεξίου· από δω πέρασε καθημερινά περνάνε η Ελένη, ο Γιάννης, η Μαρία, η Φωτεινή, ο Μανώλης, η Κατερίνα, ο Γιώργος.

Αν η πλατεία της Δεξαμενής είναι απλώς μια πλατεία αγαπημένη από τους περιοίκους της και γεμάτη από τους Αθηναίους, είναι μια πλατεία που διαμορφώθηκε σταδιακά μέσα στα χρόνια σε ένα στέκι, σε ένα τόπο συνάντησης και οικειότητας. Η ιδέα και μόνο της αναμόρφωσης προκαλεί θλίψη και απώθηση σε όσους έχουν περπατήσει και σταματήσει στην πλατεία της Δεξαμενής για έναν καφέ ή ένα ζάκι. Παρατηρούμε καθημερινά γύρω μας τις συνέπειες μιας αλόγιστης «αναμορφωτικής» μανίας. Όσα γνωρίζαμε και αγαπήσαμε μετατρέπονται καθημερινά σε ένα θέαμα προς κατανάλωση· μία «εξοχολογική» υστερία έχει καταλάβει τους υπεύθυνους φορείς –κι εδώ μιλάμε για τις δημοτικές αρχές Αθήνας– και «αναμορφώνουν» διαρκώς προσθέτοντας συντριβάνια και αμφιβόλου γούστου ποδημαστικά καταστήματα, που απομακρύνουν τον φυσικό θαμώνα και για λόγους αισθητικούς αλλά και λόγους οικονομικούς.

Η πλατεία της Δεξαμενής έχει ένα δικό της χαρακτήρα που επιβεβαιώνεται από την αγάπη και την προσήλωση των θαμώνων της. Οι έντονες διαμαρτυρίες των περιοίκων, οι υπογραφές που συγκεντρώνουν, οι ελεύσεις που οργανώνουν είναι ο αδιάψευστος μάρτυρας αυτού του γεγονότος. Μια βόλτα ως εκεί, και θα δεις καθέναν που αμφιβάλλει για του λόγου το αληθές.

Επομένως, κύριε Δήμαρχε των Αθηναίων, εμπιστευθείτε επιτέλους τους δημότες σας και κάνετε μια βόλτα στην πλατεία της Δεξαμενής, όπου αποδεικνύεται ότι η κάθε «αναμόρφωση» αυτής της θαυμάσιας γειτονιάς της Αθήνας, μιας από τις τελευταίες που απέμειναν στο κέντρο της πόλης μας, κατευθείαν στην παραμόρφωση.

Α.Φ.

Α.Φ.

ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ

Ο κ. Σπράος έχει απόλυτα δίκαιο. Ζούμε πάρα πολύ περισσότερο του δέοντος: σκανδαλωδώς υπερβολικά, θα έλεγα. Και περνάμε πολύ καλά: ζωή και κότα. Άρα πρέπει αυτή η απαράδεκτη κατάσταση ν' αλλάξει. Ευθανασία στους υπερήλικες και γρήγορα. Ο δόκτωρ Μέγκελε μας έδειξε το δρόμο: φωτιά και τσεκούρι στην τρίτη ηλικία, που θα έλεγε και ο αείμνηστος Αβέρωφ. Μόνο που απ' όσο κρίνω εκ των φωτογραφιών, τα 'χει και ο κ. Σπράος τα χρονάκια του. Άρα, κύριε Σπράε μας, δείξτε μας αυτοπροσώπως το δρόμο. Ευθανασία εδώ και τώρα. Μ.Στ.

ΛΕΟΝΤΑΡΙΑ ΚΑΙ ΛΕΟΝΤΕΣ

«Θα τον ξεσκίσω τον μπινέ», είπε ο αεροπόρος της πρόσφατης αναχαίτισης, και κιτρίνισαν οι καθαρολόγοι. Η φράση όμως ήρθε ταμάρ με την 28η Οκτωβρίου. Γιατί τι νομίζετε, πώς μιλούσαν οι φαντάροι του '40 και τι κραύγαζαν τα παλληκάρια του '21; Ο Καραϊσκάκης και ο Αντρούτσος ήταν περιώνυμοι για τη βωμολοχία όσο και για την αποκοτιά τους: κι ο Κων/νος Δαβάκης επίσης. Αυτά προς ενημέρωσιν. Τώρα όλοι ξέρουμε πως εδώ και χρόνια παίζεται ένα επικίνδυνο όσο και προκλητικό παιχνίδι στους ουρανούς του Αιγαίου με παλληκαροσύνες και λάθη εκατέρωθεν. Είναι άλλο όμως πράγμα να φοράνε οι πολιτικοί τη λεοντοκεφαλή των Απόκρεω και να βρίζουν και εκ του ασφαλούς, και είναι άλλο πράγμα να βωμολοχούν τη στιγμή του ύψιστου κινδύνου οι υπερασπιστές των αιθέρων, ακολουθώντας την πανάρχαιη παράδοσή μας. Είπαμε: άλλο λεοντάρια κι άλλο λέοντες. Μ.Στ.

- Στις 18.10 εκπρόσωποι νεοφασιστικών οργανώσεων απ' όλη την Ευρώπη μαζεύτηκαν και συζητήσαν για το μέλλον τους στο ξενοδοχείο President των Αθηνών. Η αντι-πορεία που διοργάνωσαν αντιφασιστικές ομάδες ξεκίνησε απ' την πλ. Μαβίλη -περικυκλωμένη από ισχυρότατες αστυνομικές δυνάμεις- για να τερματιστεί, απ' τα όργανα της τάξης, αρκετά μέτρα μακριά απ' το ξενοδοχείο.
- Φυσικά, όχι για να προστατευθούν οι φασίστες αλλά η τάξη και η ασφάλεια της πιο λουσάτης λεωφόρου της πρωτεύουσας. Παστρικά πράγματα δηλαδή. Άντε σιγά-σιγά γινόμαστε Ευρώπη. Μαζευτείτε, διαμαρτυρηθείτε, τελειώσατε...
- Αλλά έτσι κι αλλιώς δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας. Στην Ελλάδα, ως γνωστόν, δεν υπάρχει ρατσισμός...
- Στην πόλη της βόρειας Ιταλίας Τρεβίζο, ο δήμαρχος Τζεντιλίνι -που προέρχεται από τη Λέγκα του Βορρά- ξεκίνησε τη ρατσιστική του εκστρατεία με πρωτότυπο τρόπο: ξήλωσε τα παγκάκια του δημόσιου κήπου στον σιδηροδρομικό σταθμό της πόλης γιατί αυτά χρησιμοποιούνταν από μετανάστες, κλοσσάρ και φτωχούς. Τα σχέδιά του προβλέπουν το κλείσιμο των πάρκων τις νυχτερινές ώρες και άλλα παρόμοια...
- Κύριε Αβραμόπουλε, μήπως σας περισσεύουν τίποτα πρόκες από εκείνες που είχατε βάλει στα πρεβάζια του δημαρχείου για να μην αφοδεύουν

τα περισσότερα; Βάλτε τα στα παγκάκια της Ουνοίας, μπας και καθαρίσει επιτέλους η πλατεία από τους κάθε λογής ανεπιθύμητους...

- Πρόσφατα κάπου πήρε το μάτι μου εκείνο το ειρωνικό, προς τον κύριο δήμαρχο, ερώτημα: «Αβραμόπουλε, τι καιρό κάνει στην Κηφισιά».
- Αν και οι προϊστάμενοί μου στο Αντί μ' έπαινε, συμβουλεύσει ν' αποφεύγω τη συνθηματολογία. Αναφέρω στα γρήγορα το πιο επιτυχημένο από τα κόλλητο που κόσμησε τον τελευταίο καιρό της αθηναϊκούς δρόμους ενάντια στην Ολυμπιάδα του 2004.
- «Τώρα που τους πήρατε, να δούμε πού θα τα βάλετε...».
- Πριν κλείσουμε και αυτή την περιπλάνησή μας, θα περάσουμε απ' την άλλη πλευρά του Ατλαντικού...
- Ο πλανητάρχης Μπιλ Κλίντον τα βρήκε όλα στην περιοδεία του στη Λατινική Αμερική: στόχευε στη διαμόρφωση μιας ζώνης ελεύθερου εμπορίου, η οποία ως γνωστόν θα εξασφάλιζε και μπόλικά φτηνά εργατικά χέρια για τις πολιτικές της υπερδύναμης...
- Μεταβαίνοντας στο αεροδρόμιο της Μπραζίλιας, η λιμουζίνα του δέχτηκε -ειρωνική- επίθεση από οργισμένους Βραζιλιάνους, οι οποίοι και πέταξαν κοπριά.
- Λίγα εικοσιτετράωρα αργότερα, η άφιξη στο Μπουένος Άιρες της Αργεντινής σημάδωνταν από μαζική διαδήλωση διαμαρτυρίας, η οποία και τελείωσε με εκτεταμένα επεισόδια και διαταξεις συλλήψεως...

Λεωνίδας Βαλασόπουλος

ΤΣΙΓΓΑΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Στα Σπάτα περίπου 15 οικογένειες τσιγγάνων κινδυνεύουν να εκδιωχθούν. Με δικαστική απόφαση, που προέκυψε από αίτηση ασφαλιστικών μέτρων του Δήμου, διατάσσεται η αποβολή δύο οικογενειών. Ο κ. Σπράος τους «ρυπαίνει» την περιοχή και δημιουργεί άσχημη εικόνα στα παιδιά των «λευκών», που παίζουν στο διπλανό νηπιαγωγείο. Η Επιτροπή συμπαράστασης των τσιγγάνων κατηγορούν τον Λουκά Λύκα, δήμαρχο Σπάτων, για ρατσιστική συμπεριφορά. Ο τελευταίος, για να προστατεύσει του δημότες του από τα «μιάσματα» της περιοχής, κατέθεσε και δεύτερη αίτηση για βίαιη αποβολή εναντίον 4 άλλων οικογενειών, οι οποίες εκδικάστηκαν την περασμένη Τετάρτη. Πριν από μερικούς μήνες η ΕΤΒΑ και η Αναπτυξιακή Διεύθυνση Επένδυσης Καλαμάτας είχαν αντιδράσει παρόμοια. Συγκεκριμένα, είχαν ζητήσει τη βίαιη αποβολή των οικογενειών τσιγγάνων από την περιοχή. Το Ειρηνοδικείο Καλαμάτας απέρριψε την αίτησή τους γιατί δεν κινδυνεύει το «επείγον της αποβολής». Παράλληλα με την πίεση της τοπικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αλλά και την υποστήριξη αντιρατσιστικών οργανώσεων (SOS ρατσισμός και Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι) αποφασίστηκε η οριστική εγκατάσταση των τσιγγάνων σε οργανωμένο χώρο, τόσο για μόνιμους όσο και για μετακινούμενους τσιγγάνους.

Σε αντίθεση με τον δήμαρχο Σπάτων, ο νομάρχης Ανατ. Αττικής, Δημήτρης Φράγκος, φαίνεται να πιεζόμαστε να πιεστεί προς τη λύση που υιοθετήθηκε από τις τοπικές αρχές στη Μεσσηνία. Η επίσκεψη αντιπροσώπων της Επιτροπής συμπαράστασης των τσιγγάνων στα Σπάτα πριν από δέκα μέρες, κατεύθυνε τη συζήτηση προς την ανάγκη εξεύρεσης οικοπέδου για την οριστική εγκατάστασή τους. Όμως ο δήμαρχος Σπάτων αρνείται να προχωρήσει προς το παρόν ανένδοτος...

Ελένη Κολιτσιώτη

Χαστούκια αντί ραπισμάτων

του Μάνου Στεφανίδη

τόπο μας τα θαύματα διαρκούν τρεις μέρες. Έτσι η κ. Παλλάς-η, που τη θεωρήσαμε προς την ακτιβίστρια και ένα είδος κού Τσε στη δημόσια διοίκηση, είχθη τελικά στελεχωμένη στη υποψήφια δημοτική σύμβουλος αλλήνης και ομοϊδεάτισσα του κ. τροκάλλη. Επίσης απεδείχθη, σε ανύποπτο, σταρ του Καναλιού ηγήτρια εθνικισμού και άτομο λητικές φιλοδοξίες για τις ζόμενες δημοτικές εκλογές.

αι βέβαια ποιος αμφιβάλλει ότι η κ. Σιούνη-Ζουζούνη θα βγει με τα τσαρούχια δήμαρχος Παλλήνης και μάλιστα, αν μερικοί οξυδερεείς image makers την πλασάρουν, θα μπορούσε με το κατάλληλο τινγκ και με την άγρυπνη φροντίδα ιαντεπόπτη ναύτη-σηματωρού κ. **ελάτου** που υπηρετεί στο Α/Τ ΣΚΑΪ πήσει ακόμη και τον αχτύπητο δή-κ. **Αβραμόπουλο**. Εκτός κι αν ο δι-της δήμαρχος προλάβει και στο αστράψει αυτός ένα χαστούκι στην ηνη-Παλλήνη, κατηγορώντας την για play και για μονοπώληση των

media, οπότε εκτονώνοντας –ο δήμαρχος– τη διαρκώς συμπιεζόμενη-αποσυμπιεζόμενη λαϊκή δυσαρέσκεια, θα κερδίσει, τελευταίος, τις εντυπώσεις και θα χρισθεί από τον πλωτάρχη κ. Ευαγγελάτο νικητής. Ούτως πως έχει το παιχνίδι των λυγμών και αυτή εστίν η διπλωματία των χαστουκιών (κατά τη διπλωματία των αεροπλανοφόρων).

Βέβαια, το χαστούκι προς την τρυφερή παρεία της κ. **Λιάνη** έπεσε λίγο ετεροχρονισμένα και λίγο αναρμόδια. Γιατί απλούστατα η κ. Λιάνη είναι το επιφανινόμενο ενός συστήματος εξαιρετικά συμπαγούς και γι' αυτό εξαιρετικά ευάλωτου.

Έτσι λοιπόν τα χαστούκια –φυσικά ή μεταφορικά– θα έπρεπε να μετακομίσουν τάχιστα σε άλλες παρείες –ζώντων και τεθνεώτων– οι οποίες και ανακάλυψαν την κ. Λιάνη, της έδωσαν δημόσιες θέσεις, την διόρισαν οιονεί αντ' αυτών, την ξενάγησαν στην Εθνική Πινακοθήκη ή στο Μέγαρο Μουσικής ως θεράπαινα των τεχνών, ενώ εμπρός της συνωστίζονταν και υποκλίνονταν πλείστοι όσοι διανοούμενοι, καλλιτέχνες, ηθοποιοί, συγγραφείς και ποικίλοι πολιτικάντηδες της αγοράς –ερασιτέχνες ή επαγγελματίες. Την κ.

Λιάνη δεν τη στήριξαν μόνο οι προεδρικοί αλλά ολόκληρο το ΠΑΣΟΚ, το οποίο δεν την αγάπησε απλώς. Τη λάτρευε. Την εστήριξαν επίσης και σύμπαντα τα media –εφόσον ήταν και είναι το ψωμί τους και το παντεσπάνι τους, ελπίζω να μην ξεχνάτε την περίφημη συνέντευξη στο *ΒΗΜΑ* της Κυριακής– αλλά και μεγάλη μερίδα της ιντελιγκέντσας. Άρα τα χαστούκια για λόγους δικαιοσύνης θα πρέπει να εκτοξευθούν πάλι ανάποδα, δηλαδή προς τη σωστή κατεύθυνση. Όσον αφορά τώρα στο πολύκροτο βιβλίο, το οποίο περιγράφει τον έρωτα στα χρόνια της εγχώριας χολέρας, ας μην λησμονούμε ότι κι ένα άλλο

best-seller κυκλοφόρησε σχετικά πρόσφατα με το κληροδοτηθέν βαρυσήμαντο επώνυμο του κοιμηθέντος ιδρυτή του ΠΑΣΟΚ στο εξώφυλλό του, το οποίο σε περιέργα ελληνικά μιλούσε για τις ζεϊμπεκιές της πολιτικής και την πολιτική της κληρονομικής εξουσίας. Πρόκειται, σας θυμίζω, για έναν ακόμη Παπανδρέου, ο οποίος κατέστησε ευτυχή έναν ακόμη εκδότη και συγκίνησε με τα παραμύθια και τις ιστορίες του το Πανελλήνιο, ενώ παράλληλα απέδειξε ότι είναι γνώστης των μυστικών της ζωγραφικής, αφού μπορεί να ξεχωρίζει τους πλαστούς από τους γνήσιους πίνακες και να γνωματεύει εγκύρως και εγκαίρως περί αυθεντικών ή μη Παρθένηδων όταν το εμπόριο προστάξει. Ζούμε λοιπόν στην εποχή που οι πολιτικοί ανάγουν τα ιδιωτικά τους βίτσια σε δημόσιες αρετές και που οι δημοσιοσχετιστογράφοι, οι άσχετοι δημοσιογράφοι ή οι παντοίοι συγγραφοαντιγράφωντες παίζουν τους ιστορικούς της τέχνης, υπερασπίζοντας υστερικά ιδιωτικές επιχειρήσεις εις βάρος και της αλήθειας, και της αξιοπρέπειας, και του κοινού νου. Άρα λοιπόν, φίλτατοι, η πολιτική των χαστουκιών πρέπει ριζικά να επανεξετασθεί και να επανατοποθετηθεί στα σωστά μάγουλα. Δηλαδή στα μάγουλα όλων των κηνσόρων. Όσο για την κ. Παλλάδα-Αθήνη-Παλλήνη και για τις πολιτικές της φιλοδοξίες, της ευχόμαστε πάσαν πρόοδον. Προϊόν ούσα του συστήματος μπορεί να «ξαναχτυπήσει» όποτε θέλει με τη βεβαιότητα ότι ο αρχιεπιστολέας κ. Ευαγγελάτος θα είναι εκεί. Το κακό είναι ότι θα είναι εκεί κι ολόκληρο το εμβρόντητο, αποσβολωμένο, περιδεές, σαδιστικά αχόρταγο κοινό των ειδήσεων των 8.00, έτοιμο να επικροτήσει, να θαυμάσει, να εξαναστεί, να δυσανασχετήσει· έτοιμο προπάντων να πιστέψει και να συγκροτήσει ό,τι οι κοινωνιολόγοι ονομάζουν «κυρίαρχη κοινή γνώμη». Κι αυτή φευ, η πραγματικότητα αποτελεί το διαρκές ράπισμα στο πρόσωπο όλων μας.

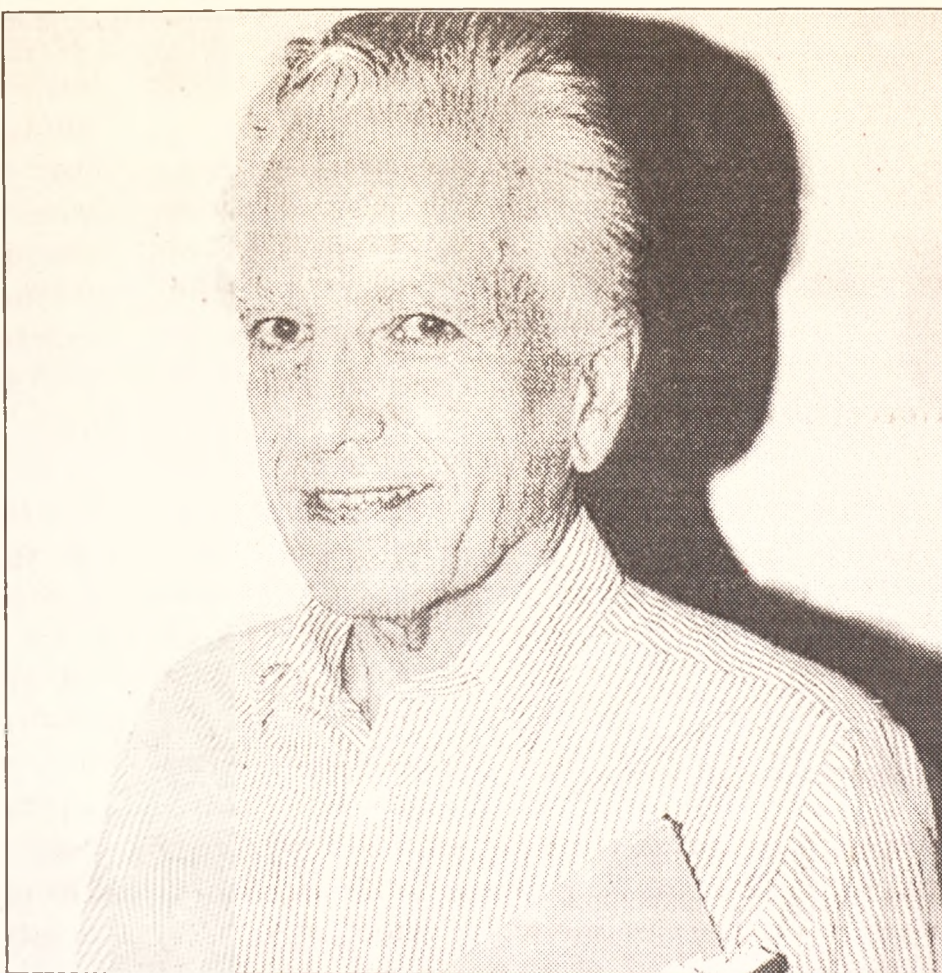

Αυτό το κράτος αντιπαλεύει την οικονομική ανάπτυξη

του Κ. Τσαλόγλου

Οι προτεινόμενες από την έκθεση Σπράου ρυθμίσεις για το ασφαλιστικό δεν έχουν, αυτές καθαυτές, πρωτεύουσα σημασία, όσο και αν είναι δικαιολογημένες οι αντιδράσεις από εκείνους που ανησυχούν για το συνταξιοληπτικό τους μέλλον ή για τη συνέχιση ενός προνομιακού συνταξιοδοτικού παρόντος. Η κρίσιμη πλευρά του θέματος είναι αυτή που παραπέμπει στο ερώτημα αν η αυριανή ελληνική οικονομία θα προσφέρει ή όχι ευκαιρίες απασχόλησης και εισοδήματα επαρκή για την αξιοπρεπή συντήρηση του αναλογικά αυξανόμενου πληθυσμού απομάχων εργασίας. Και αν θα λειτουργεί κοινωνικά χρήσιμο κράτος, με ουσιαστική συμβολή στην οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη του τόπου.

Η σημερινή πολιτική, κοινωνική και οικονομική εικόνα της Ελλάδας είναι βέβαιο πως δεν μπορεί να επιζήσει ως... λατρευτικό αντικείμενο του μελλοντικού της βίου. Οι δεκαετίες που διανύθηκαν από την αρχή σχεδόν αυτού του αιώνα σώρευσαν τόσες ανωμαλίες στις εθνικές λειτουργίες, ώστε να μοιάζει με ευχή κάποιου αδυσώπητου εχθρού η διαιώνισή τους. Η αμετακίνητη, πλέον, υποχρέωση συμμόρφωσή μας με όσα η, ανταγωνιστική σε όλα τα πεδία, «λογική» της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει είναι αυτή που καθορίζει όχι μόνο τις κατευθύνσεις αλλά και τα χρονικά όρια μέσα στα οποία πρέπει να συντελεστούν οι αλλαγές. Το πρόβλημα, επομένως, του οποίου προηγείται η λύση είναι αν οι εμπειρογνώμονες, στους οποίους ανέθεσε ο σημερινός πρωθυπουργός το έργο της αναζήτησης αποτελεσματικών διεξόδων από την τρέχουσα πραγματικότητα, θα δώσουν ικανοποιητικές απαντήσεις, οπότε, και μόνο, θα προσφέρεται λύση και για το ασφαλιστικό. Και αν –πράγμα που αποτελεί το δεύτερο σκέλος του ίδιου προβλήματος– το σημερινό κράτος, η σημερινή πολιτική εξουσία είναι σε θέση να προωθήσουν τις επιβαλλόμενες αλλαγές με κοινωνική συναίνεση,

με δεδομένη την κατακερματισμένη, δυστυχώς, κοινωνική συμπεριφορά, και την πλήρη αδυναμία του υπάρχοντος κράτους να μετατρέψει την κοινωνία σε συνεργάτη του.

Για το δεύτερο αυτό, για την ικανότητα δηλαδή της πολιτικής ηγεσίας να απαλλάξει τον δημόσιο βίο από τα παραδοσιακά μειονεκτήματά του, ώστε να γίνει πιστευτή ως εγγυητής ενός υψηλότερου και ανθεκτικότερου επιπέδου ζωής του συνόλου, τα

μηνύματα, από κυβερνητική πλευράς, δεν είναι αισιόδοξα. Παρά τις ηχηρές ρητορείες περί «επανιδρύσεων» και «εκσυγχρονισμών», η γενική εντύπωση είναι αρνητική. Γιατί, άραγε, ο κ. Σπράους παρέκαμψε τους υπουργούς και τα επιτελεία τους, αναθέτοντας σε εξωκυβερνητικούς παρόμοιους την ευθύνη, σκιαγράφοντας, έστω, των βασικών χαρακτηριστικών που πρέπει να έχουν οι «εκσυγχρονισμοί»; Γιατί ο εκδήλος εκνευρισμός όλων, περίπου, των υπουργών από τα προτεινόμενα για το ασφαλιστικό και τους άλλους τομείς κυβερνητικής δραστηριότητας, στις εκθέσεις-προτάσεις; Εκτιμά ο πρωθυπουργός τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου δεν είναι ικανά να αναλάβουν παρόμοια καθήκοντα; Και εκείνοι φοβούνται ότι, αν υιοθετηθούν οι

προτάσεις της ομάδας Σπράου, θα υποστοίσει το ναυάγιο των πολιτικών τομεφίλοδοξιών; Αλλά αν αυτό πράγματι φοβούνται, τότε, δύο τινά δικαιολογούν το φόβο τους: Ή τα μέτρα θα προκαλέσουν εκτεταμένες κοινωνικές αντιδράσεις, με όσα αυτές συνεπάγονται στο ψηφοθηρικό πεδίο ή, οι ίδιοι, δεν βλέπουν να αντέξει ο διοικητικός μηχανισμός της δικαιοδοσίας τους στην υλοποίηση ορθών μεν, τραυματικών όμως, για κατεστημένα συμφέροντα

ν. Ότι πάντως και αν από τα πα-
ρ συμβαίνει, γιατί έδωσαν τόσο
μάχη μέσα στο κόμμα και κατά την
ή αναμέτρηση ο κ. Σημίτης και οι
ου, προκειμένου να κατακτήσουν
υσία; Γνωρίζοντας εκ των προτέ-
ες δυσκολίες δεν θα μπορούσαν να
ήσουν, ποιες ανεπάρκειες θα ση-
ν τη δράση τους στην εκπλήρωση
γεγραμμένων καθηκόντων. Εκτός
φωνα με την πάγια προεκλογική
, έδιναν υποσχέσεις που δεν θα τη-
, ενθαρρυνόμενοι από το πασοκικό
ύμενο, που πιστεύει πως πάντα ξε-
ευκολόπιστους και αφελείς μιλώ-
ι «καλύτερες μέρες».

ητική αίσθηση της κοινής γνώμης
ς εκσυγχρονισμούς που επιχειρού-
φοδοτείται και από την ολοφάνερη
ποιχία μεταξύ προτεινόμενων λύσε-
του συγκεκριμένου κοινωνικο-οικο-
ή χώρου, στον οποίον προτείνονται
αδιόρθωση των δυσλειτουργιών και
τημάτων του. Ο καθηγητής κ. Σπρά-
; ως τώρα επαφές του με την κοινή
για να αναλύσει την αναγκαιότητα
ρων που πρέπει να ληφθούν, επικα-
α συμβαίνοντα σε άλλες οικονομίες
ωνίες. Ωσάν, το εγχείρημα του εκ-
νισμού λειτουργίας της ελληνικής
ίας να μην είναι τίποτε περισσότε-
ή απλή, μηχανιστική μεταφύτευση
ών που αποδίδουν ήδη στις άλλες,
ηγμένες οικονομίες.

στην Αγγλία της κυρίας **Θάτσερ**
πίστηκαν οι σημαντικές αλλαγές
ουργία των συνδικάτων, στις εργα-
σχέσεις, στο ασφαλιστικό, η αγγλι-
νομία, έχοντας ξεπεράσει το σοκ
πετρελαϊκή κρίση, βελτίωνε όλους
ονομικούς της δείκτες. Εδώ, τα
ιστικά και τα προβλήματα ανακο-
ν παραγωγικών επενδύσεων εξαι-
ς ίδιας πετρελαϊκής κρίσης τα δια-
ε, από το 1981, η... «σοσιαλιστική»
ηση της οικονομίας σε δύο αντίπα-
πόπεδα, τον ιδιωτικό και τον δημό-
έα. Με καθήκον του δεύτερου, συ-
υρούμενου από τα πασοκικά συνδι-
α καταστρέφει τις ιδιωτικές επιχει-
τον... κοινωνικό εχθρό!

, τις μεγαλοστομίες περί «πρωτοπό-
ωννικου κράτους. που θα αποκα-
τε η «σοσιαλιστική αλλαγή», διαδέ-
η ολοκληρωτική σχεδόν αδυναμία
άτους να προσφέρει στην Υγεία,
Ιαδεία, στο περιβάλλον, στις συ-
νίες, στις επικοινωνίες, στις συνθή-
ουργίας της πρωτεύουσας και των

μεγαλύτερων πόλεων στοιχειωδώς ικανο-
ποιητικές υπηρεσίες, εξαιτίας των ταμεια-
κών υποχρεώσεων από το τεράστιο δημό-
σιο χρέος, η έλλειψη κάθε εκτίμησης του
κοινού προς αυτό το κράτος αποτελεί την
ηπιότερη συνέπεια της θλιβερής πραγμα-
τικότητας.

Όταν περικόπτεται συνεχώς το **πραγμα-
τικό** εισόδημα των μισθωτών και των συ-
νταξιούχων για να καταπολεμηθεί, δήθεν,
ο πληθωρισμός και να περιοριστούν οι κα-
ταναλωτικές δαπάνες του προϋπολογι-
σμού, δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη η
άρνηση για υπεύθυνη και αποδοτική εργα-
σία. Ούτε να αναμένεται δημοσιονομική
εξυγίανση και βελτίωση της παραγωγικό-
τητας της οικονομίας με παρόμοια μέτρα.
Η προσαρμογή των εργασιακών σχέσεων
στα νέα ανταγωνιστικά δεδομένα δεν έχει
την παραμικρή σχέση με υποβάθμιση του
επιπέδου ζωής εργατοϋπαλλήλων και συ-
νταξιούχων. Στο αντίθετο πρέπει να στο-
χεύουν οι «εξυγιάνσεις» και οι «εκσυγ-
χρονισμοί» για να γίνουν αποδεκτοί.

Όταν γίνονται εισηγήσεις για μείωση
των κερδών των παραγωγικών επιχειρή-
σεων, ώστε να αυξηθεί το ποσοστό των
άμεσων φόρων στο σύνολο των φορολογι-
κών εσόδων –πολύ χαμηλό πραγματικά–,
δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι η υψηλή
απόδοση άμεσων φόρων σε άλλες οικονο-
μίες στηρίζεται στην αντίστοιχα υψηλή
πλουτοπαραγωγική επίδοση. Αλλά και στο
γεγονός ότι το ποσοστό των μισθωτών εκεί
–δηλαδή των άμεσα και πλήρως φορολο-
γούμενων– είναι διπλάσιο σχεδόν του δι-
κού μας ποσοστού μισθωτών. Εδώ, οι
αγρότες δεν φορολογούνται και οι ελεύθε-
ροι επαγγελματίες –όπως παντού, άλλω-
στε– έχουν την ευχέρεια φοροδιαφυγής. Η
περαιτέρω, συνεπώς, μείωση των κερδών
των παραγωγικών επιχειρήσεων θα επιτα-
χύνει, απλώς, την αποβιομηχάνιση της χώ-
ρας, προς όφελος των εισαγωγών. Απο-
συνθετική διαδικασία σε πλήρη ανάπτυξη!

Όταν, τέλος, γίνονται εισηγήσεις για πε-
ρικοπή των επιδοτήσεων προς τις πολύτε-
κνες οικογένειες, αποκαλύπτεται σε όλο
της το μεγαλείο η επιπολαιότητα και ο
ωχαδερφισμός των εισηγητών για το μέλ-
λον αυτού του Έθνους, η πληθυσμιακή εν-
δυνάμωση του οποίου τους αφήνει εντε-
λώς αδιάφορους. Εφησυχάζουν, ίσως, με
τη σκέψη ότι τα δημογραφικά κενά θα κα-
λυφθούν από τους... λαθρομετανάστες!

Ο καλόπιστος σχολιασμός επιβάλλει την
αναμονή δημοσίευσης όλων των εισηγήσε-
ων της ειδικής ομάδας συμβούλων του
πρωθυπουργού, ώστε να εκτιμηθεί η χρη-

σιμότητά τους για την εκσυγχρονιστική
επανόρθωση των αμαρτημάτων που δια-
πράχθηκαν επί δεκαετίες ολόκληρες εις
βάρος της οικονομίας. Ο πλούτος, ωστόσο,
των οικονομετρικών ευρημάτων για την
επιχειρηματολόγηση των διορθωτικών λύ-
σεων στο θέμα του ασφαλιστικού προϊδεά-
ζει για την ελλειμματική –καθοδηγημένα ή
αθέλητα– καταγραφή προτεραιοτήτων
στην προσπάθεια αντιμετώπισης του εθني-
κού οικονομικού προβλήματος. Καταλογί-
ζεται στα φυσικά ή νομικά πρόσωπα **ποι-
νική** ευθύνη για τα ανεπαρκή, σε σχέση με
τις ανάγκες του, έσοδα των κρατικών προ-
υπολογισμών και αποσιωπάται η ευθύνη
του κράτους για τη «θεσμοθέτηση» στην
κοινή συνείδηση της ιδιωτικοποίησης
οφειλών προς το κράτος ως «ηθικό» αντι-
στάθμισμα της διαίρεσης της κοινωνίας,
για να μακροημερεύει η εξουσία τούτης ή
εκείνης της πολιτικής παράταξης. Απο-
σιωπάται, επίσης, το αναμφισβήτητο γεγο-
νός ότι η προσφορά αξιοθρήνητων κοινω-
νικών υπηρεσιών από το κράτος καλλιέρ-
γησε στους πολίτες το «δίκαιο» να καλύ-
πτουν και με μεθόδους παραοικονομίας
τις ανάγκες τους και αυτές των οικογενει-
ών τους. Υποτιμάται η αλήθεια ότι για τους
κατοίκους αυτής της χώρας το ελληνικό
κράτος, με τις αποσπασμένες λειτουρ-
γίες του παρεμβαίνει ως... μολυσματικός
παράγοντας στη διαμόρφωση του κοινωνι-
κού και οικονομικού κλίματος.

Από εκεί, λοιπόν, από την ηθική αναστή-
λωση του κράτους πρέπει να ξεκινήσει η
εξυγίανση των συναλλακτικών, προς κάθε
κατεύθυνση, κοινωνικών και οικονομικών
λειτουργιών, και όχι να ερευνάται, με τόσο
θόρυβο· μάλιστα, η προσφορότερη διαδι-
κασία αποστράγγισης ιδιωτικών και επι-
χειρηματικών εισοδημάτων για να συνεχί-
σει την ύπαρξή του αυτό το κράτος. Η
εμπρόθεσμη συμμετοχή και της ελληνικής
οικονομίας στην οικονομική και νομισμα-
τική ένωση της Ευρώπης, είναι, αναμφι-
σβήτητα, απολύτως επιθυμητή. Το ανεπι-
θύμητο είναι αυτή η συμμετοχή να συντε-
λεστεί με επιδείνωση των όρων ζωής του
πληθυσμού και υπονόμευση των προσδο-
κιών για πλουτοπαραγωγική ανέλιξη. Η
μελετητική ομάδα τεχνοκρατών του καθη-
γητή κ. Σπράου θα προσφέρει πραγματικά
πολύτιμες υπηρεσίες στον τόπο αν ως ση-
μείο εκκίνησης κάθε βελτιωτικής πρότα-
σής της έχει την αλήθεια ότι το ελληνικό
σημερινό κράτος δεν ελέγχει απλώς το
εβδομήντα τοις εκατό της οικονομίας:
Αποτελεί το **αντικίνητρο** για κάθε πρόοδο
της οικονομίας!

Ο κ. Σπράος, τα κομμωτήρια και το ασφαλιστικό μας σύστημα

(ή ξαναδιαβάζοντας τον Άνταμ Σμιθ)

του Δημήτρη Καΐση

Ιδού ο καθηγητής κ. Σπράος σοβαρός ευθυτενής λαμπερός κοσμοπολίτικων προδιαγραφών και ίσως μπον βιβέρ προώρως συνταξιοδοτηθεί το 1985 επί Μάργκαρετ Θάτσερ με σύνταξη καθηγητού Πανεπιστημίου του Λονδίνου με εθνική σύνταξη 80.000 δρχ. (το έγραψαν τα ΝΕΑ) με το χέρι ψηλά στο μέτωπο να προστατεύεται από την αντηλιακή των τηλεοπτικών μηχανών να εξηγεί τη θεραπευτική αγωγή του για το νοσούν ασφαλιστικό μας σύστημα και την ασθμαίνουσα δημοσιονομική κατάσταση.

Κάτι σαν αεράτος πολιορκητικός κριός των εκσυγχρονιστών, λέει αναπαιντικά καθισμένος «γερνάμε αλλά δεν γεννάμε» (κι άμα τα γεννήσουμε τι να τα κάνουμε;) απαλλαγμένος από αναστολές του δύστροπου ιθαγενούς τοπίου υπερπηδώντας πάνω από «παιδί» και «νέο» ΠΑΣΟΚ, «μεγαλοαστός με αριστερά πιστεύω» που ίσως προτιμά τα κομμωτήρια από τα μίζερα κουρεία.

Ούτε που σκέφθηκε ή καταδέχθηκε να πάει μια βόλτα μέχρι το Κοινοβούλιο όπου ο υπουργός της Γεωργίας μοίραζε δισεκατομμυρίων διαγραφές χρεών των αγροτικών συνεταιρισμών προσπαθώντας πιθανώς να καταστήσει ελαχθέστερες και πιο αντιδημοτικές τις προσεχείς προτάσεις Σπράου: σκέφθηκε ίσως ο Στέφανος Τζουμάκας «τι θα μου κάνει τώρα ο πρωθυπουργός που πάει να μας βάλει πάνω από το κεφάλι μας αυτό τον εισηγμένο τεχνοκράτη» κι εδώ υπάρχει μια διακομματική στήριξη κι ας ήτανε οι συνεταιρισμοί από τα ευφυέστερα κόλπα κι εγχειρήματα του ανδρεοπαπανδρεϊκού πνεύματος «ταξικής εξαγοράς ψήφων» κατά την Καθημερινή κι ότι στο κάτω-κάτω χοροπηδώντας έτσι πάνω από τα βουλευτικά έδρανα όλων των κομμάτων καταδείχθηκε περίτρανα πώς το δι-ιστορικό ΠΑΣΟΚ μπορεί να κάνει το παιχνίδι μόνο του κατά τις επι-

ΕΝΑ ΕΙΝΑΙ ΒΕΒΑΙΟ:
ΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ Ή ΤΟΝ
ΑΝΑΤΡΕΠΕΙΣ, Ή ΤΟΝ ΚΑ-
ΝΕΙΣ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ.

Ο,ΤΙ ΕΙΝΑΙ
ΝΑ ΓΙΝΕΙ,
ΝΑ ΓΙΝΕΙ
ΓΡΗΓΟΡΑ.

θυμίες του όπως περίπου κι η ιταλική κεντροαριστερά.

Απτόητος κι ανάλαφρος ο κ. Σπράος λέει «γερνάμε αλλά δεν γεννάμε» (σε τι κόσμο ιδεών και απασχόλησης να φέρουμε τα παιδιά μας;), στα ΚΑΠΗ υπάρχει πρόβλημα χωρητικότητας, οι νέοι με την αγγλιστη

προοπτική του 2010 ανεβάζουν τον πληθωρισμό καταναλώνοντας στα φασταφούδικα και στριμωγμένοι στα μπαράκια. Ο Σημίτης κάπως αφηρημένος τούς στέλνει στα εκσυγχρονιστικά κομμωτήρια που αυτά πιέζουν προς τα πάνω το κόστος ζωής κι ο κ. Σπράος φεύγοντας για το

α το Σαββατοκύριακο θα μας αφήνουν με τις ανεξερεύνητες πιέσεις της κοσμιοποιημένης αγοράς.

Σπράος δεν είναι σαν τον **Μπερτινι** καθαράς προλεταριακής προέλευσης. Ο **Νίτσης** αυτός και μοιράζοντας τυτικές προκηρύξεις «τον έστειλε η νεοεπανάσταση του '46 στο εξωτερικό φορώντας τις συνέπειες του εμφυλίου» κι αν μπορεί να ρίξει μια κεντροαριστερή κριτική κι ύστερα να την ξαναφέρει κεντρώοντα προϋπολογισμό λιτότητας συγχρόνως επικρίνοντας, δεν λέει εσθιασμένο πρέπει να μάθει να συμπεριφέρεται μαζί μας» κι ούτε που υποδύεται την Ιταλία «ένα ερζάτς παλιού επαγγελματία πάθους» –αυτός μονάχα παίρνει τον αριθμό με την ανησυχητική μαζική αριθμών, των καταστάσεων και των περυσίων γεννήσεων.

Ο **Σπράος** διακριτικά με τακτ δεν λέει: αυχρόνια ολόκληρα σας έκλεψαν –μεταξύ άλλων πρόσωπο– και σας νανούρισαν με λατρεία σας φανάτισαν και υψώθηκαν ψήφους σας τώρα θα τους πληρώσει (εγώ ήμουν στο Λονδίνο θα σου μιλήσω για μια αξιοκρατική θατσερική κοινωνία 2/3 που τώρα κληρονόμησε ευτυχία και ευχαριστίως ο **Τόνυ Μπλαιρ** τώρα και με τη βοήθεια του Σίτυ να ηγηθεί και μάλλον περισσότερη εξευρωπαϊσει).

Ο **Σπράος** μάλλον ξέρει πολύ καλά ως «νεοεπανάσταση» όπως τον λένε πως πίσω τους αριθμούς κρύβονται άνθρωποι κι αν «γερνάνε αλλά δεν γεννάνε»: α στιγμή κάμποσοι υπουργοί και κούρσοι σκέφτονται από την άλλη πύλη να γερνάνε και δεν πεθαίνουν άρα έχουν ψήφο και άρα ο **κ. Σπράος** «νεοεπανάσταση» δεν είναι παρά η χνοκράτης στερούμενος της λαϊκής ψήφου και κατ' επέκταση «ενός ανθρώπινου σώματος» –την οποία βέβαια λαϊκή διαθέτει και μάλιστα ευρύχωρα ο **κ. Σπράος** αλλά ας βγει δημόσια να πει αν κάποιος τις υιοθετεί ως νεοεπανάσταση κεντροαριστερός (κατά τους ισχυρισμούς **κ. Δήμητρας Λιάνη-Παπανδρέου** θεωρούσε άτολμο και διαχειριστή ο **κ. Σπράος** αρχηγός του στο ΠΑΣΟΚ ο **κ. Σπράος** μάλλον τοποθετούνταν ως σουηδικό παράδειγμα που τελικά και ο **Σουηδισμός** να το πιστεύει).

Πέτως ο **κ. Σπράος** αφού υπερασπίσει ευθαρσώς τις οικονομικές εκθέσεις και προτάσεις κάποια στιγμή θα φύγει από το Λονδίνο αφήνοντας πίσω τον **κ. Σπράος** που, ανεξάρτη-

τα τι θα γίνει με τα κομμάτια και τα κουρέια, θα οδηγήσει τη χώρα το 2001, στην ΟΝΕ και το 2004 στους Ολυμπιακούς Αγώνες (για τους οποίους βλέποντας με ρεαλισμό τα πράγματα ο **κ. Σπράος** τον «προειδοποίησε» από ηθικο-οικονομικής απόψεως» αυτοί που ετοιμάζονται να φάνε κ.τ.λ.) –την οποία θα οδηγήσει ως νεο-πασοκικός «νεοεπανάσταση» με την υποστήριξη της εκσυγχρονιστικής κεντροαριστερής παλιοκομμουνιστικής **Μαρίας Δαμανάκη** ή με μια ελαφριά ροπή προς τον Άνταμ Σμιθ και τη θεωρία του για τη συμπάθεια ως κανονιστικής αρχής της ελεύθερης αγοράς.

Η ακόμη και την ιδέα του για τον «αμερόληπτο θεατή» σφηνωμένο στη ματαιοδοξία του καθενός μας και στα οικονομικά δρώντα άτομα ως αόρατος ελεγκτής (πώς το είπαν στο πρόσφατο Συνέδριο των Τόρυν θρηνολογώντας «οι Εργατικοί έχουν καρφισωμένη την καρδιά στο πέτο τους» –αλλά τι να κάνει μια «καρδιά καρφισωμένη» σ' ένα ασφαλιστικό σύστημα που χρόνια ολόκληρα το απομύζησε χαιδευτικά και άνευ αντιστάσεως ένα αφορητά διογκωμένο κράτος-κόμμα;). Ο **κ. Σπράος** με την ΕΠΟΝ «καρφισωμένη στο πέτο του» και ο **κ. Σπράος** αβέβαια καιροφυλακτώντας πίσω του ίσως και να διαβάσουν τον παράξενο ηθολογικό οικονομικό φιλελευθερισμό του Άνταμ Σμιθ: «Εάν θέλουμε να ενεργούμε με τρόπο ώστε ένας αμερόληπτος θεατής να μπορεί να επιδοκιμάζει τα κίνητρα της συμπεριφοράς μας οφείλουμε με την ευκαιρία αυτή και με κάθε άλλη ευκαιρία να μετριάσουμε την έπαρση της αγάπης για τον εαυτό μας και να την περιορίσουμε σε ό,τι οι άλλοι μπορούν να εγκρίνουν... Μπορούμε καθώς επιδιώκουμε τα πλούτη και τις τιμές να προχωρήσουμε όσο είναι δυνατόν και να κάνουμε τα πάντα για να υπερκεράσουμε τους άλλους. Αν όμως τους βλάψουμε κατά την πορεία μας η δημόσια ανοχή θα μας εγκαταλείψει... Κάθε άνθρωπος από πολλές απόψεις αξίζει ακριβώς όσο κι εμείς στα μάτια των άλλων» (αλλά πώς αυτά να εφαρμοσθούν στους σημερινούς τεράστιους απρόσωπους παγκόσμιους οικονομικούς μηχανισμούς;).

Και πώς να «καρφισώσουν την καρδιά τους» αυτοί που επιμένουν να «γερνάνε» και όσοι έρχονται από πίσω τους να κατοικήσουν τις «χαμένες λεωφόρους» του καινούριου αιώνα φτιαγμένες συντεθειμένες ολοένα περισσότερο από τους ίδιους «χωρίς πνεύμα και χωρίς καρδιά» τεχνο-οικονομικούς μηχανισμούς;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά: ΙΣΤΟΡΙΑ

(Αρχαία - Μεσαιωνική - Νεότερη)

Michael Angold

Καθηγητής της Βυζαντινής Ιστορίας
του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου

Η BYZANTINΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ 1025 ΕΩΣ ΤΟ 1204 ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

MICHAEL ANGOLD

Η BYZANTINΗ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ
ΑΠΟ ΤΟ 1025 ΕΩΣ ΤΟ 1204
ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Μετάφραση:
Ευαγγελία Καργιανιώτη
Φιλολόγος

Θεώρηση:
Παναγιώτης Αγαπητός
Καθηγητής Βυζαντινής Ιστορίας
στο Πανεπιστήμιο Κύπρου

Με 576 σελίδες
και 5 χάρτες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

Κυβερνητική αμηχανία

του Τάσου Παππά

Επίμοχθες προσπάθειες καταβάλλει ο πρωθυπουργός και η κυβέρνησή του, προκειμένου να πείσουν ότι η πολιτική που εφαρμόζεται στον οικονομικό τομέα κάθε άλλο παρά αντιλαϊκή μπορεί να χαρακτηριστεί. Αρκετές φορές ο Κ. Σημίτης, σαφώς ενοχλημένος από τη διάχυτη εντύπωση, επιχείρησε με αριθμούς να αποδείξει ότι το εισόδημα των εργαζομένων και των συνταξιούχων τα τελευταία τρία χρόνια βελτιώνεται σταθερά, μιας και οι αυξήσεις που δίνονται είναι πάνω από τον πληθωρισμό.

Αυτό είναι αλήθεια, όπως αλήθεια είναι ότι, ενώ σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακολουθείται μια οικονομική πολιτική που παγώνει τους μισθούς, στην Ελλάδα τα πράγματα δεν είναι τόσο αυστηρά. Την ίδια στιγμή όμως παρατηρείται μια μεγάλη και προκλητική συγκέντρωση πλούτου σε επιμέρους χώρους με αποτέλεσμα να διευρύνεται το χάσμα ανάμεσα στους έχοντες και τους μη έχοντες. Τα κέρδη των τραπεζών αυξάνονται ιλιγγιωδώς. Ορισμένες επιχειρήσεις παρουσιάζουν υψηλά κέρδη, τα οποία δεν επανεπενδύουν στην παραγωγική διαδικασία, προτιμώντας είτε την αποθησαύριση είτε την αγορά ομολόγων και εντόκων γραμματίων (κερδοφορία εκ του ασφαλούς). Η ψαλίδα συνεπώς μεγαλώνει και δημιουργείται πρόσφορο έδαφος για κοινωνικές αντιδράσεις. Αυτές τις αντιδράσεις θέλει να προλάβει η κυβέρνηση με ενέσεις κοινωνικής ευαισθησίας. Έτσι σκέφτεται να προωθήσει, μέσω του κοινωνικού διαλόγου, τα εξής «φιλολαϊκά μέτρα»:

— Αύξηση της φορολογίας των επιχειρήσεων και των τραπεζών

— Διεύρυνση του αριθμού εκείνων των συνταξιούχων που θα λάβουν πρόσθετο κοινωνικό βοήθημα.

— Επέκταση της μερικής απασχόλησης και στο δημόσιο, χωρίς να θιγούν οργανικές θέσεις.

— Συγκρατημένες αυξήσεις στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ.

— Προώθηση τοπικών συμφώνων απασχόλησης με μείωση των εργοδοτικών εισφορών μόνο στο βαθμό που οι επιχειρήσεις προσλαμβάνουν νέους εργαζόμενους. Το έλλειμμα που θα δημιουργηθεί στο ασφαλιστικό σύστημα θα καλυφθεί από τα ποσά που θα προέλθουν από τις μετοχοποιήσεις των ΔΕΚΟ.

— Μερική τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας. Πρόκειται για ρύθμιση που θα ανακοφίσει τα χαμηλά εισοδήματα.

Παραλλήλως η κυβέρνηση, διά των αλληπάλληλων εκθέσεων Σπράου, «τρομοκρατεί» την κοινή γνώμη. Είναι μια κλασσική μέθοδος αποπροσανατολισμού. Προετοιμάζονται οι πολίτες για τα χειρότερα και έρχεται στη συνέχεια η εξουσία να απαλύνει τις πιο αντιδημοφιλείς αιχμές και να προωθήσει μια πολιτική, η οποία μπορεί στις γενικές γραμμές της να είναι περιοριστική, αλλά επειδή δεν θα υιοθετεί τις σκληρές προτάσεις των τεχνοκρατών θα φαντάζει φιλολαϊκή! Στο τέλος όλοι θα είναι ευχαριστημένοι. Οι τεχνοκράτες γιατί θα έχουν προειδοποιήσει εγκαίρως για τα επερχόμενα δεινά, η κυβέρνηση γιατί θα έχει δείξει το κοινωνικό της πρόσωπο και οι μισθωτοί γιατί θα έχουν αποφύγει, έστω προς το παρόν, την αφαιμάξη των εισοδημάτων τους.

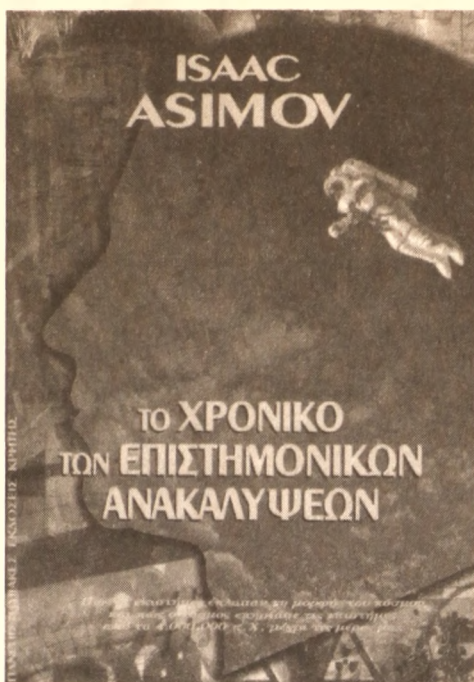
Το μείζον θέμα που παίζεται τούτη την ώρα στο τραπέζι του κοινωνικού διαλόγου είναι η εφαρμογή του 35ωρου χωρίς να μειωθούν οι αποδοχές. Η ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών είναι αντίθετη, επικαλούμενη τη διαφορά παραγωγικότητας ανάμεσα στην ελληνική οικονομία και στις οικονομίες των ανταγωνιστριών χωρών. Οι εργοδότες δεν δέχονται καμία συζήτηση. Η κερδοσκοπική λογική τους οδηγεί. Θέλουν το άμεσο και μεγάλο κέρδος, αδιαφορώντας για την παραγωγική υποδομή της χώρας. Γι' αυτό και δεν πρόκειται να συναινέσουν χωρίς ανταλλάγματα. Το πορτραίτο του έλληνα βιομήχανου, σύμφωνα με την έρευνα του **Ρόμπερτ Μακ Ντόναλντ**, που δημοσιεύθηκε στη *Βιομηχανική Επιθεώρηση*, είναι το εξής: Προτιμά το «ζεστό» χρήμα από τα κίνητρα. Τον τρομάζουν η έρευνα και η καινοτομία. Είναι ατομικιστής και συγκεντρωτικός. Προβλέπεται στη θαλπωρή του κράτους.

Το ΠΑΣΟΚ όμως δέχεται ισχυρή ιδεολογική πίεση από τα παραδείγματα της Γαλλίας και της Ιταλίας. Και στις δύο χώρες τα σοσιαλδημοκρατικά μετωπικά σχήματα που κυβερνούν συζητούν σοβαρά την πε-

ρίπτωση να προωθήσουν το 35ωρο συνδυάζοντας το μάλιστα με τη μάχη κατά της ανεργίας! Όσο καιρό το 35ωρο δεν ήταν στην ημερήσια διάταξη της ευρωπαϊκής αριστεράς, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έδειχνε ένα ισχυρό άλλοθι. Ισχυριζόταν ότι το 35ωρο, για να μπορέσει να αποδώσει, πρέπει να εφαρμοστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα ήταν έλεγε, αυτοκτονική επιλογή για μία μόνο χώρα, ιδιαίτερα αν αυτή ήταν η Ελλάδα με τα γνωστά προβλήματα στην τεχνολογική υποδομή και στο ρυθμό παραγωγικότητας. Σήμερα όμως που ο λόγος για το 35ωρο, παρά τις ισχυρές αντιδράσεις των εργοδοτικών οργανώσεων, φαίνεται να καταλήγει σε αίσιο τέρας, οι εργαζόμενοι σε Γαλλία και Ιταλία και η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν διαθέτουν χεiriήματα για τη μη προώθηση του μέτρου.

Οι επικεφαλής του υπουργείου Εργασίας (Μ. Παπαϊωάννου, Χρ. Πρωτοπαπας), που είναι άλλωστε και οι καθ' ύλην αρμόδιοι, αλλά κι αυτοί που καθημερινά υφίστανται τις οχλήσεις των συνδικάτων για χαλάρωση της οικονομικής πολιτικής, προσπαθούν να πείσουν και τα υπόλοιπα μέλη του οικονομικού επιτελείου ότι μπορεί το ΠΑΣΟΚ να παρακολουθεί αδιάφορο τα διαδραματιζόμενα σε Γαλλία και Ιταλία, γιατί γρήγορα θα βρεθεί επιβεβαιωμένο στην κατηγορία για αναξιοπιστία. Βεβαίως το 35ωρο δεν μπορεί να ισχύει στο σύνολο των επιχειρήσεων. Οι μονάδες που απασχολούν κάτω από 20 άτομα είναι σίγουρο ότι δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις. Ο κίνδυνος να δημιουργηθούν δύο κατηγορίες εργαζομένων είναι υπαρκτός, αλλά υπολογίζεται ότι αυτές οι επιχειρήσεις, με τις κατάλληλες προσαρμογές (επενδύσεις στην υποδομή, ευνοϊκή χρηματοδότηση από το κράτος, κ.λπ.) μπορούν να λειτουργήσουν ως ατμομηχανή για την αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης που θα φέρει μείωση της ανεργίας.

Μόλις κυκλοφόρησε

ISAAC ASIMOV

Το Χρονικό των επιστημονικών ανακαλύψεων

*Μια επιστημονική εγκυκλοπαίδεια για την ιστορία των επιστημών
και των ανακαλύψεων, από το 4.000.000 π.Χ μέχρι σήμερα!*

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΝ του Asimov ερευνά διεισδυτικά όλα τα επιτεύγματα των επιστημών στη διαδρομή του χρόνου. Ο Asimov εξετάζει, μεταξύ άλλων, τις ανακαλύψεις και εφευρέσεις στην αστρονομία, τη βιολογία, τη φυσική, τη χημεία, τα μαθηματικά, αποκρυπτογραφώντας κάθε γεγονός με το δικό του, μοναδικό ύφος. Σύντομα κείμενα, που ακολουθούν τις επιστημονικές ανακαλύψεις κάθε περιόδου και έτους, δείχνουν πώς οι επιστήμονες επηρέασαν τον κόσμο και πώς ο κόσμος ανταποκρίθηκε στις επιστημονικές προόδους. Εδώ μπορεί να γνωρίσει ο αναγνώστης: Πώς τιθασεύθηκε η φωτιά το 500.000 π.Χ· γιατί προστέθηκε το μηδέν στο αριθμητικό σύστημα το 810· ποιος επινόησε το μικροσκόπιο το 1590· την πρώτη πτήση αεροστάτου με θερμό αέρα το 1783· τις ακτίνες X, που ανακαλύφθηκαν το 1895· την ανακάλυψη του Πλούτωνα το 1930· τον Σπούτνικ, τον πρώτο τεχνητό δορυφόρο, που τέθηκε σε γήινη τροχιά το 1957· το πρώτο παιδί του σωλήνα, που γεννήθηκε το 1978 ... και πολλά άλλα.

[17 × 25 cm, σελ. 880 – 9000 δρχ.]

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ - ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ & ΕΡΕΥΝΑΣ

ΑΘΗΝΑ: Μάνης 5 – 106 81 ΤΗΛ. (01) 3818372, FAX: 3301583 ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: «Στοά του βιβλίου», Νέα Στοά Αρσακείου, Πανεπιστημίου 49
ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Νέα Κτίρια Φυσικού Τ.Θ. 1527 – 711 10. ΤΗΛ. (081) 394235 e-mail: pek@physics.uch.gr. URL: <http://www.pek.uch.gr>

Ο «αμφιλεγόμενος» Καποδίστριας

Οι θεσμοί έχουν τη δική τους ιστορία

του Π. Παπαγιάννη

Διαμοιράζεται διά την ευκολίαν της διοικήσεως και διά να γίνεται η δικαιοσύνη ομοιοτρόπως, εις επαρχίας, τοπαρχίας και προεστάτα. Ήγουν επαρχία λέγεται η Θεσσαλία, τοπαρχία η Μαννησία (ήγουν του Βόλου τα χωρία) και προεστάτον η πολιταρχία της Μακρυνίτζας επάνω εις δώδεκα χωρία.
Ρήγας Φεραίος, Το Πολίτευμα, 1797

... ΚΑΙ ΣΤΑ 1828;

Ο Κοκκώνης ο Πελοποννήσιος, φίλος του Κορραή, στο βιβλίο του *Περί Πολιτειών* έγραφε στο κεφάλαιό του «Περί των “κοινών” των τοπαρχιών»:

«Όλα τα σπίτια τα διεσπαρμένα εις τας εξοχάς, ενονόμενα με τα πλησίον μικροχώρια, συστήνονται κατά μίαν κοινότητα, ήτις είναι εν τμήμα της τοπαρχίας και όσα χωρία έχουσιν υπέρ τας εκατόν πενήκοντα οικίας ή υπέρ τους επτακοσίους κατοίκους πρέπει να συστήνωσι μίαν κοινότητα. Τας δε πόλεις, όσαι περιέχουσιν υπέρ τας είκοσι χιλιάδας ψυχών, εμπορεί τις να διαιρέση αναλόγως κατά κοινότητας εις εν «...οινόν» κυβερνητικόν περιλαμβανομένας...». Συγχώνευση και Δημοτική Αποκέντρωση! το 1828.

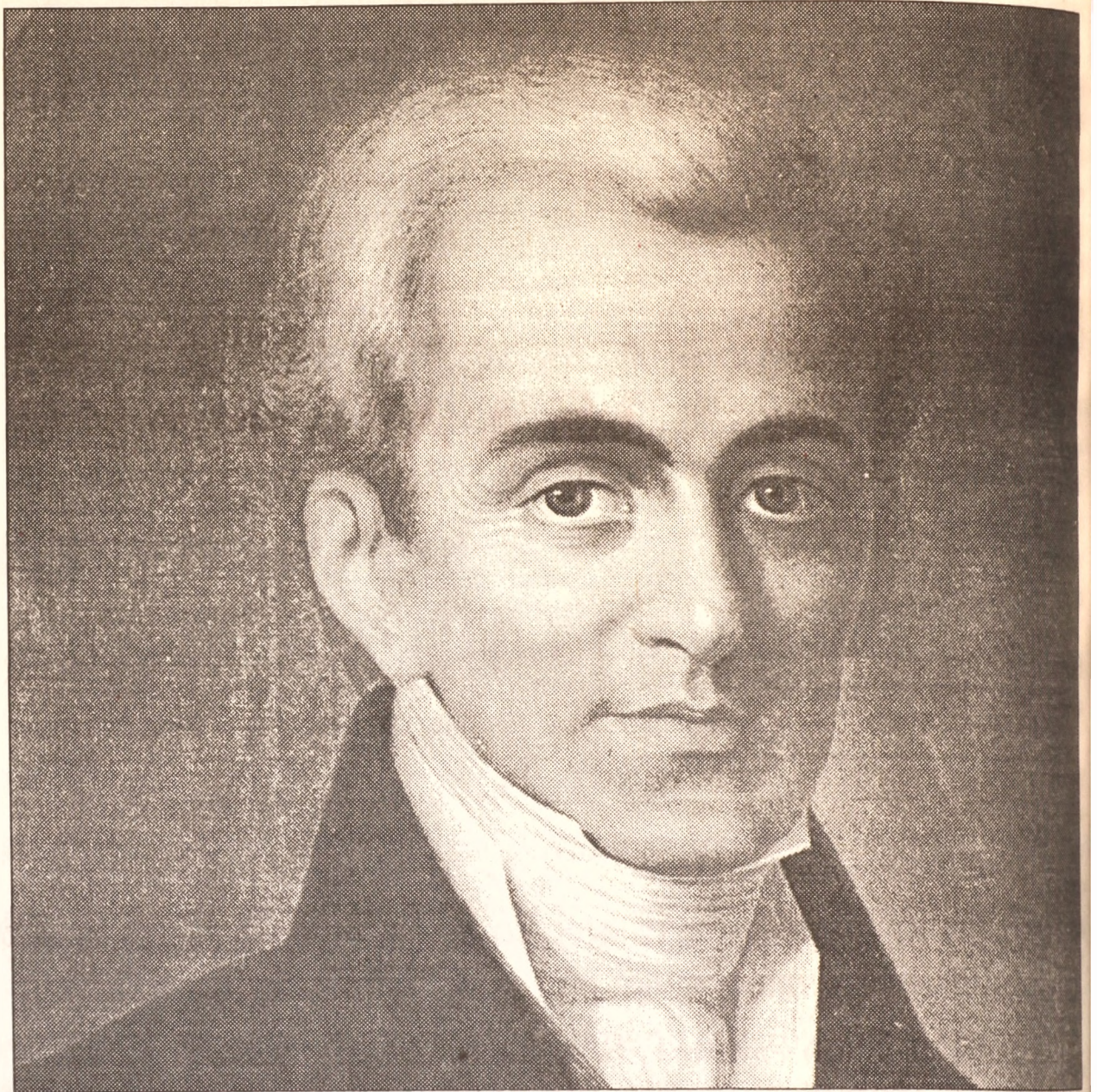
Βλέπουμε λοιπόν ότι ο Καποδίστριας δένεται όχι... με τις «επιταγές» των Βρυξελλών αλλά με τις ιδέες του «νεοελληνικού διαφωτισμού» που προετοίμασαν ιδεολογικά την επανάσταση... Μόνο που η «Φιλική Εταιρία» νικήθηκε και οι υποθήκες της εκκρεμούν 200 χρόνια!

ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

Ένας θεωρητικός του προηγούμενου αιώνα –ο Ένγκελς– έλεγε:

Στην πάλη πόλης και χωριού, το χωριό νικήθηκε!

Θα έλεγα ότι είναι καιρός οι νέες διαλεκτικές αντιθέσεις της μεταβιομηχανικής εποχής να επιβάλουν μια νέα σύνθεση στη

σχέση πόλης και χωριού, που να αναπλάσουν «τις αβίωτες (προβληματικούς ανθρωποβιότοπους) «πόλεις» και τη «σκόνη των χωριών-κοινοτήτων» σε μια νέα διαλεκτική σχέση συνύπαρξης ενός είδους «ανοιχτών πόλεων» –και ότι ο Καποδίστριας πρέπει να ΝΙΚΗΣΕΙ!

Γιατί:

1. Οι Δήμοι εν «συγχωνεύσει» συνδέονται με τη θεσμική μας ιστορία από το Ν. περί Δήμων του 1834 και τον «Νεοελληνική διαφωτισμό» (Ρήγας Φεραίος).

2. Η «Κοινότητα» συνελήφθη και θεσμοθετήθηκε «ως μειωμένης ικανότητας νομικό πρόσωπο» με το Νόμο του 1912, για να μειωθεί, η πολιτική και διοικητική εμβέλεια των Δήμων και των Δημάρχων και δημιουργήσε το «πελατειακό σύστημα» στη

Διοίκηση και το πολιτικό σύστημα με τη «σκόνη των Κοινοτήτων» και τη διοικητική, λειτουργική και πολιτική τους αδυναμία και την κομματική και κυβερνητική εξάρτηση.

3. Η τεχνολογική εξέλιξη του αιώνα μας και οι κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις δημιούργησαν την «έρημη χώρα της υπαίθρου» και την πληθυσμιακή εγκατάλειψη έτσι που οι «δομές» που υπήρχαν φανταζονται και είναι αναποτελεσματικές στις σύγχρονες απαιτήσεις.

4. Η θεωρητική, πολιτική, οικονομική και διοικητική αντίληψη που θέλει την πρωτόβάθμια Αυτοδιοίκηση –ως την πιο κοντινή στον πολίτη εξουσία– να είναι ο κυρίαρχος βαθμός στο σύστημα της Αυτοδιοίκησης, επιβάλλει, πολιτικά-διοικητικά, λει-

εργία και οικονομικά, ισχυρούς πρω-
άθμιους ΟΤΑ, ως φορείς Δημοκρατίας
Ανάπτυξης.

Η ευρωπαϊκή εμπειρία συνηγορεί στις
οχρεωτικές συνενώσεις; για να ανα-
σει η ύπαιθρος, με μια αντίληψη «ανοι-
ς πόλεως» του νέου, πολυ-κοινοτικού
ιου, ένα μέρος των πλεονεκτημάτων
«πόλης μικρού και μεσαίου μεγέθους»
ίς τα προβλήματα ασφυξίας των «με-
οπόλεων».

Για τη δυνατότητα προγραμματισμού
πτυξης και συγκράτησης του ενδογε-
ς οικονομικού και ανθρώπινου δυναμι-
της περιοχής, σαν οργανικό στοιχείο
ισόρροπης οικονομικής και κοινωνι-
ανάπτυξης, με διαφύλαξη των παρα-
ιακών αξιών και αναβάθμιση των πε-
εργειακών υπηρεσιών της ποιότητας
ς ΚΑΙ στην ύπαιθρο χώρα.

Η κρίση του αγροτικού τομέα, η ανα-
θρωσή του η παραγωγικότητα και
σαρμογή του στις σημερινές συνθήκες
ράς και η αξιοποίηση της κοινοτικής
ιτικής επιβάλλει ισχυρές μονάδες Τ.Α.
τον εκσυγχρονισμό και την υπεράσπι-
ου στον διεθνή ανταγωνισμό.

Γιατί η ευρωπαϊκή εμπειρία και η
ηνική των Νόμων 1416/84 και 1622/86
δειξε:

ότι «για λόγους τοπικιστικού χαρακτή-
προσωπικών συμφερόντων», (πολιτι-
κομματικών και οικονομικών) και
έλλειψη ουσιαστικής ενημέρωσης, και
λόγους μικροκομματικών πολιτικών
οδεύσεων για κομματικό έλεγχο των
ν Δήμων: «Οι εθελοντικές συνενώσεις
ΕΤΥΧΑΝ» και το τοπίο δεν άλλαξε!..

Όπου η «πολιτική λαϊκή τοπική σο-
λεψιούργησε, οι Δήμοι που δημιουρ-
ηκαν, εθελοντικά, παρά την εγγενή
ναμία του συνολικού θεσμικού πλαισί-
ΑΠΕΔΕΙΞΑΝ τι μπορούν και τι θα
ρούσαν να κάνουν για το χώρο τους
τα χωριά τους, αν είχαν την αναγκαία
ριξη».

Η διακομματική συμφωνία της Συνέ-
της της ΚΕΔΚΕ στο Ηράκλειο «ΕΖΕΐ-

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ - ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

1835	κάτοκοι	850.000	Δήμοι	457
1911	κάτοικοι	2.631.952	Δήμοι	445
1912	ΔΝΖ/Νόμος δημιουργούνται οι Κοινότητες			
1991	κάτοικοι	10.258.364	Δήμοι	437
			Κοινότητες	5.388
			Σύνολο	5.825
1997	Προτείνονται περί τους 850 Δήμους και 140 Κοινότητες.			

θεν των κομμάτων» παρά τις «επίσημες
αντιπολιτευτικού» χαρακτήρα τοποθετή-
σεις, των αντιπροσώπων ενίων κομμάτων
που παρέστησαν και η σχεδόν ομόφωνη
απόφαση [με ένα (1) καίτοι και δύο (2)
λευκά], δείχνει πως το πρόβλημα έχει υπε-
ρωριμάσει. Κάποια κόμματα ας επανεξε-
τάσουν τη στάση τους και ας παλέψουν για
τη ΣΤΗΡΙΞΗ του εγχειρήματος.

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ

Ο Α. Παπαδόπουλος, αναλαμβάνει
(προς τιμήν του) το «πολιτικό κόστος» της
επιχείρησης. Η «διοικητική» του όμως
αντίληψη για τη μεταρρύθμιση δημιουργεί
κινδύνους στην επιτυχία της. Όπως και η
υποταγή της στη συγκεντρωτική οικονομι-
κή δημοσιονομική πολιτική επιλογή της
κυβέρνησης.

- Η Συνένωση δεν μπορεί να περιορι-
σθεί στη συνταγή «να ενώσουμε τη φτώ-
χεια μας».

- Χωρίς στήριξη παιδευτική (επιμορφω-
τική), χωρίς αξιόμαχο επιστημονικό και
διοικητικό προσωπικό, μοντέρνα οργάνω-
ση και πρόσθετους πόρους λειτουργίας,
υποδομών, χρηματοδοτήσεις κατάρτισης
και στήριξης ενός πρώτου αναπτυξιακού
προγράμματος διατοπικής δημοτικής ανά-
πτυξης. [Dotations (προικοδοτήσεις) τις
έλεγαν οι γάλλοι σοσιαλιστές στη δική
τους μεταρρύθμιση]. Ο «Καποδίστριας»
δεν θα πείσει για τη θεσμική, πολιτική,
κοινωνική και αναπτυξιακή του αξία και

δεν θα ανατρέψει το τοπικισμό και «το το-
πικό κατεστημένο» με διαφημιστική κα-
μπάνια τύπου super market.

- Οι δημότες εκ του προτέρου βίου της
κεντρικής εξουσίας και της αποτυχίας ή
εγκατάλειψης άλλων «επιχειρήσεων»
–εθελοντικές συνενώσεις, αναπτυξιακοί
σύνδεσμοι, συμβούλια περιοχής, συμμετο-
χής κ.λπ.– δυσπιστούν και με το δίκιο τους.
Και θέλουν για να πεισθούν να θέσουν το
«δάχτυλο στον τύπο των ήλων».

ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΜΥΘΙΟ

Όπως και «επί Νομαρχιακής Αυτοδιοί-
κτησης», έτσι και τώρα, πιστεύω πως πρέ-
πει να «στηρίξουμε κριτικά» την «επιχεί-
ρηση ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» χωρίς να «κρύ-
βουμε λόγια» ή να «θολώνουμε τα νερά»
για τις ευθύνες της κυβέρνησης των κομ-
μάτων και της ίδιας της Αυτοδιοίκησης,
αποδίδοντας τα του «Καίσαρος τω Καίσα-
ρι». Και αυτό γιατί: Η μεταρρύθμιση σ' αυ-
τά τα δύο επίπεδα είχε, έχει και θα έχει τη
δική της θεσμική κοινωνική και πολιτική
δυναμική, παρά τα προβλήματά της.

Υ.Γ. Οι εθελοντικές «συνενώσεις» απέ-
δωσαν κατά την ΕΣΥΕ από το 1981-1991
(σε 10 χρόνια) 65 νέους δήμους και από το
1991 ως τις 20/11/96 38 νέους δήμους με
συγχώνευση 125 κοινοτήτων επί συνόλου
5.388! Και οι «μικροί αγροτικοί δήμοι» της
Δανίας αξίωσαν την «αναγκαστική» συγ-
χώνευσή τους!

ΗΒΛΙΝ ΓΟΥΩ

Επιστροφή στο Μπράϊντςχεντ (μυθιστόρημα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ... Η άλλη άποψη στο βιβλίο

«Α-μνη-στεία γε-νι-κή στην Πο-λι-τι-στι-κή»!

Άρθρο Ειδικού Συνεργάτη

ΚΑΙ ΠΑΛΙ Τ.Ε.Ε. ΚΑΙ ΤΣΜΕΔΕ...

Όλο «λάθη» στον υπολογισμό των απωλειών πόρων του Τ.Ε.Ε. και του ΤΣΜΕΔΕ από τα έργα και τις ημέρες του ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε. Στον προηγούμενο αναφέρθηκε το ποσό των σχεδόν 400.000.000 δρχ. Αμ' δε!

Α) Διότι δεν υπολογίστηκαν οι διαφυγές από τις μελέτες έργων που κατασκευάζονται με το σύστημα «Μελέτη-Κατασκευή» και εμφανίζονται στο Πολεοδομικό με προϋπολογισμούς αδειών -άρα και αμοιβές, επομένως και κρατήσεις- πολύ μικρότερες των πραγματικών. Π.χ.:

ΟΛΥΜΠΙΟΝ:

Προϋπολογισμός ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε.	2.070.000.000 δρχ.
Προϋπολογισμός αδείας	75.000.000 δρχ.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ:

Προϋπολογισμός ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε.	5.600.000 δρχ.
Προϋπολογισμός αδείας	600.000.000 δρχ.

Η συνολική δαπάνη για τα έργα αυτού του τρόπου δημοπράτησης ξεπερνά σημαντικά τα 20.000.000.000 δρχ. και οι αντίστοιχες απώλειες των Τ.Ε.Ε. και ΤΣΜΕΔΕ τα 80.000.000 δρχ.

β) Πέραν αυτού όμως στα έργα της Πολιτιστικής Α.Ε. περιλαμβάνονται και πολλά για τα οποία οι άδειες εκδίδονται επ' ονόματι των ιδιοκτητών τους ή των Κατασκευαστριών Εταιρειών. Εν προκειμένω δεν υφίστανται οι απαλλαγές από κρατήσεις που ισχύουν για τον ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε. Έτσι οι άδειες αυτών των έργων, των οποίων οι πραγματικοί προϋπολογισμοί εγγίζουν επίσης τα 20.000.000.000 δρχ., επιβαρύνονται με κρατήσεις 0,25% υπέρ Τ.Ε.Ε. και 1% υπέρ ΤΣΜΕΔΕ. Με τη «φάμπρικα» των μειωμένων προϋπολογισμών οι απώλειες των Τ.Ε.Ε. και ΤΣΜΕΔΕ φτάνουν τα 20.000.000 δρχ.

Έτσι η συνολική διαφυγή πόρων του Τ.Ε.Ε. και του ΤΣΜΕΔΕ είναι:

(βλ. τεύχη 644, 645)

1. Από τα επιμέρους έργα των Τ.Υ.Ε.	= 175.000.000 δρχ.
2. Από το ΥΠΕΡΕΡΓΟ των Τ.Υ.Ε.	= 60.000.000 δρχ.
3. Από τις αμοιβές Μελετών	= 125.000.000 δρχ.
4. Από τις «Μελέτες-Κατασκευές»	= 80.000.000 δρχ.
5. Από τις μη απαλλασσόμενες άδειες	= 20.000.000 δρχ.

ΣΥΝΟΛΟ = 460.000.000 δρχ.

Χωρίς υπερβάσεις στα έργα, που ήδη όμως έχουν εμφανιστεί.

Να σημειωθεί ότι οι υπολογισμοί είναι μάλλον μετριοπαθείς και βασίζονται σε επίσημα και επίκαιρα στοιχεία Προϋπολογισμών Έργων, Μελετών κ.λπ. του ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε. Το ακριβές ύψος της διαφυγής μπορεί να προκύψει μόνον ύστερα από εμπειριστική έρευνα. Το Τ.Ε.Ε. θα την κάνει, η Εισαγγελία, ή και οι δύο μαζί; Θα δείξει. Πάντως είναι αναπόφευκτη...

... ΟΧΙ ΟΜΩΣ ΜΟΝΟΝ ΑΥΤΑ

Όμως τα «καμώματα» της Πολιτιστικής Α.Ε. δεν εξαντλούνται

στα εις βάρος του Τ.Ε.Ε. και του ΤΣΜΕΔΕ. Υπάρχουν και μερικές άλλες ενδιαφέρουσες πτυχές:

γ) Στις μη απαλλασσόμενες κρατήσεις άδειες της §β) υπάρχει η υποχρέωση καταβολής κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου, του Δήμου, του ΙΚΑ κ.λπ. Και στα μεν του ΙΚΑ είναι δύσκολη, σχεδόν αδύνατη η εκτεταμένη εισφοροδιαφυγή.

Αλλά για το ΚΗ΄ Ψήφισμα (2% επί του προϋπολογισμού της άδειας) τα παράβολα, τα χαρτόσημα κ.λπ., και την κράτηση υπέρ Δήμου (0,50% επί του προϋπολογισμού) η διαφυγή με τους μειωμένους προϋπολογισμούς είναι αυταπόδεικτη. Το σύνολο των κρατήσεων αυτών έπρεπε να φτάνει τα 500.000.000 δρχ. Είναι ζήτημα αν αποδόθηκαν σε ποσοστό 10%.

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης, λοιπόν, χάνει από τα έργα αυτά του ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε., του οποίου προεδρεύει ο δήμαρχός του, αρκετές δεκάδες εκατομμύρια δρχ. Ενδιαφέρον! Και μάλιστα διπλά μιας και αυτά δεν τα κερδίζει ο ΟΠΠΕ Θ '97 αλλά οι εργολάβοι. Βέβαια, πρωταγωνιστικό ρόλο στα του ΟΠΠΕ Θ '97 δεν έχει μόνον ο δήμαρχος, αλλά και στελέχη της Δημοτικής Αντιπολίτευσης. Ο κ. **Δ. Σαλπιστής** π.χ. είναι αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της Πολιτιστικής και με μόνιμες πλην αναποτελεσματικές βλέψεις για τον δήμαρχιακό θώκο.

Μην τους χάσουμε, συμπολίτες!

(ΓΕΛΟΙΑ ΠΑΡΕΝΘΕΣΗ:

Ξέρετε ότι πέρυσι ο ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε., αφού έδινε επί μεγάλης διάστημα ολίγιστα «έναντι αποδοχών» στους χαμηλόμισθους τα 150.000 δρχ., στο τέλος παρακάλεσε να επιτρέψουν να τους δώσουν

ΤΟ Τ.Ε.Ε. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΑ ΑΡΧΙΣΕΙ ΕΡΕΥΝΕΣ;

Την Τετάρτη, ο πολιτικός μηχανικός **Κωστής Χρονάκης**, τεχνικός σύμβουλος της ΕΣΗΕΜΘ και του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης κατέθεσε στο Τ.Ε.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας αναφορά, με αρ. πρωτ. 4793/22.10.97.

Ο Κ. Χρονάκης αναφέρει όλα τα στοιχεία σχετικά με τη μη απόδοση των νόμιμων κρατήσεων υπέρ Τ.Ε.Ε., ΤΣΜΕΔΕ και Δήμου Θεσσαλονίκης κ.λπ. από τους μάντζερ-μελετητές και τους εργολάβους των έργων που κατασκευάζονται στη συμπρωτεύουσα με βάση το πρόγραμμα του ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε. Τα στοιχεία είναι γνωστά στους αναγνώστες του Αντί με τα δημοσιεύματα στο σημερινό και στα δύο προηγούμενα τεύχη (644 και 645).

Ο Κ. Χρονάκης ζητεί από Τ.Ε.Ε. Κεντρικής Μακεδονίας «να ενεργήσει κεραυνοβόλα προς κάθε κατεύθυνση», με τη συγκρότηση Ειδικής Ομάδας Εργασίας που θα ερευνήσει το ακριβές ύψος των απωλειών, ενώ τα όργανα του Τ.Ε.Ε. καλούνται να ασκήσουν όλες τις διαδικασίες τόσο για την είσπραξη των χρημάτων όσο και για την απόδοση ευθυνών.

βαίωση αποδοχών όχι το 1997, αλλά το 1998; Δεν είναι τελείως λογικό;)

ΛΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η υποκοστολόγηση όμως των προϋπολογισμών στις άδειες γεν-
ένα διπλό ερώτημα: Εάν οι εργασίες που εκτελούνται περιλα-
νονται όλες στους φακέλους των αδειών, πώς η Πολεοδομία
αντιλαμβάνεται την αντιστοιχία μεταξύ περιγραφής εργα-
ών και προϋπολογισμών; Αν την αντιλαμβάνεται, τι κάνει; Την
εύθυνη αρχή; Εάν δεν περιλαμβάνονται όμως, πού βρίσκονται
τα γεγραμμένες, αρχειοθετημένες οι επεμβάσεις στους Φέρο-
ς Οργανισμούς των διατηρητέων κτιρίων-χώρων συγκέντρω-
ς κοινού (κύριος όγκος των έργων);

...ότι, όσο επιτυχείς και σωστές κι αν είναι αυτές, ο ενδεχόμενος
ισμός, περί του οποίου ομιλούν οι σεισμολόγοι, όλο και κάποιες
βαρές βλάβες ή ζημιές προς αποκατάσταση θα προξενήσει.
...ός θα γίνουν οι επισκευές χωρίς τα πλήρη στοιχεία των επεμβά-
ων που τώρα πραγματοποιούνται;

...ο ζήτημα δεν μοιάζει καθόλου ασήμαντο.

ΜΠΕΡΑΣΜΑ. ΠΡΟΣ «ΑΜΝΗΣΤΕΙΑ»;

...το πλαίσιο των δραστηριοτήτων του ΟΠΠΕ Θ '97 Α.Ε. έχουμε
...πρόν:

...Τους Τ.Υ.Ε. να «γλιτώνουν» πάνω από 200.000.000 δρχ., που
...νουν το Τ.Ε.Ε. και το ΤΣΜΕΔΕ. Με τις ευλογίες της Πολιτιστι-
...ς (Άρθρο 68γ των συμβάσεων Τ.Υ.Ε.) που κάπως έτσι αντιλαμ-

βάνεται τον Πολιτισμό: Τα εκατομμύρια ως μαρουλόφυλλα!

Β'. Την κατασκευή εκατοντάδων «συνενόχων» Μηχανικών-Με-
λετητών και Κατασκευαστών - και την απώλεια άλλων πλέον των
200.000.000 δρχ. πόρων για Τ.Ε.Ε. και ΤΣΜΕΔΕ.

Γ'. Την απώλεια δικαιωμάτων-κρατήσεων υπέρ του Δημοσίου
και του Δήμου, περί τα 450.000.000 δρχ.

Δ'. Και κυρίως την ανοχή, τη σιωπή των υπευθύνων για τον έλεγ-
χο και τη διεκδίκηση αυτών των χρημάτων (κοντά στο
1.000.000.000 δρχ. συνολικά).

Ε'. Τους φακέλους των αδειών, με ερωτηματικά ως προς την
πληρότητα, τη νομιμότητα, αλλά και τη χρησιμότητά τους, όταν
στο μέλλον υπάρξει ανάγκη, σχεδόν βεβαία κατά τους ειδικούς.

Από τους κατά νόμο υπεύθυνους μέχρι τους δικαιούχους -Πολε-
οδομία, Τ.Ε.Ε., ΤΣΜΕΔΕ, Δήμαρχο κ.λπ.- ουδείς αντιδρά, ου-
δείς ομιλεί, ουδείς διαχωρίζει τη θέση του. Όλοι μοιάζουν βέβαι-
οι ότι δεν θα ακουστεί λέξη «για το φόνο». Ελπίζουν ίσως ότι στη
χειρότερη περίπτωση με τόσους να εμφανίζονται ως εμπλεκόμε-
νοι, στο τέλος το σύνθημα θα είναι: «ΑΜΝΗΣΤΕΙΑ ΓΕΝΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ»!

Καλά πάμε!

Υ.Γ. 1. Στο επόμενο θα ξαναθυμηθούμε πρόσωπα και πράγματα
και πέραν της Πολιτιστικής...

Υ.Γ. 2. Ακούγονται ήδη αποσπάσματα «λιμπρέτου» μνημικά
ανάλογων, εκτός Πολιτιστικής, δραστηριοτήτων μανάτζερ. Θα
δούμε...

Βοήθεια σε Ίδρυμα για μικρά παιδιά στη Βουλγαρία

...Η κρίση στα Βαλκάνια είναι χρόνια. Η κατάσταση στην Αλβανία είναι λί-
...πολύ γνωστή. Η Ρουμανία βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Στην γειτονι-
...ή Βουλγαρία η οικονομική κρίση είναι βαθειά. Οι μισθοί των υπαλλήλων
...έχουν πέσει σε ποσό που αντιστοιχεί στις 10.000 δραχμές. Ευρωπαϊκή Ένω-
...τη, Έλληνες επιχειρηματίες, εταιρείες και άλλοι επενδύουν ή λένε ότι
...πενδύουν. Το βέβαιο είναι ότι οι γείτονές μας δυστυχούν.

...Οι Έλληνες έχουμε βιώσει την κατοχική πείνα και όσα ακολούθησαν. Η
...κατάσταση στην Βουλγαρία το φετινό χειμώνα άγγιξε τον δικό μας εφιαλ-
...τικό χειμώνα του '41. Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι μεμονωμένοι πο-
...λίτες έχουν χρέος να συνδράμουν με τρόπους που οι ίδιοι θα αναζητήσουν,
...τους γειτονικούς μας λαούς.

...Στο τχ. 636 είχαμε δημοσιεύσει την έκκληση που είχε απευθύνει στο περιοδι-
...κό ο διευθυντής του Παιδικού Ιδρύματος Νο 1 που βρίσκεται στο χωριό Μπο-
...ριάννα έξω από τη Σόφια. Στο Ίδρυμα αυτό μεγαλώνουν 26 παιδιά ηλικίας από
...3 έως 7 χρόνων που είναι ορφανά ή από διαλυμένες οικογένειες. Τα παιδιά μέ-
...νουν στο ίδρυμα όλη τη διάρκεια του ως οικοτόπου. Τι ίδρυμα είναι παλιό,
...παύει από το 1953.

...«Έχοντας υπόψη τις δύσκολες συνθήκες στις οποίες αναγκάζονται να δια-
...βιώνουν αυτά τα παιδιά και τα πενιχρά οικονομικά μέσα με τα οποία δύσκο-
...λα καταφέρνουμε να τους διασφαλίσουμε αποδεκτό βιοτικό επίπεδο, απευ-
...θύνο και σε σας με την παράκληση -εάν υπάρχει δυνατότητα- να μας παρά-
...χετε ανθρωπιστική βοήθεια με σκοπό τη βιολογική επιβίωση των παιδιών,
...τα οποία στερούνται γονικής φροντίδας». Αυτά μας έγραφε ο διευθυντής του
...Ιδρύματος σε γράμμα που απηύθυνε στο περιοδικό.

...Το «ΑΝΤΙ» άνοιξε ένα λογαριασμό στην Εθνική Τράπεζα με αριθμό:

...Καλούμε όλους τους φίλους, τους αναγνώστες να στείλουν την όποια
...συμβολή τους μέσω αυτού του λογαριασμού. Το περιοδικό θα φροντίσει και

Παιδάκια του ιδρύματος της Μπογιάννα σε μια σχολική γιορτή.

...με άλλους τρόπους, με απευθείας επαφές με εταιρείες γάλακτος, τροφίμων
...κλπ να συγκεντρώσει και είδη διατροφής και ελπίζουμε σε σύντομο διάστημα
...να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στην έκκληση του Παιδικού Ιδρύματος
...της Μπογιάννας.

...Από τους αναγνώστες και τους φίλους του περιοδικού περιμένουμε να
...συνδράμουν στέλνοντας την δική τους συμβολή στον λογαριασμό.....

Οι επίγονοι του κ. Λούβαρη

του Ρεπόρτερ

Η ένταση της περασμένης εβδομάδας με τις αερομαχίες της τουρκικής και της ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας δεν είναι παρά η ανανέωση μιας παλιάς και συνεχιζόμενης ιστορίας. Μιας ιστορίας για την εξέλιξη της οποίας ολοένα και λιγότεροι αισιοδοξούν. Δεν είναι του παρόντος να επισημανθούν το ξεκίνημα και η εξέλιξη των ελληνοτουρκικών διενέξεων και της αμοιβαίας καχυποψίας. Η διαπίστωση ότι «όλα βαίνουν κακώς» αρκεί και αιτιολογεί την κούρσα των εξοπλισμών που έχει αναπτυχθεί στη χώρα μας. Είναι γνωστό το «προνόμιό» μας να βρισκόμαστε στην πρώτη θέση από όλες τις χώρες του NATO σε δαπάνες για εξοπλιστικά προγράμματα.

Σε ανάλογες περιστάσεις, οι έμποροι όπλων τρίβουν τα χέρια τους. Και ολοένα και περισσότεροι μπαίνουν στην κούρσα των εξοπλισμών με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Και όταν λέμε «ολοένα και περισσότεροι», δεν εννοούμε μόνον βιομηχανίες που σχετίζονται με εξοπλισμούς ή οικονομικούς παράγοντες που στρέφουν το «ενδιαφέρον» τους στην πολεμική βιομηχανία ή εμπορία. Η «λατρεία του πολέμου» φτάνει μέχρι τα ΜΜΕ...

Έτσι, τα ρεπορτάζ και οι σχετικές ειδήσεις δεν είναι πάντοτε «αθώα». Είναι τόσο άγριος ο ανταγωνισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων και τόσο πολύπλοκες οι σχέσεις εμπόρων όπλων, πολιτικής εξουσίας, παραγόντων των ΜΜΕ και οικονομικών συμφερόντων, ώστε στο τέλος τα ρεπορτάζ να μοιάζουν με αφηγήσεις επιστημονικής φαντασίας. Μέσα σε όλα κάπου παρεισφύρει η ανθρώπινη παράνοια, οι ροζ ιστορίες, η μεγαλομανία κ.λπ., κ.λπ.

Το Αντί είχε πάντα «ευήκοον ους» στις υποθέσεις της εμπορίας όπλων. Κι αυτό γιατί πιστεύει ότι η μεγάλη διαφθορά και η καλά κρυμμένη διαφθορά ξεκινά συνήθως από τις υποθέσεις προμηθειών στις Ένοπλες Δυνάμεις. Η μυστικότητα που περιβάλλει τους εξοπλισμούς προσφέρει καλό έδαφος για δράση των διαφόρων «εμπόρων». Η μυστικότητα στο όνομα των «εθνικών συμφερόντων» οπλίζει με αποτρεπτική δύναμη τους διάφορους κομπιναδόρους και μεταπράτες που δρουν ανενόχλητα και κρύβονται καλά στους διαδρόμους του υπουργείου Εθνικής Άμυνας και πίσω από απόστρατους στρατηγούς-υπαλλήλους ξένων εταιρειών και συμφερόντων.

Τα σχετικά ρεπορτάζ δεν είναι ούτε εύκολα ούτε πάντα πλήρη. Κάποια πλευρά

μένει καλά κρυμμένη, αφού ούτε η δικαστική διερεύνηση προχώρησε ποτέ μέχρι το βάθος. Πρόχειρα αναφέρουμε την περίπτωση της καταφανούς εμπλοκής του Γ. Λούβαρη στην αγορά του αιώνα και το πρωτοφανές διεθνώς γεγονός της αθώωσής του από την ελληνική δικαιοσύνη με το αιτιολογικό ότι δεν βρέθηκε... απόδειξη είσπραξης της προμήθειας. Για να μην αναφερθούμε στην κωμωδία, στην οποία συμμετείχαν δικαστικοί, δικηγόροι, γιατροί κ.ά. με τις συνεχείς αναβολές της δίκης, με το πρόσχημα — όπως απεδείχθη — της «ασθένειας» του Λούβαρη, ώστε στο τέλος να παραγραφούν και τα αδικήματα... Και όλος αυτός ο προστατευτικός κλοιός γύρω από έναν αμφιλεγόμενο σπουδαστή του Γκράτς, ερασιτέχνη κομπιουτερά, περίεργο και με ροζ συναλλαγές άτομο... Γιατί λοιπόν αυτός ο προστατευτικός κλοιός γύρω από τον κ. Γιώργο Λούβαρη; Μα απλούστατα, ο τότε πρωθυπουργός **Ανδρέας Παπανδρέου** εδήλωνε την ώρα που ο Γ. Λούβαρης οδηγείτο στις φυλακές Κορυδαλλού ότι «είναι ο καλύτερός του φίλος...».

Ας έγραφαν και ας αποκάλυπταν τα όσα οι εφημερίδες... Η «προτέρα τάξις» απεκατεστάθη. Ο κ. Γ. Λούβαρης κυκλοφορεί ανάμεσά μας — ταμίας κιόλας του «Ολυμπιακού» του εγκάρδιου φίλου του κ. Σ.

Κόκκαλη — η κυρία **Λιάνη**, ως κληρονόμος του Ανδρέα Παπανδρέου, κατοικοεδρεύει στο «κωλόσπιτο» που αποπερατώθηκε με τα δάνεια που συνήψε ο μακαρίτης από κάποιους παλιόφιλους κ.λπ. κ.λπ...

Έτσι είπαμε να ξαναπιάσουμε το γαϊτανάκι των προμηθειών στις Ένοπλες Δυνάμεις όχι γιατί πιστεύουμε ότι ο «εκσυγχρονιστής» κ. **Σημίτης** ομού με τον κ. **Τσοχατζόπουλο** θα φροντίσουν να διερευνήσουν και «να ψάξουν καλά την υπόθεση». Αλλά ξαναπέφτουμε σε παλιούς γνώριμους, που όσο περνούν τα χρόνια τόσο και τους σινηθίζουμε, τόσο μας γίνονται περισσότερο «οικείοι». Και κάποιοι νέοι αστέρες αναδύονται...

Το Αντί είχε ξεκινήσει τις αποκαλύψεις το 1979 με μια «χοντρή» ιστορία: Έδωσε τα στοιχεία σύμφωνα με τα οποία ο κ. **Κονοφάος**, αρχηγός του ΓΕΝ, φίλος του τότε υπουργού Άμυνας κ. **Ευ. Αβέρωφ** είχε προμηθεύσει μέσω της δικής του εμπορικής εταιρείας, υποβρύχια στο Πολεμικό Ναυτικό! Με το αζημίωτο, βέβαια. Ακολούθησαν οι αποκαλύψεις για την υπόθεση των τεθωρακισμένων «Λέοπαρντ» και τον απίθανο κ. **Τσάκο**, υπόθεση από την οποία ανεδύθη έτερος φίλος του Ευ. Αβέρωφ, ο πολύς σήμερα κ. **Θ. Λιακουνάκος**. Και ύστερα ήρθε η αγορά του αιώνα του Ανδρέα Παπανδρέου, ο κ. Γ. Λούβαρης και η πολυσχιδής και αξιέραστος ομάδα των πρωταθλητών της κομπίνας του ΠΑΣΟΚ. Κομπίνα που όμως δεν παρεπλήφθη στην Εξεταστική Επιτροπή. Ο **Χαρίλαος Φλωράκης** είχε πει εκείνο τον καιρό: «Τι ψάχνετε με τον Κοσκωτά! Η υπόθεση αυτή ήταν για τα καφεδάκια. Η μεγάλη κομπίνα έγινε με τις προμήθειες στις Ένοπλες Δυνάμεις!»

Οι ασύρματοι HF/SSB

ΗΡΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΓΙΑ τις προμήθειες στρατού», σημείωνε η Καθημερινή πριν δέκα μήνες (15.12.96) σε ένα κατατοπιστικό και τεκμηριωμένο ρεπορτάζ της κ. **Γέας Μπουγάτσου**. Η υπόθεση αφορά την προμήθεια 3.800 σταθμών ασυρμάτου για κοντινές αποστάσεις, σταθμών τύπου VHF (Very High Frequency). Σήμερα ασχοληθούμε με έναν άλλο διαγωνισμό για ασυρμάτους του τύπου HF (High Frequency). Οι ασύρματοι του τύπου SSB είναι κατάλληλοι για μακρινές αποστάσεις.

Ο εξοπλισμός των Ενόπλων Δυνάμεων με ασυρμάτους νεότερης τεχνολογίας εκκρίθηκε από το ΥΕΘΑ, αφού ο ελληνικός στόλος είναι ο μόνος από τους ευρωπαϊκούς στρατούς που δεν έχει εκσυγχρονίσει τα συστήματα ασύρματης επικοινωνίας. Η υλοποιούμενη σήμερα τεχνολογία είναι καλύτερη μιας εικοσιπενταετίας.

Οι διαγωνισμοί για τον τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό των Ενόπλων Δυνάμεων άνοιξαν πρόσφατα όχι μόνον στους «παραδοσιακούς» προμηθευτές του Στρατού αλλά και σε εταιρείες, όπως ο **Σ. Κόκκαλης**, που είχαν σήμερα στρέψει το ενδιαφέρον τους στο ΟΤΕ.

Ο διαγωνισμός για τους 3.800 ασυρμάτους του τύπου VHF/FH έχει δώσει αποτέλεσμα: έστη στην εταιρεία ECON (των αδελφών **Αλεξ. και Δημ. Οικονομίδη**). Ο διαγωνισμός αυτός έγινε με προδιαγραφές του ΥΕΘΑ και το «υλικό» θα παραδοθεί, σύμφωνα με τους όρους της προκήρυξης, 3-4 χρόνια

όστερα από την υπογραφή της σύμβασης. Αλλά η σύμβαση δεν έχει ακόμη υπογραφεί.

Τι παίζεται άραγε με την καθυστέρηση της υπογραφής;

Αυτό που πρέπει να σημειώσουμε εδώ είναι ότι σύμφωνα με την προκήρυξη προβλεπόντο «δοκιμές πεδίου» εις βάθος, δοκιμές οι οποίες πραγματοποιήθηκαν, τα αποτελέσματα των οποίων, όμως, δεν ελήφθησαν υπόψη από τις επιτροπές αξιολόγησης. Έτσι είναι πιθανόν, η σύμβαση να υπογραφεί με τον «φθηνότερο» μειοδότη και όχι με εκείνον που ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές. Και «φθηνότερος» ανεδείχθη ο **Σ. Κόκκαλης** με την INTRACOM, η οποία όμως είχε αποτύχει στις δοκιμές πεδίου.

Ο διαγωνισμός για τους 535 σταθμούς ασυρμάτου τύπου HF/SSB δεν έχει δώσει ακόμη αποτέλεσμα. Αιτία οι πρόχειρες και «παλαιού τύπου» προδιαγραφές που συνόδευαν τις προκηρύξεις του διαγωνισμού. Οι μη αυστηρές και μη σύγχρονες προδιαγραφές επιτρέπουν στους προμηθευτές να προσφέρουν υλικό στα όρια αυτών των προδιαγραφών αλλά, πολλές φορές, και κάτω των ορίων.

Η διατύπωση των προδιαγραφών που συνοδεύουν τους διαγωνισμούς των Ε.Δ. είναι μια κομμογεφυρωτική ιστορία. Σε παλαιότερη επιστολή, που απευθυνόταν στον ΥΕΘΑ και αναφερόταν στο διαγωνισμό, διαβάζουμε σχετικά:

«Δυστυχώς όμως οι Τεχνικές Προδιαγραφές με τη χαλαρή διατύπωση ορισμένων τεχνικών χαρακτηριστικών ως προαιρετικών (π.χ. δυνατότητα Frequency hopping, αυτό-

ματης εύρεσης της καλύτερα διαδιδόμενης συχνότητας — ALE —, Ταχεία εκπομπή δεδομένων, κρυπτοφώνηση, FSK κ.λπ.), ενσωματωμένων στον πομποδέκτη ή όχι (εξωτερικές μονάδες), απεθάρρυναν τις εταιρείες που διαθέτουν πράγματι σύγχρονους σταθμούς ασυρμάτου και ενεθάρρυναν αντιστοίχως κατασκευαστές σταθμών ασυρμάτου για εθνοφρονιές και αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ή κατασκευαστές σταθμών ασυρμάτου που δεν χρησιμοποιήθηκαν ούτε από τις Ένοπλες Δυνάμεις της ίδιας τους της χώρας.

Το γιατί δεν συμμετείχαν οι μεγάλες αμερικανικές και ευρωπαϊκές εταιρείες, θα πρέπει να προβληματίσει την υπηρεσία σας».

Αυτός ο διαγωνισμός — για τους 535 σταθμούς ασυρμάτων HF/SSB — είχε προκηρυχθεί κατά πρώτον το 1979(!), εν συνεχεία ο προμηθευτής κηρύχθηκε έκπτωτος, ακολούθησαν άλλοι 4 άκαρποι επαναληπτικοί διαγωνισμοί, ακολούθησε ο επόμενος το 1993 με τρεις εταιρείες και μειοδότη την εταιρεία ECON των αδελφών Οικονομίδη, ακολούθησε άλλος το 1994 με τη συμμετοχή των ίδιων τριών εταιρειών κ.λπ.

Οι συνεχείς ενστάσεις των εταιρειών που συμμετείχαν η μία εναντίον της άλλης, οδήγησαν το ΓΕΣ στην απόφαση να εισηγηθεί την προμήθεια των Σ/Α, χωρίς προαιρετικό (optional) υλικό, με αποτέλεσμα οι υπό προμήθεια σταθμοί να έχουν τις δυνατότητες που προδιέγραφε η δεκαετία του '70.

Ε, λοιπόν, αυτός είναι πραγματικός εκσυγχρονισμός!

Η «ΥΠΗΡΕΣΙΑ 1020/16» ΕΙΝΑΙ ΤΩΡΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ

Αν νομίζουμε ότι θα συγκινηθούν ούτε ο κ. **Ρέππας** αλλά ούτε και ο κ. **Ρωμαιο**ς για όσα ακολουθούν. Ο κ. **Ρέππας** λ.χ. υποστήριξε στις 16.10 ότι «έχει παρέλθει η εποχή των παρακολουθήσεων τηλεφώνων» συμπλήρωνε ότι «όλες οι υποθέσεις που εκκρεμούσαν από τότε έχουν λυθεί με την έκδοση πορισμάτων».

Για το δεύτερο σημείο θα συνιστούσαμε περισσότερη ψυχραιμία! Είναι αστό το αλισβερίσι Ανδρέα - Μητσοτάκη και η μη παραπομπή του δεύτερου από τον πρώτο ως αντάλλαγμα για την απαλλαγή του πρώτου από τον δεύτερο!

Αλλά ας σταθούμε λίγο σε εκείνο το καθησυχαστικό ότι «έχει παρέλθει η εποχή των παρακολουθήσεων».

Η εποχή των παρακολουθήσεων δεν έχει παρέλθει. Οι ισχυρισμοί του κ. **Ρέππας** είναι προκλητικοί. Τον ερωτούμε ευθέως: Θα μπορούσε να μας δώσει λ.χ. μερικές διευκρινίσεις για τη Σύμβαση 339/95, η οποία ήδη αποπληρώθηκε με το όχι ευκαταφρόνητο ποσό των 175 εκατ. δραχμών και που όπευε στην εξασφάλιση εξοπλισμού προκειμένου να εγκατασταθούν μονάδες παρακολουθήσεως των τηλεφωνικών γραμμών;

Για τη σύμβαση εκείνη υπέγραψε η «Υπηρεσία 1020/16» με μια ξένη εταιρεία

που παράγει προϊόντα υψηλής τεχνολογίας. Και βεβαίως η σύμβαση υπεγράφη από το «παλαιό ΠΑΣΟΚ». Αλλά και το νέο, το εκσυγχρονιστικό ΠΑΣΟΚ, αποπεράτωσε όλα τα σχετικά με τη σύμβαση και σήμερα «όλα λειτουργούν ρολόι», όπως απεδείχθη με το επεισόδιο «της κατά τύχην» παρακολούθησης της τηλεφωνικής συνδιάλεξης του υπουργού κ. **Παπαδόπουλου** με τον αδελφό του!

Θα αναρωτηθείτε τώρα ποια είναι αυτή η μυστηριώδης ΥΠΗΡΕΣΙΑ 1020/16; Ε, να σας το πούμε: Είναι μια μετονομασία της γνωστής σας ΕΥΠ! Ας ρωτήσει λοιπόν ο κ. **Ρέππας** για τις «λεπτομέρειες» τον σημερινό προϊστάμενο της 1020/16, συνάδελφό του κ. Γ. **Ρωμαιο**ς.

Σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης η μεταφορά του υλικού στη χώρα μας έγινε με αυστηρή τήρηση όλων των εγγυήσεων και σύμφωνα με τις ισχύουσες ρήτρες του Ινστιτούτου Ασφαλιστών του Λονδίνου Institute War Clauses και Institute Strikes Clauses.

Από την αίθουσα του πρεσ-ρουμ έχουν περάσει πολλοί και άφησαν εποχή. Ο κ. **Ρέππας** έχει αρχίσει να μου φαίνεται «γκρίζος» τελευταία. Θέλει μήπως να κρατήσει την παράδοση των προκατόχων του, σύμφωνα με την οποία «πολλά μπορεί να λέγονται, αλλά ελάχιστα είναι αληθή»;

Μήπως ήρθε η ώρα του εισαγγελέα;

του Ρεπόρτερ

Είχαμε υποσχεθεί να επανέλθουμε στα όσα κωμικοτραγικά συμβαίνουν στο υπουργείο Τύπου. Περιμέναμε βέβαια κάποια αντίδραση, είτε από τους εμπλεκομένους είτε από κάποιον «αρμόδιο» του υπουργείου. Στο μεταξύ πήραμε κάποιες ανώνυμες επιστολές...

Εμείς ακόμα θυμόμαστε τη φράση του αρμόδιου υπουργού, ότι όσοι ασχολούνται με τα θέματα αυτά «υπάρχει μια βάσιμη υποψία ότι πάσχουν από διανοητικές ή ψυχικές ισορροπίες»!

Ο κ. Δ. Ρέππας μπορεί βεβαίως να αστειεύεται, αλλά η υπόθεση είναι σοβαρή. Γιατί αυτή τη στιγμή διεξάγεται ανάκριση (Ε.Δ.Ε.) με περαιωμένη την προανάκριση, τουλάχιστον ως προς την υπόθεση Καλογερόπουλου και ο εισαγγελέας είναι προ των θυρών του υπουργείου.

Αλλά οι ιστορίες αυτές ενδιαφέρουν κυρίως γιατί το υπουργείο Τύπου έρχεται δεύτερο μετά το ΥΠΕΞ στη διαχείριση μυστικών κονδυλίων: 99 δισ. δραχμές διαχειρίζεται ετησίως ο κ. Ρέππας! Τα χρήματα αυτά διοχετευόμενα εν μέρει και εις τα γραφεία Τύπου εξωτερικού συνιστούν ένα σημαντικό μέσο χειρισμών στα χέρια των εκεί υπευθύνων. Που μπορεί μεν να επιτελούν «εθνικό έργο», αλλά συγχρόνως μπαίνουν και σε πειρασμούς «αδέξιων χειρισμών». Ας εξασφαλίσει λοιπόν την καλή διαχείριση των 99 δισ. ο κ. Ρέππας και ύστερα μπορούμε όλοι μαζί πάλι να αστειευτούμε!

Αξίζει πάντως να θυμίσουμε ότι πριν από ένα χρόνο — συγκεκριμένα στις 25.11.96 — ο κ. Ρέππας με αφορμή αρθρογραφία της **Κύρας Αδάμ** στην *Ελευθεροτυπία* εδήλωνε σχετικά με το γραφείο Τύπου στο Παρίσι και όσα είχαν καταγγελθεί από τότε για τον κ. Καλογερόπουλο:

«...το υπουργείο, χωρίς να κάνει κάποια εκτεταμένη έρευνα μέχρι τώρα, δεν μπορεί να αδιαφορήσει. Ασφαλώς και θα ασχοληθεί με το θέμα, θα το ερευνήσει».

Ε, λοιπόν ένα χρόνο τώρα «ερευνούν» στο υπουργείο και ψεγάδι δεν βρήκαν!

Ο Κ. ΤΣΑΚΑΝΙΚΑΣ

Λίγοι θυμούνται το πραγματικό όνομα του ποιητή Άναλι. Περιπέτειες και δικές του επιλογές τον υποχρέωσαν κάποτε να υιοθετήσει το σαφώς ποιητικότερο Άναλις αντί του «βλάχικου» Τσακανίκας. Με την ίδια ευκολία όμως που άλλαξε το όνομά του, ο κ. Άναλις/Τσακανίκας αποφάσισε να αλλάξει (ή να μετατρέψει) και

όσα κατήγγειλε με την προς τον κ. Νικολάου επιστολή του που δημοσιεύαμε στο τχ. 644 της 26.9.97.

Από την επιστολή εκείνη αντιγράφουμε ένα κρίσιμο σημείο. Έγραφε στις 7.8.97 ο κ. Άναλις:

«Η εργασιακή(...) σχέση έληξε το Δεκέμβριο του 1966 προφορικά, όπως εξάλλον είχε αρχίσει(...). Από την αμοιβή μου υπολείπεται 28.000 φράγκα (δηλαδή Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1966 και κάτι)... Μήπως θα ήταν δυνατόν, επειδή έχουν περάσει 7 μήνες να επισπεύδεται η διαδικασία, ώστε να μπορέσω να λάβω το υπόλοιπο του ποσού;». Σημειώστε αυτό το σημείο για να δείτε πώς προσπαθεί σε επόμενες επιστολές του ο κ. Άναλις/Τσακανίκας να ανασκευάσει, ώστε να απαλλάξει τον κ. Καλογερόπουλο από επαυλούμενη κατηγορία υπεξαίρεσεως με την αναφορά μιας «είσπραξης» για το τρίμηνο Ιανουάριος-Μάρτιος 1997 ποσού 20.000 FF!

ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ

Ανάμεσα στις άλλες ανώνυμες επιστολές που πήραμε, μία ανέφερε: «Δημοσιεύετε την πρώτη δακτυλογραφημένη επιστολή Άναλη, χωρίς όμως προφανώς να έχετε λάβει γνώση της δεύτερης χειρόγραφης επιστολής Άναλη και της χειρόγραφης αναφοράς του αντίγραφα των οποίων επισυνάπτονται... Θα διαπιστώσετε επίσης ότι το κείμενο της πρώτης δακτυλογραφημένης επιστολής του "υπεδείχθη" και χρησιμοποιήθηκε ως παγίδα, για να στηθεί η όλη υπόθεση με στόχο να φαγωθεί ο Καλογερόπουλος από το Παρίσι. Ο κ. Άναλης αναφέρεται επαρκώς στη μεθόδευση αυτή.

Αυτή η πραγματικότητα για την "υπόθεση Άναλη", κάτι που εξάλλον θα φανεί και από την ΕΔΕ, η οποία διεξάγεται με μεγάλη όμως καθυστέρηση».

Από τα «αντίγραφα που επισυνάπτονταν» «προς ενημέρωσή μας» ιδού λοιπόν η πρώτη επιστολή Άναλι που απευθύνεται προς τον κ. Γ. Νικολάου:

«Αθήνα, 25 Αυγούστου 1997

Κύριε Γενικό Γραμματέα,

Επιστρέφοντας από ταξίδι μιας εβδομάδας στα νησιά, με εκπλήξη πληροφορούμαι ότι το περιεχόμενό της από 7-8-97 επιστολής μου, έχει προκαλέσει «σύγχυση» για λόγους που αγνώω και που δεν με αφορούν, διαστρεβλώνοντας ενδεχομένως και το νόημά της.

Ως εκ τούτου θεωρώ υποχρέωσή μου να σας διευκρινίσω ότι το ποσό το οποίο ζήτησα δεν έχει σχέση με τα ποσά που ελάμβανα έναντι αποδείξεων απ' το Γρ. Τύπου Παρισιού, αλλά προκύπτει από τη διαφορά του αρχικού συμφωνημένου ποσού και απ' αυτό

ικά ελάμβανα.

αφορά αυτή με είχε διαβεβαιώσει η Διεύθυνση Υπηρεσιών
ικών ότι θα την ελάμβανα τέλος του 1996, ειδικότερα δε
ό το γεγονός ότι είχα προσφέρει και επιπλέον εργασία (...)
ν έχουν καταβληθεί συνολικά το τρίτο και τέταρτο τρίμηνο
ιά 42.000 FF το πρώτο, δεύτερο, τρίτο και τέταρτο τρίμηνο
ιά 42.000 FF και το πρώτο τρίμηνο 1997 20.000.

ν ευκαιρία αυτή επανέρχομαι στο περιεχόμενο της συζήτη-
και σας παρακαλώ να εξετάσετε την προοπτική συνέχισης
εργασίας μου με το Γρ. Τύπου Παρισιού και ειδικότερα
μέα των εκδόσεων, της επιμόρφωσης και του Τύπου.

Τιμητικά,

Αναλίσ

α, ο κ. Αναλίσ, με τον οποίο επικοινωνήσαμε τηλεφωνικώς
τό μια εβδομάδα, μας είπε ότι δεν ενδιαφέρεται σήμερα
α συνέχιση της συνεργασίας με το γραφείο Τύπου στο Παρί-

ΛΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ο χαμαιλεοντισμός δεν έχει περιορισμούς. Έτσι, μία εβδο-
ετά την προς Γ. Νικολάου επιστολή, στις 31.8.97, ο κ. Ανα-
λίνει στη Γενική Διευθύντρια του υπουργείου Τύπου κ
Παδουβά, άλλη στην οποία απαντά σε σειρά ερωτημάτων
υ ετέθησαν, στο πλαίσιο της προανάκρισης. Μεταξύ άλλων
ρει:

άρουμε λοιπόν τα πράγματα απ' την αρχή: Χωρίς να έχω
ουν οποιαδήποτε "καταγγελία" ή "γραφτή διεκδίκηση",
ίσα έξω από το υπουργείο Τύπου, προερχόμενος από το
είο Εξωτερικών, οπότε τυχαία συνάντησα τον κ. Νικολό-
τον οποίο γνώριζα από την Υπ. Ενημέρωσης του ΥΠΕΞ (επί
Γ. Καψή). Στη συζήτησή μας, μου ετέθη το θέμα της συνερ-
μου με το Γραφείο Τύπου Παρισίων. Αναφέρθηκα στην κα-
εργασία μου, και στη συζήτηση αυτή μίλησα επίσης και για
όλοιο ποσό που μου είχε υποσχεθεί η Διεύθυνση Υπηρε-
ξωτερικού (και μέσω Γραφ. Τύπου) που θα ελάμβανα τέλος

ριος **Νικολόπουλος**, παρουσία και του κυρίου **Παλαδάτου**
αφείο του που μόλις εγνώρισα, με παρότρυνε να συντάξω
ς μία επιστολή προς τον κ. Νικολάου, για να τακτοποιηθεί
α το αίτημά μου, αναλαμβάνοντας ο ίδιος την προώθηση
στολής αρμοδίως. Στη συνέχεια μου κανόνισε και συνάντη-
ον κ. Νικολάου, στην οποία προσήλθατε και εσείς.

ν συνέχεια έφυγα για ταξίδι αναψυχής στα νησιά, οπότε, επι-
οντας την Κυριακή 17/8/97, με έκπληξη πληροφορήθηκα ότι
τολή μου είχε παρερμηνευθεί, ότι αντίγραφέ της μοιράστη-
σα στο υπουργείο και ότι διέρρευσαν προς τον Τύπο σχετι-
ληροφορίες και εκτιμήσεις αναληθείς. Μη ανεχόμενος την
ταση αυτή πήρα την πρωτοβουλία να απευθίνω την επομένη
97) νέα επιστολή προς τον κ. Νικολάου, ενώ την 19-8-97,
άστηκα να στείλω και ανασκευαστική επιστολή προς εφημε-
η οποία και δεν δημοσιεύθηκε. Την Πέμπτη 28-8-97, μετά τη
τησή μας, επισκέφθηκα και πάλι τον κ. Νικολάου και του
τις δέουσες διευκρινίσεις.

ων ερωτήσεών σας:

μου είχε ανακοινωθεί ότι η συνεργασία μου με το Γρ. Τύπου
ίων θα έληγε τέλος 1996, ο κ. Καλογερόπουλος μου εγνώρισε
τά από οδηγίες του αρμόδιου διευθυντή και επειδή το εγκρι-
σό (των «μεταφραστικών») το επέτρεπε, θα μπορούσε να

μου καταβληθεί το ποσόν των 20.000 FF για το επόμενο τρίμηνο
έναντι συγκεκριμένης εργασίας (και ουχί επί διαρκούς βάσεως)
που αφορούσε την προετοιμασία εκδόσεων για την Ελλάδα, ποσόν
που έλαβα εκτός τακτικής συνεργασίας.

Για το επιπλέον ποσόν των 28.000 FF που έπρεπε να λάβω (Νοέμ-
βριος-Δεκέμβριος '96) σύμφωνα με την υπόσχεση που μου είχε δο-
θεί, ο κ. Καλογερόπουλος μου είπε τελικά ότι θα έπρεπε να συνεν-
νοηθεί με το κέντρο λόγω οικονομικών δυσχερειών. Επαναλαμβά-
νω, όπως και εγνώρισα στην προηγούμενη επιστολή μου, τα ποσά
που έλαβα έναντι αποδείξεων, συνολικώς δε έλαβα 272.000 (οι
οποίες διαιρούνται διά 24 μήνες τακτικούς και έκτακτη συνεργα-
σία αντιστοιχούν σε 12.000 FF μηνιαίως), εξ ου και η σχετική ανα-
φορά μου στην πρώτη επιστολή. (σ.σ. δοκιμάστε και σεις τη διαί-
ρεση!).

Έτσι έχει η πραγματικότητα, που προφανώς παροτρυνόμενος να
επισπεύσω στην πρώτη μου επιστολή, χωρίς να αντιληφθώ τι πραγ-
ματικά συνέβαινε και βασιζόμενος στην καλή πίστη, περιορίστηκα
σε μία σύντομη αναφορά του θέματος, με την πεποίθηση ότι θα
ελύετο χωρίς κανένα πρόβλημα.

Σε ό,τι αφορά το αίτημα να προσκομίσω αποδείξεις της Τράπε-
ζάς μου, σας πληροφορώ ότι ελάμβανα τόσον επιταγές όσο και
ορισμένα μετρητά, συχνότατα τμηματικά και υπό μορφή προκα-
ταβολών για την κάλυψη αναγκών μου επειδή κατά κανόνα καθυ-
στερούσε η αποστολή των χρημάτων από την Αθήνα, 2-3 μήνες τις
περισσότερες φορές. Ωστόσο αν δεν επαρκούν τα αδιάσειστα στοι-
χεία των αποδείξεων που έχω υπογράψει και των εγγράφων επιβε-
βαιώσεών μου, είμαι διατεθειμένος, επιστρέφοντας στο Παρίσι,
σύντομα να αποστείλω εφόσον τις λάβω, τις επίσημες αποδείξεις
κατάθεσης.

Μετά τιμής,

Αναλίσ

Συγκρίνετε τις δύο αυτές «εκδοχές Αναλίσ» με εκείνην της επι-
στολής του από 7.8.97 που δημοσιεύθηκε στο τχ. 644. Εμείς δεν θα
μπούμε στον πειρασμό να ερμηνεύσουμε τις λεπτομέρειες, το πώς
και το γιατί. Εξάλλου η ανάκριση (Ε.Δ.Ε.) προχωρεί. Ο εισαγγε-
λέας πότε θα επέμβει;

Σας δώσαμε τη γεύση της υπερασπιστικής γραμμής Καλογερό-
πουλου διά γραφίδος Αναλίσ. Κατ' αρχήν πρέπει να διευκρινίσου-
με ότι δεν δεχόμαστε το σκεπτικό της πορισματικής έκθεσης βά-
σει της οποίας εδόθη εντολή για τη διεξαγωγή ανακρίσεως με
αντικείμενο τις αμοιβές Αναλίσ. Ατυχώς για τους ιθύνοντες στο
υπουργείο Τύπου τίθεται σήμερα θέμα για όλες τις ατασθαλίες
των τελευταίων ετών. Σας υποσχόμαστε να επανέλθουμε στο επό-
μενο τεύχος με νέα στοιχεία.

Στο μεταξύ ο κ. **Γιάννης Πετσιλάς**, αντί να τεθεί σε διαθεσιμό-
τητα και να διενεργηθεί προκαταρκτική έρευνα για όσα έχουν κα-
ταγγελθεί εις βάρος του, βρίσκεται τοποθετημένος στη Διεύθυνση
Αναλύσεων και Τεκμηρίωσης, όπου δεν εμφανίζεται ποτέ.

Ο κ. Αριστείδης Καλογερόπουλος ανεκλήθη —χωρίς να πα-
ρουσιαστεί ακόμη— στην Αθήνα. Πρέπει να εμφανιστεί στην
Κεντρική Υπηρεσία το αργότερο στις 3.11.97. Άσκησε όμως έν-
δικα μέσα για να παρατείνει την παραμονή του στο Παρίσι. Δι-
κηγόρος του ο γνωστός «νομικός σύμβουλος» του Ανδρέα και
της Μιμής κ. **Αντώνιος Βγόντζας!** Χρέη διευθυντή του Γραφείου
Τύπου στο Παρίσι εκτελεί, τυπικά τουλάχιστον, ο κ. **Παν. Αγρα-
φιώτης.**

Στην Αθήνα οι κ. Ρέππας, Νικολάου, Αθανασάκης ασχολούνται
με την ενημέρωση για τον επιτελούμενο «εκσυγχρονισμό»!

Σε αναζήτηση νέων «αδελμεύτων»

του Αλέξ. Ξύδη, πρέσβη ε.τ.

Τα δεδομένα του προβλήματος δεν έχουν αλλάξει από το 1974. Είκοσι τρία χρόνια αργότερα, το Κυπριακό παραμένει πρόβλημα εισβολής-κατοχής ενός κράτους-μέλους των Ηνωμένων Εθνών, κατάφωρης παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λπ. «Σεβασμό, από όλα τα κράτη, της κυριαρχίας, της ανεξαρτησίας, της εδαφικής ακεραιότητας και του αδέσμευτου της δημοκρατίας της Κύπρου». «Ταχεία», «χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση», «άμεση απόσυρση όλων των ενόπλων δυνάμεων». «Κατάπαυση κάθε ξένης επέμβασης...».

«Εθελούσια και ασφαλή επιστροφή όλων των ενδιαφερόμενων μερών».

«Αποχή από αλλοιώσεις στη δημογραφική δομή της Κύπρου».

Τα παραπάνω επιτάσσουν τα τρία πρώτα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών 3212 από 1.11.1974, 3395 από 20.11.1975, 31/12 από 12.11.1976, έπειτα από ισάριθμες προσφυγές του προέδρου **Μακαρίου**.

Τα τέσσερα επόμενα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης ('77, '78, '79, '83), έπειτα από προσφυγές του προέδρου **Κυπριανού**, επαναλαμβάνουν τις ίδιες βασικές επιταγές. Μάλιστα, το ψήφισμα 33/15 της 9.11.1978 εισάγει μια καινούρια έννοια. Ζητεί «το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των Κυπρίων», ενώ το ψήφισμα 37/253 της 13.5.1983 απαιτεί το σεβασμό για τις «βασικές ελευθερίες όλων των Κυπρίων και ανάμεσά τους την ελευθερία διακίνησης, εγκατάστασης και δικαιώματος ιδιοκτησίας». Ακόμα, το ψήφισμα αυτό «υπενθυμίζει την ιδέα μιας διεθνούς διάσκεψης για την Κύπρο». Τα επτά αυτά ψηφίσματα κερδήθηκαν όλα με μεγάλες πλειοψηφίες, κάποτε με σχεδόν ομοφωνία, με μόνη την Τουρκία αντίθετη (και 4-5 άλλες χώρες), και τις ΗΠΑ συχνά στις αποχές.

Πάρθηκαν επίσης από τη Γενική Συνέλευση και πέντε ψηφίσματα ειδικά για τους «αγνοουμένους» και την ταχεία εξακρίβωση της τύχης τους, καταδικάζοντας προθέσεις των Τούρκων για εποικισμό των Βαρωσίων με άτομα άλλα από τους αρχικούς κατοίκους και γενικά ανησυχώντας για την τύχη των προσφύγων (1975, 1977, 1978, 1981, 1982). Από το 1983, η κυπριακή κυβέρνηση δεν έκρινε

Είκοσι τρία χρόνια μετά την εισβολή, η λύση του Κυπριακού ακόμη εκκρεμεί.

σκόπιμο να προσφύγει ξανά στη Γενική Συνέλευση.

Στο Συμβούλιο Ασφαλείας, η εισβολή των Τούρκων δεν έπαυσε να απασχολεί τα Ηνωμένα Έθνη από την πρώτη μέρα. Από τις 20.7.1974 ως το τέλος του 1990, έχουν ψηφισθεί συνολικά 56 αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας. Ανάμεσά τους η καταδίκη της ανακήρυξης του ψευδοκράτους **Ντενκίς** (541 της 18.11.1983) καθώς και «χωριστικών πράξεων όπως ανταλλαγή πρέσβων» μεταξύ Τουρκίας και **Ντενκίς**, την οποία το Συμβούλιο Ασφαλείας ονομάζει «παράνομη και ανίσχυρη» (550 της 11.5.1984).

Οι επιταγές, οι τόσο σαφείς και κατηγορηματικές της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, έχουν παρामीνει γράμμα νεκρό, αν εξαιρέσει κανείς τις ανανεώσεις των δυνάμεων των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο και της εντολής για «καλές υπηρεσίες» προς τον Γενικό Γραμματέα, που αποφασίζονται, περίπου αυτόματα, κάθε εξάμηνο.

Δεν κάνω λόγο για τα πολυάριθμα ψηφίσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και άλλων Διεθνών Οργανισμών, όλα καταδικαστικά της τουρκικής συμπεριφοράς.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΖΩΝΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, θα περίμενε κανείς ότι οι Άγγλοι και προπαντός οι Αμερικανοί δεν θα ανησυχού-

όσο για το πετρέλαιο της Μέσης Ανατολής, όσο άλλοτε η Οθωμανική Αυτοκρατορία, που είχε να υπερασπιστεί και τις γραμμές της κοινωνίας της με τις Ινδίες. (Για το λόγο ακριβώς αυτόν οι Άγγλοι νοίκιασαν το 1878 την Κύπρο από τον Σουλτάνο).

Αν εξέλπει η απειλή από τη Σοβιετική Ένωση, θέριεψε όμως η απειλή από τον Ισλαμισμό, την οποία καταλλήλως προβάλλουν και οι παρόν λιγότερο ισλαμιστές Τούρκοι. Τώρα οι ΗΠΑ κυριευματοστατούν στη δημιουργία μιας ζώνης ασφαλείας που θα ανώσει το «κακό» Ιράκ και το «χειρότερο» Ιράν και θα πεύει τα πετρέλαια των χωρών αυτών, αφού δεν μπορούν να γχουν, προς όφελος των πετρελαίων στα αραβικά εμιράτα. Προπύργιο ενάντια στους Σοβιετικούς, η Τουρκία μετατρέ- σε προπύργιο ενάντια στον Ισλαμισμό. Γι' αυτό ο έλεγχος ήπρου από τους Αγγλο-Αμερικανούς πρέπει να συνεχιστεί. Η κατοχή της Β. Κύπρου από την Τουρκία διευκολύνει τον ο αυτό.

Όρος την Κύπρο, η Ελλάδα αδυνατεί από χρόνια να διατυπώ- α σαφή τουλάχιστον, αν όχι και αποτελεσματική, πολιτική. το «ράφι» του **Ανδρέα Παπανδρέου** στο Νταβός το 1988, με- εγκατάλειψη του κοινού αγώνα για την Κύπρο στο Νταβός, 12, όταν ο κ. **Μητσοτάκης** εδήλωσε ότι θα αφήσει τους Κυ- ς να διεξάγουν μόνοι τους τις διαπραγματεύσεις με τους τους, ενώ η Ελλάδα θα συνήπτε με την Τουρκία σύμφωνο φι- καλής γειτονίας και συνεργασίας, που θα υπογραφόταν μά- στην Άγκυρα το καλοκαίρι του 1993. Ευτυχώς το ταξίδι του τσοτάκη στην Άγκυρα δεν έγινε. Όμως οι πελαγοδρομίες ληνικής πολιτικής ως προς την Κύπρο δεν σταματούν εδώ. Η νηση Παπανδρέου, το 1993, σκαρφίστηκε το ενιαίο αμυντι- γμα της Ελλάδας - Κύπρου, επιστρέφοντας ασυναίσθητα στο ό σχήμα της Ελλάδας ως κέντρου του Ελληνισμού που θα ατέψει την Κύπρο με τις υπέρτερες στρατιωτικές δυνάμεις πέρτερες δίχως αμφιβολία των κυπριακών, όχι όμως των ικών. Και ως νέος «μεγάλος αδελφός», big brother, (όχι πια τέρα), η Ελλάδα θα οργανώσει την άμυνα της Κύπρου σε λητικό και παιδευσιακό κενό.

νεργασία Ελλάδας και Κύπρου στο πολιτικό, το οικονομικό, δευσιακό και το στρατιωτικό πεδίο θα ήταν απόλυτα θεμιτή ύ δύο κρατών-μελών των Ηνωμένων Εθνών ακόμα και αν δεν τους ιστορικούς, παιδευσιακούς και φυλετικούς δεσμούς που Ελλάδα και Κύπρος. Θα μπορούσε να βρει την έκφρασή της ι σύμφωνο αναγνωρισμένο από τη διεθνή κοινότητα. Αντί για προβαίνει η Ελλάδα στην πανηγυρική διακήρυξη του ενιαίου ικού χώρου, περιορίζοντας τη συνεργασία με την Κύπρο σε αθαρά τεχνικό-στρατιωτικό επίπεδο που ήταν μοιραίο να λέσει τους Τούρκους και να τους επιτρέπει να στρέψουν τη νεια των ΗΠΑ ενάντια στην Ελλάδα.

θα επεκταθώ στα μεγάλα και σημαντικά οφέλη που θα ρεύσουν για την Κύπρο από την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή η, διότι η ένταξη είναι ακόμα μακριά - θα μας πάει στα χρόνια του 21ου αιώνα. Πρέπει να ελπίζει κανείς ότι το ακό θα λυθεί πιο πριν.

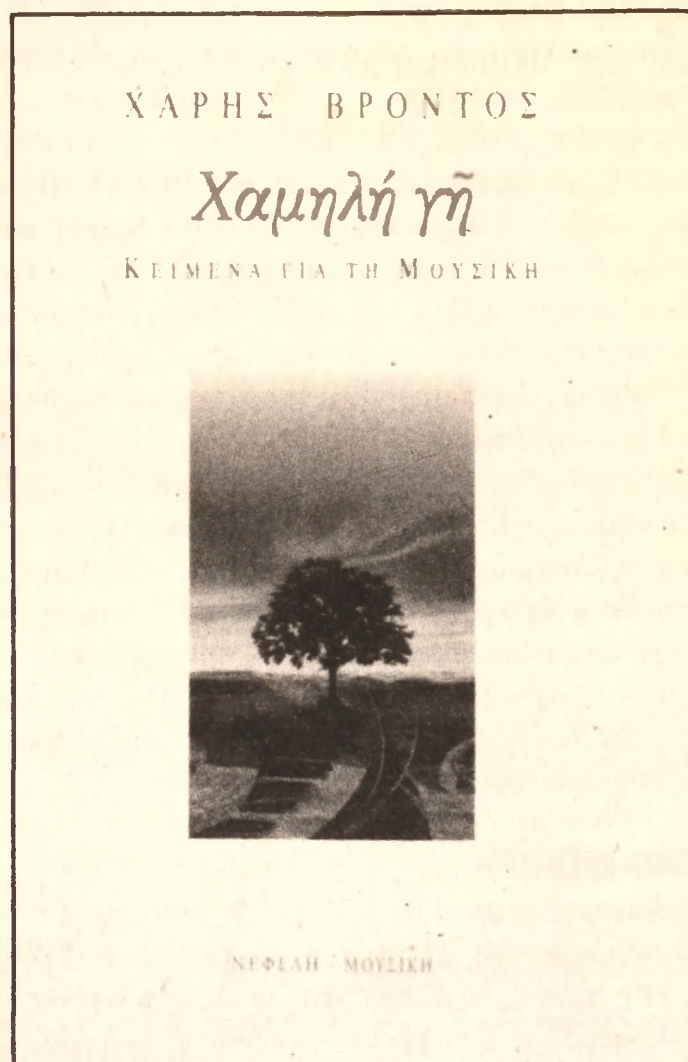
ΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΟΗΕ

η διεξοδος για την Ελλάδα (και για την Κύπρο) είναι η εκ προσφυγή ευθέως στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων ν, όχι μόνο στις «καλές υπηρεσίες» του Γενικού Γραμματέα, α μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, όχι στο παζάρεμα εδα- ή στον εγκλωβισμό πληθυσμών σε αδιαπέραστα περιτειχι- ς περιοχές.

Χάρης Βρόντος

ΧΑΜΗΛΗ ΓΗ

κείμενα για τη μουσική

Κείμενα γραμένα τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια με θέματα: Η μουσική στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο «Βώτσεκ και η “Λούλου”» του Άλμπαν Μπεργκ, η ανηθικότητα του Ξενάκη, το ήθος του Καρούζου, τα σκουπίδια της πολιτιστικής μας αγοράς, ο έρωτας και η μουσική, η ποίηση και η μουσική, το ημερολόγιο του συγγραφέα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ... Η άλλη άποψη στο βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 10 680, Τηλ. 36.07.744 - FAX: 36.23.093
ΣΤΟΑ ΒΙΒΛΙΟΥ: ΠΕΖΜΑΤΖΟΓΛΟΥ 5, ΑΘΗΝΑ 10 564, Τηλ. 32.22.846

Ίσως η ιδέα για διεθνή διάσκεψη του Ψηφίσματος της Γ.Σ. 37/253 της 13.5.83 να είναι σήμερα η προσφορότερη. Η διεθνής διάσκεψη, που θα συγκροτηθεί από 15 μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας μαζί με την Ελλάδα, την Κύπρο και την Τουρκία, θα είναι η καλύτερη λύση για να διατηρηθεί ή να επανέλθει το Κυπριακό στο διεθνές προσκήνιο και να το προφυλάξει από ένα επικίνδυνο αμερικανο-αγγλικό εναγκαλισμό. Θα είχε το πρόσθετο προσόν να επαναφέρει τη Ρωσία ως σημαντικό παράγοντα σε όλο το πλέγμα προβλημάτων της Ανατολικής Μεσογείου (Κύπρος, Αραβικά κράτη, Μέση Ανατολή).

Η νέα πολιτική της Ελλάδας απέναντι στους Τούρκους στην Κύπρο, στο Αιγαίο, στη Θράκη και όπου αλλού βρισκόμαστε αντιμέτωποι, πρέπει να είναι πολιτική μαχητική (όχι πολεμική), θαρραλέα και σαφής στις επιδιώξεις της. Να κατατείνει στην εγκαθίδρυση μόνιμης σχέσης υποφερτής γειτονίας με έναν γείτονα που θα παραμείνει εξ ορισμού κακός και με τον οποίο πρέπει να ζήσουν οι Έλληνες, όπως οι Τούρκοι με την Ελλάδα. Και οι δύο πρέπει να ζήσουν με μian ανεξάρτητη, κυρίαρχη και ενιαία Κύπρο χωρίς κανένα από τα τρία κράτη να απεμπολήσουν τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του πολιτισμού τους, αλλά και τα τρία να πολιτεύονται στον διεθνή χώρο μέσα στο πλαίσιο που επιβάλλουν οι διεθνείς συμβάσεις και οργανισμοί, ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ.λπ.

Απέναντι στο διεθνές ήθος που επιβάλλει ο σεβασμός των κειμένων αυτών, η Τουρκία είναι σήμερα η πιο ελλειμματική από τα τρία κράτη και η Κύπρος η πιο αδικημένη. Πολιτική της Ελλάδας πρέπει να είναι η αδυσώπητη μάχη για την τήρηση κι επιβολή του διεθνούς εκείνου ήθους προς όλες τις κατευθύνσεις όχι μόνο στην περίπτωση της Κύπρου αλλά και εκείνη των κούρδων και των ίδιων των τούρκων δημοκρατών.

...ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

Τα ανωτέρω γράφονταν στις 25.11.95. Σήμερα, δύο χρόνια αργότερα, η συγκυρία έχει μεταβληθεί σε βάρος της Κύπρου και της Ελλάδας. Η τελωνειακή ένωση Τουρκίας και Ευρωπαϊκής Ένωσης εγκρίθηκε με μεγάλη πλειοψηφία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και ισχύει από προχθές. Οι τουρκικές εκλογές έγιναν στις 24.12.95 και παρά τις «ανησυχίες» και τους εκβιασμούς της κυρίας Τσιλλέρ προς Αμερικανούς και Ευρωπαίους για ισλαμικό κίνδυνο που έπρεπε πάση θυσία να καταπολεμηθεί, κατέληξαν σε νίκη του ισλαμικού κόμματος του Ερριπακάν. Έτσι η κυρία Τσιλλέρ με τους άλλους συντηρητικούς ηγέτες μπορεί να επισείει τον ισλαμικό κίνδυνο επωφελώς για το κόμμα της μόνο συνεργαζόμενη με τα άλλα κόμματα του τουρκικού κοινοβουλίου και εγκαταλείποντας όλες τις άλλες διακηρύξεις της, τις προεκλογικές για εκδημοκρατισμό του τουρκικού καθεστώτος. Στο μεταξύ 12 εκατομμύρια Κούρδοι είναι αποκλεισμένοι από τις εκλογικές διαδικασίες και 6 βουλευτές τους στη φυλακή. Τα τρομοκρατικά μέτρα ενάντια στους ίδιους τους τούρκους δημοκράτες συνεχίζονται. Κανένα από τα μέτρα εκδημοκρατισμού δεν εφαρμόζεται. Αμερικανοί και Ευρωπαίοι αποστρέφουν ντροπαλά τα πρόσωπά τους. Η Τουρκία δεν έχει αποβάλει τη μη-ευρωπαϊκή προδιάθεσή της. Ένα ερώτημα για τους ιστορικούς και τους κοινωνιολόγους: Είναι η Τουρκία Ευρώπη; Ολόκληρη η ιστορία τούς απαντάει «όχι».

Στην Κύπρο ειδικότερα εμπεδώνεται ολοένα η «φυλετική καθάρση». Εκατόν εβδομήντα χιλιάδες Ελληνοκύπριοι, διωγμένοι από τη Βόρεια Κύπρο, εξακολουθούν να παραμένουν ανέστιοι, το ίδιο και πολλές χιλιάδες Τουρκοκύπριοι από τη Νότια Κύπρο. Πολλοί από αυτούς έχουν μεταναστεύσει από το νησί για το φόβο

των εποίκων από την Ανατολία. Η Β. Κύπρος έχει καταντήσει ένα απέραντο γκέτο, το οποίο ελέγχουν 35.000 τούρκοι στρατιώτες και 80.000 έποικοι.

Η φυλετική καθάρση είναι τόσο συστηματική, ώστε δεν επιτρέπονται από το καθεστώς του Ντενκτάς ούτε καν πρόσκαιρες επισκέψεις οικείων στους ελάχιστους Ελληνοκυπρίους που απομένουν στην Καρπασία. Άλλωστε, η όλη πολιτεία του Ντενκτάς είναι ρατσιστική. Στις διαπραγματεύσεις με τους Ελληνοκυπρίους ακροούει συστηματικά κάθε συζήτηση για εφαρμογή της ελεύθερης διακίνησης και εγκατάστασης Ελληνοκυπρίων σε όλο το νησί. Η Β. Κύπρος γι' αυτόν πρέπει να μείνει αμιγώς τουρκική.

Στο μεταξύ, η Αθήνα αναμένει πάντα τον κ. Χόλμπρουκ. Αντ' αυτού περνούν διάφοροι εμισσάριοί του και των ΗΠΑ (Ολμπράιτ, Μίλλερ, Γκρόσμαν, Μπερνς κ.ά.). Ο ίδιος ο κ. Χόλμπρουκ δεν έχει εμφανιστεί ακόμα στο αθηναϊκό προσκήνιο. Φηλάγεται από τις κακοτοπιές.

Η ελληνική κυβέρνηση εξακολουθεί να μην έχει δική της πολιτική. Στηρίζεται ή «συμβαδίζει» με τη «γραμμή» ή τις γραμμές της Λευκωσίας. Και τούτες καθορίζονται από τις πρωτοβουλίες των ΗΠΑ και των πολλαπλών απεσταλμένων τους, που δεν μονάζουν να έχουν συγκεκριμένη κοινή κατεύθυνση, αλλά να αυτοσχεδιάζουν και ό,τι πιάσουν!

Η ελληνική κυβέρνηση πέρα από σπασμωδικές καταφυγές στις «πλάτες» της Ευρωπαϊκής Ένωσης αγνοεί όλες τις άλλες διεθνείς παραμέτρους του Κυπριακού, τη Ρωσία που δεν έχει παύσει να δηλώνει το ενδιαφέρον της, τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Δυτικής Ασίας τις ελεύθερες από το «ζυγό» της Σοβιετικής Ένωσης, τους Άραβες, λιγότερο πειθήνιους στις ΗΠΑ, όλες τις χώρες που δεν έχουν σκοπό να προσδεθούν στο αμερικανικό ή οποιοδήποτε άλλο άρμα, οι οποίες αποτελούν «εν δυνάμει» τους καινούριους Αδέσμευτους. Προς όλες αυτές τις χώρες πρέπει να κατευθύνουν την πολιτική τους Ελλάδα και Κύπρος, ώστε μέσα στα Ηνωμένα Έθνη ν' αποτελέσουν νέα ισχυρή ομάδα πίεσης ενάντια στα καμώματα των υπερδυνάμεων, όσες υπάρχουν ακόμα, ενάντια στο ρατσισμό, στο σιωνισμό, στον ισλαμισμό και σε όλους τους -ισμούς που γίνονται σημαίες υποψήφιων υπερδυνάμεων.

Αυτούς τους καινούριους «Αδέσμευτους» πρέπει να αναζητήσουν μέσα στα διεθνή βήματα ως συμμάχους η Ελλάδα και η Κύπρος και όταν μας επισκεφθεί ο οιοσδήποτε κ. Χόλμπρουκ να επιβάλουμε να στηρίξει την ανυποχώρητη εμμονή σε όλα τα ψηφίσματα και στις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών

- για την αποχώρηση όλων των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής,

- για την αποχώρηση όλων των τούρκων εποίκων,

- για την αποκατάσταση του δημογραφικού status quo του 1960 με την επιστροφή όλων των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων στις εστίες τους και την απόδοση των περιουσιών τους,

- για την κατάργηση όλων των διαχωριστικών φραγμών, τειχών και πράσινων γραμμών,

- για την εγκαθίδρυση ενός ομοσπονδιακού καθεστώτος, όπου να απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα όλες οι εθνότητες του νησιού, η ελληνοκυπριακή πλειονότητα, η τουρκοκυπριακή και οι άλλες μειονότητες (μαρωνίτες, Αρμένιοι) και ιδίως όλα τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα, όπως την ελευθερία κίνησης, εγκατάστασης, κτήσης περιουσίας σε ολόκληρο το έδαφος μιας Κυπριακής Δημοκρατίας ακέραιης, ανεξάρτητης και αποστρατιωτικοποιημένης. Έτσι μόνο θα μπορέσουν να καρπωθούν όλοι οι κάτοικοι της Κύπρου ανεξαιρέτα τα οφέλη από την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επιμέλεια: Σωτήρης Ντάλης

Για μια πιο δίκαιη ευρωπαϊκή κοινωνία

Με στόχο τη γενικότερη αναβάθμιση του ρόλου του Συμβουλίου της Ευρώπης, 40 αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συναντήθηκαν στις 10 και 11 Οκτωβρίου στο Στρασβούργο.

Σερα χρόνια μετά τη σύνοδο κορυφής της Λιζ, οι ηγέτες των 40 κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης είχαν την ευκαιρία να αναθεωρήσουν την προσήλωσή τους στις βασικές αρχές και την πολιτική του Οργανισμού (τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αλληλεγγύη, την τήρηση της έννομης τάξης και την προστασία της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς). Βέβαια, το πόσο προσηλωμένες παραπάνω αρχές είναι χώρες όπως η Τουρκία αυτό είναι άλλο ζήτημα. Για την περίπτωση συγκεκριμένης χώρας υπήρξε κι ένα καυστικό σχόλιο στην ανάλυση του Marcel Scotto Monde της 20ής Οκτωβρίου.

Η σύνοδος κορυφής αποτέλεσε μια καλή ευκαιρία για να αποτιμηθεί η συνεισφορά του Οργανισμού στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής σταθερότητας μέσω της διεύρυνσής του.

Η σύνοδος κορυφής αποφασίστηκε η διεύρυνση των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων έτσι ώστε να είναι ο πιο ισχυρός οργανισμός που θα παρακολουθεί και θα ελέγχει την Ευρωπαϊκή Συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μετά την απλοποίηση των

διαδικασιών, από το Νοέμβριο του 1998, οι ευρωπαίοι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να ασκούν εφέσεις απευθείας στο δικαστήριο. Ενώ ένας Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα θα είναι υπεύθυνος για την προώθηση του σεβασμού των δικαιωμάτων από τις χώρες-μέλη.

Σε ό,τι αφορά την προστασία των εθνικών μειονοτήτων αποφασίστηκε οι χώρες-μέλη να ενισχύσουν τη συνεργασία τους και τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, με βάση την Ευρωπαϊκή Συνθήκη, η οποία εγγυάται τα πολιτικά, πολιτιστικά και θρησκευτικά δικαιώματα των μειονοτήτων. Η συνθήκη, η οποία τίθενται σε ισχύ από τον ερχόμενο Φεβρουάριο, έχει υπογραφεί μέχρι σήμερα από 36 χώρες.

Επίσης συμφωνήθηκε η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη για τα δικαιώματα των εργαζομένων, η ενίσχυση της προστασίας των ασθενέστερων μελών της κοινωνίας, η διασφάλιση των δικαιωμάτων των νόμιμων μεταναστών και η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις βιομηχανικές και αστικές περιοχές.

Η Πολιτική Διακήρυξη και το Σχέδιο Δράσης που υιοθετήθηκαν στο Στρασβούργο στοχεύουν στην ενίσχυση της δημοκρατικής σταθερότητας στις χώρες της Ευρώπης. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης θα πρέπει προηγουμένως να ξεκαθαρίσει το ρόλο του στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο.

**Μετά την
απλοποίηση των
διαδικασιών, από
το Νοέμβριο του
1998, οι
ευρωπαίοι
πολίτες θα έχουν
τη δυνατότητα να
ασκούν εφέσεις
απευθείας στο
δικαστήριο.**

Πόδι στο 35ωρο έβαλαν Ζοσπέν και Πρόντι

της Κατερίνας Καρύγιαννη

Η απόφαση του γάλλου πρωθυπουργού Λιονέλ Ζοσπέν να ικανοποιήσει την προεκλογική του δέσμευση για σταδιακή εφαρμογή του 35ωρου, χωρίς μείωση των αποδοχών των εργαζομένων, «έδειξε» αφενός το δρόμο στον ιταλό πρωθυπουργό Ρομάνο Πρόντι –που κατάφερε με βάση το 35ωρο να πετύχει ένα συμβιβασμό με τον ηγέτη της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης Φάουστο Μπερτινόνι και να περισώσει τον κυβερνητικό συνασπισμό της «Ελιάς»– αφετέρου προκάλεσε προβληματισμό σε ολόκληρη την Ευρώπη που οδηγείται στη σύγκλιση από δύο διαφορετικούς δρόμους.

Πριν από δύο εβδομάδες, ο σοσιαλιστής πρωθυπουργός της Γαλλίας **Λιονέλ Ζοσπέν** ανακοίνωσε ότι μέσα στο '98 θα καταθέσει το πρώτο νομοσχέδιο για τη σταδιακή εφαρμογή του 35ωρου στις επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από 10 ανθρώπους. Μέχρι το 2000 η εφαρμογή του νόμου θα γενικευθεί με αντάλλαγμα οικονομικές παροχές προς τις επιχειρήσεις που θα εφαρμόσουν το μέτρο. Για κάθε νέα θέση εργασίας που θα δημιουργείται, οι επιχειρήσεις θα προμηθεύονται κατ' αρχήν –το ποσό αυτό θα μειωθεί σταδιακά– με 9.000 φράγκα, χρήματα που θα εξοικονομηθούν –ελπίζουν οι αρμόδιοι– κυρίως από τη μείωση των επιδομάτων των ανέργων. Περικοπές στους μισθούς δεν θα γίνουν, οι αυξήσεις των μισθών όμως των εργαζομένων θα είναι πολύ μικρές, προκειμένου να αντισταθμιστεί το κόστος.

Ο γαλλικός Τύπος του κεντροαριστερού χώρου –*Le Monde, Liberation*– καλωσόρισαν την απόφαση στη λογική ότι είναι το μόνο αδιέξοδο αυτή τη στιγμή, στην κρίση που δημιουργεί η πολύ μεγάλη ανεργία στη γαλλική κοινωνία. Οι εργαζόμενοι δέχτηκαν με αμφιθυμία την εξαγγελία Ζοσπέν, ενώ όπως ήταν αναμενόμενο η εργο-

δοσία αντέδρασε έντονα, υποστηρίζοντας ότι το μέτρο αποτελεί την παραγωγικότητα και κατά συνέπεια την ανταγωνιστικότητα των γαλλικών επιχειρήσεων. Ο πρόεδρος μάλιστα της γαλλικής εργοδοσίας **Ζαν Γκαντουά** υπέβαλε, την επομένη των εξαγγελιών Ζοσπέν, την παραίτησή του διαμαρτυρόμενος για την αιφνιδιαστική κίνηση του πρωθυπουργού που τον άφησε βέβαια εκτεθειμένο.

Η εργοδοσία ετοιμάζει την απερίφραστη της όχι μόνο στη Γαλλία αλλά και την Ιταλία. Ο ιταλός πρωθυπουργός Ρομάνο Πρόντι, μετά την πολιτική κρίση που ξέσπασε στη χώρα με αφορμή τον προϋπολογισμό του '98 και την άρνηση της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης να τον υπερψηφίσει, άδραξε την ευκαιρία και αντάλλαξε την υποστήριξη του Φάουστο Μπερτινόνι με μια δέσμευση για τη σταδιακή εφαρμογή του 35ωρου μέχρι το 2001. Η Κομμουνιστική Επανίδρυση με τη σειρά της είπε «ναι» στον προϋπολογισμό λιτότητας του '98 στην τροχιά των κριτηρίων σύγκλισης και της ΟΝΕ και ανανέωσε για έναν τουλάχιστο χρόνο την υποστήριξή της προς την κεντροαριστερή κυβέρνηση Πρόντι.

Η αντίδραση βέβαια της Confindustria, της ιταλικής ένωσης βιομηχάνων, αλλά και

πολλών δεξιών συνδικάτων ήταν έντονη. Τα επιτελεία τους επιχειρούν με συνεχείς συσκέψεις να διαμορφώσουν μια νέα στρατηγική για την αντιμετώπιση της κατάρσεως. Οι εξελίξεις αυτές ενόψει της ευρωπαϊκής διάσκεψης για την απασχόληση, τον επόμενο μήνα, δημιούργησαν μεγάλο προβληματισμό σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στη Βρετανία και τη Γερμανία βέβαια ούτε λόγος να γίνεται δεδομένου ότι και οι δύο χώρες έχουν προκρίνει σαφέστατα την πρακτική της απορρύθμισης της αγοράς εργασίας για την τόνωση των εθνικών τους οικονομιών. Στην Ελλάδα, οι αρμόδιοι τηρούν σιγή ιχθύος, ενώ υποτίθεται ότι ο κοινωνικός διάλογος βρίσκεται σε εξέλιξη. Μάλλον βρισκόμαστε πολύ πίσω από τις εξελίξεις στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Όσο για τις δυνατότητες επιτυχίας του μέτρου, αυτό μένει να το δούμε, αν και δεν φαίνεται αυτή τη στιγμή να υπάρχει άλλη λύση για την αντιμετώπιση της μεγάλης ανεργίας που μαστιάζει ολόκληρη την Ευρώπη. Το θέμα βέβαια είναι πώς θα συνυπαρξουν στην Ενωμένη Ευρώπη δύο δρόμοι και δύο οικονομικές πρακτικές, ειδικά μετά την 1-1-99, όταν θα έχουν επιλεγεί οι χώρες που θα πληρούν τα κριτήρια για τη σύγκλιση και το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα.

Αναζητώντας τη σταθερότητα

του Σωτήρη Ντάλη

πάρχει προοπτική διαλόγου με το πολιτικό Ισλάμ; Πρέπει τα ονομαζόμενα ισλαμικά κινήματα να καταπνίγονται με κάθε κόστος; Ή πρέπει να τους δοθεί η δυνατότητα να εκφράσουν τα αιτήματά τους με μη βίαια μέσα;

Για πολλούς αναλυτές, η ισλαμική πολιτική θεωρείται ότι δεν υπακούει σε κανόνες. Για άλλους, ο ριζοσπαστικός ισλαμισμός είναι μονομερής.

Στην πραγματικότητα, ο ισλαμισμός υψιάζει πληθώρα εκδοχών: βία, αποχή της βίας, επανάσταση, αντίδραση, απάθεια. Το τυπικό ισλαμικό κίνημα χαλαρός, συχνά όχι πολύ λογικός, συσμορσμός διαφορετικών τάσεων.

Ο για τη σημερινή κρίση της Αλγερείας είναι, κατ' αρχάς, κρίση ταυτότητας.

Για την καλύτερη κατανόηση της ιστορίας της χώρας, πρέπει να συσχετισθεί απάτα και με το κίνημα που αναπτύχθηκε 54 ενάντια στην αποικιοκρατία. Ένα

αποικιοκρατικό παράδοξο εκτυλίσσεται μπρο-πιας: αν αυτός ο λαός αγωνίστηκε με

απλότητα της ολικής απελευθέρωσης, σή-είναι στην ίδια κατάσταση με αυτή

αρελθόντος¹. Η κοινωνική απόσταση

απώλεσε κι αυτή εξηγεί εν μέρει και την

αρχία της διαδικασίας εκδημοκρατι-της περιόδου 1989-1992. Οι βίαιες συ-

ρρύσεις του 1988 ερμηνεύθηκαν τότε ως

απώλεια για την κατάκτηση πολιτικών δικαι-ων, κρατικού και κοινωνικού εκδημο-

σμού. Κι όμως, ήταν κάτι πιο ριζο-τικό. Οι διαδηλωτές εξέφραζαν λιγό-

ένα αίτημα πολιτικού εκδημοκρατι-και περισσότερο την επείγουσα προ-

σότητα του κοινωνικού ζητήματος. Η

α εξέγερση στους δρόμους έθεσε πριν

αλα το ζήτημα της ενσωμάτωσης και νο-τοποίησης των κοινωνικών αιτημάτων

του αποκλεισμένου λαού.

Οσημείωτο κοινωνικό φαινόμενο απο-σήμερα η διαφοροποίηση των συμφε-

ων στα μεσαία κοινωνικά στρώματα

η σταδιακή ταύτιση των κοινωνικών

δικήσεων των εκπροσώπων του επι-ονικού και τεχνικού κλάδου με τις

δικήσεις των κοινωνικών στρωμάτων

βρίσκονται στο περιθώριο. Εφόσον

οούν ότι το κράτος τούς εγκατέλειψε

στην τύχη τους, «τα στελέχη του έθνους», τα οποία το ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα συνεχίζει να αναπαράγει σε μαζική κλίμακα, στρέφονται εναντίον του². Τότε σπεύδουν οι ισλαμιστές και τους παρέχουν υλική και πολιτική βοήθεια και ιδεολογική στήριξη, σημειώνει ο πολιτειολόγος **Sami Nair**.

Οι περισσότεροι αναλυτές αποδίδουν σήμερα στον εθνικό λαϊκό στρατό της Αλγερείας την ευθύνη για την αποσύνθεση της χώρας. «Αυτή η έκρηξη βάμβαρης βίας παίζει το παιχνίδι εκείνων, οι οποίοι στους κόλπους της εξουσίας και του στρατού επιθυμούν να δουν όλους τους ισλαμιστές να απορρίπτονται από ένα τρομοκρατημένο πληθυσμό», έγραφε η *Monde Diplomatique*³.

Η ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ ΗΠΑ

Οι σχέσεις των ΗΠΑ με τους ισλαμιστές είναι μια ακόμη παράμετρος που χρήζει ιδιαίτερης αναλύσεως. Μετά την επίσημη δημιουργία του Ισλαμικού Μετώπου Σωτηρίας (*Front Islamique du Salut*) το 1989, οι ΗΠΑ έδωσαν επανειλημμένα στην αλγερινή ηγεσία να καταλάβει ότι θα έπρεπε να αφήσει αυτό το κόμμα να λάβει μέρος στην πολιτική ζωή. Γιατί τηρούν τέτοια στάση;⁴

Το εξηγεί σαφώς μια μελέτη γραμμένη από δύο ειδικούς σε θέματα Ισλάμ και Μέσης Ανατολής, τους **Graham Fuller** και **Ian Lesser**⁵. Η άνοδος ισλαμικών πολιτικών κινήματων στην εξουσία, διαπιστώνουν οι δύο αναλυτές, φαίνεται αναπότρεπτη στις χώρες που έχουν προβλήματα υπερπληθυσμού, εξαθλίωσης στα μεγάλα αστικά κέντρα, διαφθοράς στην κυβερνητική εξουσία, έλλειψης ανοχής στην αντιπολίτευση, και όπου εξασκείται απροκάλυπτη βία στο όνομα της αντιμετώπισης του Ισλάμ. Οι ΗΠΑ, γράφουν οι δύο αναλυτές, πρέπει να διατυπώσουν τους μίνιμουμ όρους συμβίωσης για χρήσιμες διμερείς σχέσεις με αυτά τα καθεστώτα –το καθένα από τα οποία θα έχει τη δική του εξέλιξη– αποφεύγοντας μία μετωπική αντιπαράθεση του τύπου Ισλάμ-Δύση.

Εάν η Δύση, τονίζουν, δεν δει τα προβλήματα αυτά κυρίως ως σύγκρουση Βορρά-Νότου και στήσει ένα σιδηρούν παραπέτασμα πολιτισμικών προκαταλήψεων απέναντι στην ισλαμική παράδοση, τότε δίχως αμφιβολία θα προιμοδοτήσει τα πιο εξτρεμιστικά στοιχεία της άλλης πλευράς.

Εκείνο που δεν χωράει αντίρρηση, πάντως, είναι το ότι μια τελική επικράτηση των φονταμενταλιστών στην Αλγερία θα σήμαινε εξέλιξεις που θα επηρέαζαν και το άλλο άκρο της Μεσογείου. Η άνοδος του ισλαμισμού στις χώρες του Νότου της Μεσογείου οδηγεί στην ανάγκη για διαμόρφωση ευρωπαϊκής στρατηγικής. Προς αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε και η Ε.Ε. τα τελευταία χρόνια, προωθώντας την ιδέα για τη δημιουργία ζώνης συνεργασίας και σταθερότητας στη Μεσόγειο. Πρωτοβουλία που συζητήθηκε διεξοδικά στην Ευρωμεσογειακή Διάσκεψη της Βαρκελώνης (27-28 Νοεμβρίου 1995).

Ο διάλογος μεταξύ Ένωσης και χωρών της Μεσογείου, τόσο σε πολιτικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ασφαλείας, έχει θεμελιώδη σημασία. Βάση για το διάλογο αυτό πρέπει να αποτελέσει η προώθηση αξιών αδιαπραγμάτευτων: τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατία, η κοινωνική δικαιοσύνη και το κράτος δικαίου, με ταυτόχρονη επίδειξη σεβασμού για τις ιδιομορφίες και τις αξίες των χωρών της Μεσογείου.

1. Βλ. το άρθρο του Sami Nair στην επιθεώρηση *Rive*, Καλοκαίρι 1997, αναδημοσίευση στην *Αυγή*, 12.10.1997.
2. Sami Nair: «Pourquoi cette montée de l'islamisme au sud de la Méditerranée», *Monde Diplomatique*, août 1997.
3. Bruno Callies de Salies: «L'Algérie sous la terreur», *Monde Diplomatique*, octobre '97.
4. Γ. Δελαστίκ: «Οι σχέσεις των ΗΠΑ με τους Ισλαμιστές», *Καθημερινή* 12.10.1997.
5. Graham Fuller-Ian Lesser, *A sense of siege. The Geopolitics of Islam and West*, Rand Corporation 1996. Βλ. παρουσίαση στον *Επενδυτή* της 16.11.1996 από τον Γ. Καπόπουλο.

Μια ψύχραιμη προσέγγιση

του Γιώργου Κωστάκου

Στη χώρα μας μια συζήτηση για τον ΟΗΕ, αν δεν αρχίζει με τα δικά μας προβλήματα και παράπονα κατά του Οργανισμού, σίγουρα σχεδόν πάντα καταλήγει σε αυτά. Προφανώς, στη συνείδηση του Έλληνα, ο ΟΗΕ έχει ατυχώς συνδεθεί κυρίως με το Κυπριακό και την παρατεινόμενη αδυναμία της διεθνούς κοινότητας να το επιλύσει, καθώς και με τη μη επιβολή του διεθνούς δικαίου, όπως εμείς θα το θέλαμε, στις ελληνο-τουρκικές σχέσεις.

Η παραπάνω προσέγγιση σίγουρα αδικεί τον παγκόσμιο οργανισμό και μας στερεί τόσο μιαν αντικειμενική θεώρηση των πραγμάτων, όσο και έναν πλούτο ευκαιριών και θετικών εκδηλώσεων, στις οποίες θα μπορούσαμε πιο ενεργά να συμμετέχουμε και να αποκομίζουμε οφέλη.

Αν όμως κάποιος ειλικρινά θελήσει να πλησιάσει τον ΟΗΕ και να τον μελετήσει, θα δει ότι πολύ απέχει από το να είναι ένα πράγμα συμπαγές, πανταχού παρόν και τα πάντα υπολογίζον, όπως θα το ήθελε η λαϊκή φαντασία που συχνά ρέπει προς θεωρίες συνωμοσίας. Θα χρειαζόταν τρομερή οργάνωση και πειθαρχία, πέραν των ανθρωπίνων ορίων, για να λειτουργήσει ενιαία ένας οργανισμός, ο οποίος έχει 185 κράτη-μέλη, από το Βορρά και το Νότο, τη Δύση και την Ανατολή, με διαφορετικές κοσμοθεωρίες, επιδιώξεις, συμφέροντα και δυνατότητες το καθένα. Στη συλλογική του λοιπόν έκφραση, ως τόπος συνάντησης του συνόλου σχεδόν των κυβερνήσεων των κρατών του πλανήτη μας, ο ΟΗΕ δεν μπορεί να αναμένεται να κάνει πολύ περισσότερα από το να συζητά ζητήματα διεθνούς ενδιαφέροντος, να εντοπίζει τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή και ίσως να οδηγεί σε ευρεία συναίνεση. Το αυτό αποτέλεσμα συνήθως είναι κάποιο κείμενο λιγότερο ή περισσότερο δεσμευτικό, από ένα απλό ψήφισμα-ευχολόγιο μέχρι μια διεθνή συνθήκη, στην καλύτερη περίπτωση.

Βέβαια, εκτός από τη Γενική Συνέλευση, όπου όλες οι χώρες εκπροσωπούνται με

μιαν ισότιμη ψήφο, υπάρχει και το άλλο κύριο όργανο του ΟΗΕ, το Συμβούλιο Ασφαλείας, με δεκαπέντε κράτη-μέλη, εκ των οποίων τα πέντε μόνιμα (ΗΠΑ, Ρωσία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία και Κίνα) και με δικαίωμα veto. Εδώ όντως τα πράγματα αλλάζουν. Από το Χάρτη του ΟΗΕ το Συμβούλιο έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει για θέματα πολέμου και ειρήνης, να στέλνει ειρηνευτικές δυνάμεις ή ακόμα και να εξουσιοδοτεί μια χώρα ή ομάδα χωρών να επέμβουν με τη βία για να αποκαταστήσουν τη «διεθνή έννομη τάξη». Πολλά παιχνίδια παίζονται στο επίπεδο αυτό κατά καιρούς, και δύσκολα αποκρύπτεται μια πολιτική ισχύς από αυτούς που έχουν τις δυνατότητες και θέλουν να διατηρήσουν την πρωτοκαθεδρία τους στην παγκόσμια σκηνή.

Ούτε όμως στο Συμβούλιο Ασφαλείας εξαντλείται η πολυμορφία του ΟΗΕ. Υπάρχει και ένα οιονεί υπερεθνικό όργανο, η Γραμματεία, με επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα, που εν μέρει υπηρετεί τα κράτη-μέλη στις συναντήσεις τους και υλοποιεί τις αποφάσεις τους. Συγχρόνως όμως, μέσα από μελέτες και εκθέσεις της, προτάσεις και άλλες πρωτοβουλίες, η Γραμματεία προσπαθεί να εκφράσει το «κοινό καλό», το οποίο θα ικανοποιεί όσο το δυνατόν περισσότερες πλευρές, υπερβαίνοντας τη λογική της αντιπαράθεσης και δίνοντας έμφαση σε στοιχεία που ενώνουν, σε κοινές ανάγκες και σε λύσεις ευρέως αποδεκτές. Το όργανο αυτό του ΟΗΕ έχει βέβαια πολλά τρωτά, από μια γραφειοκρατική νοοτροπία –που συχνά το χαρακτηρίζει– μέχρι την κατασπατάληση πόρων, επιδίωξη από συγκεκριμένα άτομα προσωπικών ή εθνικών στόχων παρά συλλογικών, κ.λπ. Στο πέρασμα των χρόνων όμως έχει αποδείξει ότι μπορεί να σταθεί

και στο ύψος των περιστάσεων, όπως κατά τη θητεία του θρυλικού πλέον Dag Hammarskjöld.

ΟΙ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ερχόμαστε τώρα να δούμε από κοντά έναν καίριο τομέα δραστηριότητας αυτού του πολυσχιδούς και πολυκεντρικού, όπως αποσπασματικά παραπάνω δείξαμε Οργανισμού, τις ειρηνευτικές επιχειρήσεις. Η απόφαση να συσταθεί μια τέτοια επιχείρηση παίρνεται από το Συμβούλιο Ασφαλείας, ύστερα από συζήτηση που ακολουθεί σχετική πρόταση κάποιου μέλους του ή κάποιου άλλου κράτους-μέλους του Οργανισμού ή του Γενικού Γραμματέα. Το Συμβούλιο αποφασίζει για το μέγεθος της ειρηνευτικής δύναμης καθώς και για τον ακριβή σκοπό της ανάπτυξής της, τη λεγόμενη «εντολή». Ο προϋπολογισμός για την υλοποίηση της αποστολής εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση, που καταμερίζει και τις δαπάνες ανάμεσα στα κράτη-μέλη βάσει μιας προσυμφωνημένης κλίμακας. Σε εφαρμογή των αποφάσεων, ο Γενικός Γραμματέας επικοινωνεί με τα κράτη-μέλη ζητώντας τους να διαθέσουν προσωπικό και εξοπλισμό, μια και ο Οργανισμός δεν έχει δικές του δυνάμεις. Επίσης, ύστερα από διαβουλεύσεις με σημαντικές δυνάμεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη, ο Γενικός Γραμματέας ορίζει τον ανώτατο πολιτικό προϊστάμενο και τον στρατιωτικό διοικητή της αποστολής, οι οποίοι θα λειτουργούν ως απεσταλμένοι του. Υπογράφονται συμφωνίες για διευκολύνσεις με το κράτος ή κράτη που θα δεχθούν την αποστολή στο έδαφός τους, στήνεται αρχηγείο και σύστημα επικοινωνιών, αποσπώνται υπάλληλοι από την κεντρική Γραμματεία

• Ο Γιώργος Κωστάκος είναι διδάκτορας Διεθνών Σχέσεων, με θεωρητική εξειδίκευση σε θέματα ΟΗΕ και σχετική πρακτική εμπειρία.

προλαμβάνεται επιπλέον πο-
προσωπικό κ.λπ.

λασσικές ειρηνευτικές επιχει-
ς, που διαμορφώθηκαν στη
εια του Ψυχρού Πολέμου,
λεπαν ανάπτυξη δυνάμεων
α από σύμφωνη γνώμη των
κομένων μερών, αυστηρή ου-
ότητα σε σχέση με όλους τους
ίλους και χρήση βίας μόνο για
μυνα. Η ξαφνική ελευθερία
ως μετά το ξεπάγωμα των
ων Ανατολής-Δύσης και η
κάθεδρία της μιας πλέον
ύναμης οδήγησαν σε νέους
ματισμούς και στον παραμερι-
ον παραπάνω αρχών. Πιο δυ-
ές προσπάθειες όμως επιβο-
ς ειρήνης, π.χ. στη Σομαλία ή
οσνία με την υπεράσπιση των
αλών περιοχών», απέτυχαν.

τελικά είτε εγκαταλείφθηκαν είτε δό-
ν εργολαβικά σε άλλους σχηματι-
ς, όπως το ΝΑΤΟ στην περίπτωση της
ίας. Η τελική νομιμοποίηση τέτοιων
ειών παραμένει βέβαια προνόμιο του
υλίου Ασφαλείας, σύμφωνα με το
η. Σήμερα το προσωπικό των ειρηνευ-
αποστολών του ΟΗΕ είναι συνολικά
στα 24.000 άτομα, σημαντικά μειωμέ-
σχέση με τους περίπου 70.000 της πε-
υ ακμής 1992-1995, αλλά 17 αποστο-
υνεχίζουν να υπάρχουν σε διάφορα
α του πλανήτη και να επιτελούν ένα
εργηρό αλλά σημαντικό έργο.

ΟΜΙΚΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΓΗΡΙΟΤΗΤΕΣ...

ραστηριότητες του ΟΗΕ δεν περιο-
ται στον τομέα της ειρήνης και της
λειας, αλλά εκτείνονται σε τρεις
η κύριους τομείς, όπως πρόσφατα
όρισε ο νέος Γενικός Γραμματέας
Annan: οικονομικές και κοινωνικές
έσεις, αναπτυξιακές δραστηριότητες,
ανθρωπιστικές υποθέσεις, με τα αν-
ινα δικαιώματα ως «μπαλαντέρ» να
παι όλων των παραπάνω. Για την
οήση όλων αυτών υπάρχουν διακυ-
μικά όργανα και τμήματα της Γραμ-
ας που κάνουν αξιολογή δουλειά.
μας λίγο-πολύ έχουμε ακούσει για
NICEF, την Ύπατη Αρμοστεία για
Πρόσφυγες (UNHCR), το Πρόγραμ-
την Ανάπτυξη (UNDP), το Πρό-
μα για το Περιβάλλον (UNEP), κ.λπ.

Μέσα από τέτοια προγράμματα του ΟΗΕ,
καθώς και μέσα από ειδικευμένες οργα-
νώσεις του «Συστήματος των Ηνωμένων
Εθνών», όπως η UNESCO, η Παγκόσμια
Οργάνωση Υγείας (WHO), ο Οργανισμός
Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), κ.λπ., γί-
νεται η μόνη ουσιαστικά προσπάθεια πα-
γκοσμίων διαστάσεων για την αντιμετώπι-
ση προβλημάτων που δεν γνωρίζουν σύνο-
ρα, όπως η μόλυνση του περιβάλλοντος, οι
φυσικές καταστροφές, οι αρρώστιες, η
φτώχεια, η εγκληματικότητα, αλλά και η
ανάγκη θέσπισης κάποιων κοινών προτύ-
πων για τις τηλεπικοινωνίες, τις θαλάσ-
σιες και εναέριες μεταφορές, κ.λπ.

Για όλα αυτά η χρηματοδότηση προέρχε-
ται κυρίως από τα κράτη-μέλη, τα οποία
μοιράζονται τα έξοδα ανάλογα με τις οι-
κονομικές τους δυνατότητες. Βέβαια τα
περίπου 3 δισεκατομμύρια δολάρια, που
είναι το μέγιστο που έχει ξοδευτεί σε ένα
χρόνο για ειρηνευτικές επιχειρήσεις του
ΟΗΕ, ωχριούν μπροστά στα 778 δισεκα-
τομμύρια που δαπανήθηκαν παγκοσμίως
για αμυντικές δαπάνες το 1994. Ή πάλι το
ποσό των 1,3 δισ. δολλαρίων, που είναι ο
ετήσιος τακτικός προϋπολογισμός του
ΟΗΕ, υπολείπεται κατά ένα περίπου δισ.
δολάρια του αντίστοιχου προϋπολογισ-
μού της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας το
Τόκιο. Τα ποσά είναι μάλλον μετριοπαθή
μπροστά στους σκοπούς για τους οποίους
διατίθενται, αλλά παρ' όλα αυτά δεν κατα-
βάλλονται ούτε έγκαιρα ούτε πλήρως. Με-
γάλες μάλιστα δυνάμεις με ιδιαίτερα προ-

νόμια και βαρύτητα στη λήψη απο-
φάσεων, ιδιαίτερα οι ΗΠΑ, φέρο-
νται να χρωστούν τεράστια ποσά
και μάλιστα να εκβιάζουν, προκει-
μένου ίσως κάποτε να πληρώσουν
κάποια από τα χρέη, προβάλλοντας
ως επιχείρημα τη δυσαρέσκειά τους
με οργανωτικές διευθετήσεις του
Οργανισμού. Σίγουρα η δομή και η
λειτουργία του ΟΗΕ μπορούν να
βελτιωθούν περαιτέρω, και πάντα
θα υπάρχει η ανάγκη για προσαρ-
μογή στις μεταβαλλόμενες συνθή-
κες, όπως ισχύει για κάθε οργα-
σμό διεθνή, κρατικό, μη-κυβερνητι-
κό ή βιολογικό, προκειμένου να συ-
νεχίσει να υπάρχει και να αποδίδει.
Από το ευρέως αποδεκτό αυτό ση-
μείο μέχρι το «ξεμπρόστιασμα» του
ΟΗΕ σε κάθε ευκαιρία, προφανώς
για αντιπερισπασμό από άλλα «μέ-

τωπα», και τη χρήση του ως «αποδιοπο-
μπαίου τράγου» για την κάλυψη αυτών
που τελικά παίρνουν (ή δεν παίρνουν) τις
αποφάσεις, υπάρχει μεγάλη διαφορά, που
δυστυχώς δεν γίνεται συχνά αντιληπτή
από τους απλούς πολίτες.

Μπορεί ο Οργανισμός Ηνωμένων
Εθνών και το περί αυτόν χαλαρό σύστη-
μα προγραμμάτων και ειδικευμένων ορ-
γανώσεων να απέχουν πολύ από το ιδανί-
κό, που κάποιοι ίσως θα ήθελαν ή κάποι-
οι άλλοι αρέσκονται να προβάλλουν υπο-
κριτικά για να ασκήσουν πολεμική. Δεν
παύει όμως να είναι μοναδικό δείγμα
μιας αναπτυσσόμενης πλανητικής συνεί-
δησης και συναίσθησης της κοινής μας
ανθρώπινης μοίρας. Στο «διαστημόπλοιο
Γη», όπου έχουμε στοιβαχτεί, ή θα δουλέ-
ψουμε μαζί για να επιβιώσουμε ή θα πα-
ραμείνουμε διχασμένοι ως την καταστρο-
φή μας. Βέβαια, ούτε ο ΟΗΕ ούτε κανείς
άλλος οργανισμός, κράτος ή άνθρωπος,
μπορεί να μας σώσει, αν δεν το επιθυμού-
με οι ίδιοι. Απλώς, ένας τέτοιος θεσμός
προσφέρει το πλαίσιο για το συντονισμό
των προσπαθειών και τη βέλτιστη χρήση
περιορισμένων πόρων. Μια ακόμη «ημέ-
ρα του ΟΗΕ» που πλησιάζει (24 Οκτω-
βρίου κάθε χρόνο) ίσως είναι η ευκαιρία
να σκεφθούμε λίγο πιο ψύχραιμα και
σφαιρικά για τα θέματα αυτά και ακόμα
να υιοθετήσουμε μια πιο ενεργή στάση,
επικρίνοντας τα αρνητικά, αλλά και υπο-
στηρίζοντας και επιβραβεύοντας τα όσα
θετικά γίνονται.

Η πολιτική κρίση

του Αστέρη Χουλιάρα

Την περίοδο της αποικιοκρατίας, η Κένυα ήταν μια από τις σημαντικότερες κτήσεις του βρετανικού στέμματος στην Αφρική. Την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, η χώρα θεωρούνταν το υπόδειγμα καπιταλιστικής ανάπτυξης στην ανατολική Αφρική. Σήμερα, η Κένυα αντιμετωπίζει μια πρωτοφανή πολιτική και οικονομική κρίση, στην οποία μάλιστα δεν φαίνεται να υπάρχει ορατή διέξοδος.

Καθόλη τη διάρκεια των δεκαετιών του '60 και του '70 και παρά τις βαθείς εθνοτικές διαφορές και το παρελθόν της βίαιης εξέγερσης των Μάου Μάου, η πολιτική στην Κένυα χαρακτηριζόταν από μια αξιοσημείωτη σταθερότητα. Η πολιτική σταθερότητα οφειλόταν στο ισχυρό συγκεντρωτικό κράτος που η ανεξάρτητη Κένυα είχε κληρονομήσει από τους Βρετανούς και στη χαρισματική προσωπικότητα του πρώτου προέδρου της, του **Jomo Kenyatta**. Τον Kenyatta διαδέχθηκε, μετά το θάνατό του το 1978, ο αντιπρόεδρος της χώρας **Daniel arap Moi**. Πολλοί αναλυτές περίμεναν ότι ο νέος πρόεδρος δεν θα επιβίωνε για πολύ. Σχεδόν είκοσι χρόνια μετά, ο Moi και το κόμμα KANU (Kenyan African National Union) δεν έχουν καμία αμφιβολία ότι θα κερδίσουν τις επερχόμενες εκλογές του 1998.

Η Κένυα κατοικείται από σαράντα μία εθνότητες. Η μεγαλύτερη και ιστορικά ισχυρότερη είναι οι Kikuyu, που αποτελούν περίπου το 28% των 29 εκατομμυρίων κατοίκων της Κένυας¹. Η τρίτη μεγαλύτερη εθνότητα, αλλά ιστορικά η πιο περιθωριοποιημένη, είναι οι Luo που δεν ξεπερνούν το 13% του συνολικού πληθυσμού. Οι αντιθέσεις ανάμεσα στους Kikuyu και στους Luo είναι το βασικό πολιτικό σχίσμα στην ανεξάρτητη Κένυα². Μιλώντας αμοιβαία ακατανόητες γλώσσες, οι Luo αντιμετωπίζουν τους Kikuyu ως φιλοχρήματους ανθρώπους, που προδίδουν την αφρικανική τους κληρονομιά για να πιθηκίσουν τις δυτικές αξίες. Αντίθετα, για τους Kikuyu, οι Luo είναι άνθρωποι που χαρακτηρίζονται

από μια θεατρική αφοσίωση στις πρωτόγονες παραδόσεις, από καλές επιδόσεις στη μουσική και το τραγούδι, αλλά και από μάλλον περιορισμένες διανοητικές ικανότητες. Ο Jomo Kenyatta ήταν Kikuyu και, ως πρόεδρος, έδωσε προτεραιότητα σε διορισμούς, παροχές και συμβόλαια που ωφελούσαν τα μέλη της εθνότητάς του. Στα πρώτα δεκαπέντε χρόνια της ανεξαρτησίας, οι Kikuyu κυριαρχούσαν στην οικονομία και στην κυβέρνηση, ενώ οι Luo ένωσαν ολοένα και πιο περιθωριοποιημένοι.

Ο Moi προέρχεται από μια από τις μικρότερες εθνότητες της Κένυας, τους Tugen (της γλωσσικής ομάδας των Kalenjin). Πολλοί υποστηρίζουν ότι επελέγη από τον Kenyatta ως αντιπρόεδρος γιατί θεωρούνταν ως ένας μάλλον μετρίων ικανοτήτων πολιτικός, προερχόμενος από μια ασήμαντη εθνότητα και, έτσι, δεν ήταν σε θέση να τον απειλήσει. Προφανώς για ανάλογους λόγους εξελέγη και ο Moi πρόεδρος: πολλοί θεωρούσαν ότι θα μπορούσαν να τον παραμερίσουν εύκολα όταν θα ξεκαθάριζε το πολιτικό τοπίο³. Εντούτοις, ακριβώς λόγω της καταγωγής του, ο πρόεδρος Moi κατάφερε να εκμεταλλευθεί την αντίθεση Kikuyu / Luo, αποξενώνοντας ή επιβρα-

βεύοντας, κατά περίπτωση, τότε τους μεν και τότε τους δε. Βασικός του στόχος ήταν να αποτρέψει συμμαχίες μεταξύ των δύο μεγάλων εθνοτήτων, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ανατροπή του. Η τακτική του αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική. Εντούτοις, νιώθοντας την έλλειψη ουσιαστικής λαϊκής απήχησης, ο Moi προσπάθησε να γίνει δημοφιλής χρησιμοποιώντας τους παραδοσιακούς μηχανισμούς των πελατειακών σχέσεων. Τα κρατικά χρήματα έγιναν το εργαλείο για την εξαγορά πολιτικής στήριξης. Σύντομα ένα πρωτοφανές κύμα διαφθοράς άρχισε να πλήττει τη χώρα.

Η διεθνής ύφεση της δεκαετίας του '80 που οδήγησε στην πτώση των τιμών βασικών εξαγωγικών προϊόντων της χώρας, όπως ο καφές, οι υψηλότεροι ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού (4%) και η κακή διαχείριση οδήγησαν την Κένυα στην τροχαία της οικονομικής παρακμής. Οι πελατειακές σχέσεις με εθνοτικά συγγενείς επιδείνωσαν τις περιφερειακές, φυλετικές και θρησκευτικές διαιρέσεις και συνέβαλαν στην οικονομική αιμορραγία της χώρας. Με το πραγματικό εισόδημα των περισσότερων κατοίκων της Κένυας να μειώνεται, ο Moi βρέθηκε αντιμέτωπος με τη ραγδαία εξασθένηση των πελατειακών μηχανισμών νομιμοποίησης. Το κράτος, υπό την πίεση των περικοπών του προγράμματος σταθεροποίησης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, δεν μπορούσε πια να εξασφαλίσει εισόδημα και εργασία σε όλους. Κάθε χρόνο, 1.000.000 Κενυάτες έφθασαν να ανταγωνίζονται για λιγότερες από 300.000 θέσεις εργασίας. Η μεσαία τάξη άρχισε να αποξενώνεται από το πολιτικό σύστημα και οι Kikuyu απέσυραν την υποστήριξη

KENYA

Βασικά στοιχεία

Έκταση: 582.646 τ.χ.

Πληθυσμός (1995): 28.750.000

ΑΕΠ (1993): 6.743 εκατ. δολάρια

ΑΕΠ κατά

κεφαλή (1993): 270 δολάρια

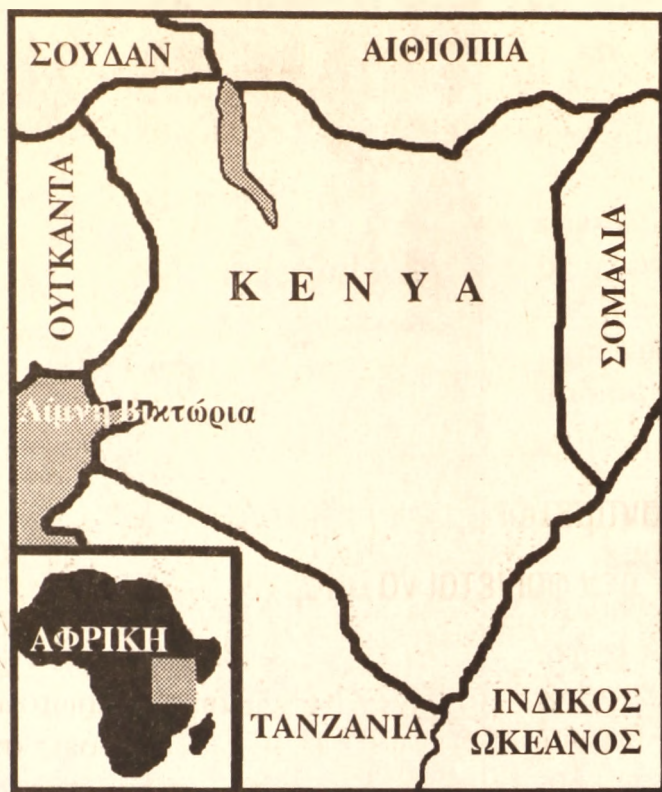
Εξωτερικό χρέος (ως ποσοστό του ΑΕΠ το 1992): 65%

Ο Αστέρης Χουλιάρας είναι ερευνητής στο Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων.

ς από το κυβερνών κόμμα. Αντιμέτω-
με τη λαϊκή δυσανεμία, ο Μοί περιό-
ε την ελευθερία του Τύπου, άρχισε να
ακίζει αντιφρονούντες και δεν δίστασε
εμπλακεί ακόμη και σε δολοφονίες πο-
κών του αντιπάλων. «Με την κτηνώδη
οφονία του υπουργού Εξωτερικών
bert John Ouko [το 1990] (...) άρχισα να
ανωώ το είδος της μαύρης μαφίας με
ποία ήμουν αναγκασμένος να συναλ-
ισμαι», σημειώνει χαρακτηριστικά σ'
πρόσφατο άρθρο του ο τέως πρέσβης
ΗΠΑ στο Ναϊρόμπι⁴.

ν και οι αντιδράσεις στο εσωτερικό ήταν
μφίβολα ο κύριος παράγοντας της διά-
σης της υποστήριξης που διέθετε το
NU, οι πιέσεις από το εξωτερικό έδρα-
καταλυτικά. Το τέλος του Ψυχρού Πο-
ου και η κατάρρευση της Σοβιετικής
ωσης μείωσαν τη στρατηγική σημασία
Κένυας και οι δυτικοί δωρητές συνέδε-
για πρώτη φορά τη χορήγηση αναπτυ-
κής βοήθειας με την οικονομική αποτε-
ματικότητα και το σεβασμό των ανθρω-
ων δικαιωμάτων από την πλευρά των
οδεκτών. Το Νοέμβριο του 1991, τα δυτι-
κράτη-δωρητές, ζητώντας την εισαγωγή
ονομικών και πολιτικών μεταρρυθμίσε-
κατακράτησαν περισσότερα από 350
πομμύρια δολάρια ξένης βοήθειας που
ρόκειτο να χορηγήσουν στην Κένυα⁵.

Μοί, πιεζόμενος από το εσωτερικό και
εξωτερικό, αναγκάστηκε να καταργή-
το συνταγματικά κατοχυρωμένο μονο-
μματισμό, να εισαγάγει ένα πολυκομμα-
ό σύστημα και να προκηρύξει βουλευτι-
ς εκλογές. Εντούτοις, η αντιπολίτευση
ισπάσθηκε σε δύο ανταγωνιστικά κόμ-
τα, το FORD Kenya (Forum for the
restoration of Democracy) και το FORD
illi. Η ηγεσία του KANU απέδωσε τη
άσπαση στις αντιθέσεις Kikuyu και Luo
α, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η άπο-
η του Μοί ότι η δημοκρατία αυξάνει τις
ετικές αντιθέσεις, κυβερνητικοί πρά-
ορες διατάχθηκαν να προκαλέσουν
νοτικές αναταραχές σε διάφορες περιο-
ς της χώρας. Στους μήνες που προηγήθη-
ιν των εκλογών του 1992, πάνω από 1.000
θρωποι έχασαν τη ζωή τους σε εξαιρετι-
ί βίαιες εθνοτικές συγκρούσεις. Όχι
τρόσμενα, ο Μοί κατάφερε να εξασφαλί-
ει, έστω και χωρίς την απόλυτη πλειοψη-
ία τη νίκη⁶. Η ψήφος είχε έντονα εθνοτικό
ρακτήρα, με το κόμμα του Μοί να βασι-
εται σε μια συμμαχία των μικρότερων

εθνοτικών ομάδων της Κένυας, ενώ ένα
ευνοϊκό για το κυβερνών κόμμα εκλογικό
σύστημα επέτρεψε στο KANU να εξασφα-
λίσει, με ποσοστό 36%, 108 από τις 188
έδρες του κοινοβουλίου.

Οι αυταρχικές πρακτικές, η οικονομική
κρίση και η διαφθορά της κυβερνώσας ελίτ
αυξήθηκαν στα χρόνια που ακολούθησαν⁷.
Αλλά και οι λαϊκές αντιδράσεις στο καθε-
στώς μεγάλωσαν. Καθώς μάλιστα η ημερο-
μηνία των νέων εκλογών (Ιανουάριος
1998) πλησιάζει, τα πολιτικά πάθη διαρ-
κώς εντείνονται. Τον Ιούλιο του 1997 οι
αστυνομικές δυνάμεις επιτέθηκαν με ιδιαί-
τερη σκληρότητα σε διαδηλωτές στο Ναϊ-
ρόμπι⁸. Τον Αύγουστο, βίαιες εθνοτικές
συγκρούσεις στις τουριστικές περιοχές
των ακτών του Ινδικού, που θύμιζαν ιδιαί-
τερα τις ταραχές που είχαν προηγηθεί των
εκλογών του 1992, ανάγκασαν 100.000 αν-
θρώπους να εγκαταλείψουν τις εστίες
τους⁹. Τον ίδιο μήνα, το Διεθνές Νομισμα-
τικό Ταμείο, διαμαρτυρόμενο για αυξανό-
μενη διαφθορά και κακή διαχείριση, απο-
φάσισε να αναστείλει ένα δάνειο ύψους
220 εκατομμυρίων δολλαρίων¹⁰. Η απόφα-
ση του Ταμείου, η πρώτη του είδους της
στην ιστορία του, προκάλεσε μια κρίση
εμπιστοσύνης στην οικονομία της Κένυας,
προκαλώντας μια πτώση της αξίας του νο-
μίσματός της κατά 20%.

Εντούτοις τα κόμματα της αντιπολίτευσης,
λόγω προσωπικών φιλοδοξιών και εθνοτι-
κών ανταγωνισμών, είναι βαθιά διαιρεμέ-
να¹¹. Τώρα δεν υπάρχουν μόνο δύο αλλά
τέσσερα αντιπολιτευόμενα κόμματα που
έχουν στον τίτλο τους τη λέξη «FORD».

Έτσι, λίγους μήνες πριν από τις εκλογές, οι
δυνάμεις που μπορούν να ανατρέψουν τον
Μοί δεν δείχνουν ότι θα μπορέσουν να συμ-
φωνήσουν στην κάθοδο ενός κοινού προε-
δρικού υποψηφίου. Οι περισσότεροι παρα-
τηρητές είναι βέβαιοι ότι το κυβερνών κόμ-
μα θα κερδίσει τις επερχόμενες εκλογές,
ενώ μεγαλύτερο ενδιαφέρον προσελκύει ο
ανταγωνισμός για τη θέση του αντιπροέ-
δρου του KANU που θεωρείται ως η πλέον
πιθανή οδός για τον αντικαταστάτη του ηλι-
κιωμένου και άρρωστου Μοί.

Η πολιτική κρίση έχει εκλάβει στην Κέ-
νυα ένα χρόνιο χαρακτήρα. Και χωρίς πο-
λιτική αλλαγή είναι μάλλον αδύνατο να
φανταστεί κανείς για το πώς θα μπορούσε
να ξεπεράσει η χώρα την επιδεινούμενη
οικονομική κρίση. Η Κένυα, το κράτος που
κάποτε θεωρούνταν η θετική εξαίρεση
στην Αφρική, διατρέχει σοβαρό κίνδυνο
να καταρρεύσει.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Αν συμπεριληφθούν οι εθνοτικοί σύμμαχοί
της Embu και Meru.
2. Blaine Harden, *Africa: Dispatches from a
Fragile Continent*, London: HarperCollins,
1993, p. 97.
3. Jim Hoagland, «As in Kenya, a Nation's
Decline is the World's Affair», *International
Herald Tribune*, August 16-17, 1997.
4. Smith Hempstone (Πρέσβης των ΗΠΑ στην
Κένυα, 1989-1993), «Kenya: A Tarnished
Jewel», *The National Interest*, Winter 1995/96,
p. 54.
5. Frank Holmquist and Michael Ford,
«Stalling Political Change: Moi's Way in
Kenya», *Current History*, Vol. 94 (591), April
1995, p. 177.
6. D. Pal Ahluwalia, «Democratic Transition in
African Politics: The Case of Kenya»,
Australian Journal of Political Science, Vol. 28
(1993), p. 510.
7. Gilbert M. Khadiagala, «Kenya: Intractable
Authoritarianism», *SAIS Review*, Vol. XV
(2), Summer-Fall 1995, pp. 53-74.
8. «Kenya: Brutal seventh», *The Economist*, July
17, 1997, p. 40.
9. «Killers boost Moi's poll prospects»,
Guardian Weekly, September 21, 1997;
«Kenya: War on the coast», *The Economist*,
August 23, 1997, pp. 30-31.
10. «Kenya: The big squeeze», *The Economist*,
August 9, 1997, p. 32; «World Bank set to
target corruption», *Guardian Weekly*,
August 31, 1997.
11. «Moi sitting pretty for Kenya's presidency»,
Guardian Weekly, June 2, 1996.

ΠΡΟΣ ΕΚΤΟΝΩΣΗ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Η πρόταση μομφής εναντίον της κυβέρνησης, που κατέθεσε την προηγούμενη εβδομάδα το κομμουνιστικό κόμμα της Ρωσίας, απείλησε με παρατεταμένη πολιτική κρίση τη Ρωσία. Ο ηγέτης του κομμουνιστικού κόμματος **Γενά-ντι Ζουγκάνωφ** όμως αποφάσισε να αναβάλει για μια εβδομάδα τη συζήτηση για την πρόταση μομφής ύστερα από έκκληση και ταυτόχρονα αυστηρή προειδοποίηση του προέδρου **Γέλτσιν** προς τη Δούμα. Η αντιπολίτευση φαίνεται τώρα να ζητεί το κεφάλι του πρώτου αντιπροέδρου της κυβέρνησης και υπουργού οικονομικών, του μεταρρυθμιστή **Ανατόλι Τσουμπάις**, επί πίνακι, προκειμένου να μπει φρένο στις ιδιωτικοποιήσεις και στη φιλελευθεροποίηση της οικονομίας. Ο Μιλόρις Γέλτσιν δεν επιθυμεί να αποπέμψει για δεύτερη φορά τον Τσουμπάις, είναι σαφές όμως ότι δεν προκρίνει και την επιδείνωση στις σχέσεις της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας.

Τι ακριβώς προτίθεται να εκχωρήσει στην αντιπολίτευση για χάρη ενός συμβιβασμού θα το δούμε στις συναντήσεις που θα έχει αυτή την εβδομάδα παρουσία του πρωθυπουργού **Τσερνομύρντιν**, με τους προέδρους των δύο κοινοβουλευτικών σωμάτων.

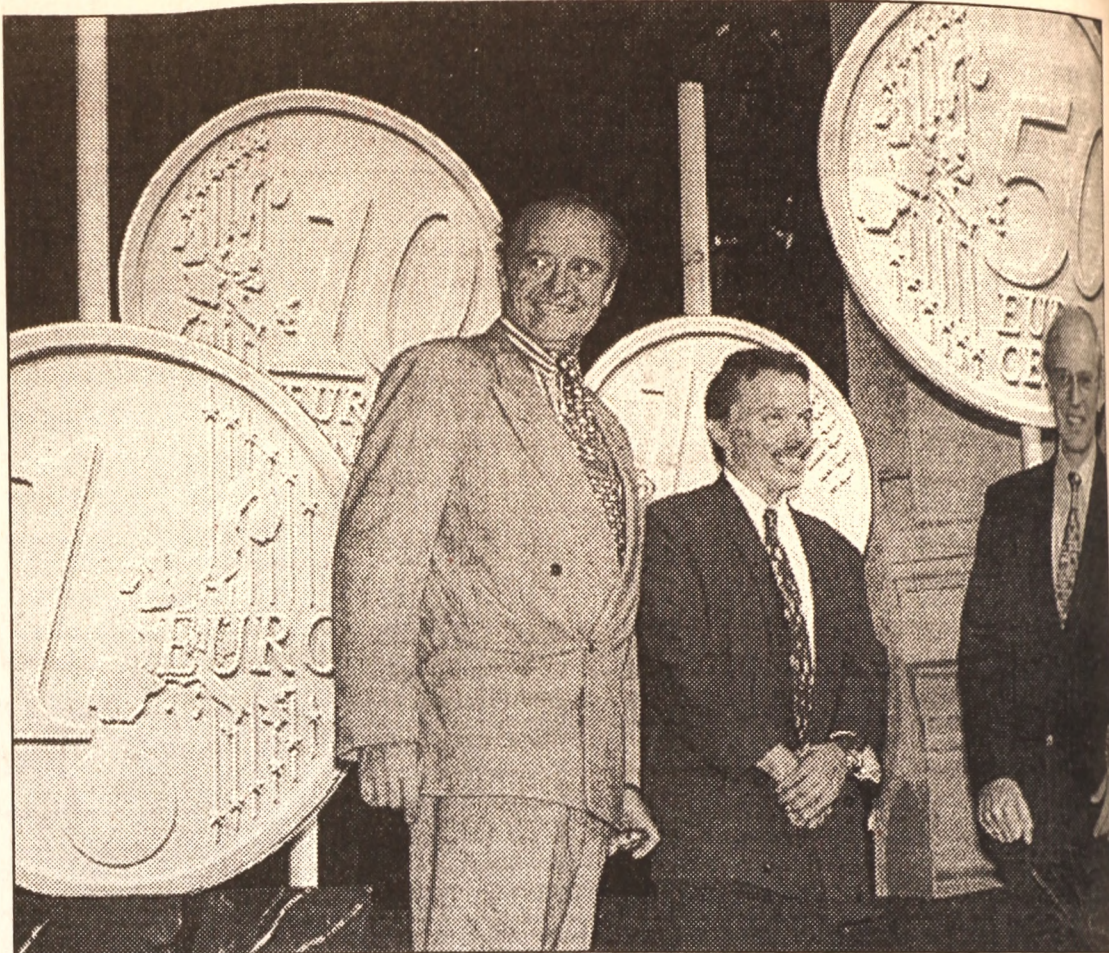
Το βέβαιο είναι ότι ακόμα και αν δεν βρεθεί συμβιβαστική λύση, ο ηγέτης των Κομμουνιστών -που έκανε πίσω με την πρόταση μομφής την προηγούμενη εβδομάδα- πολύ δύ-

σκολα θα καταφέρει να συγκεντρώσει την απαιτούμενη πλειοψηφία για την υπερψήφιση μιας δεύτερης πρόταση μομφής και ακόμα δυσκολότερα θα ξεφύγει από τα πυρά των εσωκομματικών του αντιπάλων, που του προσάπτουν υποχωρητικότητα.

ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΛ ΚΑΙ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ο γερμανός καγκελάριος **Χέλμουτ Κολ** βγήκε ενισχυμένος από το τριήμερο συνέδριο του κόμματος στη Λειψία, που ολοκληρώθηκε στις 15 Οκτωβρίου, παρά την εσωκομματική αντιπολίτευση των νεαρών δελφίνων του κόμματος, που ζητούσαν αλλαγή στο κόμμα από την κορυφή ως τα νύχια. Με σύνθημα το «ευρώ έρχεται», ο γερμανός καγκελάριος ζήτησε από τους συνέδρους να ενώσουν τις δυνάμεις τους ενόψει της κρίσιμης εκλογικής αναμέτρησης του Οκτωβρίου του '98. Είναι αποφασισμένος να οδηγήσει τη χώρα του στην ΟΝΕ (1-1-99) αλλά και στον 21ο αιώνα. Έχει αυτή τη στιγμή ένα μεγάλο πλεονέκτημα για να κερδίσει το στοίχημα του '98.

Το ευρώ και η ΟΝΕ δεν θα είναι τα κυρίαρχα συνθήματα στην προεκλογική εκστρατεία, μιας και εγκαταλείφθηκαν από τον **Γκέρχαρντ Σρέντερ** -που φιλοδοξεί να είναι ο αντίπαλος του Κολ στις επικείμενες βουλευτικές εκλογές- των Σοσιαλδημοκρατών μετά την αποτυχία στην αναμέτρηση του Αμβούργου. Ο Σρέντερ έπαιξε για πολύ καιρό το ευρωφοβικό χαρτί, που

δεν απέδωσε όμως καρπούς στο Αμβούργο, και έτσι τώρα επανέρχεται και πάλι σε παραδοσιακά συνθήματα της Σοσιαλδημοκρατίας.

Το βέβαιο είναι ότι, με δεδομένη τη δέσμευση της Γαλλίας του Ζοσπέν και της Ιταλίας του Πρόντι για σταδιακή εφαρμογή του 35ωρου χωρίς μείωση των αποδοχών, θα αναγκαστεί να αποδεχτεί χαλαρή εφαρμογή των κριτηρίων του Μάαστριχτ, προκειμένου να δει το όνειρό του να γίνεται πραγματικότητα.

ΚΛΙΜΑΚΩΝΕΤΑΙ Η ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΣΤΟ Β. ΙΡΑΚ

Η παλιά εφιαλτική ιστορία της διένεξης των κουρδικών παρατάξεων στο Βόρειο Ιράκ επαναλαμβάνεται δυστυχώς με αμείωτη ένταση τις τελευταίες εβδομάδες. Οι άνδρες του Δημοκρατικού Κόμματος του **Μεσούτ Μπαρζάνι** μάχονται εναντίον των ανδρών της Πατριωτικής Ένωσης του Κουρδιστάν του **Τζελάλ**

Ταλαμπανί ύστερα από εκκεχειρία ενός έτους. Στις 17 του μήνα συμφώνησαν για μια ακόμη φορά κατάπαυση του πυρός που δεν διήρκεσε όμως ούτε 48 ώρες, αφού ο Μεσούτ Μπαρζάνι κατηγόρησε τον Ταλαμπανί ότι βομβάρδισε θέσεις των ανδρών του. Και ο χορός καλά κρατεί με τα νταούλια της Άγκυρας, της Βαγδάτης και της Τεχεράνης που παίζουν τα δικά τους παιχνίδια.

Την ίδια ώρα, η Τουρκία, θεωρώντας ότι έχει πετύχει τους στόχους της, έχει αποσύρει το μεγαλύτερο μέρος των στρατιωτών της στο Βόρειο Ιράκ στο πλαίσιο μιας ακόμα γενικευμένης επίθεσης εναντίον των ανταρτών του ΠΚΚ. Το θερμόμετρο στην περιοχή πάντως ανέβασε και η αποστολή του αμερικανικού αεροπλανοφόρου Νίμιτς με αφορμή τις επιθέσεις ιρανικών αεροσκαφών εναντίον θέσεων -υποτίθεται αντιφρονούντων- στο βόρειο Ιράκ.

Το ευρώ και η ΟΝΕ είναι κύριος στόχος όλων των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Ανεξάρτητα από τις επιπτώσεις που θα έχει στην κοινωνική και οικονομική ζωή των χωρών, μάλιστα, οι ιδύνοντες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη έχουν καταλήξει στον τύπο των νομισμάτων που θα κυκλοφορήσουν. Έστω και αν για τους λαούς, η ενοποίηση σημαίνει δραματική συμπίεση των κατώτερων εισοδημάτων...

ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΕΛΙΕΣ

Πέρασα τη μέρα ξεφυλλίζοντας. «Τέτοιος μεγάλος κήπος και μένει αναξιοποίητος», είπε το απόγευμα ο Ντίμης, κοιτάζοντας μια παλιοαυλή που έχω στο χωριό. Και το κορμί σου μπορείς να αξιοποιήσεις άμα θέλεις – θέλεις; Και πέρασα τη μέρα ξεφυλλίζοντας, κοιτώντας κάτι ξεχασμένα περιοδικά. Ύστερα ήρθε ο ανιψιός μου τον οποίο τον λένε Θουκυδίδη – αν θέλετε το πιστεύετε. «Πέρασα στη Θεατρολογία», μου είπε και τον κοίταξα εμβρόντητος, διότι εγώ τον θυμόμουν να τρέχει με τον παππού του στις κατσικούλες, ενώ την ίδια στιγμή έγραφα το διδακτορικό μου, το οποίο- ειρρήσθω εν παρόδω- το τελειώνω σε λίγους μήνες. «Θεατρολογία; Δηλαδή;», του λέω ευγενικά, λίγο πριν τον αρχίσω στις καρπαζιές. Χάθηκε αγόρι μου μια Ιατρική, μια Γεωπονική, εγώ θα σε πληρώνω πάλι;

Ο Θουκυδίδης –Θέμο τον λέμε μεταξύ μας τον Θεατρολόγο– είπε: «Μ' αρέσει αυτό. Θα κατέβει η μαμά να με γράψει». Να κατέβει. Η δική μου δεν ήξερε καν αν είχα περάσει, ούτε τι ήταν αυτό που πέρασα. Και έφυγα μια νύχτα με το τραίνο και πήγα στη γραμματεία – χαρά στο πράγμα. «Πώς γράψατε σήμερα;». «Καλά. Λίγο στη χημεία τα μπερδέψαμε, αλλά ο Λάκης είναι πολύ αγχωμένος». Κάθονται οι γονείς στα κάγκελα και περιμένουν να βγει ο φωστήρας, να ανοίξει το βιβλίο που λέει για τον νεοελληνικό διαφωτισμό, να δούνε τι έγραψε. Όλοι μαζί. Απ' αυτά κι από κείνα απηύδησε και ο Κουμανταρέας και άρχισε να μεταφράζει τον Παπαδιαμάντη. Σου λέει ο άνθρωπος εδώ έχω να κάνω με χάνους, πρέπει να τους βοηθήσω –δεν έχει και άδικο.

Ο θεατρολόγος θα έρθει στην Αθήνα και θα με βάλει να τον τρέχω στον Γεωργουσόπουλο και στον Μαυρομούστακο. Θα θέλει να με πηγαίνει στα θέατρα των βράχων, στον Ακύλλα Καραζήση και στα Διάφανα Κρίνα. Δεν αποκλείεται δε να μου ζητήσει και Κισλόφσκι, έτσι τον κόβω. Άκουσε, αγόρι μου Θέμο, αυτά είναι ξεπερασμένα, τώρα ακούμε τζαζ και βλέπουμε Κλιντ Ήσγουντ. Η πόρνη και ο μπάτσος. Πέρασαν μέσα από χιλιάδες πυρά για να καταθέσουν στο δικαστήριο – εσύ μπορείς να το κάνεις αυτό, που στέλνεις τη μάνα σου να σε γράψει;

Άνοιξα πάλι τα περιοδικά για να ηρεμήσω. Κάτω από το παλιό το στρώμα το βρήκα. Ήταν ένα *Ρομάντζο*. Του Θεοφανίδη, του Σμυρνιού, που ξεκούρασε για μισό αιώνα περίπου την ελληνική οικογένεια. Τον κοροϊδεύαμε τότε, αλλά δεν ξέραμε τη συνέχεια, με τα αγχώδη περιοδικά, που μέχρι να τελειώσεις ένα απλό κοίταγμα έχεις πάθει ναυτία. Εικόνες χωρίς νόημα, μια βιασύνη για τα πάντα, μια ζωή που τρέχει λες με χίλια και ο αναγνώστης μοιάζει σαν ανθρωπάκι ακίνητο. Να γίνεις, κύριε, Λος Άντζελες, αλλά συγχρόνως φτιάξε και ένα *Esquire*, αν μπορείς, και μην μας πρήξεις μόνον με ανοησίες. Δηλαδή τι; Η Νίτρο ή τίποτα; “Η τσίτσιδοι ή καθόλου”, που έλεγε και ο ζηλιάρης ο Σταυρίδης;

Νίκος Θεοφανίδης. Σμυρνιός κοσμοπολίτης. Ωραία χρονογραφήματα του Τσιφόρου, ειδήσεις από το εξωτερικό –κοσμικές φυσικά–, γελοιογραφίες του Αρχέλαου, μυθιστορήματα σε συνέχειες. Ζεστασιά απέπνεε –και τότε νομίζω, το θυμάμαι– σε ηρεμούσε. Άλλαξε ο κόσμος ίσως, δεν θέλει να σταθεί κάπου, να ηρεμήσει με όσα έχει – άκου θεατρολόγος.

Ο Θέμος έφυγε προς τη θεατρολογία και βάλαμε ξανά το *Ρομάντζο* κάτω απ' το στρώμα, που ήταν σούρουπο και δεν βλέπαμε τίποτα στην παραλία παρά μόνο κάτι σκιές – μια γυναίκα πέρναγε γρήγορα και ο κουρέας με το αγροτικό. Θα πήγαινε ύστερα στο μαγαζί του, ταβέρνα είναι τώρα. Προσπάθησα να δω καλύτερα, αλλά έπεφτε το σκοτάδι και οι ελιές, που κατεβαίνουν εδώ μέχρι τη θάλασσα, είναι ψηλές –τι να δεις; Απέναντι, στο παλιό του διώροφο, ήταν ο γραμματέας της κοινότητας που μάζευε τις κότες και πέρα στο βάθος το δημοτικό σχολείο που κάηκε στην κατοχή. «Θα πουντιάσεις μ' αυτή τη ζακέτα. Μπες μέσα γρήγορα, νύχτωσε. Κοίτα τα χέρια του. Μελάني».

Έφυγα με τον Ντίμη. Ακούγαμε κάτι κουβανέζικα στο αυτοκίνητο, ενώ από την παραλία άναβαν σιγά-σιγά τα φώτα.

Η βιβλιοπαρουσίαση ως ιδεολογία

του Στέλιου Καφαντάρη

Η κριτική γενικώς πάσχει στην Ελλάδα, αλλά τουλάχιστον οι βιβλιοπαρουσιάσεις δεν παραπλανούν κανέναν. Σχεδόν πάντοτε πρόκειται για άκριτα και άνευρα ολιγόλογα σημειώματα δημοσιογράφων, οι οποίοι διαχειρίζονται απλώς το δελτίο τύπου του εκδότη και ως τοιαύτα αντιμετωπίζονται από τους αναγνώστες.

Από αυτήν τη μίζερη κατάσταση έχει δοθεί η εντύπωση ότι εξαιρείται το *Βήμα*, όχι μόνο λόγω της εν γένει φήμης του αλλά κυρίως λόγω της πρόσφατης προαγωγής της σελίδας βιβλίου σε πλήρες ένθετο τεύχος, ιδιαιτέρως φροντισμένο, με φωτογραφίες, σκίτσα και με την υποψιασμένη γραφή των συνεργατών του.

Αυτή η επίφαση σοβαρότητας είναι τουλάχιστον παραπλανητική. Έχω την υπόνοια ότι οι συνεργάτες του *Βήματος* πειραματίζονται με την ιδέα της κατασκευής αξιοπρόσεκτων βιβλίων και συγγραφέων περιτλίζοντάς τους καταλλήλως.

Στις γραμμές που ακολουθούν αποπειρώμαι να στηρίξω την υποψία μου με ένα παράδειγμα βιβλιοπαρουσίασης και με τη βοήθεια της επαγωγικής μεθόδου για τη γενίκευσή του. Πρόκειται για την παρουσίαση του δότομου «ιστορικού ημερολογίου» του **Ορέστη Βιδάλη** για την περίοδο 1968-75 από τον **Ριχ. Σωμερίτη** στο *Βήμα* της 20ής Απριλίου 1997 με τίτλο *Στη φωλιά του λύκου*. Η επιλογή δεν είναι τυχαία. Εκ συμπτώσεως γνωρίζω ολίγο παρασκήνιο, το οποίο φέρνω στο φως, ελπίζοντας ότι βοηθάει τους αναγνώστες του *Αντί* να αντιληφθούν τις μεθοδεύσεις του *Βήματος*.

Με την πρώτη ματιά η σελίδα είναι εντυπωσιακή με δύο τεράστιες πολιτικές γελοιογραφίες της εποχής στο κέντρο. Γνωστή τακτική: Πέραν του ψυχαγωγικού χαρακτήρα τους, οι γελοιογραφίες ανακουφίζουν τον κριτικό, μειώνοντας τη διαθέσιμη έκταση για ανάλυση κατά 40%.

Ομοίως, το πρώτο τέταρτο του κειμένου είναι εντελώς άσχετο με τον Βιδάλη, αφιερωμένο στην επαφή του Σωμερίτη με τον **Α. Γ. Παπανδρέου** στο Παρίσι το 1968. Είναι μεγάλος πειρασμός οι διηγήσεις προσωπικών εμπειριών, ιστορικών στιγμών και συναντήσεων με ιστορικά πρόσωπα και ασφαλώς συγχωρούνται. Ωστόσο, με όλες αυτές τις εκπώσεις, η αντιμετώπιση του προκειμένου περιορίζεται σε λιγότερο από μισή σελίδα, ενώ η συνολική έκταση συντηρεί εμμέσως πλην σαφώς την αξία του έργου κατά την εφημερίδα.

Επειτα αρχίζει ο διθύραμβος. Ο Βιδάλης, βασιλικός ακόμα και τώρα –«Ο λύκος κι αν εγέρασε...» θα ήταν προσφυέστερος τίτλος– αντιχουντικός έστω από το κίνημα του βασιλιά και εντεύθεν εμφανίζεται ότι «... ανέλαβε προσωπικά, σε μια χώρα που κανένας άλλος επώνυμος δημοκρατικός Έλληνας αυτοεξόριστος δεν είχε τότε διαλέξει, κι ως

ήταν μια χώρα-κλειδί, το έργο ενός ορισμένου πεισματικού, συστηματικού αλλά και ρεαλιστικού, ως ένα σημείο συντηρητικού αντιχουντικού αγώνα...».

Δεν χρειάζεται να εξεταστεί το αντικειμενικό βάρος της πρότασης αυτής γιατί ύστερα από λίγες γραμμές ο Σωμερίτης αυτοδιαψεύδεται με αφορμή τη μάχη στο Κονγκρέσσο για τη διακοπή της στρατιωτικής βοήθειας: «... Για τον Ορέστη Βιδάλη, έναν από τους κύριους παράγοντες αυτής της μάχης (ένας άλλος ήταν ο σε όλα διαφορετικός και κάπως παράδοξος δημοσιογράφος **Ηλίας Δημητρακόπουλος**), το κόστος ήταν η αφαίρεση της ιθαγενείας του, το 1971...».

Άρα ο Βιδάλης δεν ήταν ο μόνος επώνυμος. Αλλά και γιατί «σε όλα διαφορετικός και κάπως παράδοξος δημοσιογράφος» ο Ηλίας Δημητρακόπουλος; Είναι προσωπική άποψη ή προκύπτει από το ημερολόγιο Βιδάλη; Ο Σωμερίτης αφήνει τη φράση του μετέωρη, αλλά δεν μπορεί να αγνοεί ούτε αυτός ούτε ο Βιδάλης την πατριωτική συνεισφορά Δημητρακόπουλου, από τον Απρίλιο του 1967 μέχρι τη μεταπολίτευση στον αντιχουντικό αγώνα και από το 1974 μέχρι σήμερα στον αγώνα υπέρ των δικαίων της Ελλάδας στη διεθνή σκηνή.

Η άποψη του Σωμερίτη για τον Δημητρακόπουλο παραπέμπει στην αντίδραση του **James Kilpatrick**, ενός παντοδύναμου αντιδραστικού πολιτικού σχολιαστή που έγραφε σε εκατοντάδες δεξιές εφημερίδες στις ΗΠΑ στις αρχές της δεκαετίας του '70. Στις 30/7/72, σε άρθρο του με τίτλο «Ο Μαγκόβερν γράφει ένα ανόητο γράμμα περί Ελλάδος», δείχνει ενοχλημένος επειδή ο υποψήφιος πρόεδρος απευθύνει προς τον Δημητρακόπουλο –«έναν ελάσσονα δημοσιογράφο των Αθηνών», όπως τον αποκαλεί– προσωπική επιστολή με υποσχέσεις για περικοπή της στρατιωτικής βοήθειας και εν γένει απομόνωση της χούντας.

Παραδόξως, δέκα μέρες αργότερα, στις 10/8/72 ο Kilpatrick ανέκρουσε πρύμναν γράφοντας μεταξύ άλλων «Από τους εξόριστους Έλληνες που διψούν για την πτώση του παρόντος στρατιωτικού καθεστώτος, η ηθοποιός **Μελίνα Μερκούρη** κάνει

την πιο θεαματική φασαρία, ο καθηγ. Ανδρέας Παπανδρέου από τον Καναδά χτυπάει τα ηχηρότερα καμπανάκια, αλλά ο εξόριστος που διεκπεραιώνει τα περισσότερα είναι ο (Δημητρακόπουλος)». Όπως φαίνεται, ακόμα και οι ισχυροί δεξιοί σχολιαστές όχι μόνο δέχονται να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους, όταν είναι λαθεμένες, αλλά έχουν το θάρρος να το διατυμπανίσουν με όσα μέσα διαθέτουν.

Αλλά και αν η διαφορετικότητα και παραδοξότητα του Δημητρακόπουλου είναι από μια άποψη δάνεια από τον Βιδάλη, πώς ο Σωμερίτης ένας έμπειρος επαγγελματίας δημοσιογράφος μπορεί να αφήσει ασχολίαστη την καινοφανή άποψη Βιδάλη για τον Ιάκωβο: «... γι' αυτόν ο Ιάκωβος δεν είναι Σιάκωβος αλλά ένας πανέξυπνος και αποτελεσματικός παράγοντας που εργάστηκε για τη δημοκρατική ομαλότητα στην Ελλάδα...».

Ωστόσο και πέραν αυτών, ο επονίτης Σωμερίτης δεν ενοχλείται ούτε όταν ο Βιδάλης επιλέγει επιφές με τον πολιτικό κόσμο, τον βασιλιά και τους αξιωματικούς αλλά όχι με τις «προοδευτικές αντιστάσιακές ή αντιχουντικές οργανώσεις». Ο Βιδάλης παρουσιάζεται ουδέτερα να αλληλογραφεί με τον χουντικό συνάδελφό του και φίλο του, πρεσβευτή της χούντας στο Λονδίνο, **Σορώκο** –ουδείς ψόγος για μια φιλική σχέση βεβαίως, αλλά το μόνο σχόλιο που επέλεξε ο Σ. είναι «χαρακτηριστική αλληλογραφία».

Η επίδραση της οπτικής Βιδάλη είναι σαφής. Όλοι υποπτευόμαστε την ιδεολογία των αμερικανών αξιωματικών, ιδίως των στρατηγών κατά την ψυχροπολεμική περίοδο. Ωστόσο, επειδή ο **Νόρσταντ**, για χρόνια αρχηγός του ΝΑΤΟ, είναι φίλος και συμπαραστάτης του Βιδάλη, βαφτίζεται «άνθρωπος δημοκρατικών πεποιθήσεων».

Ίσως πρόκειται για μια γενικότερη φιλοαμερικανική κλίση. Πώς αλλιώς μπορεί να εξηγηθεί άλλωστε και η παρανοϊκή δήλωση Σωμερίτη «... ακόμη και όσοι από χρόνια δίνουμε πραγματική και δυστυχώς, μοναχική μάχη για να πείσουμε τους συμπατριώτες μας ότι δεν φταίνε για όλα οι ξένοι και ειδικά οι Αμερικανοί... (οι Αμερικανοί) όχι μόνο δεν προκάλεσαν τη δικτατορία αλλά, με τον τρόπο τους, με τις συμβουλές τους, με τις πιέσεις τους ακόμη, έκαναν πολλά για να την αποτρέψουν!...». («Οι Αμερικανοί και εμείς», *Το Βήμα* 27/7/97, για το βιβλίο Παπαχελά *Ο βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ο αμερικανικός παράγων 1947-1967*).

Αν δεν υπήρχε αυτό το φιλοαμερικανικό παραλήρημα, ο Σωμερίτης θα μπορούσε να αθωωθεί από τις σκοπιμότητες, και οι θέσεις του να αποδο-

σε επιπόλαιη έρευνα και βιαστική γραφή, πτώματα που δυστυχώς εμφανίζονται και στη λειά έμπειρων δημοσιογράφων όταν υπάρχει τος εργασίας. Είναι φανερό ότι γνωρίζει λίγα ον Βιδάλη, αλλά η μεροληπτικότητά του είναι ι ώστε παρακάμπτει όσα ενοχοποιητικά δια- μέσα στο ίδιο το ημερολόγιο ή, ακόμα πιο τραμμένο, τα χρησιμοποιεί αθωωτικά.

ατακλείδα του κειμένου είναι ένας ύμνος για ομολογία Βιδάλη ότι «παγιδεύτηκε στις 21 λίου 1967, πράγμα που απαιτεί γενναιότητα ντιμότητα για να γραφτεί...». Δηλαδή η ομο- ημένη «παγίδευση» είναι ικανή συνθήκη για να ρανιστεί η μομφή της επιορκίας και της ασέ- ς προς το σύνταγμα της χώρας; Ας σημειωθεί η παγίδευση Βιδάλη δεν ήταν απλώς η άγνοια κατάστασης τη νύχτα της 21ης Απριλίου 7. Ο **Γεώργιος Ράλλης**, υπουργός Δημόσιας ης τότε, είχε αποπειραθεί να έρθει σε επαφή ον Βιδάλη, επιτελάρχη του Γ' Σώματος Στρα- αλλά ο Βιδάλης εκώφευσε γιατί είχε ήδη απο- τεί τη νέα κατάσταση (πληροφορίες εδώ από ηνιαία επιθεώρηση της *Καθημερινής* της Ελέ- Βλάχου, New Greece, Φεβρ. 1975, αλλά είναι ιχείο ευρύτητα γνωστό).

ναι αστείο επιχείρημα ότι η ομολογία Βιδάλη την εμπλοκή του στη χούντα και η πίστη στις ς του π.χ. με τον βασιλιά ή τον χουντικό πρέ- ενισχύουν την αξιοπιστία του έργου, όπως είνεται ο Σωμερίτης. Στο μόνο που κανείς ρεί να συμφωνήσει είναι ότι το ημερολόγιο σφέρει στους μελετητές όγκο πληροφοριών. άρι να είχαμε και όλων των χουντικών τα ημε- όγια, όσο φτιασιδωμένα και αν ήσαν.

ο σκανδαλώδες λιβάνισμα του Βιδάλη από τον ερίτη, όπως ήταν φυσικό, προκάλεσε διαμαρ- ς. Είναι χαρακτηριστικό της αντίληψης για εφημερίδα-εξουσία ότι το *Βήμα* δεν κόπτεται διάλογο που περιέχει έστω και ελάχιστη μομ- εναντίον του. Δεν ξέρω πόσες επιστολές έλα- για το θέμα, πάντως επέλεξε να μην δημοσιεύ- καμία. Κρίμα, γιατί αν είχε δημοσιεύσει έστω μία, θα αποφεύγαμε το παρόν σχόλιο, κατ' ιγκην αδέξιο καθόσον αφορά σε σχόλια, και ' επέκταση τη δαπάνη χώρου του περιοδικού χρόνου των αναγνωστών.

ύο από τις επιστολές, του **Τ. Τσαπραλή** του **Κ. βανιτόπουλου**, ανθρώπων με κύρος, με γνώ- ς ή και με προσωπική αντίληψη –μάλιστα ο κ. απραλής ήταν συντάκτης του *Βήματος* της ρχής– κατέληξαν στο *Αντί* και δημοσιεύονται ραπάνω.

ι επιστολές είναι αυθύπαρκτες και δεν χρειάζο- ι σχόλια, αλλά μπορεί να επισημανθεί ότι πέραν ο **Στάθη Ευσταθιάδη**, που ο κ. Τσαπραλής προ- νει ως πηγή πληροφοριών, ο Σωμερίτης θα μπο- ύσε να ανατρέξει και στο αρχείο του *Βήματος*. εί θα έβλεπε όχι μόνο το όνομα Βιδάλη αλλά ακό- και τον γραφικό του χαρακτήρα στο επιτελικό

Εφημερίδα *Το Βήμα*

Υπόψη κ. Νίκου Μπακουνάκη

Φίλτατε κύριε συνάδελφε,

Με καθυστέρηση αλλά και με μεγάλη έκπληξη διάβασα τα όσα έγραψε ο συνάδελφος Ριχάρδος Σωμερίτης, πα- ρουσιάζοντας το *Ιστορικό Ημερολόγιο* του στρατηγού Ορέστη Βιδάλη, ο οποίος ούτε λίγο ούτε πολύ εμφανίζεται να είναι ένας από τους κυριότερους παράγοντες της μάχης που δόθηκε στην αμερικανική πρωτεύουσα εναντίον της Χούντας των Συνταγματαρχών.

Ως συντάκτης του *Βήματος* είχα άμεση γεύση της μάχης αυτής που εξασφάλιζε η καθημερινή πολύωρη, πολλές φο- ρές, επικοινωνία με τον Στάθη Ευσταθιάδη στη Νέα Υόρκη και στην Ουάσινγκτον, όπου αργότερα *Το Βήμα* διέθετε και γραφείο με τηλέφωνο μέσα στο Κονγκρέσσο. Στα χρόνια αυτά, λοιπόν, και μέχρι την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, άκουσα επανειλημμένως τα ονόματα των ανθρώπων, Ελλήνων και Αμερικανών, που αγωνίζονταν στις Ηνωμένες Πολι- τειές εναντίον της Χούντας, αλλά ούτε μια φορά το όνομα του κ. Βιδάλη, εξ ου και η έκπληξή μου – άλλωστε πώς θα ήταν δυνατό να επίτευχθεί η επικαλούμενη στενή, μάλιστα, συνεργασία με γερουσιαστές, βουλευτές και φιλελεύθε- ρους δημοσιογράφους των μεγάλων (αμερικανικών) εφημερίδων από το Τολέντο του Οχάιο;

Δεν στέλνω τις γραμμές αυτές για όσα λέγει ο κ. Βιδάλης, αλλά για την αποδοχή τους από τον κ. Σωμερίτη (που μπορεί να οδηγήσει και σε στρέβλωση ακόμη της πρόσφατης ιστορίας μας), ο οποίος εν πάση περιπτώσει είχε τη δυνατότητα πριν πιάσει μολύβι και χαρτί να ρωτήσει τον Στάθη Ευσταθιάδη που γνωρίζει από πρώτο χέρι πρόσω- πα και πράγματα και να αποφύγει έτσι τον σκόπελο της υιοθεσίας απόψεων και ισχυρισμών. Πράγμα που είμαι βέ- βαιος ότι θα έκανε, δηλαδή θα ρωτούσε οπωσδήποτε τον Στάθη, αν και εγώ έγραφα ένα βιβλίο για το πώς κατορ- θώσαμε να ματαιώσουμε τα επιχειρηματικά σχέδια του αδελφού του Νίξον στην Ελλάδα, που είχαν την αμέριστη συμπαράσταση της Χούντας, και να τον αναγκάσουμε να φύγει άρον-άρον από την Αθήνα.

Φιλικότατα,

Τάκης Χαρ. Τσαπραλής

Danbury, Connecticut, 14 Μαΐου 1997

κ. Νίκο Μπακουνάκη

ΤΟ ΒΗΜΑ

15 Μαΐου 1997

Αγαπητέ κ. Μπακουνάκη,

Πολλές φορές τα απομνημονεύματα γράφονται εν είδει προσωπικής κατάθεσης και άλλοτε εν είδει εξωραϊσμού μιας προσωπικής εμπειρίας. Οι ιστορικοί είναι συνήθως προσεκτικοί στη χρήση των πηγών αυτών, οι οποίες έχουν διυλιστεί από το υποκειμενικό φίλτρο του γράφοντος. Φοβούμαι ότι ο αρθρογράφος του *Βήματος*, Ριχάρδος Σω- μερίτης, δεν υπήρξε το ίδιο προσεκτικός στην παρουσίαση του βιβλίου του Ορέστη Βιδάλη *Ιστορικό Ημερολόγιο. Χρόνια Εκπατρισμού, 1968-1975*. (*ΤΟ ΒΗΜΑ*, 20 Απριλίου, 1997).

Ο αρθρογράφος του *Βήματος* παρουσιάζει το βιβλίο χωρίς κριτικό πνεύμα, αποδεχόμενος ως δεδομένη την εκ- δοχή του συγγραφέα για το ρόλο του στον αντιδικτατορικό αγώνα στις ΗΠΑ. Πέραν τούτου, υπερθεματίζει για το ρόλο του Ο. Βιδάλη, αναφέροντας ότι ο τελευταίος ανέλαβε σχεδόν προσωπικά τον αντιδικτατορικό αγώνα στην Αμερική και δεν ακριβολογεί όταν αναφέρει ότι ο Βιδάλης ήταν ο μόνος επώνυμος δημοκρατικός Έλληνας που επέλεξε την Αμερική για να κάνει αντίσταση εναντίον της χούντας. Ο δημοσιογράφος Ηλίας Δημητρακόπουλος, τον οποίο ο κύριος Σωμερίτης αναφέρει στο δημοσίευσμά του ως «κάπως παράδοξο» χωρίς να μας εξηγήσει το για- τί, είχε ήδη εγκατασταθεί στην Ουάσινγκτον και έκανε αντίσταση κατά της χούντας μαζί με άλλους επιφανείς Έλληνες, όπως ο αείμνηστος Γ. Βουρνάς.

Σημειωτέον δε ότι οι προαναφερθέντες, ανάμεσα σε άλλους, έδρασαν όντως στη «φωλιά του λύκου», δηλαδή την Ουάσινγκτον, εν αντιθέσει με τον κ. Βιδάλη, ο οποίος προτίμησε ως έδρα του το Τολέδο του Οχάιο, που απέχει 400 μίλια από την Ουάσινγκτον και εργαζόταν σε εταιρεία της οποίας πρόεδρος ήταν ο Λάρρυ Νόρσταντ, αμερικανός στρατηγός και για πολλά χρόνια στρατιωτικός διοικητής του ΝΑΤΟ, με όσες δουλειές αυτό συνεπάγεται.

Πάντως, και για να μιλήσουμε επί της ουσίας, αυτός που είχε τη μεγαλύτερη συμβολή και αποτελεσματικότητα στον αντιχουντικό αγώνα στην Αμερική, τουλάχιστον στο σκέλος που αφορά το ρόλο του Κονγκρέσσου και των ΜΜΕ, ήταν ο «σε όλα διαφορετικός και κάπως παράδοξος» Ηλίας Δημητρακόπουλος. Ο τελευταίος, όπως άλλωστε αναφέρει και η εγκυκλοπαίδεια *Britannica*, ενορχήστρωσε και το πάγωμα της αμερικανικής βοήθειας προς τη χούντα από το Κον- γκρέσσο με την τροπολογία Hays και την υποστήριξη του B. Rosenthal το 1971. Η τροπολογία αυτή ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, αλλά καταψηφίστηκε από τη Γερουσία. Στις 29 Οκτωβρίου όμως του ίδιου έτους, το Κον- γκρέσσο καταψήφισε το νομοσχέδιο της ετήσιας αμερικανικής εξωτερικής βοήθειας στο σύνολό του.

Με τιμή,

Κ. Αρβανιτόπουλος

Επ. Καθηγητής Διεθνούς Πολιτικής

Πάντειο Πανεπιστήμιο

σχέδιο των προτεργατών του βασιλικού αντικινήμα- τος της 13ης Δεκεμβρίου 1967. Μεταξύ άλλων, το σχέδιο που έφερε τον εντυπωσιακό τίτλο *Αναγέννη- σης της Επανάστασεως* προέβλεπε τα εξής: «*Συμφι- λιώσεις της επανάστασεως με την ΑΜ τον Βασιλέα, με το σύνολον των Ε.Δ με το σύνολον του Ελληνικού λα- ού πλην κομμουνιστών...*» (*Βήμα* 12/6/73).

Ξαναγυρίζω στην αρχική απορία μου περί κι- νήτρων της βιβλιοπαρουσίασης. Αν πράγματι ο Βιδάλης εργάζεται συνεχώς και αδιαλείπτως υπέρ της παλινόρθωσης της βασιλείας στην Ελλάδα, τότε και η στερέωση της εικόνας του από το *Βήμα* είναι μια έμμεση βοήθεια προς το σκοπό αυτό.

Είναι είκοσι χρονών, φοιτήτρια της Φιλοσοφικής και υπερβολικά όμορφη. Και ταυτόχρονα σεμνότυφη και ανασφαλής και αθώα. Το μεγάλο της πρόβλημα είναι ότι δε φτάνει σε οργασμό. Ούτε τα φυσικά προσόντα του φίλου της, ούτε οι συμβουλές της ερωτικά έμπειρης συγκατοίκου της, ούτε ο αυνανισμός υπό την επήρεια της μαριχουάνας, ούτε οι διαστροφές... μπορούν να την οδηγήσουν στο ποθητό αποτέλεσμα. Και ξαφνικά πέφτει στην αγκαλιά ενός αλλόκοτου ανθρώπου. Μαζί του θα χωθεί σε έναν κόσμο ηδονής και παραισθήσεων, που κρύβεται στο κέντρο της Αθήνας. Αν όμως πρόκειται μόνο για παραισθήσεις, πώς είναι δυνατόν η Λούλα να εξαφανίζεται; Τι ακριβώς της συνέβη; Μήπως ήρθε τελικά αντιμέτωπη με μια εντελώς ρεαλιστική, εφιαλτική όψη της λαγνείας;

«Μια νέου τύπου πεζογραφία, με πρωταγωνιστές της συγγραφείς κάτω των σαράντα, αναδύεται σήμερα στην Ευρώπη. Αποτελεί σύνθεση του αστικού αφηγήματος της ευρωπαϊκής παράδοσης και του αντίστοιχου λαϊκού αμερικανικού (αστυνομικού, τρόμου, φαντασίας, θρίλερ). Στην ελληνική λογοτεχνική πραγματικότητα την εκπροσωπούν ορισμένοι ανήσυχοι συγγραφείς. Παράδειγμα, ο Βαγγέλης Ραπτόπουλος.»

Κώστας Βουκελάτος - ΙΧΝΕΥΤΗΣ

«Αν παλιότερα ο Ραπτόπουλος επηρεαζόταν από εμάς, σ' αυτή την άναρχη και μεταβατική εποχή που ζούμε, μπορούμε εμείς να αντλούμε από τα γραπτά του νέες ιδέες.»

Μένης Κουμανταρέας

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ

Λούλα

ΚΕΔΡΟΣ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Εκατέσσερα κιβώτια κρυμμένα σε ψευδοροφές και διπλούς τοίχους, βρέθηκαν στις 10 Οκτωβρίου, στο Μόναχο, ένα -μικρό- μέρος των κακοπαθημένων μετά την τουρκική εισβολή του 1974 κυπριακών αρχαιοτήτων που έμειναν εγκλωβισμένες στο κατεχόμενο τμήμα του νησιού. Τις κυπριακές αρχαιοότητες (ανάμεσά τους ένα ψηφιδωτό από την αγία την Κανακαριά, ένα από την εκκλησία του Χριστού του Αντιφωνητή και δύο γλυπτά του 14ου αιώνα από το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Κουτσοβέντη) κατείχε ο γερμανικός αρχαιοκάπηλος. Στα ίχνη του έφτασαν -η γερμανική και η κυπριακή Αστυνομία- έπειτα από μια απίστευτη περιπέτεια που σε λίγες καλές αστυνομικές ώρες έχουμε δει. Σε συνεννόηση με την Αρχιεπισκοπή Κύπρου και την Κυπριακή Δημοκρατία, η επίτιμη πρόξενος της Κύπρου στην Ολλανδία κ. Τασούλα Χατζητοφλή ανακάλυψε κατ' αρχάς ως αγοράστρια εικόνες και ψηφιδωτού από κατεχόμενες αρχαιότητες της Κύπρου. Μέσω αυτής της αγοράς οδηγήθηκαν στους αρχαιοκάπηλους στο Μόναχο. Τη Δευτέρα 20 Οκτωβρίου παρουσιάστηκαν στη Χάγη, στο Μουσείο των Αρχαιοτήτων, όσων από τις αρχαιότητες ήταν σε καλή κατάσταση (μεγάλο μέρος των αρχαιοτήτων που βρέθηκαν στη Χάγη είναι σε άθλια κατάσταση λόγω της βίαιης απόσπασής τους από τους τοίχους των μοναστηριών που εκλάπησαν). Στη Χάγη θα παραμείνουν όσο καιρό διαρκέσουν οι διαδικασίες (συνήθως μακροχρόνιες) που απαιτούνται για την επιστροφή τους στην Κύπρο, όπως συνέβη ήδη και με τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς που βρέθηκαν στην Ινδιανάπολη των ΗΠΑ και εκτίθενται τώρα στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Λευκωσίας.

ΟΛΓΑ ΣΕΛΛΑ

10 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΦΟΡΜΗ τη συμπλήρωση 200 χρόνων από τη γέννηση του Διονυσίου Σολωμού η Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας διοργανώνει επιστημονικό συνέδριο με γενικό τίτλο: Ο «Διονύσιος Σολωμός: Κανών, νεοελληνικού πνευματικού βίου». Ο συνέδριος θα ξεκινήσει στις 30 Οκτωβρίου με εισήγηση του Δ.Ν. Ιακωβίτη και θέμα «Περί σολωμικής ποιητικής απορίες και προτάσεις». Με τον Σολωμό και τους επιγόνους του, τη σχέση του με τους γάλλους φιλέλληνες και την ποιητική γενιά του 1970 κ.ά. θα συζητηθούν οι λοιπές εισηγήσεις του συνεδρίου που θα γίνουν τις δύο επόμενες μέρες (31 Οκτωβρίου, 1 Νοεμβρίου). Το δεύτερο μέρος της εκδήλωσης

περιλαμβάνει σειρά διαλέξεων, με -τρόπον τινά- φυγόκεντρο, σε σχέση με την κεντρική θεματική του αφιερώματος, χαρακτήρα. Το ερωτικό επίγραμμα, το νεοελληνικό θέατρο πριν το 1821 είναι μερικά από τα θέματα των εισηγήσεων που θα γίνουν στις 6, 20 και 25 Νοεμβρίου. Μεταξύ των εισηγητών συμπεριλαμβάνονται οι Ερατοσθένης Καψωμένος, Αλέξ. Αργυρίου, Στέφανος Δάλλας, Γιώργος Κεχαγιόγλου, Στέφανος Ροζάνης, Στέφανος Διαλυσμάς, Έ. Σταυροπούλου, κ.ά. Τόσο το συνέδριο όσο και οι διαλέξεις θα πραγματοποιηθούν στην Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού (πλατεία Παναθηναϊκού Σταδίου 5). Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στο τηλ. 7514253.

Ι.Κ.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• **Ακούστε:** Τον Αργύρη Μπακιρτζή και τους Χειμερινούς Κολυμβητές (Κώστας Βόμβολος, Κώστας Σιδέρης, Μιχάλης Σιγανίδης, Φλώρος Φλωρίδης, Χάρης Παπαδόπουλος, Γιώργος Ταμκατζόγλου), σήμερα το βράδυ και ως τις 28 του μήνα, στις Γραμμές της οδού Κωνσταντινουπόλεως.

Λένε και τα τραγούδια που υπάρχουν στον νέο τους δίσκο *Όχι λάθη, πάντα λάθη*. Λένε και το «Καημένο το γαϊδουράκι» του Γιώργου Κατσαρού...

• **Δείτε:** Τις μικρού μήκους ταινίες που παίχθηκαν στο Φεστιβάλ της Δράμας, όλες τις ελληνικές και μια καλή επιλογή από το ξένο πρόγραμμα, από αύριο και ως τις 31 Οκτωβρίου, στο Παλλάς της οδού Βουκουρεστίου, που έγινε γερό στέκι των οπαδών του καλού κινηματογράφου. Μην ξεχνάτε ότι στο Παλλάς θα βρείτε την Εθνική Ελπίδων της κινηματογραφίας μας...

• **Δείτε:** Την Πομπή των προικιών της Ευρώπης, τέταρτη ατομική έκθεση του Βαγγέλη Γκίοκα στην γκαλερί Όλγα Γεωργαντέα, στη Βούλα, ως τις 15 Νοεμβρίου. Εκκινώντας από το μύθο της «Αρπαγής της Ευρώπης», ο καλλιτέχνης καταγράφει μια συμβολική συνέχεια του με σαρκαστική διάθεση. Επειδή «η Ευρώπη κουράστηκε στην ξενιτιά, βαρέθηκε. Πακετάρισε την οικοσκευή της, φόρτωσε τους βαστάζους της. Και οδήγησε το καραβάνι της στο δρόμο της επιστροφής».

• Ο Μαρξιστικός Όμιλος Οικονομικών και Κοινωνικών Μελετών και οι εκδόσεις Ο Πολίτης οργανώνουν εκδήλωση για το βιβλίο των Νίκου Θεοτοκά και Γιώργου Σταθάκη *Δοκίμια για τον Μαρξ. Η ιστορία κατά του κεφαλαίου και η «οικονομία των εννοιών»*, Παρασκευή 31 Οκτωβρίου, ώρα 7 μ.μ., Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, κτίριο Γκίνη, αίθουσα 104.

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΕΝΟΧΛΕΙ ΑΚΟΜΗ!

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ενοχλεί! Ποιος θα το πίστευε ότι, στις μέρες μας, μια παράσταση Καραγκιόζη μπορεί να κάνει έξαλλο έναν μητροπολίτη, να ξεσηκώσει τις κατάρες ενός μέρους του «χριστεπώνυμου πληρώματος» και να δημιουργήσει μεγάλο σάλο; Κι όμως. Αυτά συνέβησαν πριν από λίγες μέρες στην Ξάνθη, σε βάρος του καραγκιοζοπαίκτη **Γιάννη Βουλτσίδα** (όσοι βρεθήκατε στη γιορτή για τα 600 τεύχη του *Αντί*, ίσως να τον θυμάστε), ενός από τους ελάχιστους εναπομείναντες ρέκτες του είδους, ο οποίος μάλιστα προσπαθεί να εμπλέξει τον παραδοσιακό μύθο, που για τους πολλούς θεωρείται κιόλας μουσειακό είδος λαϊκής τέχνης, στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Ο Γιάννης Βουλτσίδης, όπως συχνά κάνει τον τελευταίο καιρό, περιόδευε με την παράστασή του *Ο χορός της Σαλώμης* στις πόλεις και στα χωριά της Θράκης. Όταν έπαιξε στην Ξάνθη, μια ομάδα θεατών («θεούσες», τις αποκαλεί ο καραγκιοζοπαίκτης) αντέδρασαν έντονα. Οι αντιδράσεις άφτασαν στ' αυτιά του μητροπολίτη, ο οποίος αφενός πήρε στο τηλέφωνο τον καλλιτέχνη για να του κάνει συστάσεις, αφετέρου επικοινωνήσε με τον Δήμο Ξάνθης για να τον επιτιμήσει, που έφερε τον καλλιτέχνη στην πόλη, στο πλαίσιο μιας μεγάλης τοπικής γιορτής.

Αλλά γιατί δημιουργήθηκε το θέμα; Ο κ. Βουλτσίδης, με τον οποίο επικοινωνήσαμε, είναι κατηγορηματικός:

«Καθαρό δείγμα βλακείας είναι να κρίνεις χωρίς να γνωρίζεις. Έτσι, τουλάχιστον, έκανε ο δεσπότης της Ξάνθης. Κι αντί να βγει όμορφα και δημόσια να πει "ναι, αμάρτησα, στο μέλλον θα προσέχω", εξακολουθεί να ξεσηκώνει τις θεούσες της "κακομοίρας" Θράκης μας».

Το επίμαχο κομμάτι της παράστασης περιλαμβάνει και τα εξής:

«[...] (Ο Δήμιος φέρνει τὸ κομμένο κεφάλι του Προδρόμου και το εναποθέτει στο κέντυρο του μπερντέ, απομακρύνεται· στα κρυφά πλησιάζει ο Καραγκιόζης.)

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Αχ, κυρ Γιάννη μου, καλά λένε άμα σου κυλήσει το κεφάλι χάμου στο κλωτσάνε και τα γίδια! [...]

(Από τη μεριά του Μεγάρου –από πού αλλού;– εμφανίζεται η Ηρωδιάδα. Ο Καραγκιόζης κρυφοκοιτάει και μουρμουρίζει:)

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: *Ακόμα δεν χόρτασε τη λύσσα της, τι θέλει πάλι;*

ΗΡΩΔΙΑΔΑ (κρατώντας στο χέρι της βελόνα και κλωστή): *Επιτέλους! Μπόρεσες να χωρέσεις, Ιωάννη, ολόκληρος μέσα σ' ένα πιάτο. Μπρος, αντιμίλα Ιωάννη, αντιμίλα... Βγες έξω στο λαό και κατηγορήσέ μας, πες ότι τα τραπέζια μας είναι γεμάτα από αρπάγματα φτωχών, ότι κόβουμε δέντρα και χτίζουμε μέγαρα... Μπρος Ιωάννη, αντιμίλα, αντιμίλα!*

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ (μουρμουρίζοντας): *Για δες βρε τι δημοκράτες άνθρωποι... Μόνο με κομμένα κεφάλια μπορούν και κάνουν διάλογο. [...]»*

Γι' αυτό το απόσπασμα εξεμάνη ο μητροπολίτης της Ξάνθης. Για την οργή του, προφανώς, καρφί δεν θα καιγόταν στον καλλιτέχνη. Για την απόπειρά του να λογοκρίνει την παράσταση, όμως, δεν έχει έλεος:

«Δεν καταλαβαίνει ο δεσπότης· όταν του 'παμε "ποιος είναι ο μπαρμπα-Γιώργος;", δεν ήξερε – νόμισε ότι είναι ο μπατζανάκης μου ο κουρέας. Δεσπότη, ίδρωσε τη γούνα σου άμα θέλεις να μπαίνεις σε ξένα χωράφια. Κι άλλη φορά, να μην παίρνεις τηλέφωνο στους δημάρχους και στους παπάδες, γιατί δημιουργείς άσχημο κλίμα για την ψυχή σου... Ο παράδεισος έχει και επιστροφές».

Αλλά γιατί ενοχλεί ο Καραγκιόζης του Βουλτσίδα;

«Διότι είναι ορίτζιναλ», απαντά ο καραγκιοζοπαίκτης. «Εμείς δεν παίζουμε ούτε την κασέτα του παππού μας ούτε βάλαμε τη "μούμια" του Καραγκιόζη στο Μέγαρο Μουσικής».

Παρατηρούμε ότι ο Καραγκιόζης του Βουλτσίδα τα βάζει συνεχώς με το Μέγαρο. «Με ποιους να τα 'χω; Με τους άστεγους, τους άνεργους ή τον κακομοίρη που μαθαίνει μπουζούκι στη φυλακή γιατί απέτυχε στο ξαλάφρωμα μιας βίλας... Αυτά είναι τα προβλήματα, δεσπότη. Κι όχι να τρέχετε με τις αγιαστούρες να κάνετε τα εγκαίνια στις ΥΠΕΡαγορές. Ο νέος θεός είναι η κατανάλωση, η οποία πολύ έξυπνα ξέρει να σε "βολεύει". Αν δεν θέλεις να είσαι φογκλόρ, πρέπει να είσαι ξυπόλητος. Μέσα από τα βελούδα άμα έλεγε τις προφητείες του ο Πρόδρομος θα μας... διασκέδαζε! Χόλνουντ θα 'ταν, όχι προφήτης!»

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

• Διημερίδα αφιερωμένη στον **Νίκο Χατζηκυριάκο Γκίκα** διοργανώνει στο Κεντρικό Κτίριο της Ακαδημίας Αθηνών, σήμερα (6 μ.μ.) και αύριο (11 π.μ.) το Μουσείο Μπενάκη και η Πινακοθήκη Ν.Χ. Γκίκα, με αφορμή τα τρία χρόνια απουσίας του. Μεταξύ άλλων θα μιλήσουν οι: Π. Τέσης, Ν. Ηλιοπούλου-Ρογκάν, Ν. Ζίας, Χρ. Χρήστου, Σ. Σόρογκας, Π. Μυλωνάς κ.ά. Επίσης, εγκαθιρύεται έκθεση φωτογραφίας του **Jean-Francois Bauhomme** στην Πινακοθήκη Ν.Χ. Γκίκα (Κριεζώτου 3) με θέμα *Τα φωτογραφικά-πορträίτα του Γκίκα* (1989-94).

• **Δέσπω Φρειδερίκου**, «Κύπρον ου μ' εθέσπισεν», ζωγραφική. Στο Σπίτι της Κύπρου (Ηρακλείτου 10 Κολωνάκι, τηλ. 3641217). Από 27.10 ως 13.11.

• **Παύλος Διονυσόπουλος**, ζωγραφική. Στο Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου (Σταδίου 40, τηλ. 3262728). Από 22 Οκτωβρίου έως 12 Δεκεμβρίου.

• **Γιάννης Ζήκας**, ζωγραφική. Γκαλερί Ζουμπουλάκη. Εγκαίνια: 6 Νοεμβρίου.

• Η ερευνητική ομάδα γραφιστικών εφαρμογών της σχολής Βακαλό εκθέτει έργα της στη γκαλερί των διδασκάλων (Λ. Κατσώνη 26) έως τις 29 Οκτωβρίου.

• **Άρια Κοριανού**, ζωγραφική-χαρακτική. Γκαλερί Μετόπη ως τις 15 Νοεμβρίου.

• **Φλωρίκα Κυριακοπούλου**, ζωγραφική. Αίθουσα Τέχνης Ναυπλίου (τηλ. 0752- 28322), ως τις 9 Νοεμβρίου.

• **Νίκος Κεσσανλής**, ζωγραφική. Αναδρομική έκθεση 1955-1997. Στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Εγνατία 154, Θεσσαλονίκης τηλ. 281567), ως τις 30 Νοεμβρίου.

• **Χάρης Μαύρος**, ζωγραφική. Αίθουσα τέχνης Αέναον (Αντερσεν 18, Κατεχάκη). Από 3 έως 21 Νοεμβρίου.

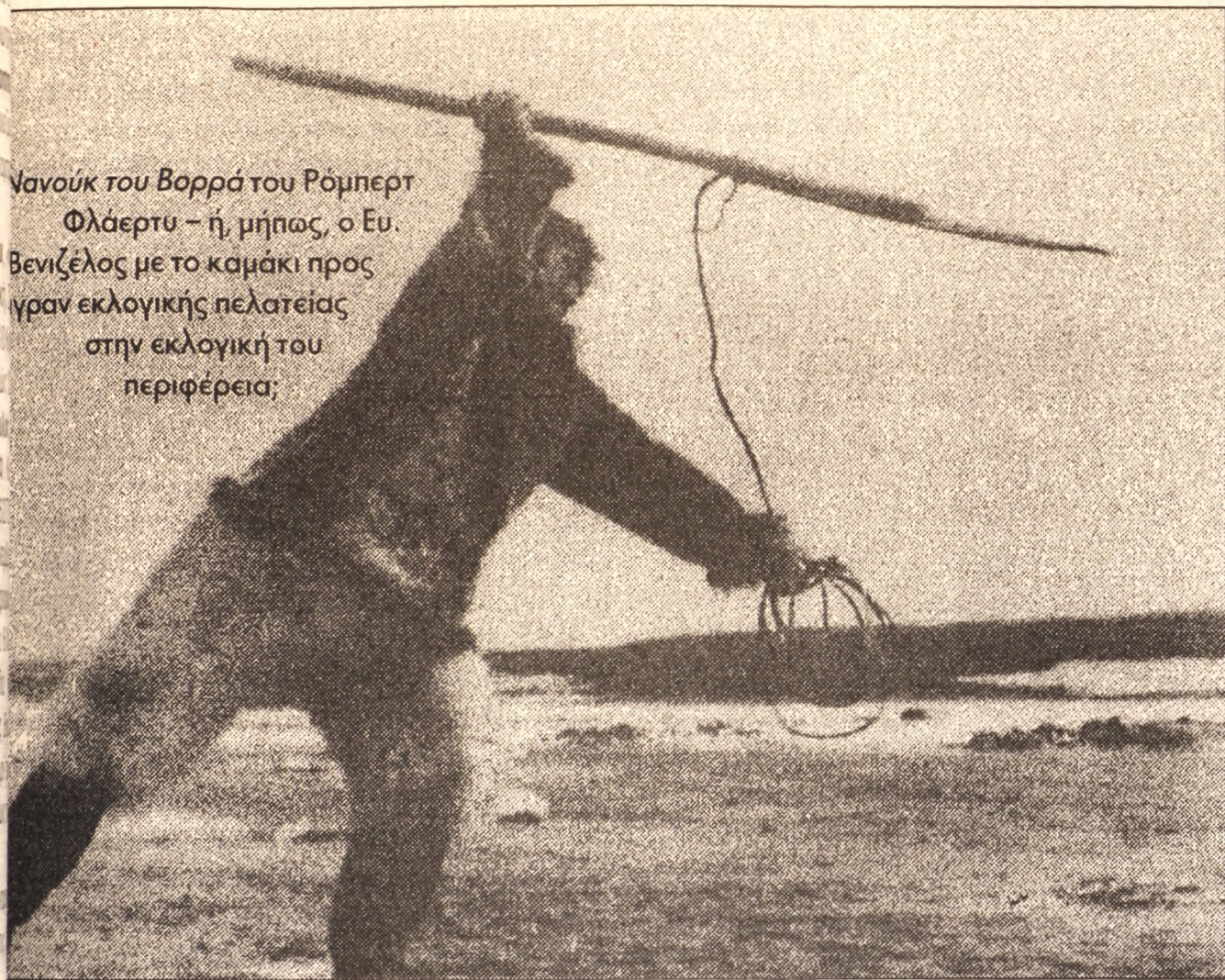
• **Τάσος Μπαμπάσης**, κατασκευές από μέταλλο, γυαλί, τηλέφωνα, εγγραφή ήχων, φωτογραφίες, σχέδια. Κέντρο Τέχνης Πανταζίδης (Σταδίου 8Α, Στάδιο, τηλ. 7210703). Από 10 Νοεμβρίου έως 6 Δεκεμβρίου.

• **Δημήτρης Σεβαστάκης**, Λαθραγνώσεις, ζωγραφική. Χώρος Τέχνης 24 (Κλεομένους 24, τηλ. 7224840). Από 22 Οκτωβρίου έως 14 Νοεμβρίου.

Το πολυνομοσχέδιο, ο κινηματογράφος και ο... Νανούκ του Βορρά

του Ηλία Κανέλλη

Νανούκ του Βορρά του Ρόμπερτ Φλάερτυ - ή, μήπως, ο Ευ. Βενιζέλος με το καμάκι προς την εκλογική του περιφέρεια;

Το Πολυνομοσχέδιο για τον Πολιτισμό αναμενόταν να εισαχθεί για συζήτηση και ψήφιση στη Βουλή, και ήδη έντονες είναι οι διαμαρτυρίες ανθρώπων του πολιτισμού και της τέχνης, είτε σε συλλογικό επίπεδο (π.χ., οι σκηνοθέτες, οι εικαστικοί, κ.ά), είτε και σε επίπεδο αρθρογράφων. Το Αντί, σήμερα, παρουσιάζει κριτικά το τμήμα του νομοσχεδίου που αφορά τον κινηματογράφο - το Άρθρο 4/Ζητήματα Κινηματογραφικής Πολιτικής, το οποίο καταλαμβάνει τις σελ. 28 έως και 56 του σχεδίου νόμου που κυοφορήθηκε στο υπουργείο Πολιτισμού - και σε επόμενα τεύχη θα αναφερθεί κριτικά και στα υπόλοιπα τμήματά του (τότε, μάλλον, θα πρέπει, με κάποιες προσθαφαιρέσεις, να έχει ψηφισθεί). Εκείνο που εκ πρώτης όψεως συ-

ραίνεται είναι η προσαρμογή του Πολυνομοσχεδίου στα μέτρα του υπουργού Πολιτισμού κ. Ευ. Βενιζέλου και στις ανάγκες δημοσίων σχέσεων του, στην εκλογική του περιφέρεια. Σε ό,τι αφορά τον κινηματογράφο, η μεγαλομανία που διέπει τις άξιες λειτουργίες του Φεστιβάλ αλλά και η εσπευσμένη θεσμοποίηση Μουσείου Κινηματογράφου στη Θεσσαλονίκη, αυτό βίως υποδηλώνουν. «Νανούκ του Βορρά», λοιπόν, ο κ. Υπουργός;

■ ρεις κυρίως ενότητες έχει το Άρθρο 4 του Πολυνομοσχεδίου για τον Πολιτισμό, που αναφέρεται στον κινηματογράφο. Η πρώτη αφορά το ετήσιο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, η δεύτερη προβλέπει την ίδρυση και τη θεσμική κατοχύρωση Μουσείου Κινηματογράφου με έδρα τη Θεσσαλονίκη ενώ την τρίτη απασχολεί η μορφή και η λειτουργία Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου. Ας δούμε κάθε ενότητα χωριστά:

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, κοινωφελές μη δοσκοπικό, με έδρα τη Θεσσαλονίκη και επωνυμία ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, που εποπτεύεται από τον Υπουργό Πολιτισμού. (...) Σκοπός του Φεστιβάλ είναι η διάδοση του κινηματογράφου και η με την προβολή ελληνικών και ξένων ταινιών ποιότητας διαπαιδαγώγηση, ψυχαγωγία

και πνευματική καλλιέργεια του ελληνικού κοινού. (...) Ειδικότερα, το Φεστιβάλ (...) αναλαμβάνει ιδίως: 1. Τη διοργάνωση ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ στη Θεσσαλονίκη με ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες μεγάλου μήκους. 2. Τη διοργάνωση ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ στη Θεσσαλονίκη με κινηματογραφικές ταινίες ελλήνων και ξένων δημιουργών από όλο τον κόσμο. 3. Τη διοργάνωση εκδηλώσεων (...). Όργανα διοίκησης του Φεστιβάλ (...) είναι η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Διευθυντής. (...) Η Διοίκηση και διαχείριση του Φεστιβάλ ασκείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο αποτελείται από: 1. Τον Πρόεδρο (...), 2. Τον Διευθυντή (...), 3. Έναν εκπρόσωπο του Δήμου Θεσσαλονίκης (...), 4. Έναν εκπρόσωπο της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης (...), 5. Τον ειδικό σύμβουλο για θέματα κινηματογραφίας του ΥΠΠΟ (...). Η θητεία των μελών του Δ.Σ. είναι πενταετής (...). Ο Διευθυντής έχει της εξής αποκλειστικές αρμοδιότητες: 1. Αποφασίζει κάθε

χρόνο τις ημερομηνίες διεξαγωγής (...). 2. Αποφασίζει για τα βραβεία που θα απονεμηθούν από την κριτική επιτροπή του Διεθνούς Φεστιβάλ, καθώς και το ύψος πιθανών χρηματικών επάθλων. 3. Επιλέγει τις ταινίες του Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου αποκλείοντας μόνο τις ταινίες που κατά την κρίση του δεν πληρούν τις βασικές προϋποθέσεις καλλιτεχνικής επάρκειας, επιλέγει κατά την κρίση του τις ταινίες του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου (...). 4. Αποφασίζει κάθε χρόνο για τη σύνθεση της κριτικής επιτροπής του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου και διορίζει τον Πρόεδρό της, τον αναπληρωτή του, τον Γραμματέα και τα μέλη της (...). Απονέμονται χρηματικά βραβεία ποιότητας σε ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες που προβλήθηκαν στο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης ή –προκειμένου περί ταινιών μικρού μήκους– στο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας του ίδιου έτους. (...) Καθορίζεται το χρηματικό ποσό του πρώτου βραβείου ταινίας μεγάλου μήκους, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 20.000.000 δρχ. καθώς και τα χρηματικά ποσά των υπολοίπων βραβείων (...). Η απονομή των βραβείων (...) γίνεται σύμφωνα με τις αποφάσεις επιτροπής που συγκροτείται με πράξη του υπουργού Πολιτισμού (...). Η επιτροπή αυτή αποτελείται από 50 μέλη: (...) 1. Από τον Διευθυντή του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, τον σύμβουλο Κινηματογραφίας του ΥΠΠΟ, τον Πρόεδρο της Κριτικής Επιτροπής του Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους Δράμας και τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή του ίδιου Φεστιβάλ. 2. Από 11 πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους τα οποία επιλέγει και διορίζει κατά την απόλυτη κρίση του ο Υπουργός Πολιτισμού. 3. Από 35 εκπροσώπους επαγγελματιών οργανώσεων. (...) Κάθε ελληνική ταινία που επιλέγεται και συμμετέχει στο προβλεπόμενο από τις διατάξεις του παρόντος Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου επιχορηγείται με σχετική απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού στην οποία και καθορίζεται το ύψος της επιχορήγησης».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Τελικά, έπειτα από αρκετά έντονη γκρίνια, κυρίως την περίοδο του περσινού Φεστιβάλ, αποφεύχθηκε ο εξοβελισμός της ελληνικής ταινίας και, τουλάχιστον, το κυρίαρχο διακύβευμα, το παρόν και η εξέλιξη του οικείου κινηματογράφου, εκ πρώτης όψεως δεν προσβάλλεται. Από κει και πέρα, όμως, το νομοσχέδιο, επιχειρώντας να προσβάλει την παντοδυναμία των συνδικαλιστών, οδηγεί το θεσμό κατευθείαν στα χέρια της πολιτικής. Ο (εκάστοτε) υπουργός, ο (εκάστοτε) διευθυντής του Φεστιβάλ αλλά και οι τοπικοί παράγοντες της Θεσσαλονίκης (δύο στους πέντε εκπροσώπους του Δ.Σ. είναι εξωκινηματογραφικοί παράγοντες, αλλά και πολιτικά πρόσωπα της θεσσαλονικιώτικης μικροκοινωνίας) γίνονται τα κύρια πρόσωπα που παίρνουν την ευθύνη για την πορεία όχι μόνο του Φεστιβάλ αλλά και ολόκληρης της ελληνικής κινηματογραφίας. Ο μεν υπουργός, διορίζοντας κατά βούλησιν πρόσωπα της επιλογής του (αυτές οι 15 προσωπικότητες που μπορεί να διορίζει στην κατ' επίφαση δημοκρατική 50μελή κριτική επιτροπή δεν μοιάζουν με άριστες δημόσιες σχέσεις;). Ο δε διευθυντής του Φεστιβάλ, γενόμενος το επίκεντρο του κινηματογραφικού γίγνεσθαι, αφού μια απόφασή του, μια καταδική του απόφαση, αρκεί να στείλει οποιαδήποτε ταινία μακριά από κάθε είδους κρατική ενίσχυση. Όσο για την 50μελή επιτροπή προσωπικοτήτων που θα απερίνευ τα ετήσια βραβεία (η κοινή γνώμη στην εξουσία!), μήπως αντί για τη δημοκρατία φέρει την κυριαρχία του απόλυτου μέσου όρου; Είπαμε να ξεφύγουμε από τις συντεχνίες, αλλά η αντι-

κατάστασή τους από δύο σχεδόν ανεξέλεγκτους (πολιτικούς και καλλιτεχνικούς, αντιστοίχως) παράγοντες, μαζί με τους εκπροσώπους της «καλλιτεχνικής κοινής γνώμης», μήπως επιτείνει τα προβλήματα; Προβλήματα ακόμη και στους ανταγωνισμούς – αφού, στο εξής, τα υψηλά ποσά των βραβείων θα είναι σοβαρός λόγος πραγματικών συγκρούσεων, τόσο μεγάλης έντασης που δεν θα καταφέρει να την κρύψει η ψευτογκλαμουριά των δήθεν «ελληνικών Όσκαρ». Μήπως έχει ξεκινήσει, δηλαδή, ένα επικίνδυνο παιχνίδι;

Β' ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

«Ιδρύεται κοινωφελής μη κερδοσκοπικός Οργανισμός που αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και υπάγεται στο Υπουργείο Πολιτισμού με την επωνυμία Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (ΜΚΘ) και έδρα τη Θεσσαλονίκη. (...) Σκοπός του ΜΚΘ είναι ιδίως η συγκέντρωση, διάσωση και προβολή των στοιχείων της κινηματογραφικής ζωής της χώρας (...) Το ΜΚΘ διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο με τετραετή θητεία και διευθύνεται από τον Διευθυντή που ορίζεται από τον Υπουργό για πέντε χρόνια. (...)».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Είναι γνωστός ο τρόπος με τον οποίο ο Οργανισμός «Πολιτιστική Πρωτεύουσα» οργάνωσε το περιβόητο κινηματογραφικό μουσείο: Αγόρασε πλήθος μηχανές, παλιές κόπιες, έντυπο και διαφημιστικό υλικό που χρονολογείται από τις αρχές του αιώνα από τον συλλέκτη Νίκο Μπιλιλή. Παρά τα υπεσχημένα, «ενταφίασε», για μεγάλο διάστημα, χωρίς την πρόβλεψη στοιχειωδών όρων ασφαλείας, σημαντικό μέρος του υλικού, χωρίς καν τη συστηματική καταγραφή του, εκθέτοντας ελάχιστα μόνο «κομμάτια» (μαζί με υλικό που παρέσχε στην Πολιτιστική έτερος ιδιώτης) σε έναν μικρό χώρο, στην πλατεία Αριστοτέλους. Αυτό, προφανώς, ο υπουργός εκτίμησε ότι είναι άριστη μαγιά για να θεσμοθετήσει ένα νομικό πρόσωπο στην ιδιαίτερη εκλογική του περιφέρεια. Το αποτέλεσμα: ο παραγκωνισμός ενός μερακλή συλλέκτη και η αντικατάστασή του από μια ομάδα ειδικών (;), που θα διαχειριστούν τις τύχες ενός ειδικής κατευθύνσεως μουσείου. Αν δεν υπήρχε ο στενά ωφελιμιστικός πολιτικός στόχος του υπουργού, υπήρχε άραγε ανάγκη να πρέπει ένα τέτοιο μουσείο να θεσμοθετηθεί;

Γ' ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

«(...) Το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου (ΕΚΚ) αποτελεί ανώνυμη εταιρεία η οποία ανήκει εξολοκλήρου στο Κράτος, έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και λειτουργεί για το δημόσιο συμφέρον σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και υπό την εποπτεία του Κράτους (...) Σκοποί του ΕΚΚ είναι: α) η προστασία, ενίσχυση και ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης στην Ελλάδα. β) η προβολή, διάδοση και προώθηση της ελληνικής κινηματογραφικής παραγωγής στο εσωτερικό και το εξωτερικό. γ) η επαγγελματική επιμόρφωση των εργαζομένων στον ελληνικό κινηματογράφο. δ) η έρευνα, η διάσωση και η μελέτη της ιστορίας του ελληνικού κινηματογράφου και η έρευνα και μελέτη των προβλημάτων της ελληνικής κινηματογραφίας. (...) Όργανα του ΕΚΚ είναι: α) η Γενική Συνέλευση β) το Διοικητικό Συμβούλιο γ) το Συμβούλιο Κρίσεων δ) οι ελεγκτές. (...) Η Γενική Συνέλευση συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και αποτελείται από αιρετά και διοριζόμενα μέλη. Τα αιρετά μέλη είναι 10 και τα διοριζόμενα 7. (...) Διοριζόμενα μέλη

Σ. είναι ο ειδικός σύμβουλος κινηματογραφίας του Υπουργείου Πολιτισμού, ο Διευθυντής του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ιονίων, ένας εκπρόσωπος της ΕΡΤ Α.Ε. και τέσσερα πρό-αναγνωρισμένου κύρους από το χώρο των πνευματικών έργων. (...) Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΚΚ αποτελείται μέλη. (...) Το Συμβούλιο Κρίσεων αξιολογεί και εγκρίνει τις σεις που υποβάλλονται στο ΕΚΚ στα πλαίσια των χρηματο-ών του προγραμμάτων με σκοπό την παραγωγή κινηματο-κών ταινιών, τη χορήγηση υποτροφιών κ.λπ. (...) Το Συμ- Κρίσεων είναι πενταμελές και σ' αυτό μετέχουν: α) Ο ρος του Δ.Σ. ως Πρόεδρος (...) β) Ένα αιρετό μέλος του ο οποίο εκλέγεται από το Δ.Σ. με μυστική ψηφοφορία και λυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. γ) Τρία πρό-αναγνωρισμένου κύρους και με σημαντική επαγγελματική ρία που έχουν ως ειδική ενασχόληση τον κινηματογράφο. το ΕΚΚ λειτουργούν οι ακόλουθες Διευθύνσεις: α) Ανάπτυ-αγωγής και Μελετών β) Hellas Film γ) Ελληνικό Κινημα-φικό Αρχείο δ) Διοίκησης και Διαχείρισης. (...)» Επίσης, ροστεθεί εδάφιο που λέει τα εξής: «Η (επιδοτούμενη) αί-πρέπει να έχει προβάλει ελληνικές ταινίες στη διάρκεια όνου τουλάχιστον επί έξι εβδομάδες κατά τους μήνες Νο-ρ, Δεκέμβριο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο στη εια της χειμερινής περιόδου ή επί δύο εβδομάδες κατά την καιρινή περίοδο».

ΙΚΗ

ομοσχέδιο κινείται προς την κατεύθυνση υποβάθμισης του των εκλεγμένων εκπροσώπων των κινηματογραφικών σω-ων (δηλ. του συνδικαλισμού). Ποιοτικά, φαίνεται ότι βρί-ι σε θετική κατεύθυνση, αν και οι ενστάσεις είναι αρκετές ρισαστικές: α) Συνεχίζεται η πεπατημένη της κρίσης κυρίως ίων και ιδεών σεναρίων, και όχι συνολικότερων προτάσεων γωγής, γεγονός που δεσμεύει το ΕΚΚ στην παραγωγή ται-μφίβολης καλλιτεχνικής ή/και εμπορικής στόχευσης. β) Το πώς της διακριτικής και από μακριά παρακολούθησης της ασίας παραγωγής των ταινιών παραμένει, με αποτέλεσμα Κ να συνεχίζει να είναι ουδέτερος μηχανισμός χρηματοδό-και όχι πραγματικός παραγωγός που ελέγχει το «χτίσιμο» νίας σε όλα της τα στάδια. γ) Οι συσχετισμοί δυνάμεων και ημαχίες», ευκαιριακές συνήθως, συνεχίζουν να παίζουν βα-τα ρόλο. δ) Ο ρόλος του προέδρου εξακολουθεί να μένει νε-δης. Ο πρόεδρος του ΕΚΚ δεν μπορεί να έχει αποφασιστι-ες εξουσίες πέραν μιας διακριτικής πρωτοκαθεδρίας. Δεν ται, δηλαδή, κάποιο πρόσωπο με γνώση για τον κινηματο-ο, όραμα και δυναμισμό για να δοκιμαστεί στην πράξη, εν-ένως να συγκρουστεί και να αναλάβει, επιτέλους, το τίμημα πilogών του (έστω, μια πιο ήπια εξουσία αντίστοιχη αυτής ιρέχεται στον διευθυντή του Φεστιβάλ). Τέλος, μολονότι το τεθέν εδάφιο δημιουργεί ένα σοβαρό κίνητρο για τη διανομή ληνικής ταινίας σε διανομείς και αιθουσάρχες, δεν φαίνεται κεί. Το ζήτημα της διανομής είναι, ίσως, το σημαντικότερο λημα που πρέπει να αντιμετωπίσει ο μοναδικός συστηματι-αραγωγός κινηματογραφικών ταινιών, το ΕΚΚ, αν θέλει ματικά να λειτουργεί «με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονο-». Γεγονός που σημαίνει ότι αν δεν αποκτήσει εμπορικό τμή-ι δεν σκεφθεί τον ανταγωνισμό, ο ελληνικός κινηματογρά-ια συνεχίσει να είναι ο φτωχός συγγενής του κινηματογραφι-ροσκηνίου.

ΕΝΑ ΥΠΕΡΟΧΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΑΤΑΚΟΣ

Η κόρη του Ποσειδώνα

Μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΔΩΔΩΝΗ»

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- Ομαδικής Ψυχοθεραπείας
- Δυναμικής τής Οικογένειας
- Κοινωνικής Ψυχιατρικής
- Δυναμικής Ψυχιατρικής
- Ψυχολογικών Αξιολογήσεων

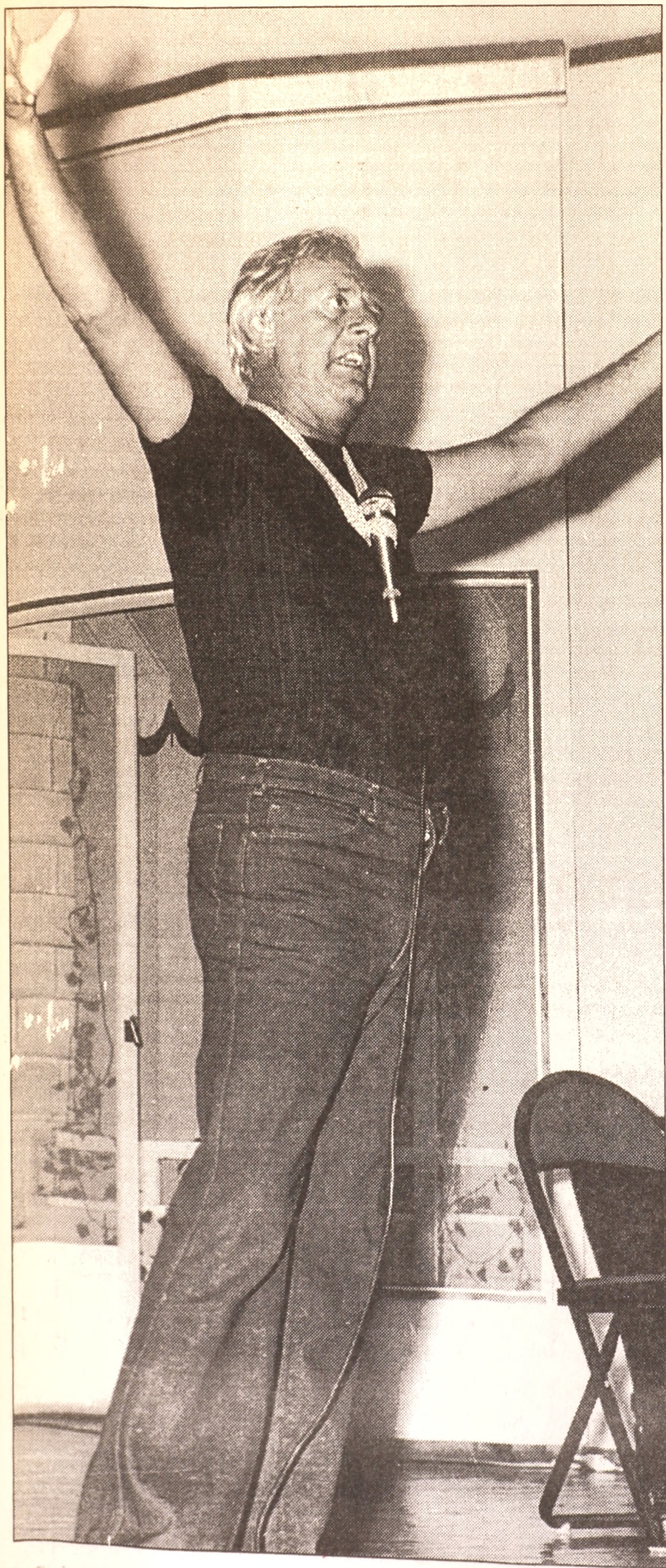
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

- ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ & ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ
- ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
- ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ

• ΣΥΜΠΟΣΙΑ • ΣΥΝΕΔΡΙΑ • ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ • ΔΙΑΛΞΕΙΣ • ΕΠΟΠΤΕΙΕΣ

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644.7533 - 643.5980 - 644.5140

Το απροσδόκητο Νόμπελ ενός

Απροσδόκητη ήταν η φετινή ετυμηγορία της Σουηδικής Ακαδημίας των Νόμπελ. Ο φετινός βραβευμένος είναι, ούτε λίγο ούτε πολύ, ένας θεατράνθρωπος ακραιφνώς τοποθετημένος στο μέτωπο εναντίον του φασισμού. Ένας αναρχικός, που ζει και δημιουργεί τελείως αντισυμβατικά. Στο σκεπτικό της βράβευσης, μεταξύ άλλων, αναφέρονται και τα εξής:

«(ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΠΟΝΕΜΕΤΑΙ στον Ντάριο Φο) για το έργο του που μιμείται τους γελοιοποιούς του Μεσαίωνα καυτηριάζοντας την εξουσία και αποκαθιστώντας την τιμή όσων έχουν πληγεί από αυτή. (...) Εδώ και χρόνια, ο Φο παίζεται σε όλο τον κόσμο, περισσότερο ίσως από κάθε άλλον σύγχρονο δραματουργό και η επιρροή του υπήρξε σημαντική. (...) Με ένα μείγμα γέλιου και σοβαρότητας μας ανοίγει τα μάτια για την εκμετάλλευση και τις αδικίες της κοινωνίας. (...) Ο Φο είναι εξαιρετικά σοβαρός σαρκαστής με πολύπλευρο έργο. (...) Η ανεξαρτησία και η ικανότητά του να

Π Ω Σ Γ Ν

Έτσι πήρα μια πρώτη γεύση από τον **Ντάριο Φο**, γεύση που μου την προσέφερε η νεανική άποψη μιας φοιτήτριας, οπωσδήποτε υποψιασμένης γύρω από το θέατρο, μια και ως κόρη του Νίκου Τζόγια μεγάλωσε με ιδέες δημοκρατικές και παρακολουθούσε από μικρή το καλό θέατρο. Δεν σας κρύβω πως, όταν το διάβασα, πραγματικά ξεσηκώθηκα! Κρατούσα στα χέρια μου ένα καυτό κείμενο που παρ' όλα αυτά ήταν συνάμα απίθανα διασκεδαστικό! Έναν καινούριο Μπρεχτ πιο προσπτό, ένα θέατρο που λες και δεν ήτανε γραφτό αλλά απλά... μιλητό!

Έπρεπε με κάθε θυσία να έρθω σε επαφή μ' αυτό τον παράδοξο συγγραφέα. Επικοινωνήσα αμέσως με την Εταιρεία Θεατρικών Συγγραφέων της Ιταλίας. Από εκεί μου είπαν πως τον Ντάριο Φο είναι πολύ δύσκολο να τον εντοπίσουν γιατί με το θιάσό του La Commune τριγυρίζει όλες τις πόλεις, όλες τις γωνιές της Ιτα-

λίας, δίνοντας παραστάσεις σε φοιτητές, σε εργαστήρια, σε φυλακές, σε νοσοκομεία, κάθε δυο τρεις μέρες κι αλλού! Τρέχα γύρω μου δηλαδή. Έτσι περνούσε ο καιρός.

Επειδή όμως είμαι αγύριστο καφάλι κι άμα βάλω στο νου μου κάτι το πολεμάω, κάθησα κι έγραψα ένα πανομοιότυπο γράμμα στον Ντάριο Φο και το έστειλα στις Εταιρείες Ιταλών Θεατρικών Συγγραφέων 30 πόλεων της Ιταλίας! Ούτε λίγο ούτε πολύ.

Πέρασε σχεδόν ένας χρόνος. Και περίμενα. Και, ω του θαύματος, πήρα απάντηση! Ο Ντάριο Φο μου έγραψε ένα γράμμα όλα απλότητα και ευγένεια, και μ' ευχαριστούσε για το ενδιαφέρον μου, γνωρίζοντάς μου πως θα βρισκόταν στην Ελλάδα τον επόμενο χρόνο για μια «Συνάντηση μεσαιωνικού θεάτρου του δρόμου» και θα είχε οπωσδήποτε την ευκαιρία να με γνωρίσει.

Ενθουσιάστηκα. Μετέφρασα το *Τυχαίο Ατύχημα* και περίμενα

αναρχικού

...και καθαρά τον έκαναν να αντιμετωπίσει μεγάλους κινδύνους, απτώσεις τις οποίες ο ίδιος αισθάνθηκε, ενώ την ίδια στιγμή με τεράστια ανταπόκριση από εντελώς διαφορετικούς χώρους (...). Η ισχύς του έγκειται στη δημιουργία κειμένων που ψυχαίνουν, αλλά ταυτόχρονα προσλαμβάνουν και συντηρούν νέες πτυχές. Όπως στην Κομέντια ντελ' Άρτε, είναι πάντα ανοιχτά δημιουργικές προσθήκες και προεκτάσεις, ενθαρρύνοντας συνεχώς ηθοποιούς να αυτοσχεδιάζουν, γεγονός που σημαίνει ότι κοινό ενεργοποιείται με αξιοθαύμαστο τρόπο». Η Σουηδική ημιά, μάλιστα, κάνει ιδιαίτερη αναφορά στο θεατρικό έργο Ντάριο Φο *Ο τυχαίος θάνατος ενός αναρχικού* (1970), το οποίο δείχνει αντιπροσωπευτικό της δημιουργικής ιδιοσυγκρασίας του συγγραφέα, ενώ κάνει αναφορά και στα έργα *Δεν πληρώνω*, *Δεν πληρώνω* (1974) και *Κλάξον, τρομπέτες και μπουρδες*.

Ο Ντάριο Φο γεννήθηκε το 1926, στο Βαρέζε. Σπούδασε ζωγραφική και αρχιτεκτονική, με το θέατρο ήρθε για πρώτη φορά σε επαφή μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Γνωρίστηκε με τον συγγραφέα Ντομίνκο Παρέντι και έτσι ανέβηκε στη σκηνή, ως ηθοποιός, σε παραστάσεις του βαριετέ. Το 1953, με τον Παρέντι και τον Τζουστίνιο Μουράντο δημιούργησαν ένα πετυχημένο υποκριτικό τρίο – έτσι

έγινε ευρύτερα γνωστός. Την επόμενη χρονιά παντρεύτηκε την ηθοποιό Φράνκα Ράμε, με την οποία, λίγο καιρό αργότερα, ίδρυσαν δικό τους θίασο. Έγραψε περί τα 70 θεατρικά έργα, που όλα θίγουν κοινωνικοπολιτικά προβλήματα. Χαρακτηριστικά τους, η καυστική σάτιρα και το αναρχικό χιούμορ. Η πολιτική του θέση τον ενέπλεξε, πολύ συχνά, σε περιπέτειες. Μια απ' αυτές, η απαγόρευση εισόδου του στις ΗΠΑ επειδή ήταν μέλος οργάνωσης που υποστήριζε τα δικαιώματα των κρατουμένων.

«Όταν στράφηκα στο λαϊκό κοινό, προσπάθησα να δείξω πως η κυρίαρχη κουλτούρα επιδρά πάνω του καθοριστικά, καταστρέφει τις παραδόσεις του και του αφαιρεί τα όπλα», έλεγε σε μια συνέντευξη ο Φο. «Του στερεί τη δυνατότητα να συγκροτήσει έναν τρόπο σκέψης δικό του, ανεξάρτητο». Και συμπλήρωνε: «Πολλές φορές αναρωτήθηκα μήπως, όταν λες την αλήθεια χωρίς περιστροφές, κάνεις απλή προπαγάνδα. Όμως όχι όταν το έργο σου δεν στέκεται στη δασκαλίστικη επιφάνεια και φτάνει στο βάθος. Και για μένα, βάθος είναι το κοινό που γελάει με δραματικά συμβάντα».

Και σ' όποιον επισήμαινε το πάντα λαϊκό ύφος των έργων του και των παραστάσεών του, ο Ντάριο Φο είχε έτοιμη την απάντηση: «Πραγματικά, είχε δίκιο ο Μπρεχτ που έλεγε: Ο λαός ξέρει να εκφράζει βαθιά και περίπλοκα πράγματα με μεγάλη απλότητα. Ενώ οι λαϊκιστές γράφουν για το λαό με μεγάλη ευκολία πράγματα κοινά και χωρίς περιεχόμενο».

• Ακολουθεί σημείωμα της μεταφράστριάς του Ντάριο Φο στην Ελλάδα, Άννας Βαρβαρέσσου-Τζόγια.

ΠΡΙΣΑ ΤΟΝ ΝΤΑΡΙΟ ΦΟ

...ην πληροφορήθηκα το καλοκαίρι πως πράγματι γινόταν αυτή η συνάντηση, αντί να πάω εγώ στον Ζάκυνθο, του έγραψα και ήρθε εκείνος στην Αθήνα. Με τη Φράνκα Ράμε, φυσικά. Από τότε κινήθηκε η φιλία μας.

Ήταν ένα ζευγάρι χάρμα. Εκείνη ψηλή, δυναμική, με μακριές χρωμές φούστες ανοιχτές πλάι να δείχνουν τα θαυμάσια δια της μαυρισμένη από τον ήλιο και μ' ένα σωρό κολλιές στο στήθος – η αδυναμία της. Ήταν αγκαλιασμένοι, όλο γελούσα, χαίρονταν την κάθε στιγμή, με απλό ελληνικό δώρο, ένα αλμυρό γεύμα, ένα ταβερνάκι, τον ήλιο στη θάλασσα, όλα, αχόρτακα, κι εγώ τους παρακολουθούσα θαύμαζα με την παιδικότητά τους, με το αβίαστο κέφι τους, με τον αυθορμητισμό τους. Θαύμαζα, γιατί δεν ήξερα. Τότε ακό-

...αργότερα έμαθα πόσο είχαν σπέρνει αυτά τα δύο γλυκύτατα όνειρα από το φασισμό της

πατρίδας τους, πόσους εξευτελισμούς, φυλακές, καταστροφές του θεάτρου τους, λιθοβολισμούς την ώρα της παράστασής τους μέχρι που να δέσουν τη Φράνκα Ράμε στο καπώ αυτοκινήτου και να αποπειραθούν να τη βιάσουν στην πλατεία Ντουόμο του Μιλάνου, εκεί, μπροστά στα μάτια του δεμένου Ντάριο Φο...

Τότε συναισθάνθηκα πως νιώθανε οι δυο τους όντας ελεύθεροι, μαζί, και κοντά σ' εμάς που τους αγαπούσαμε, τους θαυμάζαμε και τους είχαμε πιστέψει. Στο Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών ήταν τότε ο εκλεκτός πρωταγωνιστής του Θεάτρου Τέχνης και φίλος μου Βάσος Ανδρονίδης. Ήρθε και με βρήκε και μου είπε πως θα ήταν κρίμα να είναι εδώ ο Ντάριο Φο και να μην τον γνωρίσουν οι έλληνες ηθοποιοί. Του το είπαμε και δέχτηκε να ανεβεί στη σκηνή του Θεάτρου Αθηνά. Εκεί μίλησε για θέατρο, για ηθοποιία, για αυτοσχεδιασμό απάντησε σ' ερωτήσεις, γέλασε, ευχαρίστησε

απ' την αγάπη και την ανταπόκριση που βρήκε σ' ένα κοινό που είχε γεμίσει το θέατρο από ηθοποιούς, συγγραφείς, σκηνοθέτες και βέβαια όλες τις αριστερές και δημοκρατικές προσωπικότητες της εποχής. Μιλούσε μια ιταλικά, μια γαλλικά, ώσπου παρασύρθηκε και έπαιξε δυο τρία μέρη από το έργο του *Μιστέρο Μπούφο* σ' ένα αλησμόνητο ρεσιτάλ ηθοποιίας, μιμικής, ευστροφίας, κίνησης και αυτοσχεδιασμού που ακόμα τα θυμούνται οι μεγαλύτεροι από μας σήμερα.

Όσπου ήρθε η στιγμή να του ζητήσω την άδεια να μεταφράσω τα έργα του. «Κάθησε Άννα, μου είπε, θα σε εξετάσω». Εγώ γελούσα αλλά τα... χρειάστηκα. Πώς θα με εξέταζε, αφού δεν ήξερε ελληνικά; Με κοροϊδεύει, συλλογίστηκα. Καθήσαμε στο σαλόνι. Εκεί έκλεισε την πόρτα και κάθησε απέναντί μου. Και τι έκανε ο αθεόφοβος; Μου έδωσε το χειρόγραφο μου το ελληνικό και κείνος κρατούσε το ιταλικό βιβλίο του.

Έλα Άννα, μου είπε. Ό,τι έχεις γράψει διάβασέ μου το ιταλικά. Αν είναι δυνατόν! Με το τρακ που είχα, με τις λέξεις που μεταχειρίζεται ο Ντάριο Φο, εντελώς της φρασεολογίας του αναρχικού της εποχής εκείνης και τα αστεϊάκια τους! Είχα όμως τόσο σκύψει πάνω στο κείμενό του για να το βγάλω να... τρέχει, που λέμε στα ελληνικά, που δεν κόμπιασα. Πήρα το κείμενό μου και άρχισα να το διαβάζω νερό, σαν να 'διαβαζα το ιταλικό. Το πρόσωπο του Ντάριο Φο φωτίστηκε. Ευχαριστήθηκε. Αρπάζει το βιβλίο που κρατούσε, του δίνει μια και το πετάει! Τρόμαξα. Κινδύνευσε να σπάσει τα γυαλιά μου, και κάποια μπιμπελό σκορπίστηκαν. Μικρή η ζημιά. «Αναστατώθηκαν κι αυτά ακόμα από την παρουσία σου, Ντάριο», του είπα, και γελάσαμε.

Έτσι έγινε. Και μου έδωσε την αποκλειστικότητα των μεταφράσεών του στην Ελλάδα...

Άννα Βαρβαρέσσου-Τζόγια

«Η καθημερινότητα, η

ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΩΑΝΝΑ

της Όλγας Σελλά και της Ιωάννας Κλεφτόγιαννη

Μας συστήθηκε λογοτεχνικά με την Κυρία Κατάκη, μια συλλογή διηγημάτων που συζητήθηκε, εντυπωσίασε, παρουσιάστηκε με θεατρική μορφή. Φέτος το καλοκαίρι, η Ιωάννα Καρυστιάνη μας προσκάλεσε σ' ένα ταξίδι, με αφετηρία την Άνδρο, τη Μικρά Αγγλία (εκδόσεις Καστανιώτης) και προορισμό μακρινά λιμάνια αλλά και κοντινά, πολύ κοντινά, αραξοβόλια: από τον έναν όροφο στον άλλο, «από την κουζίνα στην κρεβατοκάμαρα». Με τη ζωή των ναυτικών στη θάλασσα και όσων τους περιμένουν στη στεριά ασχολείται η Ιωάννα Καρυστιάνη στη Μικρά Αγγλία και κατάφερε να...

δημιουργήσει αίσθηση. Το αίτημα για μια κουβέντα μαζί της ήταν επόμενο. Μια κουβέντα που δεν περιορίστηκε μόνο στα του βιβλίου, αλλά γρήγορα άρχισε να ταξιδεύει και ο προφορικός λόγος σε πολλά θέματα: λόγος που κατέδειξε έναν άνθρωπο ξεκάθαρο όσο και προβληματισμένο, δυναμικό όσο και τρυφερό.

• Το εκφραστικό σας μέσον δεν ήταν πάντα η πεζογραφία. Για πολλά χρόνια υπηρετήσατε και εκφραστήκατε μέσω του σκίτσου, για ν' ακολουθήσει το διήγημα και τώρα το μυθιστόρημα. Ποια ήταν η διαδικασία αυτής της πορείας;

Θα έλεγα, πως κάποια στιγμή, μεγάλη πια, κατάλαβα ότι η ζωή είναι μία φορά, δεν είναι πρόβα ώστε να τα κάνω καλύτερα στην επόμενη, κι αφότου το παραδέχτηκα αποφάσισα να ρισκάρω, να σπάσω τα μούτρα μου, να εκτεθώ, να παλέψω με τον εαυτό μου. Όσο για τα σκίτσα, ως ένας ενδιαμέσος σταθμός, ήταν μια προσπάθεια να πλάσω χαρακτήρες. Με μια ευέλικτη και πολύ λεπτή βελγική γραμμή και χωρίς λόγια, προσπαθούσα το κάθε χάρτινο ανθρωπάκι κάτι να λέει. Τώρα όμως σκέφτομαι ότι τόσα χρόνια έκανα σκίτσα –και μάλιστα χωρίς λόγια– γιατί κατά βάθος είχα μέσα μου έννοια για τις λέξεις. Το γεγονός ότι φοβόμουν να ξανοιχτώ και να δώσω τη μάχη μου με τις λέξεις, με τη γλώσσα και το γράψιμο ήταν που μ' έκανε να εμφανίζομαι κρυμμένη

πίσω από τα σκίτσα.

• Τώρα που εκφράζεστε μέσα από τις λέξεις, πώς είναι;

Είναι αυτό που θέλω να κάνω, να ψάχνω βαθιά τις ψυχές των ανθρώπων μέσα από τις λέξεις και μέσα απ' την ανάγκη για μνήμη.

• Σκέφτεστε έναν συνδυασμό σκίτσου και λόγου στο ίδιο βιβλίο;

Πολλές φορές μου περνάει απ' το μυαλό και μου έχουν προτείνει να το κάνω για βιβλίο ή περιοδικό. Αλλά, για να είμαι απολύτως ειλικρινής, εδώ και δύο χρόνια έχω κλείσει τους ραπιντογράφους και σπάνια σκιστάρω πια.

• Σαν να έχει κλείσει δηλαδή ένα κομμάτι;...

Επαγγελματικά, ναι. Μου είναι πάρα πολύ δύσκολο να γυρίσω στο σκίτσο κι επειδή αισθάνομαι και το κεφάλι μου γεμάτο με ιδέες, που κοντεύουν να εκραγούν, για πράγματα που θέλω να γράψω. Βέβαια, ακόμα και τώρα, όταν δυσκολεύομαι να φτιάξω το πρόσωπο ενός χαρακτήρα (γιατί για κάθε χαρακτήρα μου θέ-

λω να ξέρω κάθε λεπτομέρεια της εμφάνισής του), πολλές φορές με βοηθάει να κάνω πρόχειρα ένα σκιστάκι ή 2-3 σκίτσα του.

• Απ' όλες τις ιδέες που έχετε και σκοπεύετε να γράψετε, υπάρχει κάτι που μορφοποιημένο, κάτι άμεσο και επόμενο;

Ναι, είναι ένα βιβλίο που έχει να κάνει με τον ανοικτό λογαριασμό δύο αντρών με το θάνατο. Μεγάλο στοίχημα. Οι δυο βασικοί ήρωες είναι άντρες. Είναι μια ιστορία σημερινή, σαράντα ημέρες στην Κρήτη. Ο ένας επιστρέφει από την Αμερική ύστερα από πάρα πολλά χρόνια κι ο άλλος βγαίνει απ' τη φυλακή. Θα είναι ένα βιβλίο εντελώς διαφορετικό απ' όσα έκανα μέχρι σήμερα.

• Στην πρώτη μας συνάντηση είπατε ότι δεν περιμένατε πως η Μικρά Αγγλία θα έκανε δεύτερη έκδοση. Σήμερα το βιβλίο είναι στην 8η έκδοση. Όταν γράφετε τι στο νου σας τους αποδέκτες του βιβλίου;

Περισσότερο είναι στοιχήματα που βάζω με τον εαυτό μου. Μπορεί να είναι ένα ή περισσότερα πράγματα που με παρακινούν να μπω στην περιπέτεια του βιβλίου. Κάποια βλέμματα, μερικές εικόνες, τσέπια, δύο φράσεις ή ένα γεγονός σαν μαχαιριά. Από κάτι ανεπαίσθητο ως κάτι συνταρακτικό, ένα ή απανωτά που αισθάνομαι ότι με περικυκλώνουν και παραδίνονται. Παραδίνομαι σημαίνει χαρτιά, μολύβια και στη δράση. Όταν τελείωσα το βιβλίο, όταν αισθάνθηκα ότι κατέθεσα το 100% του εαυτού μου, κι ότι δεν μπορούσα να φερθώ καλύτερα στους ήρωές μου και στην ιστορία μου, το κατέθεσα στον εκδότη. Εκεί πια ήρθαν τα ερωτηματικά: είχα κάνει κάτι που ήθελα, είχα βρει κάτι για τον εαυτό μου, οδυνηρά και ανακουφιστικά ταυτόχρονα (γιατί κάθε λογαριασμός που κλείνεις εμπεριέχει και τα δυο συναισθήματα), αλλά ήταν ένα στοίχημα που έβαλα. Γιατί νομίζω πως οι άνθρωποι φοβούνται την έκρηξη των συναισθημάτων. Υπάρχει μια λύσσα για μάλιστα, για ντοκτορά, όλα είναι θέμα ενός πολύ υψη-

Παρέλαση της ζωής...»

Η ΚΑΡΥΣΤΙΑΝΗ

Ιωάννα Καρυστιάνη ξεκίνησε από το σκίτσο για να περάσει στο λόγο δίνοντας μέχρι σήμερα δύο βιβλία: Την Κυρία Κατάκη και την Μικρά Αγγλία

χίλια ταξίδια και στο μυαλό μου και στην πραγματικότητα για να μπορέσω τους πλόες να τους μεταφέρω στον αναγνώστη. Οι πιο δύσκολοι και οι πιο μακρινοί πλόες δεν ήταν από το Λορέντζο Μαρκές στο Παραμαρίμπο, αλλά από την κουζίνα στην κρεβατοκάμαρα. Από τα πιο δύσκολα ταξίδια, τα πιο ατέλειωτα και με τα περισσότερα μποφόρ. Κι ήξερα ότι είναι ένα μεγάλο ρίσκο αυτό, ακριβώς επειδή δεν είναι στη μόδα. Η ισορροπία στη ζωή μας θα υπάρξει μόνο αν τα συναισθήματα γίνουν ισότιμα με άλλα πράγματα που υπάρχουν γύρω μας.

«ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΞΕΚΛΕΙΔΩΤΟΙ»

• Χρησιμοποιείτε λέξεις στη Μικρά Αγγλία ξεχασμένες, που χρησιμοποιούνται όλο και λιγότερο. Υπάρχει, εκτός από την έλλειψη συναισθημάτων, και γλωσσική έλλειψη;

Δεν είναι ξεχασμένες λέξεις. Όλες αυτές μιλιούνται μία προς μία στα νησιά. Δεν ήθελα να κάνω παράθεση λέξεων που κοντεύουν να ξεχαστούν. Οι λέξεις υπάρχουν και είναι ακριβέστατες γιατί χαρακτηρίζουν συγκεκριμένο συναίσθημα ή συγκεκριμένο αντικείμενο. Πώς θα ονομάσω το κιρκινέζι, ένα μυκονιάτικο πουλί, αν θέλω να γράψω κάτι για τη Μύκονο; Η πανελλήνια γλώσσα, αυτή που χρησιμοποιούμε, έχει φτωχύνει πάρα πολύ και είναι η γλώσσα ροής των μέσων ενημέρωσης. Οι λέξεις που υπάρχουν στο βιβλίο, που μιλιούνται ακόμα, είναι θησαυροί ξεκλειδωτοί. Όποιος θέλει πάει εκεί και τους στολίζει. Αρκεί να έχει κανείς μάτια να δει και αυτιά ν' ακούσει.

• Από την ως τώρα λογοτεχνική σας κατάθεση διακρίνεστε για μια ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα καθημερινά που ίσως προσπερνούνται εύκολα.

Μπορεί να φαίνεται νερόβραστο κάτι ή αδιάφορο, αλλά αν σταθείς και ξύσεις λιγάκι, μπορεί ν' αποκαλυφθεί ένας καταπληκτικός κόσμος. Αυτό το δοκίμασα στην Κυρία Κατάκη. Τα διήγηματά αυτά

θα μπορούσαν να εμπλουτιστούν με άλλους 15, 25, 45 χαρακτήρες και να είναι μια πινακοθήκη απλών, καθημερινών ανθρώπων. Οι οποίοι με συγκινούν πάρα πολύ, αυτούς επιλέγω να σκέφτομαι, ν' αγαπάω, να συντροφεύω, να ξεψαχνίζω και γράφοντας, γιατί πιστεύω ότι αυτοί που δίνουν τη μάχη της καθημερινότητας είναι αυτοί που φτιάχνουν και την παρέλαση της ζωής μπροστά στα μάτια μας, άμα τα έχουμε ανοιχτά. Με αφήνει άναυδη η πραγματικότητα, ό,τι συμβαίνει στη ζωή. Κατά τη γνώμη μου πρέπει να ξέρεις πολύ καλά την πραγματικότητά, να την ψάξεις. Αν το ψάξεις καλά και πατάς σε στέρεη βάση, μπορεί ν' απογειωθεί και η φαντασία σου. Διαφορετικά θα είναι ασφαιρα τα πυρά. Αυτό που έζησα στη Μικρά Αγγλία είναι ότι η φαντασία συναντιόταν με την πραγματικότητα σε ραντεβού, αρκετές φορές τολμηρά και πολύ τυχερά.

• Να μείνουμε λίγο στην Άνδρο. Είστε Κρητικιά...

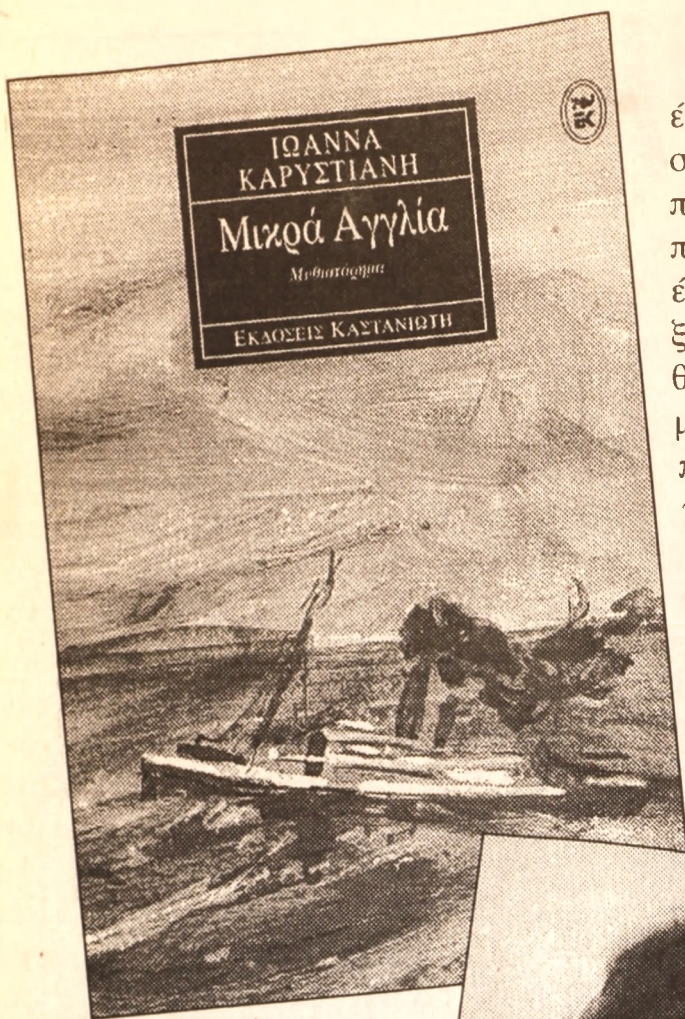
Μικρασιατικής καταγωγής.

• Μεταφέρατε όμως σ' όλους τον ισχυρό δεσμό σας με την Άνδρο. Τι σας έδεσε με τον τόπο και τους ανθρώπους;

Αν και πιστεύω ότι ο τόπος σ' ένα βιβλίο είναι πρόσχημα, γιατί μ' ενδιαφέρει να ψάχνω τις εσωτερικές σχέσεις των ανθρώπων που εγγράφονται μέσα στην ψυχή μας, νομίζω πως υπάρχει μια υπόγεια γραμμή που μπορεί να συνδέει τόπους που εγγράφονται μέσα στην ψυχή μας. Και κάτι μας φανερώνεται σε μερικούς τόπους. Αν δεν υπάρχει αυτό, δεν θα μας μιλήσει ποτέ. Την Άνδρο την αγάπησα. Ανακαλύπτοντάς τη νόμιζα πως συναντούσα μέρη που ήξερα πάρα πολύ καλά, κι ας τα 'βλεπα πρώτη φορά. Μέρη που ή τα είχα φανταστεί ή τα είχα βρει σε διαβάσματα.

• Παρακολουθείτε την υπόλοιπη αγορά βιβλίου;

Δεν είναι πολύ εύκολο να την παρακολουθήσει κανείς ολόκληρη. Υπάρχουν κάποιοι συγγραφείς που τους αγαπώ πάρα πολύ και τους παρακολουθώ συστηματικά. Λαχταράω να βγάλουν βιβλία για να τα διαβάσω, κι όταν αγαπήσω έναν συγγραφέα δεν ζυγίζω κάθε του βιβλίο για να διαπιστώσω αν είναι καλύτερο ή

χειρότερο απ' τα προηγούμενά του. Με ενδιαφέρει ο κόσμος που πλάθει στα βιβλία του ο συγγραφέας που αγαπάω.

Ο ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

• Θα θέλαμε να σχολιάσετε το τελευταίο εγχείρημα του Μένη Κουμανταρέα να μεταφράσει διήγημα του Παπαδιαμάντη.

Για να το σχολιάσω, κατ' αρχήν θέλω να πω ότι διαφωνώ με την υποδοχή που έκανε μερίδα της κριτικής στο τελευταίο βιβλίο του Κουμανταρέα (*Η μυρωδιά τους με κάνει να κλαίω*, εκδόσεις Κέδρος), γιατί ο Κουμανταρέας είναι ένας από τους συγγραφείς που αγαπώ πάρα πολύ. Πάντα έχει κάτι διαφορετικό, γλυκό, τρυφερό να πει, με κάποια απόγνωση. Είναι μεγάλος μάστορας της γλώσσας και των συναισθημάτων. Για το εγχείρημά του το μεταφραστικό, διαφωνώ. Ο Παπαδιαμάντης αυτό που θέλει να πει το λέει και με τη γλώσσα του. Μεταφράζοντάς τον είναι σαν να τον γδύνεις. Ο Παπαδιαμάντης είναι ένας από τους συγγραφείς που μ'

έχουν στηρίξει μέχρι τώρα σε πολλές στιγμές της ζωής μου. Δεν αισθάνθηκα ποτέ δυσκολία με τη γλώσσα. Άλλωστε πολλές φορές διαβάζω ένα βιβλίο κι έστω κι αν δεν καταλαβαίνω όλες τις λέξεις, δεν εξοργίζομαι, βρε αδερφέ... Αν θέλω μπορώ να τις ψάξω στο λεξικό ή μπορεί να βαρεθώ να τις ψάξω και να τις προσπεράσω, αλλά δεν πειράζει. Ας υπάρχουν και κάποιες λέξεις που δεν ξέρουμε.

• Η ποίηση ήταν ποτέ καταφύγιό σας;

Περισσότερο η πεζογραφία. Αγαπάω ιδιαίτερα τους συγγραφείς που καταφέρνουν να στήσουν κάποιους ήρωες που με ακολουθούν για καιρό, που τους έχω παρέα μου. Αυτή η λογοτεχνία μ' αρέσει: η λογοτε-

χνία χαρκτηρών και διαπλοκής των ανθρωπίνων σχέσεων.

• Το προκλητικό ύφος που χαρακτηρίζει μερίδα της νεότερης πεζογραφίας μας τι σημαίνει κατά τη γνώμη σας;

Βιασύνη. Ζούμε σ' έναν κόσμο που πρέπει να γίνονται όλα γρήγορα. Η επιτυχία, τα λεφτά, η αναγνώριση, οι προσκλήσεις στα μέσα ενη-

μέρωσης. Κάποιοι, ιδιαίτερα νέοι, υποκύπτουν σ' αυτές τις σειρήνες και υπονομεύουν ενδεχομένως και την πολύ καλή φλέβα που μπορεί να έχουν, το ταλέντο και την εσωτερική τους ισορροπία. Μπορεί να χαθούν πολύ μεγάλα ταλέντα έτσι και να μην πάρουμε τη χαρά να διαβάσουμε πολύ καλά πράγματα. Σ' αυτήν την εποχή που όλα γίνονται γρήγορα είναι σαν να φοβούνται αν μπορούν κάποιες φράσεις να δοκιμαστούν για λίγο καιρό.

• Να έρθουμε για λίγο στο ρόλο της

κριτικής. Κατευθύνει, αναστέλλει ή μήπως λειτουργεί διαπαιδαγωγικά, αν μπορούμε να πούμε κάτι τέτοιο;

Ειλικρινά, έχω αισθανθεί πολλές φορές να με βοηθάει όχι μόνο στο πώς αντιμετωπίζω ένα γραπτό μου αλλά και τη ζωή μου την ίδια μια φράση κάποιας κριτικής για ένα βιβλίο, που έχω διαβάσει ή όχι. Βρίσκω κάτι σ' αυτή τη φράση που με αναστατώνει. Για τα δικά μου δύο βιβλία, βρήκα φράσεις μέσα στις κριτικές, που με έκαναν εκ των υστέρων να δω πιο συνειδητά πράγματα που υπήρχαν σαν θραύσματα στα κείμενά μου. Που έγραψα βιωματικά ή παρορμητικά και δεν είχα καθίσει να σκεφτώ κριτικά την αφετηρία τους, το κίνητρό μου. Άλλες φορές όμως, αισθάνομαι ότι είναι έξω από τα κείμενα - όχι μόνο τα δικά μου - οι κριτικές. Που αισθάνομαι ότι ο ένας κριτικός απαντά στον άλλο σαν να λύνουν δικούς τους προσωπικούς λογαριασμούς, όχι μόνο ερήμην των συγγραφέων, αλλά και στην πλάτη τους. Πολλές φορές όμως τα βιβλία κάνουν τον κύκλο τους ερήμην της κριτικής. Η κριτική βοηθάει πολύ λιγότερο το κοινό, περισσότερο βοηθάει τον ίδιο τον συγγραφέα. Το βιβλίο θα περπατήσει στο κοινό από στόμα σε στόμα. Έχουν γραφτεί διθύραμβοι για βιβλία που ή δεν περπάτησαν ή δεν μείνανε, πράγμα πολύ πιο σοβαρό. Κι έχουν περάσει στο ντούκου, χωρίς κριτική, αστόλιστα, κάποια άλλα βιβλία που αποκαλύφθηκαν συν τω χρόνω και μείνανε. Η Ιωάννα Καρυστιανή χορταίνει με τις λέξεις που χρησιμοποιεί στην κουβέντα της. Είχαμε συμπληρώσει περίπου 4 ώρες συζήτησης και η κουβέντα, όπως και τα θέματα που άνοιγαν, δεν τελείωναν. Ανάμεσά τους και η κουβέντα για τις ιδεολογίες και τη σημερινή απολίτικη κατάσταση.

Ο καθένας κουβαλάει τον εαυτό του και δεν είναι σακάκι να τον αλλάξει. «Γενήθηκα το Σεπτέμβριο του 1952 και μεγάλωσα στα χρόνια της μεγάλης ήττας της Αριστεράς, μέσα σε αριστερή οικογένεια. Ο παππούς μου πέθανε το βράδυ τον εκλογών που δεν έβγαλε η ΕΔΑ δεύτερο βουλευτή στα Χανιά. Τώρα αισθάνομαι ότι γκριζάρω αγκαζέ με ηττημένη αριστερή συνείδηση, αλλά δεν νομίζω ότι αυτό είναι βαρύ. Είναι ένα εισιτήριο για ένα ταξίδι επί της ουσίας πάνω στη ζωή, πάνω στα πράγματα, πάνω στις σχέσεις».

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΚΑΝΕΛΛΗ

Η πρώτη καινούρια ελληνική ταινία της σαιζόν βγαίνει από σήμερα στις αίθουσες. Το *Βαλκανιζατέρ* του Σωτήρη

λαϊκή κωμωδία

Γκορίτσα κινείται προς την απεύθυνση που θα έπρεπε να διώκει να κινηθεί ο ελληνικός κινηματογράφος.

Στέλιος Μάινας, Γεράσιμος Σκιαδαρέσης, στο *Βαλκανιζατέρ* του Σωτήρη Γκορίτσα.

ίμαστε από κείνους, τους ελάχιστους ίσως, που δεν είχαμε επιφυλάξει θριαμβική υποδοχή στην πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του **Σωτήρη Γκορίτσα**, το *Απ' το χιόνι*. Χρεώναμε έμφαση στα εντυπωσιακά στοιχεία, του χρεώναμε δηλαδή αισθητισμό της εικόνας και την καμελία, τα οποία, θεωρούσαμε, αντι-στην στο ρεαλισμό που επεδίωκε η ταινία. Το κοινό, πάντως, δεν είχε την γνώμη – ευτυχώς, πολλές φορές, που το κοινό δεν έχει την ίδια γνώμη με πολλούς κριτικούς, με πολλές κριτικές...

Η νέα ταινία του Σωτήρη Γκορίτσα, το *Βαλκανιζατέρ*, που ολοκληρώθηκε τους τελευταίους μήνες του χρόνου, δεν μπορούμε να προβλέψουμε ότι θα ξαναβρεί απέχθεια της το ίδιο ενθουσιώδες κοινό – όλο που το «προμόσιον» της ταινίας υποδειγματικό. Κατά τη γνώμη μας, όμως, αυτή τη φορά κινείται με μεγάλη περεια στο ρεαλιστικό πλαίσιο της ταινίας, χτίζει με περισσότερη επιδεξιότητα χαρακτήρες του και, μολονότι βαδίζει κινδύνους πάνω απ' την ηθογραφία, αποφεύγει ιδιαίτερα επιδέξια. Ας γίνει σαφέστεροι.

Το *Βαλκανιζατέρ* στηρίζεται σε ένα βιβλίο του εδессαίου συγγραφέα **Σάκη Τότλη**, *Ο συνδυασμός Έδεσσα-Ζυρίχη*. Περιγράφει το οδοιπορικό δύο φίλων από μια επαρχιακή πόλη της Βόρειας Ελλάδας, στα Βαλκάνια (στη Βουλγαρία) και, έπειτα, στην Ελβετία. Στόχος, το εύκολο κέρδος, από μια κομπίνα με τις ισοτιμίες των νομισμάτων. Ο σκηνοθέτης επιλέγει την αποσπασματική αφήγηση, στο επίκεντρο της οποίας δεσπόζουν οι δύο κεντρικοί χαρακτήρες, η διαφορετική πολιτισμική τους συγκρότηση αλλά και η κοινή τους μοίρα. Δίνει έμφαση σε μια σειρά επεισοδίων, στις σχέσεις μεταξύ τους, αλλά και στη σχέση με τις διάφορες κοινότητες ανθρώπων που συναντούν στη διαδρομή τους. Το αποτέλεσμα είναι διπλό: μια κωμωδία χαρακτήρων αλλά και μια κωμωδία ηθών – με κερδισμένη τη συγκίνηση επειδή αποφεύγει την κραυγαλέα προσφυγή σε στερεότυπα, επιλέγοντας να σκοπεύσει τον ανθρώπινο χαρακτήρα των συνευρέσεων. Παράλληλα, όμως, και ένα επότα ελάχιστο buddy-movies (ταινίες με φίλους) που έχει καταφέρει να φέρει εις πέρας ο κινηματογράφος μας, ιδιαίτερα μετά το 1974.

Από κει και πέρα, η ταινία κινείται σε χαμηλούς τόνους, σαρκάζοντας την υπεροψία των «ευημερούντων» Ελλήνων έναντι των βαλκάνιων συγκατοίκων τους. Αποθεώνει τη συνάντηση των πολιτισμών, οικειώνεται

το ξένο, το άλλο, το διαφορετικό... Κι όλα αυτά, χωρίς να επιδεικνύει την κινηματογραφική δεξιοτεχνία του σκηνοθέτη της, χωρίς υπερβολές και χωρίς την προσφυγή στην ευκολία των κλισέ.

Το *Βαλκανιζατέρ* είναι μια υποδειγματική λαϊκή κωμωδία. Και πετυχαίνει το στόχο της επειδή δεν κοιτάζει αφ' υψηλού το θέμα της και δεν έχει προκατασκευασμένες εξηγήσεις για την πραγματικότητα (χωνεύεται μέσα στην πραγματικότητα, η πραγματικότητα οδηγεί την πλοκή της). Κάτι ακόμα, εξαιρετικά σημαντικό: πετυχαίνει να σκοπεύσει ηθοποιούς (ιδανικό δίδυμο, ο **Γεράσιμος Σκιαδαρέσης** και ο **Στέλιος Μάινας**) που, πάνω απ' όλα, είναι άνθρωποι με σάρκα και οστά. Θα έλεγε κανείς ότι οι ρόλοι τους μοιάζουν με ρόλους της παλιάς καλής ελληνικής κωμωδίας. Μόνο που, εδώ, υπάρχει μια σημαντική διαφορά. Οι ηθοποιοί δεν υποδύονται τον εαυτό τους, ξεδιπλώνουν με την τεχνική τους καθένας ξεχωριστά και οι δυο μαζί το ρόλο τους. Χωρίς να ποζάρουν την τεχνική τους, χωρίς να στοχεύουν τη μυθολογία και το σταριλίκι: ίσα-ίσα, κρύβοντας τις δεξιότητές τους, αφήνοντας την πραγματικότητα (τη φιλική πραγματικότητα) να τους οδηγήσει. Τι παραπάνω μπορεί να ζητήσει κανείς από την κωμωδία; Μόνο ένα πράγμα. Την ανταπόκριση του κοινού.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΡΙΤΟΥ

Επειδή σε τούτον εδώ τον τόπο την πρωτοβουλία εξακολουθεί να την έχει το απροσδόκητο,

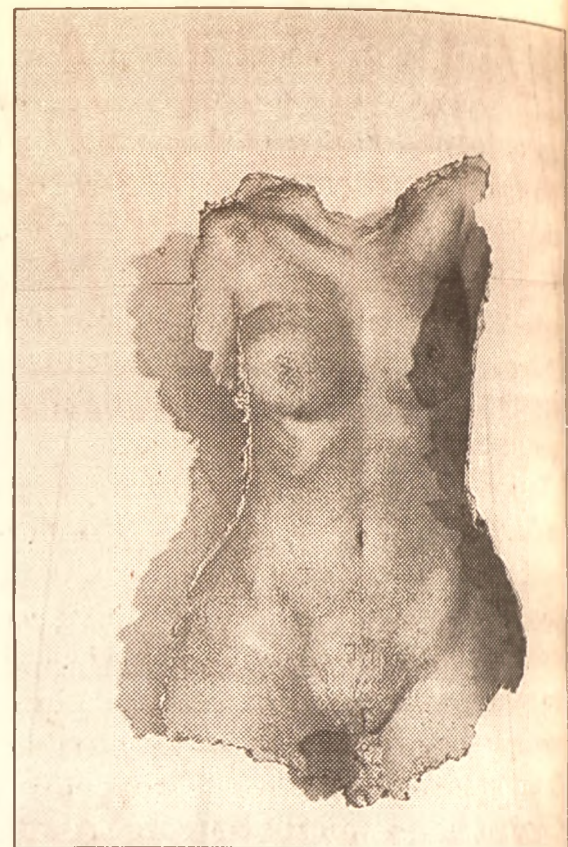
Έξοδος από την περιφέρεια...

δικαιολογημένη είναι η ανησυχία για πόσο θα συνεχίσει να συμβαίνει ό,τι καλό συμβαίνει. Όπως, ας πούμε, η φουάρ...

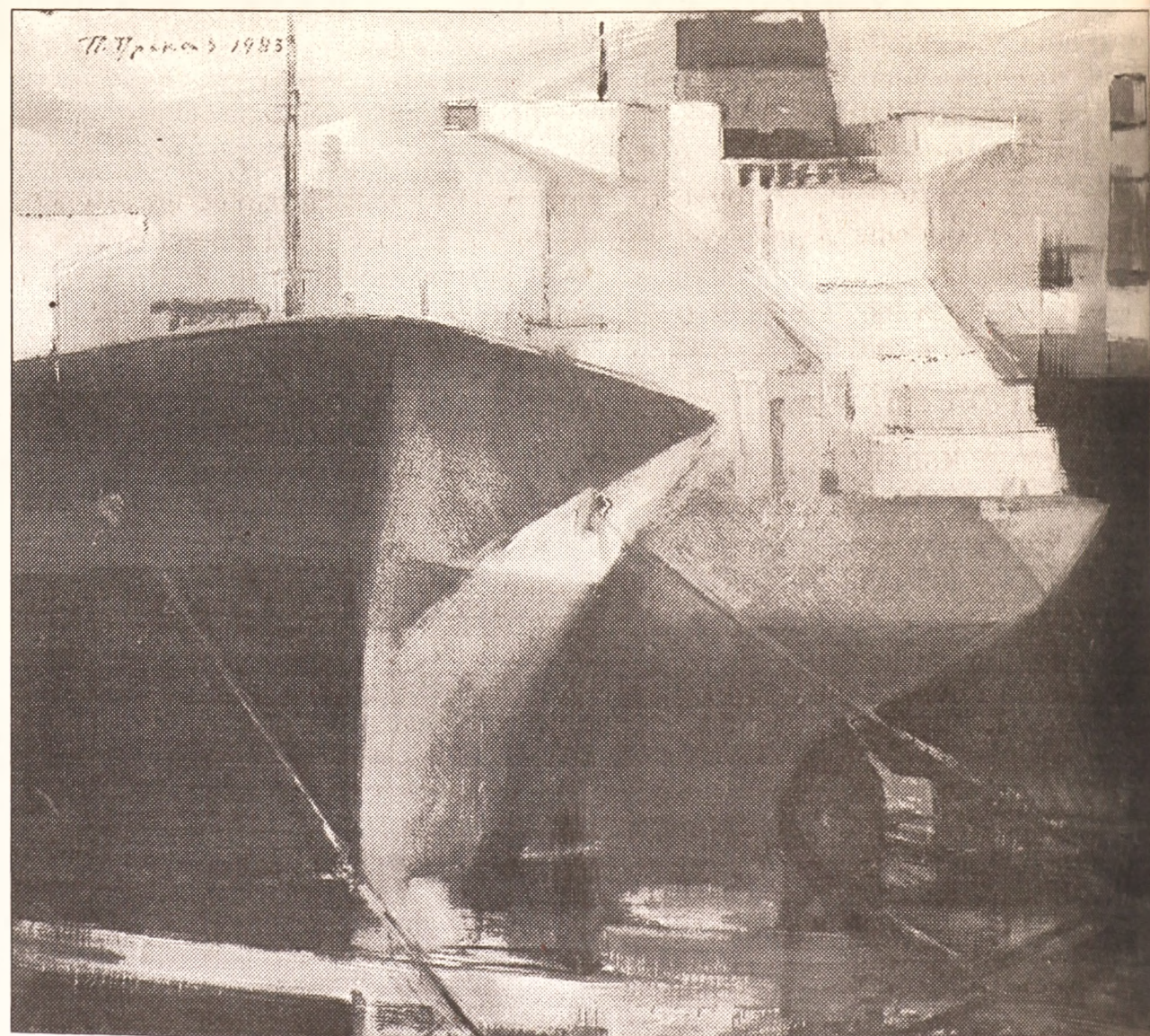
κειά της— για έναν ιδιαίτερα σημαντικό αριθμό επισκεπτών να «γευτούν» την πολύμορφη, σύγχρονη εικαστική εικόνα. Ας μην πούμε ελληνική και ξένη, αφού η επικοινωνιακή ομογενοποίηση έχει αποπροσωποποιήσει το σκηνικό σε μεγάλο βαθμό. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτού του κοινού που την επισκέπτεται ούτε ενήμερο είναι των σύγχρονων εικαστικών τρόπων ούτε τακτικός θαμώνας των αιθουσών τέχνης. Και είναι αυτονόητο ότι χωρίς (σύγ-

χρονο) κοινό, λίγο-πολύ μνημένο, η τέχνη θα περιθωριοποιείται σε μοιραίο βαθμό. Ασφαλώς, οι σχηματοποιήσεις σε τέτοια ζητήματα οδηγούν σε απλουστεύσεις μα-

κριά από τις σωστές απαντήσεις. Εν πάση περιπτώσει, η Art Athina πρέπει να τύχει ακόμα περισσότερης κατανόησης και πλέον γενναιόδωρης υποστήριξης από το ΥΠ.ΠΟ. Περισσότερης απ' όση η ευγένεια των διοργανωτών τού αναγνωρίζει.

Renzogallo, Bersagli: Ο κήπος, μπρούντζος (90x65x25 εκατ.).

Πάρις Πρέκας, Τάνκερ, λάδι σε μουσαμά (160 x 180 εκατ.).

Χωρίς αμφιβολία, αυτή η foire, την οποία διοργανώνει εδώ και πέντε χρόνια ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αιθουσών Τέχνης, έχει αποτελέσει την πιο σημαντική εικαστική εκδήλωση, με θεσμικό χαρακτήρα, της μεταπολιτευτικής Ελλάδας. Η σημασία και η επιτυχία της διοργάνωσης είναι τέτοια που εύλογη είναι η επιθυμία για τη μονιμοποίησή της. Αν υπήρχε «εχθρός» που θα την αμφισβητούσε, δεν θα μπορούσε να είναι άλλος από τη νεοελληνική μιζέρια, παιδί της μικροπολιτικής και του κοντοφθαλμισμού που βασικά χαρακτηρίζουν την εκάστοτε πολιτιστική πολιτική.

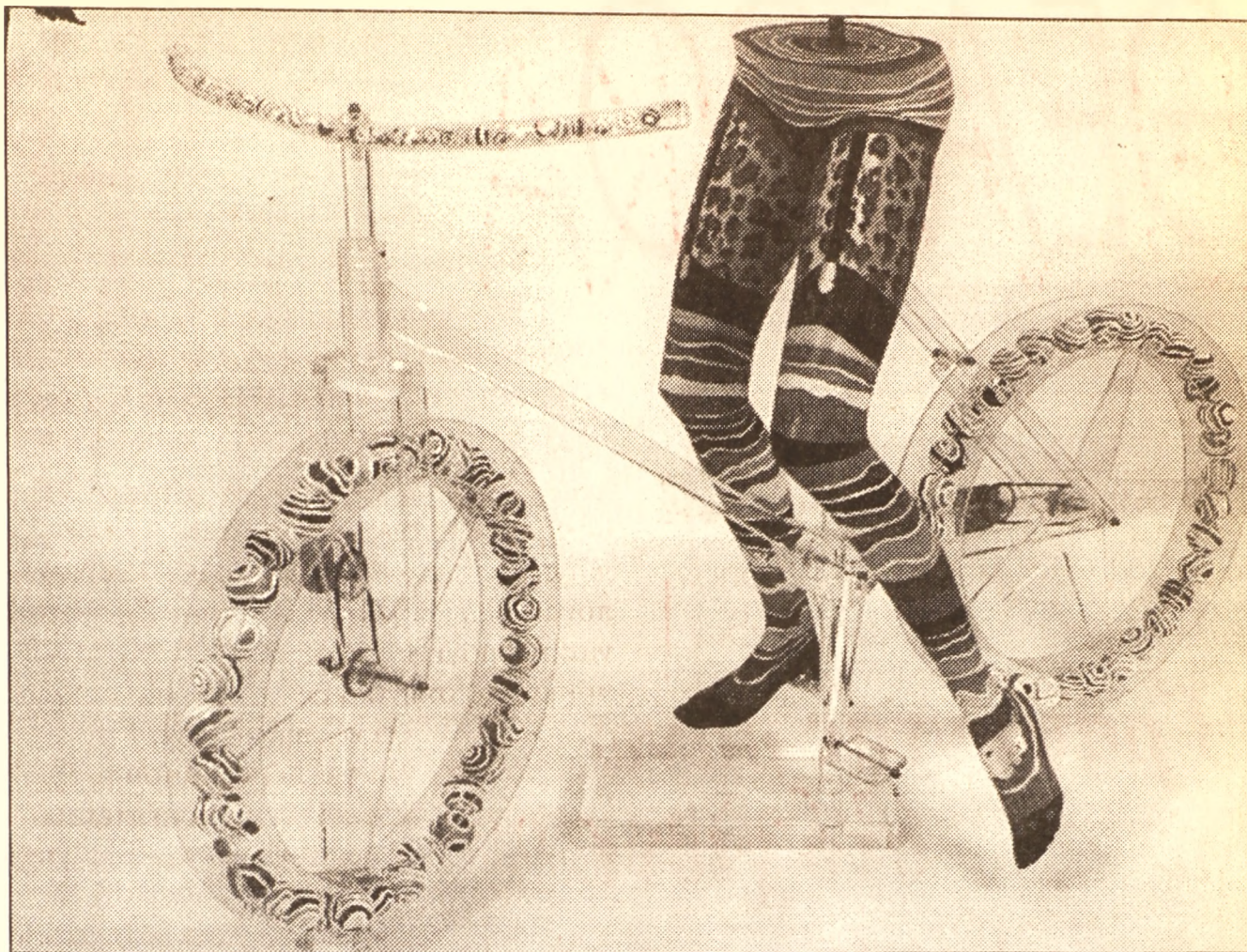
Με ανυπόκριτη, λοιπόν, χαρά υποδεχτήκαμε τούτη την πέμπτη επανάληψη, που ενώ η λογική των πραγμάτων τη θέλει εμποροπανήγυρη, σε μια άλλη παράλληλη αντίληψη, αποτελεί την καλύτερη ευκαιρία —παρά την ολιγοήμερη διάρ-

θεσμοποιημένη, όπως όλα δείχνουν, υχία της διοργάνωσης είναι μετρήσι- Πέμπτη χρονιά, δεκαοχτώ γκαλερί την τη χρονιά, σαράντα δύο φέτος, από σερα έντυπα τέχνης, στα είκοσι ένα φέ- δύο όροφοι μέχρι πέρσι, και τρίτος ρος, μία δηλαδή συνολική επιφάνεια πε- ου 4.500 τ.μ. Και ακόμα μία σημαντική ρψη του Μήνα Φωτογραφίας σε περί- ο του Ελληνικού Κέντρου Φωτογρα- 5 με σαράντα τρεις συμμετοχές.

μεγάλο, ασφαλώς, γεγονός της φετι- foire ήταν η έκθεση σύγχρονης βρετα- ς τέχνης με τη συμμετοχή δεκαπέντε ανών καλλιτεχνών, όλων ήδη γνω- ν στον διεθνή εικαστικό χώρο. Η έκθε- φιλοξενείται –μέχρι το τέλος τούτου μήνα– σε μίαν έκταση 500 τ.μ. στο Γκά- αι περιλαμβάνει έργα φωτογραφίας, ραφικής, εγκαταστάσεων και video. Η ουσίαση αυτή έγινε σε συνεργασία με Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημι- γίας Ρεθύμνης (Μαρία Μαραγκού).

αι ενώ η οργανωτική στάθμη και ο συ- νισμός της εκδήλωσης κινούνται σε όλογα επίπεδα, το πρόβλημα του χώ- παραμένει δυσεπίλυτο. Ένα άχαρο γειο και δύο υπόγειοι όροφοι (με τη βερή πλαστική μοκέτα και τον εξίσου βερό φωτισμό) σίγουρα δεν είναι αυ- που θα μπορούσαν να δώσουν την αί- ση της ευρύχωρης άνεσης. Άλλωστε, προσφερόμενες λύσεις έχουν εξαντλη- Η λογική της επανάληψης είναι μάλ- υποχρεωτική. Φαντάζεται κανείς τι ήταν π.χ. αν είχε διασωθεί το εργοστά- του Φιξ, διαμορφωμένο (και) για τέ- ς χρήσεις;

ο περιεχόμενο και της φετινής διοργά- ης οριοθετήθηκε από την (ελεύθερη ρικά) αντίληψη της κάθε γκαλερί ως ς το στίγμα των επιλογών της στο εικα- κό γίνεσθαι. Και είναι γεγονός πως αποτελούσε πριν (όχι και τόσα πολλά) ονια τόλμη, σήμερα συνιστά το συνήθως βαίνον. Η υιοθέτηση των προϊόντων πρωτοπορίας –με όσες μορφές και πους αυτή παρουσιάζεται– από τις αί- ςες τέχνης είναι –με ελάχιστες εξαιρέ- ς– καθολική. Μια πρωτοπορία, βέβαια, δυσδιάκριτα εθνικά σύνορα και ιθαγέ- α, αντίθετα δε εύκολα αναγνωρίσιμες γγένειες (και «δάνεια»). Ερωτήματα νά η ευκολία με την οποία σημαντικός θμός νέων κυρίως καλλιτεχνών οπτικο- εί τις ιδέες της, με ελαχιστοποίηση του αστικού λεξιλογίου, που προσπαθεί ίποτε, θαρρείς, με απόγνωση– να συ- κνώσει την εικαστική της πρόταση

Έπη Νικολακοπούλου: Ποδήλατο στο διάστημα (180x115 εκατ).

στον εντυπωσιασμό του ευρήματος. Ανά- μεσα στην παραστατικότητα και στο concept περιφέρεται απροφάσιστα το design, φλύαρο, εύκολο. Και ενώ η εννοιο- λογική τέχνη υπηρετεί αναγνωρίσιμες και βαρύνουσες κοινωνικές καταστάσεις (κα- ταγγελία - υπεράσπιση) το design κατά κα- νόνα εγκλωβίζεται σ' έναν αισθητισμό με προορισμό τον εμπορευματικό καταναλω- τισμό, ο οποίος με τη σειρά του αποπροσα- νατολίζει τον θεατή για το τι είναι τι. Οι ει- καστικοί αιφνιδιασμοί του πρώτου μισού του αιώνα μας καταλήγουν, αργά αλλά σταθερά, κουρασμένοι και αμήχανοι στο έργο των επιγόνων του δεύτερου μισού. Η τέχνη δεν είναι ένα φαινόμενο λειτουργι- κά - κοινωνικά αδικαιολόγητο.

Παρά ταύτα, για να περιοριστούμε στις ελληνικές παρουσίες της φετινής Art Athina, μέσα στον αναπόφευκτα αχταρμι- κό «γαλαξία» παλαιών και νέων δημιουρ- γών, ευδιάκριτες ήταν οι δυναμικές πα- ρουσίες, είτε αυτές «υπερασπίζονταν» πα- λαιές κατακτημένες –εντούτοις στέρεες– απόψεις είτε αποτελούσαν «προγεφυρώ- ματα» σε περιοχές «προς εξερεύνηση». Έτσι, επιχειρώντας κάποιες παραδειγμα- τολογικού χαρακτήρα επισημάνσεις, μπο- ρούμε να σταθούμε στις δουλειές των **Γιάννη Στεφανάκη** (Αριάδνη), **Ν. Τρανού** (Άρτιο), **Σπ. Βερούκιου** (Αγκάθι), **Γ. Γκολ- φίνου** (Ζήνα Αθανασιάδου), **Ρ. Μένις** (Astra), **Χρ. Δάρρα** (Όλγα Γεωργαντέα), **Θ.**

Παναγιώτου (Γκαλερί 7), **Έπη Νικολακο- πούλου** (Έκφραση), **Γ. Ανδρέου** και **Γ. Σκαλτσάς** (Επίκεντρο), **Λ. Πολενάκη** (Ελένη Κορωναίου), **Π. Χανδρής** (Κρεωνί- δης), **Τ. Συντελής** (Εποχές), **Γ. Τσακίρης** (Παρατηρητής), **Γεσθ. Σεφεροπούλου** (Τετρακότα), **Γ. Παρασκευάδης** (Τιτάνι- ουμ), **Κ. Μπασάνος** (Ιλεάνα Τούντα), **Σπ. Πολίτη** (Γκαλερί 7), **Βαρ. Σπυρούλη** (Γκα- λερί 3).

Εμπνέουν εμπιστοσύνη οι παρουσίες των «καθιερωμένων», όπως των **Βαρώ- τσου** (εκπροσωπήθηκε από τρεις γκαλε- ρί!), **Μ. Κατζουράκη**, **Θ. Τότσικα**, **Κων. Ξενάκη**, **Τ. Παυλόπουλου**, **Β. Μασούρα**, **Λ. Παπακωνσταντίνου**, **Αλ. Ακριθάκι**, **Θόδωρου**. Είναι, όμως, οι **Π. Τέτσης**, **Π. Πρέκας**, **Α. Φασιανός**, **Π. Γράββαλος**, **Γ. Ζογγολόπουλος** που διασώζουν διαχρο- νικά κατακτημένες αξίες ελληνικής εικαστι- κής παρουσίας, μαζί με εκείνους που δεν συμμετείχαν φέτος σ' αυτή τη θαυμάσια «εμποροπανήγυρη» του βλέμματος, η οποία προοδευτικά ωθεί τη σύγχρονη ελ- ληνική εικαστική πραγματικότητα από τη μέχρι χτες περιφέρεια στις περιοχές της μητροπολιτικής πρωτοπορίας. Αυτό γίνε- ται φανερό από τις συγκρίσεις με τους ευ- ρωπαίους καλλιτέχνες, καλά δείγματα των οποίων μας έδωσε την ευκαιρία να δούμε η συμμετοχή σημαντικών ξένων αι- θουσών και κυρίως η πληθωρική βρετα- νική παρουσία.

ΘΕΑΤΡΟ

της ΔΗΩΣ ΚΑΓΓΕΛΑΡΗ

«Πηγαίνουμε στο Λένινγκραντ για να δούμε τον μεγαλύτερο ευρωπαϊό σκηνοθέτη» μας έλεγε πριν από μερικά χρόνια ο Πήτερ Μπρουκ, αναφερόμενος

Γράφοντας πάνω στο χιόνι

στον Λεβ Ντόντιν, καλλιτεχνικό διευθυντή του θεάτρου Μάλι. Μ' εκείνη την ξεχωριστή γενναιοδωρία, βέβαια, που διακρίνει μόνο τους μεγάλους δημιουργούς...

Φέτος, χάρη στο Φεστιβάλ της «Ένωσης των θεάτρων της Ευρώπης» που φιλοξενεί η Θεσσαλονίκη και το ΚΘΒΕ, το θέατρο Μάλι (της Αγίας Πετρούπολης πλέον) κατέκτησε και τους έλληνες θεατές, παρουσιάζοντας στην Αποθήκη 1, στο λιμάνι, δύο θρυλικές παραγωγές του: το *Γκαουντεάμους* και τους *Δαιμονισμένους*.

Το πολυβραβευμένο *Γκαουντεάμους* αποτελεί διασκευή του μυθιστορήματος του Σεργκέι Καλέντιν *Τάγμα Κατασκευών* (1988): το μοναδικό σύγχρονο λογοτεχνικό έργο που απαγορεύθηκε από τη λογοκρισία επί κυβέρνησης Γκορμπατσώφ επειδή εισχωρεί στα κακώς κείμενα της «ευτυχισμένης στρατιωτικής οικογένειας». Στα τάγματα κατασκευών τα οποία επισήμως επιδίδονται στην κατασκευή στρατιωτικών εγκαταστάσεων, στην πραγματικότητα στρατολογούνται ως επί το πλείστον νέοι απόκληροι της σοβιετικής κοινωνίας που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, πουλώντας τη χειρωνακτική τους

δύναμη, ενώ βασιλεύει η βία, η διαφθορά, ο ρατσισμός και η ταπείνωση.

Ο Λεβ Ντόντιν προσέγγισε το κείμενο του Καλέντιν μαζί με πρωτοετείς σπουδαστές της τάξης σκηνοθεσίας στο Κρατικό Ινστιτούτο Θεάτρου της Πετρούπολης και νέους ηθοποιούς του θιάσου Μάλι. Μέσα από αυτοσχεδιασμούς και έρευνα πάνω στο επίμαχο θέμα, καθώς και στη θέση των νέων στη σοβιετική κοινωνία εν γένει.

Μετωπική η σκηνή, ένα κεκλιμένο χιονισμένο τοπίο το σκηνικό. Το στρατιωτικό εμβατήριο υποδέχεται τους νεοσύλλεκτους, οι παλαίμαχοι είναι έτοιμοι να επιβάλλουν την τάξη, την πειθαρχία και τα καψώνια.

Ανάμεσα στους στρατιώτες ένας Ουζμπέκος (που μην γνωρίζοντας τη ρωσική αδυνατεί να μάθει πώς να δίνει αναφορά), ένας Εβραίος (που θα βρεθεί στην πλευρά των Αράβων, όταν θα «παίζουν» την ισραηλο-αραβική διαμάχη για να την εμπεδώσουν), ένας τσιγγάνος, ένας εγκληματίας.

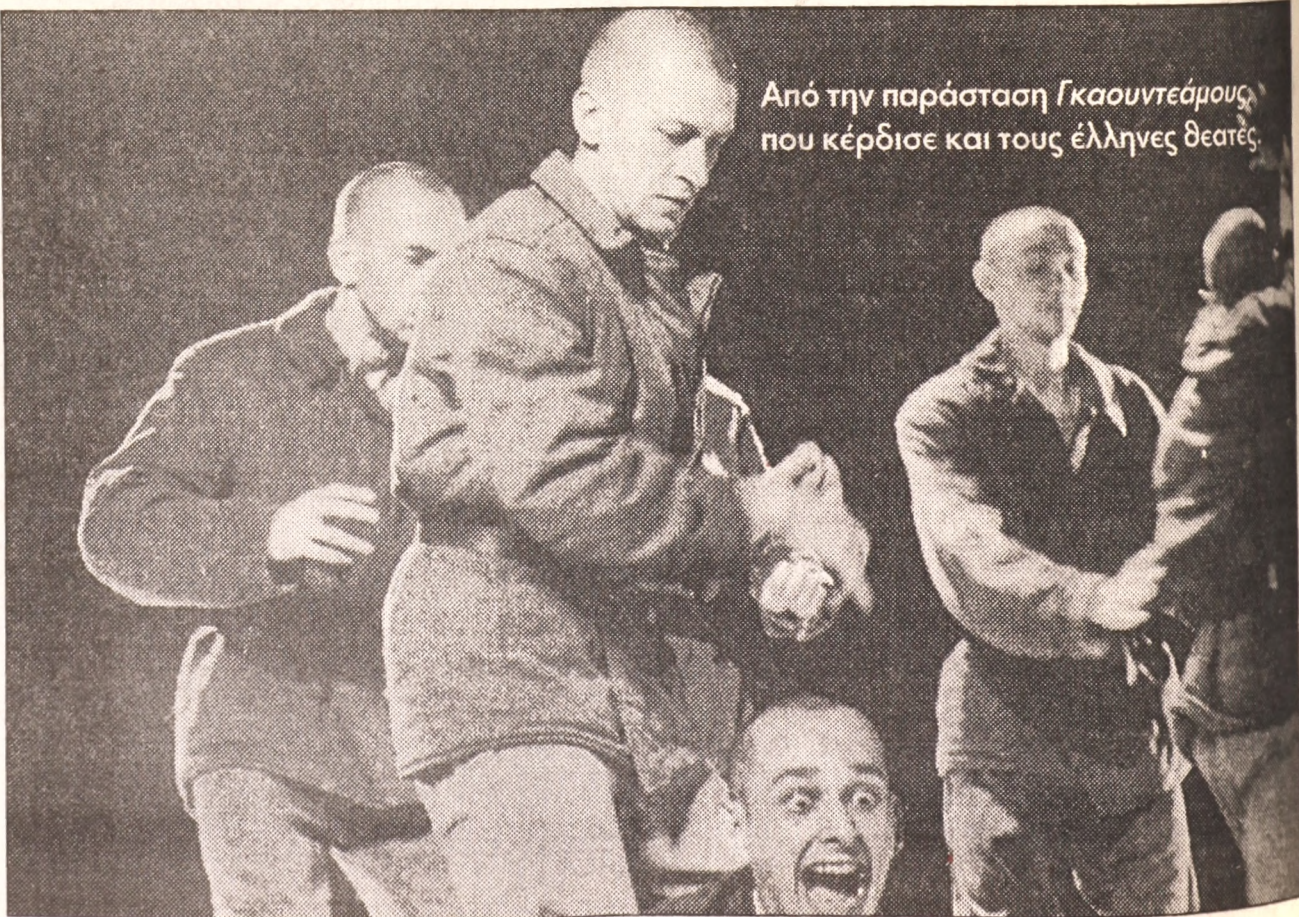
Στους σύγχρονους διάλογους εισβάλλει κάποτε ένα απόσπασμα από το μονόλογο του Άμλετ, ανάμνηση σκηνής όπερας από τον Ευγένιο Ονέγκιν, στίχοι του Πούσκιν και του Άνενσκι. Τα εμβατήρια δίνουν τη θέση τους σε σοβιετικούς προπαγανδιστι-

κούς ύμνους, οι Μπητλς σ' ένα λαϊκό τραγούδι και το *Γκαουντεάμους* παλιό φοιτητικό τραγούδι στον *Ύμνο της χαράς*.

Μιλάει για άγριες καταστάσεις αυτή η παράσταση, αλλά η καταγγελία στιγμή δεν ενδίδει στο διδακτισμό.

Η αθλιότητα των συνθηκών στο τάγμα δεν περιβάλλει με μιζέρια τον θεατή. Η υποκρισία και η αδικία ξεδιπλώνονται μπροστά στα μάτια μας, αλλά εξορκίζονται με σαρκασμό και με χιούμορ. Ανάμεσα στην προσβολή και στον παραλογισμό, στην πρέζα και στο μεθύσι, στην αυτοκτονία και στο έγκλημα παρεμβάλλονται σκηνές απaráμιλλης ερωτικής φρεσκάδας. Η φαντασία της σκηνοθεσίας και η σκηνική ποίηση σπάζουν τη μιλιταριστική μαυρίλα. Μέσα από τις τρύπες του χιονού προβάλλουν πρόσωπα, κουβάδες, χρωματιστά μπαλόνια. Ένα κομοδίνο «υποδύεται» έναν ανώτερο στρατιωτικό κι ένα πιάνο αιωρείται πάνω απ' τη σκηνή, συμπαρασύροντας το νεαρό ζευγάρι σαν τους ιπτάμενους ερωτευμένους στους πίνακες του Σαγκάλ.

Δεκαεννέα νέοι ηθοποιοί (δεκαπέντε άνδρες, τέσσερις γυναίκες) παίζουν και τραγουδούν, χορεύουν, παίζουν πνευστά και ακορντεόν. Καθοδηγημένοι από τον Ντόντιν, που μ' αυτήν την παράσταση επιβιώνει στο έπακρον τη φήμη του ως σκηνοθέτη-δασκάλου, σκορπίζουν τη συγκίνηση με τη δύναμη της ερμηνείας τους και την ενέργεια που εκπέμπουν, γράφοντας πάνω στο χιόνι έναν ύμνο στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, στην ομορφιά της νεότητας και της τέχνης.

Από την παράσταση *Γκαουντεάμους* που κέρδισε και τους έλληνες θεατές.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΝΑΝΔΡΑΝΙΣΤΑΚΗ

Τι επιδιώκει ο Γιώργος Νταλάρας μηνύοντας όσους –από το χώρο του– αναφέρονται σαρκαστικά στις

Εθνηκοποίηση του Νταλάρα

δημόσιες πράξεις του; Να ουσιαστεί την υπόληψή του ή μήπως τη δημόσια εικόνα του;

Δικαιοσύνη αποφάσισε τελικά να προστατεύσει την τιμή και την υπόληψη του **Γ. Νταλάρα**, υποχρεώνοντας τον συνάδελφό του **Τζ. Πανούση** να του καταβάλλει 0.000 δρχ. κάθε φορά που θα αναφέρεται το όνομά του με «αρνητικό τρόπο». Υπάρχουν δύο ακόμη μηνύσεις του γνωτού τραγουδιστή, μία πάλι κατά του Πανούση, από τον οποίο αυτή τη φορά ζητάει ένα αλλά διακόσια εκατομμύρια, μια κατά του **Στ. Κραουνάκη**, από τον οποίο ζητάει επίσης αποζημίωση 200 εκατομ. δρχ.

Εξάλλως, ο καθένας έχει το δικαίωμα να προστατεύει την αξιοπρέπειά του. Ο Νταλάρας, απ' ό,τι φαίνεται, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι αλληπάλληλες μηνύσεις του Γ. Νταλάρα δεν επιδιώκουν να την προστασία της τιμής και της αξιοπρέπειάς του όσο την προστασία της δημόσιας εικόνας του «εθνικού τραγουδιστή».

Όταν η προοδευτικότητα και η λαϊκότητα ταυτίζονταν με τη θωπεία της εργατικής τάξης, ο Νταλάρας ήταν «ο τραγουδιστής της εργατιάς». Τώρα που η «εργα-

τία» δεν είναι πια της μόδας, αποφάσισε να γίνει «ο τραγουδιστής του ελληνισμού».

Τραγουδώντας για την Κύπρο, την Ολυμπιάδα, το ΚΚΕ και την INTRAKOM, εκφωνώντας δεκαδικούς υπέρ των «μοτοσυκλετιστών» και κατά του **Ρουβά**, ο Νταλάρας χτίζει εδώ και χρόνια το προφίλ του καλλιτέχνη που έχει πάρει επ' ώμου όλες τις κρίσιμες υποθέσεις του λαού και του Έθνους.

Κι όποια κουφάλα πάει να του χαλάσει τα σχέδια, θα το πληρώσει πολύ ακριβά...

Η «λοξή» ματιά του Ρασούλη

Π. Βαγιόπουλος - Μ. Ρασούλης,
Σελοτέιπ

Η παρείστικη διάθεση, η ποικιλία των φωνών (στο δίσκο συμμετέχει πλήθος τραγουδιστών, ανάμεσά τους ο **Περίδης**, η **Γλυκερία**, οι **Κατσιμιχαίοι**, ο **Αγάθωνας**, η **Ναταλί Ρασούλη** κ.ά.), των ρυθμών και των ηχοχρωμάτων, η «φιλοπαίγμων» και συγχρόνως διεισδυτική θεώρηση της πραγματικότητας, είναι μερικά από τα γενικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν την ταυτότητα του **Σελοτέιπ**, της τρίτης δισκογραφικής δουλειάς των **Π. Βαγιόπουλου** και **Μ. Ρασούλη**. Το **Σελοτέιπ** περιέχει δεκαέξι τραγούδια, ανάμεσά τους ένα βαλς που έχει ήδη γίνει ραδιοφωνικό σουξέ («και το βαλς σαν βάλσαμο το νιώθω μες στο αίμα / σαν κραυγή του θανάτου, σαν γέλιο ενός μωρού»), μια υπέροχη «Μπαλάντα της ηδονής» («Η ευτυχία είν' μια στάλα ηδονής / μισός ποντάκος στεναγμού / που τα πουλάν' αυτά τα δυο, καλέ μου / να τρέξω ν' αγοράσω») και ένα ολίγον αθυρόστομο σατιρικό πόνημα («Στ' άρματα, στ' άρματα / τρέξετε και κάναν' κατοχή / τα μέσα και τα έξω μου καθάρματα. / Τίποτα τίποτα πια δε μας σώνει / τίποτα ούτε κι οι Μασώνοι. / Εγώ ό,τι είχα να πω το είπα / και γαμώ του όζοντος την τρύπα»).

Πέρα όμως από οτιδήποτε άλλο, το **Σελοτέιπ** είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για μια έστω και επιγραμματική αποτίμηση της εικοσάχρονης παρουσίας του Μ. Ρασούλη στο ελληνικό τραγούδι.

Αυτό που κυρίως «εκόμισε εις την τέχνην» του τραγουδιού ο Ρασούλης ήταν το ότι εφηύρε μια σχεδόν καινούργια στιχουργική γλώσσα: «Νομιμοποίησε» θέματα –από τα τροχαία δυστυχήματα, μέχρι τις πλημμύρες κι από τον Καστοριάδη μέχρι τον Κούδα– που εκ πρώτης όψεως φάνταζαν άκρως αντιαισθητικά, ανέδειξε το ποιητικό βάθος λέξεων που εθεωρούντο από τη «φύση» τους ξένες προς τη στιχουργική τέχνη και πρότεινε, μέσω ενός πρωτότυπου «φιλοσοφικοσατιρικού» ιδιώματος, νέους τρόπους επανασύνδεσης του τραγουδιού με την κοινωνία, πέρα από τον απλουστευτικό σοσιαλρεαλιστικό στόμφο και τον επιθεωρησιακό λαϊκισμό.

Η επίδραση του έργου του Ρασούλη στο σημερινό τραγούδι είναι όχι μόνο προφανής, αλλά, σε ορισμένες περιπτώσεις, και καταλυτική. Θα τολμούσα μάλιστα να υποστηρίξω ότι ο λόγος των καλλιτεχνών που από το 1995 και μετά δημιούργησαν αυτό που συνήθως ονομάζουμε «νέα σκηνή», του **Παπάζογλου**, του **Μάλαμα**, του **Περίδη** κ.ά., είναι σε μεγάλο βαθμό φυσικό τέκνο της «λοξής» ματιάς με την οποία ο Ρασούλης μπόλιασε την τέχνη του στίχου.

Μικρομηκάδων συνέχεια (και τέλος)

του Δημήτρη Χαρίτου

Ξεκινά αύριο, στο Παλλάς, η παρουσίαση των ταινιών μικρού μήκους που προβλήθηκαν στο Φεστιβάλ Δράμας. Μ' αυτή την ευκαιρία, επανερχόμαστε στα δρώμενα του Φεστιβάλ. Όπως, ίσως, θυμάστε, πριν δυο τεύχη ασχοληθήκαμε κυρίως με τις ελληνικές ταινίες μυθοπλασίας. Έπονται τα υπόλοιπα...

Σε περασμένο τεύχος του *Αντί* (τχ. 644) επιχειρήσαμε την παρουσίαση της φετινής, εικοστής (για το λόγο αυτό και πανηγυρικής) διοργάνωσης του δραμινού φεστιβάλ, της οργανωτικής του στάθμης και των προβλημάτων που χρονίζουν με τον ενδεχόμενο κίνδυνο μιας αδιέξοδης τυποποίησης του θεσμού και τούτο παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των ανθρώπων που το διαχειρίζονται μέχρι σήμερα. Ο επικείμενος διορισμός καλλιτεχνικού διευθυντή είναι λογικό ότι δεν μπορεί ν' αποτελέσει πανάκεια για την επίλυση εκκρεμοτήτων μεγέθους και αρμοδιότητας μεγαλύτερων από το βελιγνεζές όποιου διευθυντή.

Ατυχώς, τα καλλιτεχνικά οράματα για να υλοποιηθούν χρειάζονται, κυρίως, ρεαλιστικό χρώμα. Ένα διεθνές κινηματογραφικό φεστιβάλ που πραγματοποιείται σε μια μικρή πόλη της ελληνικής επαρχίας ακούγεται –και είναι– αντιφατικό. Όσο και αν ο ενθουσιασμός και η αγάπη όλων μας του γίνεται προστατευτική σκέπη και η μόνιμη ελπίδα δικαιολογία.

Στο ίδιο τεύχος, έγινε ακόμα μια σύντομη κριτική προσέγγιση των ταινιών μυθοπλασίας του διαγωνιστικού τμήματος, που είναι και το πιο σημαντικό, αφήνοντας για σήμερα μια περιδιάβαση στις υπόλοιπες ελληνικές ταινίες του προγράμματος, καθώς και μια σύντομη αναφορά στο υδροκέφαλο διεθνές τμήμα.

ΤΑ ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΑΙΡ ΚΑΙ ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΕΣ

Πολύ φτωχή παρουσία είχαν φέτος τα ντοκυμανταίρ: μόλις δύο. Ευτυχώς ότι το ένα από αυτά, *Ο Ηρακλής, ο Αχελώος και η γιαγιά μου*, του **Δημήτρη Κουτσιαμπάκου**, παλιού και καλού γνώριμου του

φεστιβάλ, στάθηκε μια από τις πιο ευπρόσδεκτες στιγμές της φετινής διοργάνωσης. Αφήνοντας τις ρωσικές –και μαζί την έξοχη *Γέφυρα* (1995)– επιδόσεις του πίσω του, έστρεψε το βλέμμα του στη γενέθλια γη: τοπίο, άνθρωπος, μνήμες και σημερινά προβλήματα. Και σκιαγράφησε, με παραπάνισιο συναίσθημα, το άθροισμα, έστω και ενδίδοντας κάποιες στιγμές σε αβανταδόρικες ευκολίες. Γενικά όμως το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό και επιβεβαιώνει το ταλέντο του μόλις 30χρονου δημιουργού. Δεν θα μπορούσε όμως κανείς να πει το ίδιο και για τις αδιάφορες και φλύαρες *Ιχνογραφίες για ένα πορτραίτο - Αλέκος Φασιανός*, του **Στάθη Πλώτα**. Και για να είμαστε δίκαιοι, το φταίξιμο μοιάζει να είναι περισσότερο του κινηματογραφιστή. Οι επί παντός επιστητού απόψεις του ζωγράφου **Φασιανού** ήταν μάλλον «δύσπεπτες», και όχι φυσικά η ζωγραφική του. Αν η διάρκειά του περιοριστεί στη μισή ώρα, όλοι θα βγουν κερδισμένοι.

Η μεγάλη «αμαρτία» του φεστιβάλ εξακολουθεί να είναι η επιμονή του να διατηρεί διαγωνιστικό τμήμα για σπουδαστικές ταινίες, δίνοντας έτσι άλλοθι στη θλιβερή ιστορία που λέγεται σχολές κινηματογράφου στην Ελλάδα. Σ' ένα φεστιβάλ πρέπει να διαγωνίζονται ταινίες που αντέχουν (καλλιτεχνικά) σε μια τέτοια δοκιμασία. Διαφορετικά –αν τολμούν– οι λεγόμενες σχολές να διοργανώνουν αυτές την παρουσίαση των «προϊόντων» των μαθητών τους, και η ντροπή ολόκληρη δική τους. Εν πάση περιπτώσει, από τις δεκατέσσερις ταινίες αυτής της κατηγορίας που διαγωνίσθηκαν μόνο η *Αμοιβάδα Εικονομάχος* του **Ρόμπερτ Καμάσσα**, το *Γραφείο Συμβούλων* του **Αρσένι-**

ου Πολυμενόπουλου, *Ο δρόμος προς τη δύση*, του **Κώστα Σκαρμούτσου**, το *Πριν από τη μάχη* του **Μανώλη Ταξιδιαράκη** και *Ο κοκός Άλεξ* της **Ρένας Μιχαηλίδου** διαθέτουν αισθητικά και κινηματογραφικά προτερήματα, σε ποικίλο βαθμό, βέβαια. Ακόμα περισσότερο, το *Προσεχώς* της **Βανέσσας Ζουγανέλη** και η *Βίζα* της **Σεβαστιάνας Αναγνωστοπούλου** θα μπορούσαν να έχουν συμμετάσχει στο κύριο διαγωνιστικό τμήμα.

Από κει και πέρα, το σκότος που λέγεται πληροφοριακό τμήμα, το οποίο έκανε ακόμα πιο έντονο το αλαλούμ αποτέλεσμα της Προκριματικής Επιτροπής. Όχι ότι μια πρόκριση, τόσο μεγάλου αριθμού ταινιών –και μάλιστα μικρού μήκους– δεν εμπεριέχει τη φυσιολογική πιθανότητα ενός μικρού ποσοστού υποεκτίμησης ή υπερεκτίμησης, αλλά στην προκειμένη φετινή διαδικασία κάποιες περιπτώσεις έβγαζαν μάτι. Δεν έχει καμιά δικαιολογία π.χ. να στέλνεις στο διαγωνιστικό τον **Γιάννη Ακονίδη** και να παραγνωρίζεις (εφ' όσον αναζητείς και την αιρετική εκδοχή σινεμά) τον *Τρύπιο κόσμο* των **Α. Φραντζή** και **Στρ. Βουγιούκα**. Ή, με τα κριτήρια περνάς την ταινία του **Βαγγ. Σιτανίδη** και κόβεις το *Ενοικιάζεται* του **Σπύρου Μουρελάτου**. Και να σκεφτεί κανείς ότι η δεύτερη ταινία μαζί με την ταινία του **Σπ. Ρασιδάκη** 35x50cm ήταν αυτές που κυριολεκτικά ξεσήκωσαν τον καθολικό ενθουσιασμό της κατάμεστης αίθουσας.

Ένα από τα επαναλαμβανόμενα αμαρτήματα των Προκριματικών Επιτροπών είναι ότι συγχέουν το έργο τους με αυτό της Κριτικής Επιτροπής. Γιατί πώς αλλιώς να εξηγηθεί ότι πέρασε το συγκεκριμένο *Λιποτάκτες* του **Γιώργου Φωτόπουλου** και «δένει τα μάτια σου» μπροστά σε θαυμάσιες δουλειές όπως είναι η *Πρωινή Πτώση* του **Ντένη Ηλιάδη** και το ευαίσθητο, με επαγγελματική αρτιότητα φτιαγμένο έργο του **Βασίλη Μουσειδή** *Με δεμένα μάτια*. Θέλει ασφαλώς ενήμερη «όσφρηση» και ενήμερο «βλέμμα» για να μην παραμερίσεις το εικονοματικό και ολόφρεσκο ταινιάκι του **Λουκά Κουχτίν** *Ηλιοσπορος*. Θέλει κατιτίς πα-

ακλής, ο Αχελώος και η γιαγιά μου, του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου.

νω από ψυχική ευφορία και αντίστοιχνηαιότητα για να παραδεχτείς ότι η ρίνουσα ζυγαριά πρέπει να είναι πιο θητη, πιο ερωτική προς αυτές τις προειες των νέων δημιουργών.

αναφέρουμε ακόμα από το πληροφορο τις καλές προσπάθειες των **Τάσου η (Ο χρόνος του φτερού)**, **Βασίλη Κοουλου (Τα ματογυάλια)**, **Λίνας Μπά-Overkill)** και **Σταύρου Παπαγεωργί-εντομοσυλλέκτης**).

ΘΝΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ

ταζόμαστε ότι δεν θα πρέπει να χει μια κατανοητή λογική και μια ισό-ξηγήση στο γιατί οι εκλέκτορες του ούς τμήματος (**Αντ. Παπαδόπουλος τ. Χασάπης**) επέλεξαν ενενήντα ξέ-ανίες και όχι πενήντα ή, ακόμα, γιατί ντα και όχι εκατόν είκοσι; Δεδομέ-των ανελαστικών λειτουργικών συν-ν, δηλαδή της μιας και μοναδικής ίσιμης αίθουσας για το σύνολο των όν, δικών μας και ξένων, αυτός ο κα-ισμός, ο αριθμητικός, τι νόημα έχει; κι αλλιώς ποτέ δεν δόθηκε κάποια ρση της διαδικασίας επιλογής. Είναι α η επιλογή, είναι δειγματοληπτική, ενήμερη της παγκόσμιας παραγωγής οιος ενδιαφερόμενος υποβάλει την α του στους εκλέκτορες;

ερωτήματα ανακύπτουν από το γεγο-τι από το σύνολο των ξένων ταινιών, φέτος προβλήθηκαν, τουλάχιστον το τρίτο από αυτές ήταν μέτριες μέχρι φορες. Απόδειξη είναι όχι μόνο ο μει-ος -σε σχέση με τις ελληνικές- αριθ-θεατών που τις παρακολουθούσε, αλ-αι η αισθητή κινητικότητα στη διάρ-

κεια των προβολών. Βέβαια, αυτό δεν πάει να πει ότι σ' αυτό το φύρδην-μίγδην υλικό δεν υπήρχαν πολύ καλές ταινίες μέχρι και κάποια αριστουργήματα. Μόνο που είναι άδικα κουραστικό να υφίστασαι -σ' αυτή τη γερασμένη και άβολη αίθουσα- δεκά-δων ωρών πρόγραμμα, με την ελπίδα ότι κάποια στιγμή θα σου προκύψει και η κα-λή δουλειά. Δηλαδή, ταινίες όπως π.χ.: *Μια καλοκαιρινή μέρα* (Γερμανία), *Εκεί-νη* (Βενεζουέλα), *Ο όρκος* (Ολλανδία), *Η διαρροή* (Ισπανία), *Mecanic Magic* (Αυ-στρία), *Συμφωνία* (Αυστραλία), *Close up* (Ρωσία), *Μαύρο, άσπρο, κόκκινο* (Φινλα-δία), *Ο άνεμος των αλλαγών* (Ην. Βασί-λειο), *Νησί* (Γκουγκοσλαβία), *Μείον εννιά* (Πορτογαλία), *Ο γάμος* (Γερμανία), *Το πνεύμα της δουλείας* (Βραζιλία), *Το γλυκό των Χριστουγέννων* (Αυστραλία), *Το χρο-νικό της ζωής μου* (ΗΠΑ), *Τηλεφωνικές γραμμές* (Αργεντινή), *Μαύρη στάχτη* (Ουζμπεκιστάν) και, ασφαλώς, κάποιες ακόμα που φυσικό είναι να διαφεύγουν.

Βέβαια, η πολιτική αυτή του εκτεταμένου διαγωνιστικού έχει εξαφανίσει από το Φε-στιβάλ τα παράλληλα (ξένα) προγράμμα-τα, όπως ρετροσπεκτίβες, θεματικές ενό-τητες ή εθνικές ενότητες κ.λπ. Αυτά.

Εντούτοις, μέσα από αυτή την κριτική προσέγγιση της διοργάνωσης που γίνεται από τον γράφοντα, ακόμα και μέσα από τις αμφισβητήσεις ή και την γκρίνια, θα 'ταν άδικο να μην δει κανείς ότι λόγοι παραδο-χής και εκτίμησης του έργου που συντελεί-ται, κυρίως τα τελευταία ετούτα χρόνια, εί-ναι που οδηγούν το ενδιαφέρον του. Το φε-στιβάλ, θεσμοποιημένο πλέον, είναι μια πολλαπλή πραγματικότητα, άξιο της έγνοι-ας μας για την καλύτερη πορεία του.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΣΕΙΡΑ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΔΕΛΤΙΟ

“27ος χρόνος”

Με Φιλολογικά, Λογοτεχνικά, Ιστορικά, Φιλοσοφικά, Παιδαγωγικά, Σχολικά Βοηθήματα νεότερων και σύγχρονων εκδόσεων

No
27

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1997

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ • ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 8 • ΑΘΗΝΑ, 106 70 • ΤΗΛ. 3627318 - 3642692 - FAX 3610271

Με 95 σελίδες και
2764 τίτλους βιβλίων

Προσφέρεται και αποστέλλεται
δωρεάν από τις Εκδόσεις
και το Βιβλιοπωλείο μας

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ
• Π Α Π Α Δ Η Μ Α

Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

‘Υπόθεση Σόκαλ: “Ορθίες ή πεσμένες τριχες;

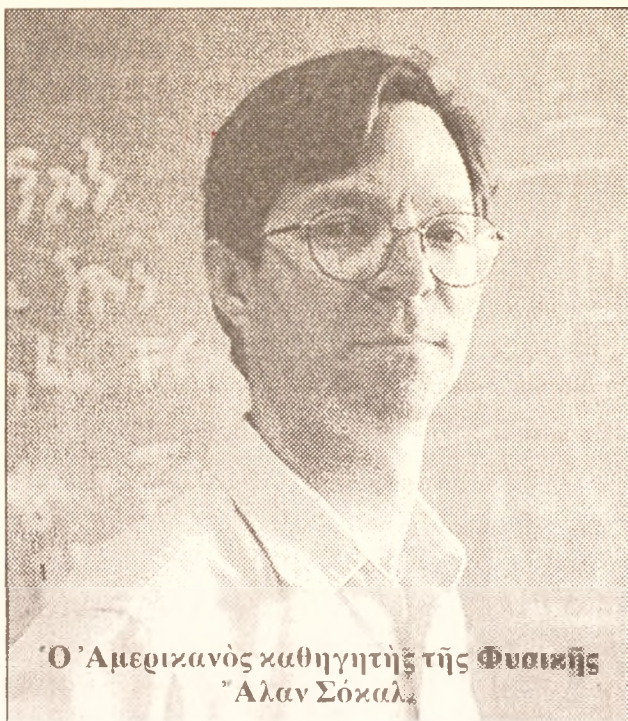
του Βαγγέλη Μπιτσώρη

Διαβάζοντας στο *Βήμα* της 12ης Οκτωβρίου 1997 το μονόστηλο του Δημήτρη Κ. Ψυχογιού «Φαλακρές τραγουδίστριες», το οποίο αναφέρεται στην πασίγνωστη πλέον «υπόθεση Σόκαλ», προς στιγμήν έμεινα έμβροντος. Κοίτα να δείς, είπα μέσα μου, πώς κατορθώνει μέσα σε επτά παραγράφους να μās προτείνει μία νέα θεωρία της ανάγνωσης και της αισθητικής της πρόσληψης! Και πόσο λακωνικά συνοψίζει αυτήν τη διαμάχη: «Οί καταγγελίες του κ. Σοκάλ (sic) δεν έχουν καμία σημασία» για τους ένθερμους υποστηρικτές του Ντερριντά. Εφόσον αδιαφορούν αν είναι τσαρλατάνος ή όχι και προτάσσουν το ερώτημα κατά πόσον ασκεί γοητεία.

Βεβαίως ο ρασιοναλιστής άρθρογράφος επισημαίνει ότι η έννοια «της γοητείας (των κειμένων και των προσώπων)» είναι «άπροσδιόριστη και μυστηριώδης», δηλαδή δεν έχει «σχέση με τις αξίες του “άληθους” και του “ψευδούς”». Για να δείξει μάλιστα ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει αυστηρά επιστημονικές έννοιες χωρίς τσαρλατανισμό, —όπως το απαιτεί ο Σόκαλ— προσφεύγει στα φώτα της εξελικτικής βιολογίας επισημαίνοντας ότι και «ή φύση δεν καταφέρνει να είναι (πάντα) “ορθολογική”», ότι «ή διατήρηση, π.χ., του τριχωτού της κεφαλής και του έφηβαίου οφείλεται μάλλον στο γεγονός ότι οί αντιπρόσωποι του homo sapiens sapiens, άμφοτέρων των φύλων, οί διαθέτοντες τη σχετική τριχοφυΐα ήσαν έλκυστικότεροι από άτριχα δείγματα του είδους, με αποτέλεσμα το σχετικό γονίδιο να διαιωνιστεί καίτοι τα μαλλιά δεν εξυπηρετούν σε τίποτε από άποψη προσαρμογής», εν όλίγοις στο ότι οί μαλλιαροί (-ές) «άσκοϋσαν μεγαλύτερη σεξουαλική έλξη» (ΠΡΟΣΟΧΗ: οί δύο υπογραμμισμένες λέξεις είναι του Ψυχογιού, και μάλιστα από κείμενό του οί μοναδικές).

(Μεταξύ μας: αυτή ή άπόφαση για τον «αινορθολογισμό» της φύσης μοιάζει να «ψιλομεταμοντερνίζει», να «ψιλοσχετικοκρατείται». Λέτε ο Ψυχογιός να είναι μεταμοντέρνος και να μην τό ξέρει, ή μήπως συμβαίνει κάτι χειρότερο; Σοκαλικοί άπάσης της Ελλάδος, γρηγορείτε: είναι πολύ πιθανόν να έχουν παρεισφρήσει στις τάξεις σας επικίνδυνα στοιχεία του αποδομισμού, του μεταμοντερνισμού, κι εγώ δεν ξέρω τί άλλο...).

Σύμφωνα λοιπόν με αυτήν τη θεωρία

Ο Άμερικανός καθηγητής της Φυσικής Άλαν Σόκαλ.

της ανάγνωσης υπάρχουν συγγραφείς των οποίων ή γοητεία είτε ένυπάρχει στα κείμενά τους (Λεβί-Στρώς) είτε είναι προσωπική (Λακάν). Για τον Ψυχογιό, από τους μενταμοντέρνους ο μόνος που είναι άδύνατον να άσκήσει γοητεία με τα κείμενά του είναι ο Ντερριντά. “Αν τώρα υπάρχουν κάποιοι λίγοι σαγηνευμένοι, αυτοί είναι «αντιπρόσωποι του homo sapiens sapiens που γοητεύονται από τους φαλακρούς και τις φαλακρές».

Όμολογώ ότι ή νέα θεωρία της ανάγνωσης μου δημιουργεί ένα τεράστιο άίσθημα στέρησης. Κοιτάζοντας την άρκούντως ευμεγέθη βιβλιοθήκη μου άναρωτιέμαι γεμάτος θλίψη: “Αν υποθέσω ότι στην Ελλάδα μπορεί να έχω στη διάθεσή μου τον κάθε ντόπιο ή ξένο παρεπιδημούντα συγγραφέα των κειμένων που διάβασα ή διαβάζω, τί θά γίνει, επί παραδείγματι, με τα κείμενα των διανοητών που δεν με θέλγουν αλλά ζουν εκτός Ελλάδος; Και αν τυγχάνει να

είναι γοητευτικοί; Και τί γίνεται με όλους τους άλλους που έχουν άποδημήσει, ντόπιους και άλλοεθνείς; Έφεξης, επί παραδείγματι, οί σύγχρονοι ένθερμοι υποστηρικτές ή πολέμιοι του Πλάτωνα θά πρέπει να έχουν την κούτρα τους: αν τον γνώριζαν, θα εξακολουθούσαν να τον άντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο; Τώρα που άνέφερα τον Πλάτωνα ή άμηχανία μου μεγαλώνει. Και αυτός ο εύλογημένος —που είρήσθαι εν παρόδω τυγχάνει να άπεικονίζεται με πλούσια χαίτη—, κοίτα από ποιόν βρήκε να γοητευτεί: από τον Σωκράτη τό φαλακρό! “Αντε τώρα να έξηγήσεις εσύ τό γιατί “Οδυνηρή άπορία, ή όποία όμως, σε τελική άνάλυση, άφαιρεί τον άκρογωνιαίο λίθο της παραπάνω επιχειρηματολογικής προσφυγής του Ψυχογιού στις έννοιες της εξελικτικής βιολογίας.

Τώρα θά μου έπιτρέψετε να αλλάξω προσωρινά ύφος, για να δείξω πώς διαβάσει ο άρθρογράφος μας. Έφόσον λοιπόν ο Ψυχογιός ισχυρίζεται ότι «οί καταγγελίες του Σοκάλ» έναντιον του «τσαρλατάνου» Ντερριντά δεν πτοούν τους ολίγους ζηλωτές του, τον έγκαλώ —και δυστυχώς όλους εκείνους που έστισαν άποκλειστικά στον Ντερριντά τις επιθέσεις τους —να μās πεί ρητά ποιές και πόσες είναι αυτές οί περιφημες σοκαλικές καταγγελίες (τόσο στο άγγλικό κείμενο-παρωδία που δημοσιεύτηκε στις ΗΠΑ τον Άπρίλιο του 1966 όσο και στην πρόσφατη έκδοση του γαλλικού βιβλίου «Άπάτες διανοητών») έναντιον του Ντερριντά σχετικά με την κατάχρηση επιστημονικών όρων; Για να άπαντήσει πρέπει να διαβάσει. “Ας μην κουράζεται, γι αυτόν διαβάζουν άλλοι. Τον πληροφορώ λοιπόν:

Στο κείμενο φάρσα ουσιαστικά υπάρχουν και μόνη αναφορά στο έργο του ρριντά, ή όποια μάλιστα ναί μὲν ἀφορᾷ εωρία τῆς σχετικότητας ἀλλὰ βρίσκεται ὅς τοῦ κειμένου τῆς διάλεξής του, μὴ εἶναι ἀπάντηση σὲ σχετικὸ ἐρώτημα τοῦ ὑποβλήθηκε στὴ συζήτηση... Ἐπι-αῖνω ὅτι ἡ πολεμικὴ ποὺ ἀκολούθησε ν ἀγγλοσαξονικὸ χῶρο ἐπικεντρώθηκε δὸν ἀποκλειστικὰ στὸν Ντερριντά (τὸ συνέβη ἄλλωστε καὶ στὴ συναφῇ ἑλλη-γ διαμάχη μεταξύ πανεπιστημιακῶν Σύγχρονα θέματα, τχ. 62, 1997 — καὶ Ὁλίτης, τχ. 34, 36, 37, 38 καὶ 39).

Στὴ γαλλικὴ ἐκδοσὶ τοῦ βιβλίου ὁ με-ος ἀπὼν εἶναι ὁ Ντερριντά! Δὲν ὑπάρ-οῦτε ἓνα παράθεμα ἀπὸ τὸ ἔργο του. α αὐτὰ τὰ ἔχω ἤδη ἐπισημάνει στὸ ῥο μου «Ἀναγνωστικὴ ἀπάτη καὶ ἐθνι-ητες-ἐθνικισμοὶ τῶν ἰδεῶν» (Ἐποχή, 10.1997). Τὰ εἶχα ἤδη γράψει καὶ στὸ μενο ποὺ ἔδωσα στὴν κ. Μικέλα Χαρ-λάρη (γιά τὸ σχετικὸ τρισέλιδο ἀφιέρω-στὰ ΝΕΑ, 9.10.1997· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ: τὲ δὲν ἔγραψα τὴ φράση «Ὁ φιλοσο-κὸς λόγος δὲν γίνεται ἀλγεβρα»), ἀλλὰ ἴνεται ὅτι δὲν βόλευαν τὶς δικές της προ-εις καὶ ἀποσιωπήθηκαν. Βεβαίως, ὅλα ἐδὸν τὰ παραθέματα ποὺ ἡ ἴδια ἐπέλεξε ἵ νὰ στηρίξει τὰ ἐπιχειρήματά της ἦσαν ὁ Ντερριντά... Τί κι ἂν ὁ Σόκαλ δὲν μνη-νεύει οὔτε ἓνα στὸ βιβλίο του;

Ὁ πρῶτος διδάξας βεβαίως εἶναι ὁ ἴδιος Ἑρρίκ. Ἐπειδὴ ὁ χῶρος δὲν μοῦ τὸ ἐπι-ῖπει, προτρέπω τοὺς γλωσσομαθεῖς ἀνα-ῖστες τοῦ Ἀντί νὰ ἀντιπαραβάλουν τὶς ο ἐκδοχὲς ἑνὸς πρόσφατου ἄρθρου ποὺ ῖραψε μαζί με τὸν Βέλγο συνάδελφό του αἰν Μπρικμόν: α) τὴν ἀγγλικὴ ἐκδοχή ὁ περιοδικὸ TLS (17.10.97)· β) στὴν ἐφη-ῖριδα Libération (18-19 Ὀκτωβρίου 1997), οῦ δηλώνεται πὼς τὸ γαλλικὸ κείμενο αὶ «ἐλαφρὰ τροποποιημένο» σὲ σχέσι τὸ ἀντίστοιχο ἀγγλικό. Ἐλλείπει χώρου ῖραθέτω δυστυχῶς μόνο ἓνα ἀπόσπα-α ποὺ ἀναφέρεται στὴ σκοπιμότητα τοῦ αλλικοῦ βιβλίου Ἀπάτες διανοητῶν. Α): ῖγγλικὴ ἐκδοχή: «Οὔτε ἐπιτιθέμεθα ἐνα-ῖον ὅλης τῆς σύγχρονης γαλλικῆς φιλο-ῖφίας. [...] Διανοητὲς ὅπως ὁ Ἀλτουσέρ, Μπάρτ καὶ ὁ Φουκώ [...] ἐμφανίζονται ὁ βιβλίο μας παίζοντας μόνο μικρὸ ρόλο, ῖν cheerleaders γιά τὰ κείμενα στὰ ὁποῖα οῦτ' ἓ κριτική». Β) Γαλλικὴ ἐκδοχή: ῖρέπει ἐπίσης νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι που-ῖνὰ δὲν ἀσκοῦμε κριτικὴ σὲ ὅλη τὴ σύγ-ῖρη γαλλικὴ φιλοσοφία. [...] Διάσημοι οχαστές ὅπως ὁ Ἀλτουσέρ, ὁ Μπάρτ, ὁ τερριντά καὶ ὁ Φουκώ οὐσιαστικά εἶναι

ἀπόντες στὸ βιβλίο μας».

Θαυμάστε ἀναγνωστικὸ ἦθος καὶ γκαι-μπελικὴ προπαγανδιστικὴ πολιτικὴ. Ὁ μέσος (μόνο); ἀγγλόφωνος ἀναγνώστης ποὺ δὲν ξέρει γαλλικὰ ἐξακολουθεῖ νὰ πι-στεύει ὅτι βασικὸς στόχος τοῦ βιβλίου εἶναι ὁ Ντερριντά· τὸ γαλλικὸ κοινό, ἀπὸ τὴν ἄλλη, δὲν βλέπει τί λέγεται τὴν ἴδια στιγμὴ γιά τὰ ἴδια πράγματα πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη του, πέρα ἀπὸ τὴ Μάγχη. Αὐτὸς εἶναι ὁ νέος τρόπος γραφῆς καὶ ἀνάγνωσης ποὺ προτείνει ὁ Σόκαλ.

Ἄς ἐπανέλθουμε ὅμως στὸν ἱλαρὸ κό-σμο τοῦ Ψυχογιῦ. Εἶναι πασίδηλο ὅτι ὁ ἀρθρογράφος μας δὲν ἔχει διαβάσει οὔτε κὰν τὸν Σόκαλ. Φαίνεται πὼς ἀκόμη καὶ ἡ πιὸ στοιχειώδης, ἐνημερωτικὴ ἀνάγνω-ση εἶναι γι' αὐτὸν «μεταμοντέρνα», ἄρα ἀπορριπτέα. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι, ὅμως, τέρμα τὰ ἀστείακια καὶ οἱ ἀνέξο-δες, ξεδιάντροπες λοιδορίες ἀπὸ τὶς μόνι-μες πανίσχυρες στῆλες τῶν ἐφημερίδων.

Φανταστεῖτε τώρα —σύμφωνα μάλιστα με τὴ δική του εὐτράπελη ἀναγνωστικὴ θεωρία— τὴ σχέση τοῦ Ψυχογιῦ με τὸν Ντερριντά. Γιά νὰ εἶχε γοητευτεῖ ἀπὸ τὰ κείμενά του, θὰ ἔπρεπε προηγουμένως νὰ τὰ εἶχε διαβάσει. Φαίνεται ὅμως πὼς δὲν τὸν ἀγγίζει οὔτε ἡ «γοητεία τοῦ ἀνθρώ-που» Ντερριντά. Καὶ τί πρέπει νὰ κάνου-με τώρα ποὺ ὁ ἀδιάβαστος ἀρθρογράφος δὲν σαγηνεύεται ἀπὸ τὴ λευκὴ κόμη τοῦ Γάλλου φιλοσόφου; Ἄν θέλει νὰ δοκιμά-σει ἄλλοῦ τὴν τύχη του, μπορῶ νὰ τοῦ ἀπαριθμήσω μερικὸς σύγχρονους φα-λακροὺς διανοητὲς. Φυσικὰ με μία καὶ μόνη ἐπιφύλαξι: δὲν ξέρω ἂν διατηροῦν ἀκόμη τὸ «τριχωτὸ τοῦ ἐφηβαίου».

Καὶ τώρα ἔφτασε ἡ στιγμὴ νὰ σᾶς μιλήσω γιά τὶς βλαβερὲς συνέπειες τῆς ἐνασχόλη-σῆς μου με τὸ μονόστηλο τοῦ Ψυχογιῦ. Ὅμολογῶ λοιπὸν ὅτι καθὼς ἄρχιζα νὰ τὸ διαβάζω δὲν ἔδωσα ἰδιαίτερη σημασία στὴ βιολογικὴ μου ἀντίδρασι, μολονότι ἐνιω-σα κάποιες ἐλαφρὲς ἐνοχλήσεις στὴν κε-φαλή. Τότε συνειδητοποίησα ὅτι εἶχαν ση-κωθεί οἱ τρίχες μου. Τώρα ὅμως, μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσι τῆς γοητείας ποὺ ἄσκησε πᾶ-νω μου αὐτὸ τὸ κείμενο, μπορῶ νὰ σᾶς ἐκμυστηρεῦτῶ μονολεκτικὰ τὶς τελικὲς σωματικὲς ἀντιδράσεις: καράφλιασα.

ΥΓ. Χάλασε ὁ καιρὸς, βροχὴ καὶ κρύο. Δὲν μπορεῖ, θὰ φταίει ὅπωςδήποτε ὁ Ντερριντά.

Τὸ Ἀντί θὰ ἀσχοληθεῖ διεξοδικότερα με τὴν «ὑπόθεσι Σόκαλ» σὲ προσεχὲς τεῦχος του.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ τροχαλία

Γριβαίων 5 - 106 80 Αθήνα
Τηλ. 36.46.426 - Fax: 36.21.932

Ἐντουαρντ Ἐβερετ ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

1819, Κέρκυρα - Ιωάννινα - Μετέωρα -
Τύρναβος - Δελφοί - Αθήνα - Καλάβρυτα
- Κωνσταντινούπολη - Βουκουρέστι.

Εισαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια:

ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

Επιμέλεια & Σχόλια εικονογράφησης:

ΣΤΑΘΗΣ ΦΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

238 σελ., 14 x 21 cm, 27 εικ., 3.800 δρχ.

Με καθυστέρηση εκατόν εβδομήντα πέντε χρό-νων εκδίδεται το αδημοσίευτο ημερολόγιο του Ἐντουαρντ Ἐβερετ, μια σημαντικὴ μαρτυρία γιά τὴν Ελλάδα τοῦ 1819 καὶ τὸν φιλελληνισμό.

Στὸν Ἐβερετ ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι εἶναι ὁ πρῶτος γνωστὸς Ἀμερικανὸς ποὺ συνδύαζε τὸ λόγιο ἐνδιαφέρον γιά τὴν αρχαιότητα καὶ συγχρόνως διέθετε ἐκείνη τὴν παιδεία ποὺ τὸν κατηύθυνε στὴ μελέτη τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεότερης Ελλάδας· συναναστράφηκε Ἕλληνες κατὰ τὴ διάρκεια τῶν σπουδῶν του στὴ Γερμανία καὶ ἐπιδίωξε νὰ γνω-ρίσει ἐπιφανεῖς Ἕλληνες, ὅπως λ.χ. τὸν Κοραή στὸ Παρίσι· συναντήθηκε με τὸν Βύρωνα —τοῦ οἵοῦ το ἔργο γνώριζε ἤδη— ἀμέσως μόλις ἔφτα-σε στὴν Εὐρώπη· ἀσχολήθηκε με τὴν ἐκμάθησι τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας· περιηγήθηκε τὴν Ελλάδα καὶ κατέγραψε τὶς ἐντυπώσεις του σὲ ἡμερολόγιο· ἐπιστρέφοντας στὴν Ἀμερικὴ ἔδωσε τὴν πολιτικὴ μάχη τοῦ φιλελληνισμοῦ με ὅσους τρόπους διέθετε.

Ἡ σκέψη νὰ πλαισιωθεῖ τὸ ἐξαιρετικὰ ενδιαφέ-ρον κείμενο τοῦ Ἐβερετ με εικονογραφία βασισμέ-νη σχεδὸν ἀποκλειστικὰ σὲ σχέδια τοῦ Ντυπρέ (1789-1837) ἐγίνε γιὰτὶ κατὰ σύμπτωση ἀμφό-τεροι ἀκολούθησαν σχεδὸν ταυτόχρονα τὴν ἴδια διαδρομὴ ἀπὸ τὴν Κέρκυρα πρὸς τὴν Αθήνα.

Εν αρχή, ο Ηλιόδωρος

της Μ. Θεοδοσοπούλου

Ηλιόδωρος
Αιθιοπικά

ή

Τα περί Θεαγένην και Χαρίκλειαν

Εισαγωγή: Γ. Γιατρομανωλάκης

Μετάφραση: Α. Σιδέρη

Εκδόσεις Άγρα, 1997

Κάλλιο αργά παρά ποτέ. Με καδυστέρηση, κοντά, δύο αιώνων, ακολουθούμε την προτροπή του Κοραή και, εν έτει 1997, αποκτάμε και εμείς μία πλήρη μετάφραση των *Αιθιοπικών* του Ηλιόδωρου. Έσχατοι μεταξύ των Ευρωπαίων, περιμέναμε την τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα για να πλουτίσουμε τη νεοελληνική βιβλιοθήκη με τις πλήρεις μεταφράσεις των μυθιστορημάτων του Τάτιου και του Ηλιόδωρου, δύο από τα πέντε Αρχαία Ελληνικά Μυθιστορήματα (ΑΕΜ), που γνωρίζουμε, σήμερα, πως έχουν διασωθεί ακέραια. (Δύο, *Τα περί Χαιρέαν και Καλλιρόην* του Χαρίτωνος Αφροδισιέως και *Τα κατά Ανδρίαν και Αβροκόμην* του Ξενοφώντος Εφεσίου, είχαν ήδη μεταφραστεί από τον 19ο αιώνα, αν και το δεύτερο μόνο σε ελεύθερη απόδοση. Όσο για το *Δάφνις και Χλόη* του Λόγγου, φρόντισε, το 1924, ο Ηλ. Βουτιερίδης). Μόλις, το 1990, ο Γ. Γιατρομανωλάκης μετέφρασε *Τα κατά Λευκίππην και Κλειτοφώντα* του Αχιλλέα Τάτιου, και έτσι απέμεινε τελευταίος, ο “χαριέστατος” Ηλιόδωρος και τα *Αιθιοπικά* του, “αναμφιβόλως παρά τας σωζόμενας όλας Ελληνικάς Μυθιστορίας η τεχνικωτέρα”, τουλάχιστον κατά την κρίση του Κοραή. Όμως, για μία ακόμη φορά, μάλλον κάνουμε μισή δουλειά.

Το 1804, ο Κοραής προτάσσει της μετάφρασης των *Αιθιοπικών*, την έκδοση του πρωτοτύπου. Προς τούτο και χωρίς να έχει καμμία παρασκευήν, καθ’ όσον αυτός φιλόλογος δεν επαγγέλλετο, εσύναξε τας προς αυτού εκδόσεις –τελοσπάντων, όσες βρήκε και όσες γνώριζε– εσύναξε ένθεν κακείθεν διαφόρων κριτικών διορθώσεις, εκάλεσε εις βοήθειάν του και αυτήν την παλαιάν γαλλικήν μετάφρασιν του σοφού Αμίου

και εξέδωσε εν Παρισίοις, παρά Ι.Μ. Εβεράρτω τω Τυπογράφω τα δέκα βιβλία των *Αιθιοπικών*. Χρόνια αργότερα, πρόλαβε να φτιάξει και την *Παράφρασιν των κατά Θεαγένην και Χαρίκλειαν*, που εκδόθηκε μεταθανατίως, το 1843, εκ της τυπογραφίας του Μέλητος, στη Σμύρνη. (Μάλλον εκ παραδρομής, στην πρόσφατη έκδοση των *Αιθιοπικών*, αναφέρεται ότι η Παράφραση εκδόθηκε το 1813. Καμία βιβλιογραφική πηγή δεν τεκμηριώνει παρόμοια

έκδοση, το 1813, και μάλιστα στη Σμύρνη).

Από την ελληνική αγορά δεν απουσίαζε μόνο η μετάφραση των *Αιθιοπικών* αλλά νομίζουμε πως, και το πρωτότυπο είναι δυσεύρετο. Άλλωστε ο Γ. Γιατρομανωλάκης, ένας από τους λίγους έλληνες φιλόλογους που ασχολείται συστηματικά με τους αρχαίους ερωτικούς συγγραφείς, συμφωνεί ως προς την αξία του πρωτοτύπου και επανξάνει: «... Σε μία εποχή κατά την οποία κυκλοφορούν ανόητα και άχαρα κάποτε πεζογραφήματα, κρίνουμε ότι η στέρεα και ηδονική μυθιστορία της Λευκίππης και του Κλειτοφώντος, μπορεί ίσως να λεπτύνει το γούστο μας και να μας κάνει να στοχαστούμε ποιες αρετές διέθετε αρχικά ο μυθιστορηματικός λόγος μας και πώς θα μπορούσε ενδεχομένως να τις εκμεταλλευτεί δυναμικά και δημιουργικά ο σημερινός πεζός λόγος. Όμως ο σκοπός αυτός θα ήταν καταδικασμένος *a priori* και η ίδια η μετάφραση θα συνιστούσε πράξη αυτόχρημα υβριστική, αν απουσίαζε το ίδιο το πρωτότυπο κείμενο του Τάτιου. Η συνανάγνωση και η σύγκριση των δύο κειμένων μπορεί να δημιουργήσει επιπρόσθετη ευχαρίστηση στον αναγνώστη, πέρα από την όποια ωφέλεια...» (από το προλογικό σημείωμα του Γ. Γιατρομανωλάκη, στην έκδοση του Τάτιου, στις 5.11.1989. Το μοναδικό ΑΕΜ, που εκδόθηκε στις ημέρες μας με τη μετάφραση και το πρωτότυπο να βαίνουν εν παραλλήλω και αντικρουστά).

Τελικά, στην περίπτωση των *Αιθιοπικών*, ο Γ. Γιατρομανωλάκης συνεργεί στην “υβριστική πράξη” μίας κατά μόνας έκδοσης της μετάφρασης. Παρόλο που δεν υπογράφει τη μετάφραση, συμμετέχει ενεργά με τη σημαντική εισαγωγή του στην έκδοση. Βεβαίως, οι εκδόσεις Άγρα δεν είναι ίδρυμα στην υπηρεσία της ελληνικής γραμματείας, όπως το ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, που ανέλαβε και υποστήριξε τη δαπανηρή έκδοση του Τάτιου. Όταν, το 1995, ο μικρός αλλά εξέχον στην αισθητική της τυποτεχνικής επιμέλειας, εκδοτικός οίκος, το Ροδακινό, είχε εκδώσει *Τα περί Χαιρέαν και Καλλιρόην* του Χαρίτωνος Αφροδισιέ-

σε μετάφραση Βασ. Λεντάκη, χωρίς το πρότυπο, ήταν συγγνωστός.

Πιθανώς, οι εκδόσεις Άγρα, χρόνο με το χρόνο, επιδεικνύουν, και ευρωστιά και τα εμπορικά κριτήρια στις αποφάσεις. Λαμπρό παράδειγμα, το *Περί της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής* του Πλίνιου Πρεσβύτερου. Τελοσπάντων, όπως κι έχει, τίθεται και θέμα προτεραιοτήτων. Αν κυκλοφορούν μεταφράσεις του άλλου Ευρωπαίου ή του δείνα Ινδού των χιλιονσελίδων, όταν τα μυθιστορήματα νεώτερων έως και νεότερων πεζογράφων μας φτάνουν τις 500 και 700 σελίδες, δεν μας τρέπεται να κάνουμε οικονομία με τα ιωπικά του Ηλιόδωρου. Πάντως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, μάλλον η μεταφράστρια και ο εισηγητής δεν στάθηκαν ηγορηματικοί, ειδικά ο Στ. Πετσόλογος θα είχε ενδώσει. Ας μην ξεχνάμε, η Άγρα έχει αποδείξει την ερωτική του σχέση με τη νεοελληνική λογοτεχνία, εκδίδοντας το 8τομο *Μεγάλο Ανατολικό*.

Είκοσι, μερικοί θα επικαλεστούν, για την παράλειψη του πρωτοτύπου, εμπορικούς λόγους. Πως, τάχατες, το ογκώδες αποτρέπει τον αναγνώστη που θέλει, όπως ο μακάριος αλεξανδρινός πρόγονός του, να περάσει τις ηδονικές αρχαίες μυθιστορίες. Το πρόβλημα που, κατά τη γνώμη μας, δεν παθαί. Μόνος ο Έλληνας μεταξύ των Ευρωπαίων βρίσκεται στην προνομιοσύνη να μπορεί να απολαύσει τη συνανάγνωση (ο κάτοχος της ελληνικής ως ξένης γλώσσας σπανίως αποκτά αίσθηση της γλώσσας). Είναι, λοιπόν, ιδιαίτερος άχαιος, προς άγραν του πρωτοτύπου, να χρειάζεται να ανατρέξει στις κλασσικές, διάφορες εκδόσεις των Belles Lettres ή τις αντίστοιχες αγγλικές και αμερικανικές, θεωρώντας τη συνανάγνωση με το γαλλικό ή αγγλικό ενδιαμέσο. Κάτι τέτοιο, αμφιβολώς, ο Κοραΐς θα το έβρισκε άξιο ενός έθνους, και ευνοούμενου του ευρωπαϊκού. Προσέτι, αναξιότερο, η άμεσων απογόνων και φυσικών υπερασπιστών των ΑΕΜ.

ΙΑ ΜΗ ΚΑΛΟΔΕΧΟΥΜΕΝΟ ΕΙΔΟΣ ΛΟΓΟΥ

Το ΑΕΜ είναι ένας ευαίσθητος τομέας, που ζητεί από εμάς φροντίδα, αντί της διαφοράς που επιδεικνύει η νεοελληνική φιλολογική επιστήμη. Μέχρι σήμερα, η αφορμή τις δύο πρόσφατες μεταφράσεις του Τάτιου και του Ηλιόδωρου, ο Γ. Γιατρομανωλάκης έχει συντάξει δύο εκτελείς εισαγωγές. Η συνένωσή τους, σε αυθεντική έκδοση, πιθανόν, με κάποια αναμείγξη και επαύξηση, ώστε να καλυφθεί

και το υπόλοιπο τοπίο των ΑΕΜ, θα έδινε την πολύτιμη μονογραφία που λείπει από τη γραμματεία μας. Ωστόσο, και στις δύο εισαγωγές, ιδιαίτερα στη δεύτερη, κατά τη γνώμη μας, δεν δίνεται έμφαση στο ευάλωτο του ΑΕΜ, λόγω της αμφίθυμης υποδοχής που οι μελετητές και οι ιστορικοί της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας του επεφύλαξαν.

Η εισαγωγή δίνει έμφαση στις εγκωμιαστικές απόψεις για το ΑΕΜ και τον Ηλιόδωρο, αποκρύπτοντας τη σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού. Χαρακτηριστικά, ως προλόγισμα παρατίθεται η εισαγωγική παράγραφος από το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου *Το αρχαίο μυθιστόρημα* του Τ. Χεγκ. Το δάνειο-απόσπασμα μεταφέρει την υψηλή εκτίμηση που ο κόσμος της Αναγέννησης έτρεφε για το ΑΕΜ και τον Ηλιόδωρο.

Αντί, όμως, της απορριπτικής συνέχειας του Τ. Χεγκ, «... Με την πάροδο του χρόνου, η φήμη των ελληνικών μυθιστορημάτων ξεθώριασε. Σήμερα, για το πλατύ κοινό της λογοτεχνίας, ο Ηλιόδωρος είναι απλώς ένα όνομα...», την οποία και επαυξάνει, αρκετές σελίδες αργότερα, «... Ο Ηλιόδωρος δεν μπορεί πια να σταθεί πλάι στα μεγάλα κλασσικά του πρότυπα, τον Όμηρο και τους τραγικούς, ούτε πλάι στα αριστουργήματα της σύγχρονης πεζογραφίας...», ο Γ. Γιατρομανωλάκης συμπληρώνει, «Το παραπάνω απόσπασμα περιγράφει, πιστεύουμε, με ακρίβεια τη λογοτεχνική αξία και πρωτοτυπία του έργου του Ηλιόδωρου και μας παρέχει μια καλή εικόνα... του τρόπου με τον οποίο κατανοήθηκαν στη Δύση τα Αιθιοπικά...».

Κι όμως η Δύση, ακόμη και στην Αναγέννηση, στάθηκε διχασμένη. Η γνωστή ιστορία, πιθανόν υπερβολική, για τον έφηβο Ρακίνα στη σχολή των Ιανσενιστών του Port-Royal, που αποστήθισε ολόκληρο τον Ηλιόδωρο, από το φόβο του, μήπως ο επιμελητής βρει το βιβλίο και το πετάξει στην πυρά, δεν δείχνει μόνο το θαυμασμό του Ρακίνα, αλλά, κυρίως, τις αντιδιαμετρικές συμπεριφορές, από την περιφρόνηση μέχρι την αφοσίωση, που ανέκαθεν προκαλούσε το ΑΕΜ. Ακόμη από την εποχή του,

Ο νεαρός με το στεφάνι, πορτραίτο φαγιούμ.

όταν ένα ευρύ κοινό το αγκάλιαζε, ενώ οι φιλολογούντες θεράπευαν τα σοβαρά είδη λόγου. Μέχρι τον 13ο αιώνα, όταν τα Αιθιοπικά βρίσκονταν σε παλαιά χειρόγραφα, παραχωμένα, εν μέσω θεολογικών διατριβών, για την εν κρυπτώ διασκέδαση κάποιου αντιγραφέα ή και ηγουμένου. Και ακόμη αργότερα.

Πιθανόν και για να μην μας στενοχωρήσει, η μονογραφία (εν προόδω) του Γ. Γιατρομανωλάκη δεν παρουσιάζει την πολεμική που έχει ξεσηκώσει η εδραίωση, και χάρις στο πλήθος των παπυρικών ευρημάτων, του καινούριου τομέα του ΑΕΜ, που συνιστά και το πλέον πρόσφατο κεφάλαιο της αρχαίας λογοτεχνίας. Πρώτο συνέδριο, ιδρυτικό, το 1976. Δεύτερο, το 1989. Όπως παρατηρεί ο Τζέμς Τάτουμ, στην εισαγωγή του στα Πρακτικά του δεύτερου συνεδρίου, όσο ο τομέας εδραιώνεται καλύτερα τόσο η υποδοχή γίνεται επιφυλακτικότερη.

Πέραν όσων εντρυφούν στις κλασσικές σπουδές, όλοι οι υπόλοιποι θεωρούν το μυθιστόρημα ως λογοτεχνική μορφή που ανήκει στη μοντέρνα Ευρώπη. Δική της επινόηση, σε μία πρώιμη εποχή. Βεβαίως, στον ορισμό αυτής της πρώιμης εποχής, δεν παρατηρείται ομοφωνία. Προφανώς, οι θεωρητικοί μεροληπτούν, ανεξάρτητα αν το πράττουν με την επίφαση άτεγκτης αυστη-

ρότητας. Αναλόγως και της εθνικότητας, κάποιοι λογαριάζουν εν αρχή τις νουβέλες του Βοκκάκιου και τοποθετούν την εφεύρεση του μυθιστορήματος τον 14ο αιώνα. Άλλοι, στον 16ο, με τον Ραμπελαί, μερικοί, στις αρχές του 17ου με τον Δον Κιχώτη του Θερβάντες. Εξ ανάγκης, αυστηρότεροι όλων, οι Άγγλοι προτείνουν τον 18ο αιώνα, οπότε και διαθέτουν τη φοβερή τριάδα, Ντεφόε-Ρίτσαρντσον-Φήλντινγκ.

Δεδομένης αυτής της νοοτροπίας, η διεκδίκηση του μυθιστορήματος ως είδους, από τις γλώσσες του Σοφοκλή και του Βιργιλίου, θα άνοιγε ένα καινούριο κεφάλαιο στη Μάχη των Βιβλίων, προσθέτει αστευόμενος ο Τζ. Τάτουμ, συμπεραίνοντας, πως γενικά το ΑΕΜ είναι μη καλοδεχούμενο, καθόσον το μυθιστόρημα σε κάθε χώρα έχει τους φύλακές του. Αυτή η πολεμική ευνοείται από την έλλειψη ονόματος που, καλόν είναι να συμπορεύεται με το πράγμα. Ας είναι καλά ο Αριστοτέλης που, ονοματίζοντας τα λοιπά λογοτεχνικά είδη, μας τα κατοχύρωσε, οπότε οι Δυτικοί, ακόμη κι όταν θεωρούν έναν αρχαίο επικό ή τραγικό ή λυρικό άτεχνο, δεν μπορούν να του αμφισβητήσουν την ταυτότητα.

Υποτίθεται, πως το μυθιστόρημα οφείλει το όνομά του, ρωμανόν, και όλα τα σχετικά παράγωγα, στους νεότερους Ευρωπαίους. Κι όμως, αυτοί απλώς μιμήθηκαν τους παλαιούς, που ονόμαζαν το είδος από το έθνος ή την πόλη όπου διαδραματιζόταν η ιστορία λ.χ., Βαβυλωνιακά, Εφεσιακά. Γιατί ρωμανόν, δεν σημαίνει παρά το σύγγραμμα στη Ρωμανή, "τη διεφθαρμένη των Ρωμαίων γλώσσα", σε αντίθεση με τη Λατινική. Γι' αυτό οι φύλακες της καθαρότητας του είδους, ευκαίον είναι, να διαθέτουν και παιδεία. Αν υπήρχε παιδεία και καλή θέληση, πολλοί συμφωνούν, πως το λογοτεχνικό είδος του μυθιστορήματος μπορεί να συμπεριλάβει τους Έλληνες και τους ρωμαίους προδρόμους. Όταν, μάλιστα, αυτοί τόσο βαθιά επέδρασαν και ουσιαστικά μόρφωσαν τους ευρωπαίους μυθιστοριογράφους. Θέμα που εκτενώς αναπτύσσεται στην εισαγωγή του Γ. Γιατρομανωλάκη.

Αυτά, όμως, δεν είναι παρά ευχολόγια. Την σήμερα, κάθε έθνος της Ευρώπης φροντίζει τη λογοτεχνία του ως και τα πάτρια εδάφη του. Όπως θέλησε να το πράξει και ο Κοραής, ασχέτως αν στη συνέχεια οι φιλόλογοι αδιαφόρησαν. Στα Πρακτικά του δευτέρου συνεδρίου για το ΑΕΜ, δημοσιεύονται 25 από τις συνολικά 90 εισηγήσεις, και σε αυτές τις 25 δεν υπάρχει ελληνική συμμετοχή. Ενώ, ελληνικό θέμα εισάγει ο Π. Μπην, που παρου-

σιάζει την εκ νέου ανάδυση της ελληνικής πεζογραφίας στον 19ο και τον 20ο αιώνα και υιοθετεί τη γνωστή άποψη, πως οι πρώτοι νεοέλληνες μυθιστοριογράφοι βρίσκουν τα πρότυπά τους στην Εσπερία. Κατ' αυτόν, μόνος μίτος σύνδεσης με το παρελθόν, τα συναξάρια και ο Καζαντζάκης, που σπουδάζει σε αυτά. Πιθανόν, ένας Έλληνας φιλόλογος να έβρισκε κι άλλα νήματα σύνδεσης πέραν του Καζαντζάκη. Αν και οι θεωρητικοί μας, όπως και οι πρώτοι μυθιστοριογράφοι, είναι στραμμένοι προς τη Δύση και εισάγουν χονδρικώς.

ΕΝΑΣ ΠΡΩΙΜΟΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΣ

Ψόγος που ουδόλως ισχύει για τον Γ. Γιατρομανωλάκη, που πασχίζει να αποκαταστήσει τους αρχαίους Έλληνες μυθιστοριογράφους, συνηγορώντας και υπέρ των Βυζαντινών. Στην εισαγωγή του παραθέτει τις απόψεις για τα *Αιθιοπικά* του Μιχαήλ Ψελλού, του Φίλιππου του Φιλάγαθου και του Ιωάννη Ευγενικού, δίνοντας στον σημερινό αναγνώστη γεύση της βυζαντινής κριτικής. (Γιατί, άραγε, ο Ηλιόδωρος δεν αναφέρεται ούτε στο Σουΐδα, τρόπον τινα, την εγκυκλοπαίδεια του 10ου αιώνα, όπως ο Τάτιος, ούτε στο Λεξικό του Ησύχιου του Ιλλούστριου;).

Η εισαγωγή προτάσσει τα περί Ηλιόδωρου, ξεκινώντας από τις φήμες που κυκλοφορούσαν τον 5ο αιώνα μ.Χ., ότι τάχατες, σε ηλικία τριών ετών μπήκε σε μοναστήρι Ευσεβιανών, και αργότερα ότι έγινε επίσκοπος Τρίκκης (θεσσαλικά Τρίγκαλα). Οι συντεταγμένες του βίου έχουν ως επακόλουθο τις πιθανές χρονολογήσεις των *Αιθιοπικών*: ζήτημα που, ωστόσο, παραμένει ανοικτό, σε αναμονή και καινούριων παπυρικών ευρημάτων. Στη συνέχεια, δίνεται η υπόθεση του μυθιστορήματος, παράφραση της υπόθεσης που συνέθεσε ο Κοραής. Το σημαντικότερο είναι η ανάλυση της αφηγηματικής τεχνικής, ώστε ναδειχθεί ότι ο Ηλιόδωρος ακολουθεί το χνάρι της *Οδύσσειας*.

Ταυτόχρονα, η ανάλυση αναδεικνύει την ιδιαίτερη χρήση του χρόνου στον Ηλιόδωρο. «Ο συγγραφέας των *Αιθιοπικών* βιώνει το χρόνο όχι ως μία συνεχή και φυσική εμπειρία αλλά ως εμπειρία λογοτεχνική, δηλαδή ως εμπειρία που αναδιατάσσει και επιβάλλει η ανθρώπινη βούληση... Αυτό το φιλόδοξο και συνάμα λειτουργικό αφηγηματικό σχέδιο του Ηλιόδωρου δεν είναι μόνο διαφορετικό από το σχέδιο των υπολοίπων ερωτικών συγγραφέων, αλλά και ολωσδιόλου νέο μέσα στην ιστορία της πεζογραφίας...».

Εν αρχή, λοιπόν, του είδους μυθιστορή-

μα, ο Ηλιόδωρος, τουλάχιστον, χίλια χρόνια πριν από τον Βοκκάκιο. Γιατί, για να σοβαρολογούμε, δεν φαντάζεστε Άγγλοι, Γάλλοι, Πορτογάλοι να διέθεταν στη γραμματεία τους έναν Ηλιόδωρο και να τοποθετούσαν την αρχή του μυθιστορήματος στον 14ο ή τον 18ο αιώνα

Της εισαγωγής έπεται η μετάφραση. Μέτρο σύγκρισης, οι προηγούμενες δύο απόπειρες μετάφρασης των πρώτων βιβλίων των *Αιθιοπικών*, από τους Φ. Γιοφύλλη και Στ. Χιλιαδάκη, 1938-1939. (Να σημειώσουμε, η έκδοση Ζαχαρόπουλου του 1939 των τριών πρώτων βιβλίων των *Αιθιοπικών*, προτάσσει της μετάφρασης του Στ. Χιλιαδάκη, το πρωτότυπο). Γενικώς, οι ευρωπαϊκοί μεταφραστές του 18ου και αργότερα του 20ού αιώνα, κάνουν τον Ηλιόδωρο να φαίνεται σύγχρονός τους. Ομοίως, ο Αμιότος και ο Άντερντάουν, πρώτοι μεταφραστές στη γαλλική και την αγγλική, αντιστοίχως, τον κάνουν να ακούγεται σαν συγγραφέας της Αναγέννησης. Αποσπάσματα των *Αιθιοπικών* έχουν μεταφράσει ο Γ. Γιατρομανωλάκης για τις ανάγκες του βιβλίου του Τ. Χεγκ και ο Β. Λεντάκης στη μελέτη του «*Οι αγγελιοφόροι των θεών. Η τα όνειρα στα Αιθιοπικά του Ηλιόδωρου*». Και οι δύο τον κάνουν να φαίνεται σύγχρονος. Σε αντίθεση, η Α. Σιδέρη, που δεν αποκλείεται, όπως και ο Κοραής, να κάλεσε εις βοήθειά της τις γαλλικές και αγγλικές μεταγλωττίσεις, δίνει στην καθομιλουμένη μία ευπρόσδεκτη λόγια επίφαση. Μόνη της η μετάφραση, όπως εκδίδεται στο βιβλίο, χωρίς το καθρέφτισμα στο πρωτότυπο, γοητεύει.

Μας έμεινε και μία απορία που, ασφαλώς, οι φιλόλογοι θα κρίνουν απλοϊκή. Έστω. Το 1790, στη Βενετία, από το ελληνικό τυπογραφείο των Γλυκήδων, τυπώθηκαν τα δέκα βιβλία των *Αιθιοπικών* του Ηλιόδωρου, καθώς επιβεβαιώνουν τουλάχιστον τρεις βιβλιογραφίες. Μάλιστα, ο Γ. Βελουδής μας πληροφορεί, ότι κυκλοφόρησαν σε 500 αντίτυπα και τιμώντο 11 λίρες. Ενώ, η έκδοση του Κοραή των *Αιθιοπικών*, στο Παρίσι, σε 1.024 αντίτυπα. Και η απορία μας: Πώς γίνεται και, όταν ο Κοραής καταμετρά τις προ αυτόν εκδόσεις, δεν κάνει λόγο για την έκδοση των Γλυκήδων; Κι όμως, όλα δείχνουν πως διατηρούσε στενή επαφή με τη Βενετία, όπου, το 1783, είχε τυπώσει την *Κατήχησή* του.

Παρεμπιπτόντως, 500 αντίτυπα, το 1790, 1.024 το 1804 και εν έτει 1997, 2.000 αντίτυπα. Δύστυχε Ηλιόδωρε, όπως φαίνεται, οι απόγονοί σου δεν σε τιμούν. Σπουδάζουν το μυθιστορηματικό λόγο στους Δυτικούς.

3 ΚΡΙΤΙΚΗ Βιβλίου

Το πραξικόπημα του '67 και οι Αμερικανοί

Ξης Παπαχελάς, *Ο βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας - Ο Αμερικανικός ρόλος, 1947-1967*, εκδόσεις Λέων, 1997, 240 σελίδες, 12 ευρώ.

Αυτή η μελέτη του Α. Παπαχελά πάνω στο ρόλο της αμερικανικής παρέμβασης στην Ελλάδα κατά τα χρόνια που μελάβησαν από τον Εμφύλιο μέχρι τη Δικτατορία των Συνταγματαρχών, είναι μια χρήσιμη παρουσίαση γνωστών, αλλά και ορισμένων αγνώστων στοιχείων, από αμερικανικές πηγές της περιόδου εκείνης που περιέχει όσα πολλά πλεονεκτήματα κι άλλα τόσα μειονεκτήματα. Στα πρώτα, συγκαταλέγεται η εμφανής σχολαστικότητα με την οποία ο συγγραφέας επεξεργάστηκε το αντικείμενό του, αναζητώντας, πέρα από απόρρητα αμερικανικά έγγραφα μεγάλου ενδιαφέροντος κι έναν αξιολογικό αριθμό προσωπικών καταθέσεων από αμερικανούς αξιωματούχους και έλληνες πολιτικούς, που διαδραμάτισαν κυρίαρχο ρόλο στις τότε εξελίξεις. Ενδιαφέρουσα είναι η ανάλυση των στοιχείων που ο συγγραφέας αποφάσισε να συμπεριλάβει στην εργασία του, της οποίας οι τετρακόσιες και

πλέον σελίδες δύσκολα θα μπορούσαν αλλιώς να συμπύξουν δίκαια και πιστά την πληθώρα των μέχρι τώρα αναξιολογημένων στην Ελλάδα εκατοντάδων απόρρητων αμερικανικών εγγράφων, που βρίσκονται σε διαθεσιμότητα εδώ και είκοσι χρόνια, καθώς και των νέων στοιχείων που βρήκε ο ίδιος.

Η μεγαλύτερη προσφορά του βιβλίου του Παπαχελά, μέσα από την παρουσίαση των στοιχείων αυτών, όμως, βρίσκεται στην επιτυχία του να καταδείξει σ' ένα πλατύτερο κοινό κάτι που ελάχιστοι έλληνες ιστορικοί και παρατηρητές έχουν ως τώρα αναγνωρίσει, πως δηλαδή, οι αμερικανοί αξιωματούχοι στην Ελλάδα απέκτησαν την τεράστια επιρροή τους στη μεταπολεμική Ελλάδα όχι μόνο διότι εκπροσωπούσαν το ισχυρότερο κράτος στον κόσμο, αλλά επίσης διότι διέθεταν το ρεαλισμό και τη διαύγεια αντίληψης που τους επέτρεπε να κατανούν την πραγματικότητα του ελληνικού πολιτικού συστήματος με διαφορετικό, αλλά συχνά πολύ βαθύτερο τρόπο απ' ό,τι το παλάτι, ο στρατός και οι περισσότεροι έλληνες πολιτικοί της εποχής εκείνης. Έτσι, διαφαίνεται πως το 1961 η πρεσβεία των ΗΠΑ έβλεπε με σαφήνεια πως τα στελέχη της ΕΡΕ είχαν περιοριστεί «σε μια συλλογή μετριοτήτων γύρω από έναν αρχηγό, ο οποίος στε-

ρείται ο ίδιος πρωτοτυπίας κι αυτοπεποίθησης» (σελ. 62), ενώ η έκφραση «βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας», που αποτέλεσε και τον τίτλο του βιβλίου, υπήρξε μια εύστοχη επινόηση του πρέσβη των ΗΠΑ Φίλιπς Τάλμποτ σε τηλεγράφημα που έστειλε στο υπουργείο του λίγο μετά τα μεσάνυχτα της 21ης Απριλίου 1967 (σελ. 331).

Παρά τα πλεονεκτήματά της όμως, η έρευνα του Α. Παπαχελά παρουσιάζει σοβαρές αδυναμίες που δυστυχώς δεν είναι ευκαταφρόνητες. Κυρίως στερείται μεθοδολογίας, κεντρικής προβληματικής καθώς και αναλυτικής επεξεργασίας των στοιχείων που παραθέτει. Μέσα από ένα ψευδο-ντοκυμενταριστικό ύφος, επιχειρεί να δώσει την εντύπωση πως ο συγγραφέας με αντικειμενικότητα «αφήνει τα στοιχεία να μιλήσουν από μόνα τους», ενώ, ως γνωστόν, τα στοιχεία δεν μιλούν ποτέ από μόνα τους, αφού είναι πάντοτε επιλεγμένα, σχολιασμένα και ταξινομημένα από τους ιστορικούς που τα παρουσιάζουν. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, όμως, πέρα από τα σχόλια και τα στοιχεία, οι ιστορικοί κάνουν την παρουσία τους πιο αισθητή μέσα στην αφήγησή τους, παρουσιάζοντας τη μέθοδο που επέλεξαν για να επεξεργαστούν το υλικό τους, τα επιχειρήματά τους και

Διαδρομές του Ανατόλια, του κολλεγίου της Θεσσαλονίκης, μέσα από την αφήγηση του Carl C. Compton, που συνέδεσε τη μοίρα του με τη μοίρα αυτού του ιστορικού σχολείου. Από το 1913 έως το 1958 και από τη Μερζιφόν (Μαρσοβάν) της Τουρκίας στη Θεσσαλονίκη με πολλούς ενδιαμέσους σταθμούς και ποικίλες ανθρωπιστικές δραστηριότητες συγκροτήθηκε ο αφηγηματικός ιστός του βιβλίου, ακολουθώντας πιστά τη ζωή του συγγραφέα του. Την πρωτοβουλία για τη μετάφραση και έκδοση του βιβλίου *Ξημερώνει... 45 χρόνια με το κολλέγιο Ανατόλια* είχε ο Αρμενικός Πολιτιστικός Σύλλογος Χαμασκαϊν της Θεσσαλονίκης (1997). Και αυτό βέβαια δεν είναι τυχαίο. Το κολλέγιο Ανατόλια ξεκίνησε από μια κατεξοχήν αρμενική πόλη και με ισοδύναμο τρόπο στέγασε και μόρφωσε Αρμένιους και Έλληνες της Ανατολίας. Μια παράδοση που συνεχίστηκε στους δύσκολους καιρούς της προσφυγιάς, αλλά και της μεταπολεμικής περιόδου ως τις μέρες μας.

Ερυθραία, ένας ευλογημένος μικρόκοσμος στην καρδιά της Ιωνίας: ένα αξιομνημόνευτο ιστορικό, αρχαιολογικό και φωτογραφικό οδοιπορικό σε μια περιοχή της αιγαιακής Μικράς Ασίας είναι το βιβλίο της **Μαριάννας Κορομηλά** και του **Θοδωρή Κοντάρη** (εκδ. Πολιτιστική Εταιρεία

«Πανόραμα», 1997).

Ερυθραία είναι η
χερσόνησος που
προβάλλει ανάμεσα στη
Σμύρνη και την Έφεσο
και κοιτά τη Χίο, την
Ικαριά και τη Σάμο.
Διαχρονική αλλά και
συγχρονική η προσέγγιση,
προσφέρει στον
αναγνώστη μια
εμπειριστατωμένη εικόνα
ενός σημαντικού χώρου
ελληνισμού και τη
δραματική εκδίωξη των
Ρωμιών από τις εστίες
τους. Η καταγραφή
γίνεται με γνώση και
συγκίνηση· οι εξαιρετικές
φωτογραφίες των **Βασίλη
Δουβετζίδη, Μανώλη
Καζαμία, Γιώργου
Πολυβίδα, Θεόφιλου
Προδρόμου** προσπαθούν
να καθηλώσουν τη μνήμη.
Άλλωστε, η νοσταλγία
είναι δικαίωμα! Βουρλά,
Αλάτσατα, Αγία
Παρασκευή, Κάτω
Παναγιά, Λυθρί, Μελί...

ZOOM φιλολογικό· έντυπο
κριτικής των λογοτεχνικών
βιβλίων που εκδόθηκαν
πρόσφατα στη Γαλλία.
Εκδίδεται από το Κέντρο
Λογοτεχνικής
Μετάφρασης του
Γαλλικού Ινστιτούτου
Αθηνών. Συντακτική
επιτροπή: **Catherine
Vélissaris, Emmanuel
Adely** (τχ.2, καλοκαίρι
1997, τηλ.: 33 98 682).
Παρουσιάζονται 14 βιβλία
και οι συγγραφείς τους.
Διάλεξα το μυθιστόρημα
του **Tahar ben Jelloun** που
με ταξίδεψε στο Μαρόκο
και με οδήγησε σε ακραίες
καταστάσεις, πάθη και
μοιραίους έρωτες. Γιατί,
ομολογώ, δεν έπαψα να
γοητεύομαι από εκείνη τη
μορφή λογοτεχνίας που
συμπληρώνει τη ζωή μας.

—προπαντός— προτείνοντας κά-
ποια χρήσιμα συμπεράσματα,
ούτως ώστε να γίνει κατανοητό
ποια ερμηνεία της ιστορίας υι-
οθετούν και πάνω σε ποια ση-
μεία αυτή διαφέρει από τις ήδη
υπάρχουσες ερμηνείες της τρέ-
χουσας ιστοριογραφίας. Όλα
αυτά, δυστυχώς, λείπουν πα-
ντελώς από το βιβλίο του Α.
Παπαχελά που εμμένει σε μια
πολύ παραδοσιακή παράθεση
ενός ελάχιστα επεξεργασμέ-
νου καταλόγου γεγονότων.

Η τρανταχτή απουσία έστω κι
ενός σύντομου επιλόγου, όπου
να ανιόνονται ορισμένα συμπε-
ράσματα ή, τουλάχιστον, να
εξηγείται ποιος «βίασε» την
Ελληνική Δημοκρατία το 1967,
(ο ΙΔΕΑ, όλος ο στρατός, οι
ΗΠΑ, το Παλάτι, οι «αποστά-
τες» της Ενώσεως Κέντρου, οι
Παπανδρέου με το «διμέτωπό»
τους, ή όλοι αυτοί μαζί—ερωτή-
ματα που ακόμη δεν είναι διό-
λου ανταπόδεια ούτε και μέ-
σα από τα νέα στοιχεία—, είναι
χαρακτηριστικό των περιορι-
σμένων αναλυτικών ικανοτή-
των του συγγραφέα. Έτσι, πέ-
ρα από την «αποκαλυπτική»
πλευρά του βιβλίου, είναι πολύ
αμφίβολο εάν η μελέτη αυτή
προσφέρει κάποιο καινούριο
συμπέρασμα που να διευρύνει
τη γνώση μας για τις μετεμφυ-
λιακές ελληνο-αμερικανικές

σχέσεις και που να μην ανάγε-
ται φερ' ειπείν από την πεντά-
τομη ιστορία του **Λιναρδάτου
Από τον Εμφύλιο στη Χούντα**
(1977), έστω κι αν ο κ. **Καρα-
παναγιώτης** ισχυρίζεται το
αντίθετο στον ειδικό πρόλογο
που έγραψε για το βιβλίο.

Αυτές οι αδυναμίες, όμως,
φαίνεται να πηγάζουν από το
γεγονός ότι ο Α. Παπαχελάς δεν
διευκρινίζει ποιο είναι το κε-
ντρικό ιστορικό ερώτημα, στο
οποίο επιχειρεί να απαντήσει
με το βιβλίο του. Δεν είναι διό-
λου σαφές εάν σκοπός του είναι
να διερευνήσει τα αίτια που
οδήγησαν στο πραξικόπημα του
Απριλίου 1967, τα αίτια που
οδήγησαν στην οριστική έξοδο
της βασιλικής οικογένειας από
την Ελλάδα (το βιβλίο ξεκινά
από τις σχέσεις των ΗΠΑ με το
παλάτι του 1947 και τελειώνει
με το αποτυχημένο βασιλικό
πραξικόπημα του Δεκεμβρίου
1967) ή αν θέλει να διερευνήσει
τη φύση της αμερικανικής ηγε-
μονίας στην Ελλάδα μετά το
Δόγμα Τρούμαν. Αν πρόκειται
για το τελευταίο, κι εδώ υπάρχει
σύγχυση, αφού από τη μελέτη
απουσιάζει κάθε σοβαρή ανα-
φορά στην πιο σημαντική πτυχή
της αμερικανικής πολιτικής
στην Ελλάδα, που σχετίζεται
ολιγότερο με το γεγονός ότι
πράκτορες της CIA δίδασκαν

τον διάδοχο Κωνσταντίνο τζού-
ντο μέσα στα ανάκτορα (σελ.
22) και περισσότερο με το ρόλο
των αμερικανικών οικονομικών
αποστολών και με τις στρατηγι-
κές σχέσεις στο ΝΑΤΟ και στο
Βαλκανικό Σύμφωνο.

Ίσως να ήταν χρησιμότερο αν
ο Α. Παπαχελάς αναλάμβανε
να παρουσιάσει μεταφρασμένα
τα στοιχεία που χρησιμοποιεί
αυτούσια σε μια ιστοριοδιφική
εργασία επιμέλειας αρχαιακού
υλικού με κατατοπιστικά σχό-
λια, διότι *Ο βιασμός της Ελληνι-
κής Δημοκρατίας* εμφανώς στε-
ρείται των βασικών συστατικών
μιας καλής διπλωματικής ιστο-
ρίας. Απ' την άλλη όμως, έστω
κι έτσι, το βιβλίο του Α. Παπα-
χελά άξιζε να εκδοθεί αφού, με
όλες τις αδυναμίες του, παρα-
μένει μία διαφωτιστική ερευνη-
τική δουλειά, που σίγουρα θα
φανεί χρήσιμη στους μελετητές
των ελληνο-αμερικανικών σχέ-
σεων. Όπως κι αν έχει, είναι
αξιέπαινο το γεγονός ότι κά-
ποιος δημοσιογράφος κατάφε-
ρε να μπει βαθύτερα από τη
σφαίρα της στενής επικαιρότη-
τας και να περατώσει μια εργα-
σία που, τελικά, θα ωφελήσει
περισσότερο από κάθε άλλο
εκείνους τους ιστορικούς που
θα έπρεπε να την είχαν κάνει οι
ίδιοι είκοσι χρόνια πιο νωρίς.

Αλέξανδρος Καζαμίας

Κατάθεση ζωής

Λευτέρης Μαυροειδής
Οι δύο όψεις της Ιστορίας
Προσκήνιο και παρασκήνιο στο
Κομμουνιστικό Κίνημα,
Εκδ. Δελφίνι, Αθήνα 1997

ΠΟΙΟΙ «νομιμοποιούνται», σή-
μερα, να μιλούν ή να γράφουν
—να καταθέτουν— για την ιστο-
ρία του κομμουνιστικού κινήμα-
τος της χώρας μας; Το ερώτημα
μπορεί να φαντάζει σχηματικό,
αλλά τέθηκε, εκ των πραγμάτων,
με αφορμή το καινούριο βιβλίο

του ακαταπόνητου συναδέλφου
Λευτέρη Μαυροειδή *Οι δύο*
όψεις της ιστορίας - Προσκήνιο
και παρασκήνιο στο Κομμουνι-
στικό Κίνημα.

Στο ερώτημα, και σε κάποια
παρεμφερή άλλα, οι «επίσημοι»
ιστοριογράφοι του ΚΚΕ απα-
ντούν κατά τρόπο καταλυτικό:
Η ιστορικότητα της γνώσης δεν
διακυβεύεται, δεν υπάρχει «ε-
πιθυμητή» και «μη επιθυμητή»
ιστορία, δεν υπάρχει στο κόμ-
μα «προσκήνιο» και «παρασκή-
νιο» (alias θεατή και αθέατη

πλευρά της σελήνης), μία είναι
η ιστορία —αυτήν που συγγρά-
φει, συλλογικά και υπεύθυνα, η
κομματική ηγεσία.

Αλλά στα ογδόντα χρόνια
ύπαρξης και δράσης του ΚΚΕ
—μας θυμίζει ο συγγραφέας— η
ιστορία του κόμματος έχει επα-
νελημμένα γραφτεί και αναθε-
ωρηθεί: «Πριν από τον Ζαχαριά-
δη, επί Ζαχαριάδη, μετά τον Ζα-
χαριάδη, μετά τη διάσπαση του
1968, κ.ο.κ.». Και, φυσικά, η κά-
θε αναθεώρηση γινόταν με βά-
ση τις θέσεις της εκάστοτε ηγε-

ως. Και, βεβαίως, στην κάθε χωριστή εκδοχή της ιστορίας, τυπώνονται διαφορετικές ποικιλίες εκτιμήσεις, διαφορετικές προσεγγίσεις των γεγονότων ή των επιλογών του κόμματος, «ακόμα και διαφορετικές ριζοδολογήσεις της ιστορίας». Συμπέρασμα: Δεν υπάρχει «μία ιστορία» ή μια συνολική θεώρηση της ιστορικής πορείας του κόμματος, αλλά διάφορες, ανά καιρούς, εκδοχές —«επίσης» εκδοχές— της ιστορίας αυ-
5.

Με το νέο του βιβλίο, ο συγγραφέας δεν επεδίωξε να συγυμνάσει μια ακόμα ιστορία... εφέθηκε, όμως, να δώσει το λόγο σε πέντε ιστορικά στελέχη του ΚΚΕ, που θήτευσαν πά-νυ από μισό αιώνα στο κίνημα και διετέλεσαν μέλη των ανώτατων καθοδηγητικών οργάνων του, της Κεντρικής Επιτροπής και του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ ή του Εκτελεστικού Γραφείου του ΚΚΕ Εσωτερικού και του Συνασπισμού. Είναι οι: **Βασίλης Νεφελούδης, Λευτέρης Βουτσάς, Λεωνίδας Τζεφρόνης, Λεωνίδας Ξύρκος και Γρηγόρης Φαράρος.** Στόχος του συγγραφέα, που κατά ευτυχή συγκυρία είναι και δημοσιογράφος, να φωτίσει την ιστορία του αριστερού κινήματος με μια «κατάθεση ζωής» των πέντε αυτών κορυφαίων στελεχών, μέσω πέντε ντίστοιχων συνεντεύξεων. Προθέτω ότι κάπου ο Λ.Μ. είχε πόψη του τη ρήση του **Γκάντι:** *Η γραμμένη ιστορία δεν είναι αρά μια διακοπή στην πορεία της πραγματικής ιστορίας.* Και θέλησε, με τη βοήθεια των συνεντεύξεων αυτών, ν' αγγίξει την «πραγματική ιστορία». Και οι πέντε συνεντευξιαζόμενοι ανήκουν, σήμερα, στο χώρο της ανανεωτικής Αριστεράς. Όχι γιατί άλλα στελέχη, που ανήκουν στο χώρο του ΚΚΕ, δεν θα είχαν να καταθέσουν επίσης συγκλονιστικές εμπειρίες από τη θητεία τους στο κομμουνιστικό κίνημα αλλά γιατί όπως σημειώνει ο συγγραφέας, στον πρόλογο του βιβλίου

ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΕΛΑΓΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Εκδόσεις Α. Σάκκουλα 1996,

Επιμέλεια: Στ. Περράκης

Το 1982 υπεγράφη στο Montego Bay η Σύμβαση για το Δίκαιο της θάλασσας, η οποία και αποτέλεσε τομή στην εξέλιξη του διεθνούς δικαίου. Η θέση της σε ισχύ δώδεκα χρόνια αργότερα, στις 16 Νοεμβρίου 1994, και η άμεση σύνδεσή της στη χώρα μας με μια σειρά προβλημάτων που αφορούν στην άσκηση ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων στο Αιγαίο Πέλαγος σηματοδότησε την έναρξη μιας πολυδιάστατης, πολιτικής κυρίως, συζήτησης για το νομικό καθεστώς του Αιγαίου. Σ' αυτόν τον συλλογικό τόμο επιχειρείται μια σφαιρική και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της όλης προβληματικής που φαίνεται ότι θα απασχολεί εφεξής με ένταση και συστηματικά τις εθνικές προτεραιότητες.

Σ. Ντάλης

του— «μόνο στο χώρο της ανανεωτικής Αριστεράς οι άνθρωποι έχουν κατακτήσει την άνεση να μιλούν για όλα τα θέματα, χωρίς ιδεολογικές αναστολές ή κοιμιατικές σκοπιμότητες». Αυτό, όμως, καθόλου δεν σημαίνει «ταύτιση» ή «ομοιομορφία» απόψεως από πλευράς των Πέντε, αφού και αποκλίσεις μεταξύ τους υπάρχουν και αντίθετες προσεγγίσεις, ακόμα και κάποιες «προς αλλήλους κριτικές παρατηρήσεις». Πλην, στα θέματα-κλειδιά της ιστορίας του κινήματος, οι εκτιμήσεις των πέντε ιστορικών στελεχών είναι κοινές ή σχεδόν κοινές.

Δύο λόγια και για τον τρόπο δουλειάς του δημοσιογράφου-συγγραφέα. Ασφαλώς ο ρόλος του δεν μπορούσε να ήταν ρόλος απλού «καταγραφέως» απόψεων. Από την άλλη, δεν ήταν δυνατόν να «ζηλώσει» γνωστές πρακτικές ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών, όπου μοναδικό μέλημα του συνεντευξιαζόμενου είναι πώς να «στριμώξει» (να «παγιδεύσει» τον συνεντευξιαζόμενο. Ερωτήσεις σκληρές («βιτριολικές») υπέβαλε και ο Λευτέρης Μαυροειδής. Ταυτόχρονα, όμως, ήξερε ότι μια συνέντευξη με ιστορικούς αγωνιστές, που ολοκληρη η ζωή τους ήταν μια συνεχής προσφορά, δεν είναι (δεν μπορούσε να είναι) μια διαδικασία ανθρώπινου εγωισμού. Πολύ περισσότερο όταν υπήρχαν στιγμές όπου ο «κα-

ταθέτης» έφθανε στα έγκατα της ύπαρξής του, ανακυκλώνοντας μνήμες προσωπικής ή συλλογικής συντριβής. Αλλά εδώ, ακριβώς, καταγράφει κανείς την ποιότητα, και το ήθος, του συνεντευξιαζόμενου συγγραφέα.

Ο αξέχαστος **Νίκος Σβορώνος** πίστευε ότι μόνο ξεκινώντας από το παρόν είναι δυνατός ο πλουτισμός της ιστορικής μας προβληματικής. Το «παρόν» είναι διάχυτο σε όλο το βιβλίο του Λ. Μαυροειδή. Ακόμα και όταν ο Βασίλης Νεφελούδης περιγράφει τους αγώνες και τις περιπέτειες του κινήματος στη δεκαετία του '30... Ο συγγραφέας «βιώνει» το τοπίο της σημερινής κρίσης του κινήματος, συμφωνεί με τους Πέντε ότι οι αγώνες τους, από τις γραμμές της Αριστεράς, σε όλα αυτά τα χρόνια, δεν «ξοδεύθηκαν άδικα», ελπίζει ότι η «αναγεννώμενη Αριστερά» μπορεί να βοηθήσει στο όραμα ενός κόσμου κοινωνικής δικαιοσύνης και ανθρωπιάς. Φτάνει το σχέδιο να είναι καινούριο —«μια καινούρια και συγκλονιστική αποτίμηση όλων εκείνων που υπήρξαμε», καταπώς θα έλεγε ο Έλιοτ.

Το βιβλίο *Οι δύο όψεις της ιστορίας* κυκλοφορεί ήδη σε δεύτερη έκδοση. Είναι ένα βιβλίο ζωντανό, διδακτικό και, φυσικά, επίκαιρο. Ένα βιβλίο μόχθου και ειλικρίνειας.

Σοφιανός Χρυσόστομίδης

Η Ελλάδα του Άντερσεν (εκδ. Πατάκη, 1997)· η Ελλάδα του 1841 όπως την είδε ο δανός παραμυθάς. **Η Μυρτώ Γεωργίου-Νίλσεν** αναλαμβάνει τον μεσολαβητικό ρόλο και μας αφηγείται την περιήγηση του Άντερσεν στην Ελλάδα έτσι όπως παρουσιάζεται στην αυτοβιογραφία του *Το παραμύθι της ζωής μου*, στο οδοιπορικό του *Το παζάρι ενός ποιητή* και στα *Ημερολόγιά* του. Η διεισδυτική παρατήρηση, το χιούμορ αλλά και η συγκίνηση που εκπέμπεται μέσα από τις περιγραφές του αναπαράγουν ένα ιδιαίτερο κλίμα που μετατρέπει την περιήγηση σε μυθιστόρημα· μυθιστόρημα αληθινής ζωής.

Θα σε λέμε Ισμήνη· ένα βιβλίο-μαρτυρία των δύσκολων καιρών, αλλά και των καιρών της ελπίδας, της αυταπάρας και των μεγάλων απογοητεύσεων γραμμένο με τη μορφή της προσωπικής ιστορίας από τη **Φανή Μανωλκίδου-Βέττα** (εκδ. Φιλίστωρ, 1997). Η Αντίσταση, ο Εμφύλιος, η Δικτατορία· οι εξορίες, οι φυλακές, η προσφυγιά και πάλι η εξορία. Μία δίνη ιστορική μέσα στην οποία η ατομική περιπέτεια συμπλέει με τη συλλογική μοίρα και προσφέρει, μέσα από την προσωπική εμπειρία, συμπεράσματα που υπερβαίνουν κατά πολύ την υποκειμενική εκτίμηση των γεγονότων. Ένα βιβλίο με αυθεντικό αποτύπωμα.

ο χαρτοκόπτης

Φεύγοντας πάντα προς τα εμπρός!

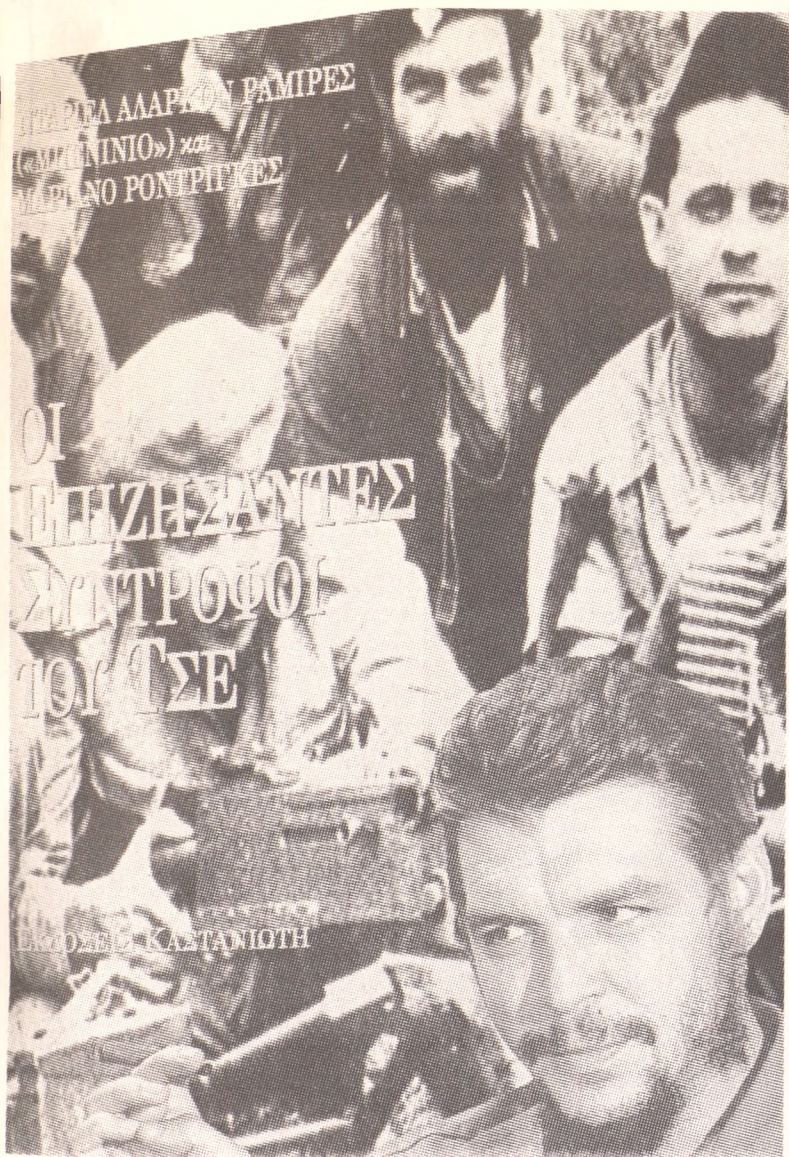
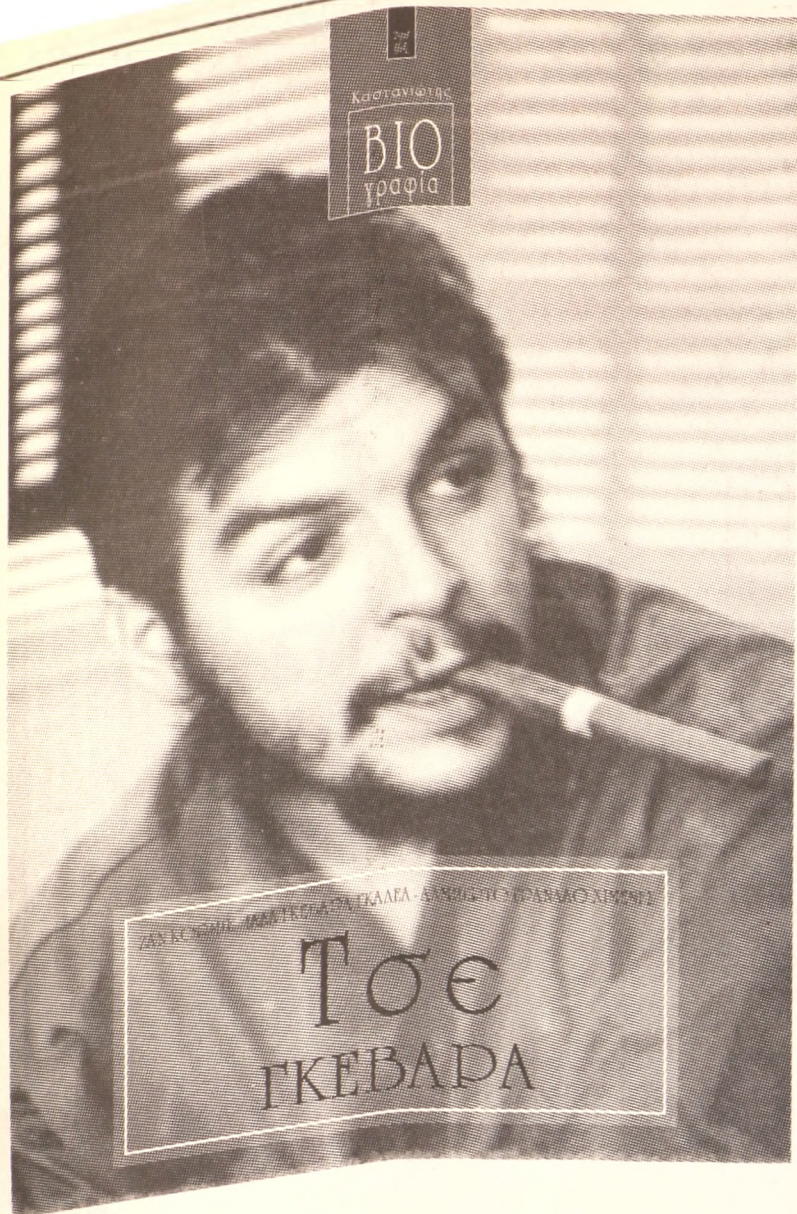
ΩΣ ΤΟ 2010 τα ασφαλιστικά ταμεία θα έχουν, λέει, κηρύξει πτώχευση· αλλά εν τω μεταξύ εμείς, εκσυγχρονιστές αποφασισμένοι, θα έχουμε μετακαλέσει, όπως είπε και ο Θεόδωρος της Γιάννας τη βραδιά των εθνεγερτήριων εορτασμών, τους καλύτερους ειδικούς απέξω για να διοργανώσουν την Ολυμπιάδα του 2004. Και θα έχουμε αποδείξει για άλλη μια φορά στους ξένους τι αξίζουμε, αποκαθαίροντας το ολυμπιακό πνεύμα από την εμπορευματική του λήδα και ψάλλοντας υπό τα μειδιάσματα των δανειστών μας τους παιάνες του Πινδάρου.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1893 ο εκσυγχρονιστής Χαρίλαος Τρικούπης, αυτός που επέβαλε το φόρο των αροτριώντων ζώων για να προστατεύσει τα συμφέροντα των ομογενών τσιφλικάδων στη Θεσσαλία, ο υπέρμαχος της ιδιωτικής κοινωνίας, αυτός που άνοιξε δρόμους κι έθεσε τα θεμέλια για το πρώτο σιδηροδρομικό δίκτυο, ο «κολλητός» του Συγγρού, ο Χαρίλαος Τρικούπης, που οραματίστηκε, κατά το πρότυπο του αγγλικού κοινοβουλίου, το δικομματισμό στην πολιτική ζωή και επινόησε την παιδεία για τους λίγους, ο Χαρίλαος Τρικούπης, λοιπόν, σαν «αρχάγγελος Χαριήλ», είχε αναφωνήσει το περίφημο εκείνο: «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν».

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ, ο Γεώργιος Αβέρωφ αναμαρμάρωσε το Παναθηναϊκό Στάδιο του Ηρώδη του Αττικού. Φιλοτιμήθηκε και ο δήμαρχος Καλλιφρονάς να επισκευάσει τους κεντρικούς χωματόδρομους. Φύτεψαν και κάμποσα δέντρα. Φρόντισαν και για το φωτισμό της πόλης. Συμμάζεψαν τους σωρούς των σκουπιδιών. Διακόσμησαν με χρωματιστές ταινίες, σημαίες και θυρεούς την Αγίου Κωνσταντίνου, την Ομόνοια, τη Σταδίου, τη Φιλελλήνων. Στόλισαν οι Αθηναίοι με λουλούδια τα μπαλκόνια τους. Κρέμασαν, όσοι είχαν, τα πολύτιμα χαλιά τους στα παράθυρα. Και πήρε η Αθήνα της Μπελ Επόκ όψη εορταστική για να υποδεχτεί, **Απρίλιο του 1896**, τους ξένους αθλητές και τους επισήμους της πρώτης Ολυμπιάδας. Και αποδείξαμε στους ξένους τι αξίζουμε, ότι μπορούμε ακόμη και ολυμπιακούς αγώνες να διοργανώσουμε. Και την **επόμενη χρονιά** ντουγκρού με τον λαοπρόβλητο σωτήρα μας, τον Θ. Δηλιγιάννη, για να ελευθερώσουμε τους αλύτρωτους αδελφούς.

ΠΕΡΑΣΕ ΕΝΑΣ ΑΙΩΝΑΣ από τότε. Κι εμείς, δρομείς, αιώνιοι εκσυγχρονιστές, βαλκάνιοι ευρωπαϊστές, ακόμη δεν το διδαχτήκαμε πως οι Μεγάλες ιδέες που μας συναρπάζουν, σαν οράματα της αποκαλύψεως, περνούν οδοστρωτήρες από πάνω μας για να επικαθίσουν ως εύνοια και ως ευλογία στις κεφαλές των επιτήδειων.

Λένε πως η Ιστορία κάνει κύκλους. Ναι, αλλά σ' εμάς κύκλους ανάποδους.

ΤΣΕ ΓΚΕΒΑΡΑ

Κι αν ο Τσε ξαναρχόταν; Μα αυτά δε γίνονται!
Κι όμως, η Λατινική Αμερική κρύβει μια αλήθεια:
Εδώ όλα γίνονται, αρκεί να πιστεύεις στα απίστευτα.

Να λες:

«Να είμαστε ρεαλιστές, να ζητάμε το αδύνατο».
Όπως θα πει ο Ερνέστο Γκεβάρα ντε λα Σέρνα.

Όταν θα 'χει γίνει ο Τσε. Το 'φερε η τύχη κι
απ' τα πρώτα του χρόνια πάλευε με το θάνατο.

Κι έφυγε νωρίς.

Κι όμως, είπαν τον είδανε αργότερα.

Εσείς δεν τον είδατε πουθενά;

Κι έπειτα πάλι χάθηκε. Κι αν ξανάρθει;

Μέχρι σήμερα οι Ινδιάνοι λένε πως
οι κυνηγημένοι θεοί των Ίνκας είναι κρυμμένοι
στις πέτρες, περιμένοντας μέρες καλύτερες
για να ξανάρθουν.

Τότε, λένε, θα 'ρθει κι αυτός...

Οι επιζήσαντες σύντροφοι του Τσε

Βολιβία, 8 Οκτωβρίου 1967. Μια ομάδα ανταρτών,
με αρχηγό τον Τσε Γκεβάρα, παίρνει θέση στο φαράγγι
του Γιούρο. Μετά από μια σκληρή μάχη με τις δυνάμεις
του στρατού, ο Τσε αιχμαλωτίζεται μαζί με άλλους δυο
συντρόφους του. Θα εκτελεστεί την επομένη.

Η μάχη του Γιούρο θα μείνει στην Ιστορία.

Μόνον έξι απ' τους δεκαεπτά κατάφεραν να γλυτώσουν:
ο Μπενίνιο, ο Ελ Νιάτο, ο Ελ Ίντι, ο Ουρμπάνο, ο Νταρίο
και ο Πόμπο. Έξι άνθρωποι πέρα απ' τα καθιερωμένα,
έξι επαναστάτες που θέλησαν να φανούν αντάξιοι του
«νέου ανθρώπου» που ονειρευόταν ο αρχηγός τους, ο Τσε.

Τούτο το βιβλίο είναι το χρονικό της απίστευτης
περιπέτειάς τους, της απελπισμένης τους μάχης για τη ζωή
μετά τη διάλυση του αντάρτικου της Βολιβίας, μετά
τη δολοφονία του Τσε Γκεβάρα.

Είναι οι Επιζήσαντες του Τσε κι αυτή είναι
η τελευταία πράξη του δράματός τους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

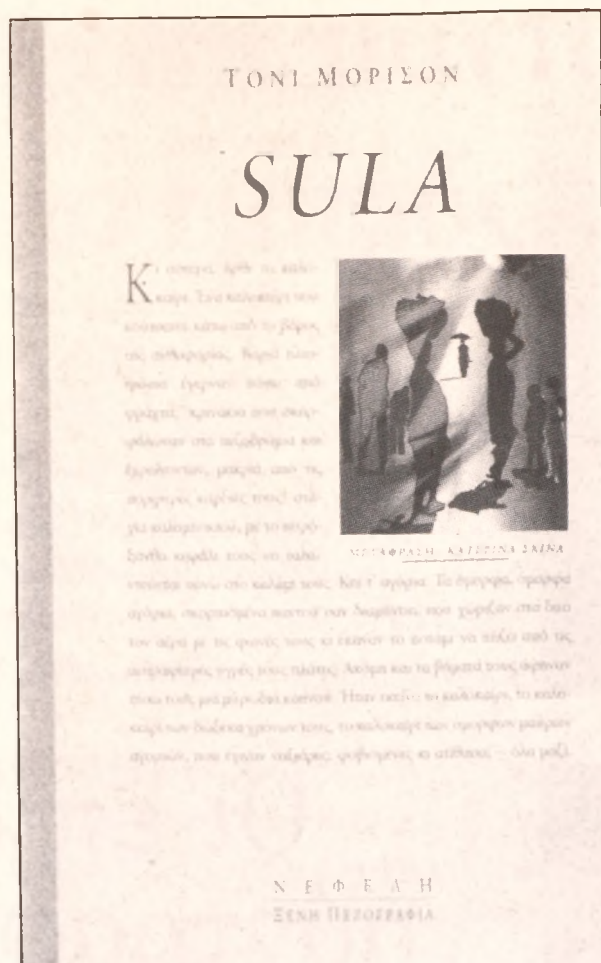
Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Ζαλόγγου 11, 106 78 Αθήνα, τηλ. κέντρο 3301208

url:www.kastaniotis.com

ΕΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

TONI MORISON SULA

«Όμορφο, εκκεντρικό, θυμωμένο, αισθησιακό, γενναιόδωρο, αστείο,
πλημμυρισμένο από αγάπη».

TIMES LITERARY SUPPLEMENT

«Η Τόνι Μόρισον γράφει για μια μαύρη κοινότητα καθηλωμένη από την ιστορία
–την ιστορία των λευκών– στους λόφους του Οχάιο, με αφηγηματική δεινότητα,
ποιητική φλόγα και συμπόνοια, αρετές που καθιστούν τη συγγραφέα
ένα λαμπρό άστρο του λογοτεχνικού στερεώματος».

THE GUARDIAN

ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν

TONI MORISON: ΓΑΛΑΖΙΑ ΜΑΤΙΑ, ΤΖΑΖ, ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ * ΜΑΡΙΝΑ ΤΣΒΕΤΑΓΙΕΒΑ:
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΟΝΕΤΣΚΑ * ΜΑΡΤΙΝ ΕΪΜΙΣ: ΤΟ ΒΕΛΟΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ * ΜΠΑΡΥ
ΑΝΣΓΟΥΩΡΘ: ΙΕΡΗ ΠΕΙΝΑ * ΙΣΑΑΚ ΜΠΑΣΕΒΙΣ ΣΙΝΓΚΕΡ: Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΔΑΙΜΟΝΑΣ
* ΤΖ. ΚΟΥΤΣΥ: ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΪΚΛ Κ * ΚΑΤΡΙΝ ΚΛΕΜΑΝ: ΤΟ ΒΑΛΣ ΠΟΥ
ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ * ΡΟΝΤΥ ΝΤΟΥΛ: ΠΑΝΤΥ ΚΛΑΡΚ, ΧΑ ΧΑ ΧΑ * ΜΠΑΡΥ ΑΝΣΓΟΥΩΡΘ:
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ * ΡΟΝΤΥ ΝΤΟΥΛ: ΤΟ ΒΑΝ * ΤΖΕΗΜΣ ΦΑΡΕΛ:
Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΣΝΑΠΟΥΡ * ΧΙΛΑΡΥ ΜΑΝΤΕΛ: ΑΛΛΑΓΗ ΚΛΙΜΑΤΟΣ *
ΤΟΜΑΣ ΧΑΡΝΤΥ: ΤΖΟΥΝΤ Ο ΑΦΑΝΗΣ * Ε. Λ. ΝΤΟΚΤΟΡΟΥ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΚΘΕΣΗ * ΙΒΛΙΝ
ΓΟΥΩ: ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΜΠΡΑΪΝΤΧΕΝΤ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ... Η άλλη άποψη στο βιβλίο
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 10 680, Τηλ. 36.07.744, 36.39.962 - FAX: 36.23.093